1882 TIZENHATODIK ÉVFOLYAM. 330. SZÁM. BUDAPEST, SZERDA, NOVEMBER 29.

SZERKESZTŐSÉG:
BUDAPEST, IV. HIMZŐ-UTCZA 1. SZ.
KÉZIRATOKAT VISSZA NEM KÜLDÜNK.
CSAK BÉRMENTES LEVELEKET FOGADUNK EL.
ELŐFIZETÉSI DIJ:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva:
Egy egész évre 20 frt | Egy negyedévre 5 frt
Egy fél évre .. 10 frt | Egy hóra 1 frt 80 kr.
Külföldre: 3 hóra Németországba 8 frt 70 kr. Francziа-, Olasz-, Orosz-, Török-, Görög-, Spanyolországokba, Svájcz-, Románia és Szerbiába, valamint amaz országokba, melyek a postaszerződéshez tartoznak, negyedévre 9 frt 20 kr.
Egy szám 6 krajczár.

EGYETÉRTÉS

KIADÓ-HIVATAL:
BUDAPEST, IV. HIMZŐ-UTCZA 1. SZ.
HIRDETÉSEKET ÉS NYILTTÉRBE VALÓ KÖZLEMÉNYEKET FELVESZ A KIADÓHIVATAL.
Hirdetéseket felvesz a külföldön:
Bécsben: Oppelik A., I. Stubenbastei Nr. 2. Mosse Rudolf, I. Seilerstatte Nr. 2. Haasenstein és Vogler, I. Wallfischgasse 10. Daube G. L. és Társa, I. Wollzeile Nr. 12. Stern Moritz, I. Wollzeile Nr. 22. Dukes Miksa, I. Riemergasse Nr. 12. Herndl Alajos, I. Wollzeile Nr. 25.
Frankfurtban a/M.: Daube G. L. és Társa.
Párisban: R. Mosse, 40, r. Notre-Dame-d.-Victs, Agence Havas (place de la Bourse).

Az első nap.

A költségvetési vita első napjáról kellene szólanunk. Vajjon mit szólhatunk? Az a lelkes eszmecsere, mely a kormány politikáját egészben ölelné fel: nem létezik. Abban a vitában pedig, mely pusztán pénzügyi és szakköltségvetési dolgokkal foglalkoznék, nincsen igazság. És ha volna is: nincs mellette a parlamentnek osztatlan figyelme.

Erős vádak rejlenek szavainkban. Oly erősek, hogy azokat kénytelenek vagyunk igazolni.

A deákpárti kormányzat első éveiben nem volt deficzit, de volt rettenetes igyekezet a gyümölcsöző beruházásokra, ötven év mulasztásainak kipótlására. Az eredmény az lőn, hogy a deákpárti kormányzat utolsó éveiben óriásivá lőn a deficzit.

A fuziókorszak első éveiben nagy deficzitekkel találkoztunk, de minden pártnál igen komoly elhatározással a deficzit megszüntetésére, az államháztartás egyensulyának helyreállitására. Meddig tartott ez elhatározás? A bosnyák foglalásig. Akkor megszünt, mert azon tul képtelenséggé vált a pénzügyek rendezése. 1878-tól 1882 végéig, tehát öt év alatt vagy 240 millióra ment a hiány, évi átlagban tehát vagy 48 millióra. És pedig a végletekig vitt adóemelések eredményének számbavétele után ment ennyire.

Ily helyzetben a kormánynak nincs más programmja s nem is lehet, nincs az államkölcsönök szakadatlan szaporitása. S nincs más taktikája, nem is lehet, mint hogy minden év végén eltagadja a bekövetkező deficzit felét s egyuttal két akkorában mutatja fel a mult évre előirányzott deficzitet. A jövőre mindig egész bátorsággal ámit; a multban mindig egész közönynyel elénk tárja a megtörtént szomoru valót. A minek egyébiránt egyszerü oka az, hogy a multat eltagadni nem lehet, már csak a legfőbb számszék miatt sem.

Ebben az alakban költségvetéseink oly normálisak, penzügyi helyzetünk oly megállapodott, hogy minden ellenzéki szónok a csalódás aggálya nélkül bátran rávonhatja tavalyi birálatát az idei költségvetésre, csak azt ne téveszsze el, hogy bevételünk nagyobb pár milliónyi adóemeléssel, s kiadásunk szintén nagyobb pár milliónyi államadóssági kamatszaporulattal. A normális hiány 40 millió, a mely azonban természetesen nagyobb, ha vételenül vasutat épitünk vagy véletlenül Boszniában rendezünk egy fölkelést.

Igen jól tudja ezt a kormány és igen jól pártja. S azért, mind a kormány, mind pártja rég letett már arról, hogy komoly programmnak tekintse a pénzügyek rendezését s az egyensuly helyreállitását. S ha gróf Szapáry mégis minden költségvetési expozicióban egyensuly megközelitéséről, kis deficzitről, szolid pénzügyi politikáról beszél s ha javaslatát, mint ma is Hegedüs, ez alapon is kedvezőnek tekinti a kormánypárt: ez történik egyedül államhitelezőink kedvéért, kik a sötét valónak tiszta ábrázatjától visszarettennének s kötvényeink elhelyezésére nem vállalkozhatnának. A kormány a hitelezők inyére csinál költségvetést, az ellenzék pedig az adófizetők számára szeretné azt megállapitani. A két irány nemcsak össze nem fér, de még csak érintkezésbe se jöhet egymással. Azért nincs benső igazság a költségvetési vitában, mert a vitának szereplői nem egy alapon mozognak, nem ugyanazon tényezőkkel számolnak, nem egy irányra törnek.

Még egy feladata volna a költségvetési vitának. Tudniillik általános birálat alá venni a kormány általános politikáját. Erre azonban nem kedvező a hangulat. Mert a kormány nem politikát csinál, hanem csak tengődik. Nem tényeket alkot, nem intézményeket teremt, nem elveket képvisel, hanem csak alkalmazkodik a tényekhez, toldozza az intézményeket s távol tartja magát az elvektől. Magyarország fölött most nem a nemzet akarata, vágya, törekvése, ereje és érdeke szabja meg a történetet, hanem Bécs és a véletlen. Tisza meghajlik Bécs előtt s kizsákmányolja a véletlent saját hatalmi állásának biztositására. Ez most Magyarország története.

Természetesnek kell találnunk, ha ily elsatnyult, beiszaposodott korszak az eszmék nagy és nemes harczát nem ismeri s ha parlament és közönség közönynyel nézi a költségvetési vitát — az első napon is.

Budapest, nov. 28.

A «Budapesti Közlöny» mai száma a következő királyi kéziratot közli, gróf Festetics Györgyhöz és gróf Erdődy Istvánhoz: I. Kedves gróf *Festetics*! Magyar miniszterelnököm előterjesztésére, Önt a gróf Károlyi György elhalálozása folytán üresedésbe jött *magyar főudvarmesteri* méltóságra ezennel kinevezem. Kelt Gödöllőn, 1882. évi november hó 24-én. Ferencz József, s. k. Tisza Kálmán, s. k. — II. Kedves gróf *Erdődy*! Magyar miniszterelnököm előterjesztésére, Önt a gróf Erdődy Sándor elhalálozása folytán üresedésbe jött *magyar főlovászmesteri* méltóságra ezennel kinevezem. Kelt Gödöllőn, 1882. évi november hó 24-én. Ferencz József, s. k. Tisza Kálmán, s. k.

A főrendiház folyó évi november hó 29-én d. u. ½2 órakor ülést tart.

A képviselőház kérvényi bizottsága ma délután 5 órakor *Vizsolyi* Gusztáv elnöklete alatt ülést tartott, melyen *Székely* Elek előadta a 20-ik zárjegyzékbe foglalandó kérvényeket. Ezek közül kiemeljük a következőket. *Több megye közönségének* felirata *a marhavész elleni kölcsönös biztosító társulatok* életbeléptetése tárgyában, mint figyelmet érdemlők, tanulmányozás végett a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszternek adandók ki. *Szentes város* kérvénye a *Tiszaszabályozás* végleges keresztülvitele tárgyában a közmunka- és közlekedésügyi miniszternek adandó ki. *Maros-Vásárhely és Újvidék* kérvénye *a vám- és helypénzjövedelem adómentessége* ügyében törvényszerü elintézés végett a pénzügyminiszterhez utalandók. *Számos megyei és városi közönség* feliratai, melyekben minden néptanitónak a *magyar nyelv megtanulására való kötelezését* törvényileg kimondatni kérik, tanulmányozás végett a vallás és közoktatásügyi miniszternek adatnak ki. *Több törvényhatóság* kérvénye, a *katonaság szellemének javitása* s különösen a magyar szellemü katonai nevelés érdekében a miniszterelnök utján a kormánynak adandók ki. — *Maros-Tordamegye* közönsége a *vám s piaczi helypénz* ügyét, tekintettel a vidéki közönség érdekeire, törvényileg rendeztetni kéri; e kérvény a belügyminiszternek adandó ki. — A többi kérvény tárgya kevésbbé jelentékeny. E sorjegyzék valószinüleg jövő szombaton fog tárgyalás alá kerülni.

Az országgyülési függetlenségi kör november hó 29-én d. u. 6 órakor értekezletet tart.

Lánczy Gyula, a nagy-bányai kerület országgyülési képviselője kilépett a *mérsékelt ellenzéki körből*, mert nem járulhatott a mérsékelt ellenzék ama határozatához, hogy az 1883-dik évi állami költségvetest általánosságban sem fogadja el. Lánczy Gyula egyelőre pártonkivüli lesz. A képviselőházban a költségvetés mellett iratkozott fel szólásra.

Oroszország a Balkán-félszigeten.

Ugy tetszik, mintha a berlini kongresszus által megállapitott helyzet most egyszerre gyökeres átalakulásnak nézne eléje, s a mi csak akkor rendezve lett, felbontással fenyegetne. Nem azért, mintha valaki fenyegetné a békét, hanem inkább azért, mert nincs senki, a ki esetleg fegyveres kézzel is kész volna azt megoltalmazni. A szerfeletti békés hangulat viszi a diplomácziát odáig, hogy a folytonos engedmények által egy abszurd helyzetet teremt, a melyet azután foltozgatni nem lehet többé, hanem a mely általános összeomlással fog végződni, a mint egyetlen-egy részében is meg lesz bolygatva. A Balkán-félszigeten pedig ma ugy állanak a dolgok, hogy minden bomlással fenyeget. Az elintézetlenül maradt ügyek ma sincsenek elintézve, s napról-napra élesebbekké válnak, azok is pedig, melyekről azt gondoltuk, hogy soha többé napirendre kerülni nem fognak, ujabb bonyodalmakkal fenyegetnek.

Mindenekfelett ott van a Montenegró és Törökország közötti határkérdés. Ez ugy látszik, szántszándékkal nem lett elintézve, csak azért, hogy abban a pillanatban fel lehessen tüzesiteni, a mikor épen szükség lesz reá. Montenegró nem sürgette soha, hogy elintéztessék. A porta szintén nem sokat törődött vele. Most azt szeretné már, ha az ügy végül be lenne fejezve, ha a két ország között ki lenne jelölve a határ, mert addig Törökország sohasem lehet biztonságban a felől, hogy legelső ellenségével szövetkezik Montenegró, s határvillongások által lekötve tartja ereje egy részét. Azután a mig ez az ügy elintézve nincs, addig a Balkán-félszigeten minden fölkelő arra számithat, hogy Montenegró által segélyeztetni fog, mert hisz annak érdekében van, mentül nagyobb engedékenységre hangolni a portát. Mindezen okoknál fogva Törökország az ujabb napok alatt többször sürgette egy nemzetközi bizottság kiküldetését, a mely ezt a határügyet végül eligazitaná. Ugy tetszik azonban, hogy eddig az egész fáradozás nem vezetett semminemü eredményhez, s minden ugy van, a hogy volt eddig.

A másik ügy, a mely Európa diplomácziáját a Balkán-félszigetet illetőleg ez idő szerint foglalkoztatja, a nemzetközi Duna-bizottság kérdése. Tudvalevő, hogy milyen nagy nehézségek gördültek annak utjába, hogy ez a bizottság sikeresen oldhatta meg a reá váró feladatot, s megállapitsa azokat a hajózási szabályokat, melyek mellett az Alsó-Duna minden nemzet hajóira nézve szabad közlekedési vonal legyen. Egy ideig ugy tetszett, hogy a Barrère-féle javaslat meg fogja szüntetni a nehézségeket, s hogy ehhez hozzá fog járulni minden kormány egyaránt. Azonban e dolog ez évi junius havától egész máig szünetelt. A bizottság részéről nem történt semmi, az ügy elintézetlenül maradt. Most arról van ujra szó, hogy a nemzetközi Duna-bizottság tagjainak mandátuma meghosszabbittassék, s hogy azok utasittassanak a fenforgó kérdések teljes megoldására. Nagyon kétséges, hogy ez sikerülni fog-e egykönyen.

De e két ügy együttvéve sem okozand akkora nehézséget, mint egy harmadik, a mely most a Balkán-félszigeten fölmerülőfélben van, t. i. Ruméliának szándékolt egyesitése Bulgáriával. Tudvalevő, hogy Európa diplomácziáját micsoda indokok vezérelték, midőn a berlini kongresszus alkalmával egyáltalában nem akart abba beleegyezni, hogy e két tartomány együtt maradjon. Bulgária egészen orosz befolyás alatt állott, és áll ma is. Bulgáriát erősiteni és nagyobbitani annyi, mint Oroszország befolyását erősiteni és nagyobbitani a Balkán-félszigeten. A bulgár fejedelem névleg ugyan semmi összeköttetésben nem áll Szt-Pétervárral, de tényleg nem egyéb, mint a czár helytartója. Azt nem lehetett Európának hidegen néznie, hogy az orosz befolyás Rumélia fölé is kiterjedjen, mert az nem jelentett volna egyebet, mint Oroszország kezeibe tenni le a keleti kérdés végleges megoldásának kulcsát, s reá bizni, hogy e megoldás mikor és miként menjen végbe.

A mi akkor nem ment, ugy látszik most menni fog. Oroszország egyenes előkészületeket tesz, hogy a két tartomány egyesittessék, s a diplomáczia alighanem nyugodtan fogja azt nézni. Pedig evvel ép az az elv lesz meghamisitva és kiforgatva, mely a berlini kongresszus tagjaira egyedül volt mérvadó. De azóta nagyon megváltoztak Európában a viszonyok, ugy, hogy Oroszország ma a siker reményével kisérelheti meg azt, a mibe akkor belefogni sem mert. Akkor Angolország kormányának élén egy oly férfiu állott, a ki határozottan ellenséges indulattal viseltetett minden orosz terjeszkedés iránt, s fenyegető állást foglalt vele Ázsiában és Európában. Azóta egy politikailag éretlen idealista agyonszónokolta Angliában ezt az orosz-ellenes áramlatot, s maga vevén kezeibe az ország ügyeinek vezetését, nagyban engagirozta Angliát Egyiptomban. Oroszország nagy jó akaratára volt szüksége, hogy ezt tehesse. Ezt a jóakaratot meg kell hálálnia, s ő megis akarja hálálni. Mert politikájának elve az, hogy Anglia osztozkodó fele legyen Oroszországnak a keleti kérdés megoldásánál.

Még inkább megváltoztak a viszonyok Németországot illetőleg. Ott akkor meglehetős élénk érzék mutatkozott a külpolitikai kérdések iránt. Azóta Németország egészen belügyi, nevezetesen pedig közgazdasági ügyeinek rendezésére adta magát. Azontul is maga a fejedelem, a ki ott első sorban foly be az ily kérdésekre, nagyon megváltozott. Megöregedett. Semmi áron sem akar háborut. Öregsége hátralevő napjait csendben, nyugalomban akarja tölteni. Tudja azt, hogy a szláv és a német világ küzdelme ha egyszer ki fog törni, az óriások harcza lesz, s nem afféle apró csetepaté. Nem érzi magában az erőt, hogy ezt a nagy küzdelmet is ő folytassa még s vigye győzelemre. Van oka is, joga is megpihenni babérjain. Az ő nevéhez nagy dolgok füződnek Németországon. Ő tette hazáját nagygyá, egységessé. Kerüli a háborut, a meddig lehet, s ma enged ott is, a hol néhány év előtt még nem engedett volna. A trónbeszéd, melylyel rövid néhány nap előtt megnyitotta a parlamentet, nagy határozottsággal hangsulyozza a békét. S ez odáig megy, hogy maga a kanczellár is kénytelen megnyugodni, és fejet hajtani. Magánál, házánál fogadja Gierst, annak a birodalomnak a külügyi vezetőjét, a mely birodalom diplomatái csak rövid idő előtt is Párisban kerestek szövetségeseket Németország ellen.

Szóval az ügyek ugy állanak, hogy ha Oroszország csakugyan inszisztál a mellett a terv mellett, hogy Rumélia és Bulgária egyesittessenek, alig kell valami nagy ellenzéstől tartania Európa nagyhatalmasságai részéről. Akkor pedig meg van döntve a berlini kongresszus egész eredménye, s a keleti kérdés megoldásának kulcsa ki van szolgáltatva Oroszország föltétlen kénye-kedvének.

VIDÉK.

* **Esztergomból** irják a B. H.-nak nov. 26-ikáról: Trefort miniszter tegnap néhány órára vendége volt az itt székhelyén időző herczegprimásnak. Kettős czélja volt Trefort ezen utjának. Először is a belügyminiszter nevében felvilágositást kért azon katholikus mozgalmak czélja és iránya felől, melyekkel az episkopátus megbizottai «katholikus szövetkezetek» czim alatt a vidékeken a nép között izgatnak. — Másodszor pedig azzal jött a kultuszminiszter, hogy a kormány részéről ajánlatot tegyen, a középiskolák és katholikus alapok és alapitványok ügyében. A kormány nem fogadja el Haynald érseknek «studiorum commissio»-féle tervét, hajlandó azonban az állami felügyelet és ellenőrzés megóvása mellett bizonyos korlátolt autonomiát adni az episkopátusnak a kath. középiskolákra, ha viszont az episkopátus az alapok és alapitványok körül nem ragaszkodik mereven azok ekszkluziv katholikus jellegéhez. Az utóbbi pontra nézve a herczegprimás igéretet tett, hogy a kormány ajánlatát közölni fogja a magyar püspöki karral. Az előbbire nézve pedig ő eminenciája odanyilatkozott, hogy azon ugynevezett katholikus szövetkezetek semmiféle politikai czélokkal és törekvésekkel nem birnak.

* **Aradon** a kormánypárt s a mérsékelt ellenzék végleg összeolvadt. Vasárnap tartottak értekezletet az országgyülési képviselőválasztás alkalmával győztes Atzél-pártnak vegyes elvü hivei s elhatározták uj párt alakitását, s azt azonnal szervezték is. Az uj párt programmot nem adott. Az Alföldnek a gyülésről szóló tudósitása csak annyit árul el, hogy az uj párt előtt az lebegett, hogy Angliában az ötvenes évek végén Cobden vezérlete alatt volt egy középpárt, mely sem a kormányhoz, sem az ellenzékhez nem tartozott, s melynek hatása oly nagy volt, hogy képes volt a Derby-miniszteriumot megbuktatni.

* **Nyitra**, nov. 28. (O. E.) Az országos pártok együttes közreműködése s egyetértésével a «Felvidéki magyar közmüvelődési egyesület» a hatáskörébe vont tizenkét felvidéki törvényhatóság részvéte mellett, Odescalchi Gyula herczeg elnöklete alatt nagy lelkesedés közben megalakult, ezen jelszóval: «Mindent a magyar irányu közmüvelődésért.» A megalakulásnál jelen voltak: Odescalchi Artur herczeg, Kálmán Imre és más orsz. képviselők, Turócz- és Trencsén megyék és Selmeczbánya város küldöttségei, számos más küldöttségekkel együtt. Nyitra megye székháza egészen megtelt a résztvevőkkel. A megyeháza nagytermében megtartott alakuló gyülésen az egyesület alapszabályai tüzetesen megvitattatlak és felterjesztések a belügyminiszteriumhoz elhatároztatott. A megyeháza és a város épületei nemzeti zászlókkal vannak fellobogózva és valamennyi országos pártárnyalat egyaránt lelkesedik a legszentebb ügyért: «a magyar szellem felvirágoztatása és terjesztéséért.»

A Coronini-párt keletkezéséről.

Lembergből a következőket irják a Coronini-klub genéziséről: «Bizonyos képviselők régóta foglalkoznak avval a tervvel, hogy egye itsék a képviselőháznak ama tagjait, kik eddig sem a jobb- sem a baloldal kötelékébe nem tartoztak. De a «vadak» szervezése, kiknek egyetértése több izben nyilvánult a szavazások alkalmával, mindenkor hajótörést szenvedett a középpárt vezetőinek lassuságán; a reichsrath felosztásának minduntalan felmerült hire sem volt alkalmas arra, hogy a terv valósulását siettesse. Csak nemrég látták át a «vadak», kiket minden bizottsági választáson megbuktattak a különböző frakcziók, hogy utóvégre mégis egyesülniök kell. Schwegel és Kowalszki képviselők kezdeményezésére több értekezletet tartottak s megvitatták az alakitandó klubnak programmját. Teljes megállapodásra nem juthattak s a tanácskozásokat csak e reichsrath összeülése után folytatják. Coronini grófot bizták meg azzal, hogy a szünidő alatt megtegye a kellő intézkedéseket. A ruthén képviselők közül már többen bejelentették, hogy tagjai lesznek az uj klubnak, mely mindössze talán 15 tagból fog állani. Az uj frakczionak valószinüleg «A függetlenek klubja» lesz a czime. Beszélik, hogy a klub már e héten megtartja alakuló gyülését.

*

Arany János levelei Petőfi Sándorhoz.

Még láthatta Arany János a lelkesedés magasan lobogó lángját, melylyel a nemzeti kegyelet, a honfiérzelem körülvevé az érczszobort, melynek talapzatába Petőfi Sándor nevét metszette föl a közelismerés hálája. Még hallhatta az óda hangjait, melyek betölték a magyar hazát, diesőitve a halhatatlan költőt, Arany kortársát, benső barátját.

Alig halványult el a lelkesedés utolsó lángja, alig hangzott el a diesének utolsó szava, a kegyelet koszoruinak fris virágai még el sem hullaták szirmaikat: s megkondult a gyászharang. Tompa zúgása hirdeté, hogy költészetünk legfénylőbb csillagát homály boritotta el: Arany János megszünt élni.

A nemzet, mely csak imént sereglett össze egyik halhatatlan költője iránt leróni az elismerés adóját, ismét egybegyült, hogy mély fájdalommal szivében, egy másik halhatatlan költője: Arany János ravatalánál lerakja hulló könyeivel áztatott gyászkoszoruit.

Költészetünk e kimagasló két alakjának érintkezési pontja a szellemi nagyság kölcsönös felismerésében találkozott. Mert mig Petőfi lyrájának alkotásaiban lélek él, a kifejezett érzés, a szív mélyéből fakadt s hangjának ihlete az egyszerüség eredeti mezében jelentkezve, a nép benső életéből meritette költői hevének nyilvánulásait; Arany János a költészet ezen légkörében, melyet Petőfi lánglelke a népies felfogás, szólásmód s a mesterkéletlen alakitás bámulatos erejével mintegy megtisztitott: mesterévé lett a magyar népélet költői ecsetelésének; s mélyére hatva, a nemzeti élet tiszta, hamisitatlan forrásának; teremtett mesteri kézzel, költői ihlettségének varázserejével oly alakokat, melyek — eltekintve dalköltészetének becsétől — fénypontjai a magyar költészet egének.

Az egyik a népélet érzelmeiből fakadó dalvirágokra hintette költészetének himporát, s a világ-irodalom szinvonaláig emelte a magyar versformákban nyilatkozó költészetet; a másik, a népélet sajátságaiba merülve, annak észjárását, kifejezéseit mintegy azonositva önmagával, költői ihlettsége, a néphősi eszményeknek oly alakjait teremté meg, melyekbe a kompozicio bevégzettsége, legmagyarabb nyelvezetének ereje, ez alapgondolat emelkedettsége, lelket, életet önt s mint utol nem ért egyediségek állanak a nemzeti költészet mezején.

Mindkettőnek — bárha az egyediség különböző indokaiból — nem a lángelme költészetének ragyogtatása volt a czél, de a legnemesebb eszköz a legnemesebb czél elérésére; a nép által vérré szivható modorban, annak érzelmeit, szellemét, a haladás felé vezetni, s megnyitni előtte a szellemi élvezet kapuit, melyen belül, magyarságának megőrzött jellemével és jellegével is, magasabb fokára emelkedhessék az általános mivelődésnek.

Az egymás tudtán kivül kijelölt ezen közös czél felismerésében találkozott a két kortárs, e két nagy halottja a magyar hazának. A rokon lelkek szellemi életének delejes ereje egymáshoz vonzotta költészetünk e két fényes csillagát, mely első találkozásuk pillanatában, egymásba önté lelkűket s oly benső viszonyt szőtt közöttük, mit a hasonló magasztos törekvés öntudatos czélja sem zavarhatott meg egy pillanatig sem.

Nem versenytársak voltak ők, de oly rokon lelkek, kik különböző utakon szedték a költészet örök babérjait; s egymást lelkesitve, haladtak kimagasodva a sokaság tömegéből a szent czél felé, hol őket a költői ihlettség szülte alkotásaikkal az igazságos elismerés a magyar Parnasz tetején nem egymás fölé, de egymás mellé helyezi.

A mennyire közvetlen vala a szellemi viszony, mely őket egybe forrasztá, oly annyira közvetett volt az egyéni érintkezés, mit a közéjük dobott távolság okozott. Ennek következtében támadt a levelezés köztük, mit ez alkalommal bemutatni óhajtunk. Teljes világitásba helyezik ezen levelek előttünk azon benső viszony képét, mely a két nagy költőt egymáshoz kötötte.

Nagybecsü adatok ezek. Megismerjük belőlük nemcsak azon eszmecserét, mit Arany Petőfivel, a szépirodalom reformálása, a népies költészet meghonositása fölött folytatott; nemcsak azon valódi, őszinte elismerését költői alkotásaiknak, melylyel törekvéseiket kölcsönösen támogatták, a benső viszony keletkezésének okait, de mint egy tükörben állitja elénk Arany Jánost, mint embert. Érzelmeinek belső világát tárja fel előttünk a legnemesebb szív oly mozzanataiban, melyek kétségbeejtenek, meghatározni: vajjon mint költő volt-e nagyobb vagy mint ember? Feltaláljuk azokban a higgadtság társadalmi bölcseletét, a családfő; a férj, az apa véghetetlen szeretetét és ragaszkodását hozzátartozóihoz; az önfeláldozást a baráti kötelék szorosabbra füzésénél, meghatóan nemes felfogását a nép erkölcseinek, józan eszének, jellemének birálatában, politikai meggyőződésének irányát, az inséggel, nyomorral, szerencsétlenséggel küzdők iránt szivének vele született részvétét s kedélyvilágának azon véghetetlenül kedves humorát, mely legkomolyabb tárgyu leveleinek soraiban is végighuzódik, még akkor is, ha az önmagát érintő kedvezőtlen körülményeket ecseteli. Megtanuljuk ezen levelekből tiszta ragyogásu jellemének legszebb vonásait az igazságszeretetben mások irányában s a szigoru itélet saját költészetének becsértéke felett. Feltárják előttünk azon viszonyt, melyben ő az irodalom vezérférfiaihoz állott s költői ihlettségének azon mozzanatait, melyek egynémely költői alkotásainak történetét igen fontos adatokkal világitják meg.

Ezen levelek Petőfi István halála után végrendeletileg Petőfi Sándor kézirataival a magyar nemzeti muzeum tulajdonába jutottak s a Széchenyi országos könyvtárban mint közkincs őriztetnek. Harminczegy azoknak a száma, melyek — az 1847-ik év szeptember 7-én irottnak kivételével — mind teljesek.

Keltek a nemzeti élet épen azon korszakából, t. i. 1847., 1848., 1849-ik évben, mely már magában is felette érdekes időpont a szépirodalmi irány és a politikai elvharczokat illetőleg, mely e költészetben a népiesért, a politikában a népjog elveért állott a küzdtér sorompóiba.

Tizenegyet ezen levelek közül irt 1847-ből, tizenötöt 48, és ötöt az 1849-ik évből. Az első kelt 1847. évi február 28-án, az utolsó 1849-ik évi május 23-án. Petőfinek ezekre adott válaszai közül tizenegy már a nyilvánosság előtt is ismeretes.* Valószinü, hogy mindenikre válaszolt s a két nagy költő viszonyának megvilágitására nézve vajmi nagy érdekkel birna közzététele azoknak, melyek még nem láttak napvilágot.

A nagy érdeklődés, melylyel a közönség a még oly aprólékos adatok közzétételét kisérte, mik Petőfire vonatkoznak, csak fokozott mérvben nyilatkozhatik, midőn Arany János Petőfi Sándor kortársának, benső barátjának a magyar költészet hasonló rangu lángelméjének egyéniségére vonatkozó adatok lehető összegyüjtéséről és kiadásáról van szó.

Most, midőn csak rövid idő előtt Petőfinek érczszobrot állitott a nemzet, s a lelkesülés lábaihoz rakta az elismerés koszoruit; most, midőn a nemzet fájdalmával Arany ravatalához térdelt s gyászkoszorujával födte a drága testet s a földajdult fájdalom hulló könyekkel szemében, a sir szájához lépett, hogy egy göröngyöt vessen az enyészet mélyébe «hogy a mely házba bemegyek, szeretem magamat hanyatt vágni a ládán .., miután tehát nálad bekopogtattam s te ajtót nyitottál, megengeded, hogy egész kényelmemet használjam».* Erre vonatkozik Arany János febr. 28-diki válaszában: «Csak használd édesem, használd kényelmedet, ez a szív a micsodás, tiéd.» Közölte eszméit Arany Petőfivel első, elveszett levelében a népies szellemben és nyelven irandó komoly époszról is, s midőn ezt Petőfi fölemliti, mint ilyent, éposz-tárgyul nevezi meg Trencséni Csák Mátét és Rákóczit. Vonatkozással erre irja Arany, hogy Csákra és Rákóczira már ő is gondolt s midőn mintegy kétkedve mondja, «ha valaha népies époszra vetné magát, s milyen tárgyat választana»: ezt Petőfi azon szavaira válaszolja, melyekkel buzditja, de egyszersmind megjegyzi, hogy «csak királyt ne végy hősödnek.»

A benyomás, mely alatt Arany János állott, midőn február 28-án Szalontán kelt levelét Petőfihez irta, olyan emberé, a ki szerénységében önmagát kicsinyli, s a már akkor hirneves költőnek felé nyujtott baráti keze meglepi első perczenetre, de a másik perczben mégis megszoritja azt derekasan. Keresztül villan sorain nemes szivének egy-egy vonása, mely szilárd, férfias jellemének erkölcsi értékét tünteti föl, midőn szegényes, de becsületes életét ecseteli, hazaszeretetét rajzolja népies époszának tervezetében. Elragadón szép ama felfogás, mely mint egy keresetlenül, de mesteri kézzel oda vetett rajzvázlat tünteti föl nemzete rétegeinek beható ismeretét, midőn az elmult századokat és a jelenkori ivadékot párhuzamba állitja. Mindezt mint zománcz veszi körül a ragyogó humor, mit leirni alig lehet, de azt olvasni kell. Arany azon jegyzete, mit a Petőfitől márcz. 31-én hozzá irt levélre vezetett, hogy: «A levelezésben itt szünet áll be, mert Petőfi Szathmárból jövén, meglátogatott Szalontán először s junius 1—10. napjait nálam töltötte» ... valószinüleg csak oly értelemben veendő, hogy Petőfi nem válaszolt az ő levelére, mert a közbe eső idő alatt április és májusban Arany még két levelet intézett Petőfihez. Ezeknek egyike kelt Szalontán április 21-dikén. Megkapó rajza ez azon szerencsétlenségnek, mely szülő- és lakó-helyét Szalontát április 17-én érte. A déli órákban ugyanis tüz támadván, 2175 épület a dühöngő lángok martaléka lett. Azon veszély, melyben az egész város állott, elfeledteté vele saját ingóságainak mentésére gondolni, s mig lakása pinczéjét a szomszédok butorainak el-

* Zilahy Károly: Magyar Koszorusok albuma 114. l. Toldi: A magyar költészet kézikönyve 5. k. 244. l.

** Halasi Aladár: Petőfi-reliquiák, 47, 48. l.

* Halasi Aladár: Petőfi-reliquiák. Bpest. 1878.

* U. O. 48. l.

A prágai «Narodni Listy» állandó tudósitóját, mint már táviratunkban emlitettük, tegnapelőtt fogadta Coronini gróf, s következőleg nyilatkozott a nem régiben kiadott klubprogrammról: Egészen meglepett az, hogy milyen hévvel és tüzzel beszélnek egy egészen természetes dologról, s valóban csodálkozom, honnet erednek azok a hirek, melyek előttem és politikai barátjaim előtt is egészen ujdonságok. A «Fremdenblatt» által közölt programmban található ugyan egyet-mást, a mivel rokonszenvezem, azonban egészben véve az a programm sem nem teljes, sem nem egészen tökéletes. A reichsrath számos képviselője egyik párthoz sem tartozik; nagyon természetes tehát, hogy ezek érintkezési pontot kerestek egymás között. Önként közetkezett annak szükségessége, hogy klubbot szervezzenek, s a bizottságokban is képviseltessék magokat. Valótlan az, hogy ő egyik, vagy másik párttól tagokat édesgetett volna, neki társai különösen csak azt tették feladatává, hogy az egyeseket egészbe füzze össze. Egyáltalában nincsen szándékukban semmiféle messzetekintő politikai szereplés. A tagok számát eddig nem közölték helyesen, de ő sem mondhatja ezt meg, mert a szám már holnap változhatik. A tagok neveit azért nem közölheti, mert nincs erre felhatalmazva; annyit azonban mindenesetre mondhatok, hogy a közzétett névlajstrom puszta kombináczió. Az alakuló klub körül egész mithosz képződött, s azt többféleképen kommentálják. Ő maga személyes jó viszonyban van Taaffe gróffal, s a klub alakitása is alig maradhatott előtte titokban. Valamennyi párttal és a kormánynyal szemben teljesen független álláspontot foglalnak el. Mindazok, a kik a klubban ben vannak szeretik nemzetiségöket, ez azonban nem gátolja őket abban, hogy ne egyesüljenek az osztrák patriotismus eszméjében. Valótlan az, hogy ő (Coronini) egykor a németek közt a legnémetebb volt; a tulságos chauvinizmus fölött mindig sajnálkozott. Ők a nemzetiségek egyenjoguságát akarják elérni; meg akarják valósitani a 19. §-t, mely az egyenjoguságot elvben kimondja, még pedig ugy, hogy a közigazgatás egysége ne szenvedjen, azonban a nemzetiség jogai se támadtassanak meg. Ez okból elhatározták, hogy az alkotmány szabadelvü intézményeit őrizni fogják, s minden visszafelé való térésre vonatkozó törekvést megakadályoznak. Koholmánny az, hogy a gazdasági kérdésekben nem fogják követni a kormányt. E téren is az osztrák érdekeket az osztrák állameszméket fogják szem előtt tartani. A jobb pártról azt mondta Lienbacher, hogy nincsen programmja; a baloldalnak csak az a programmja, hogy megbuktassa a kormányt. Ez csak negativ programm, a melylyel az övék kiállja a próbát.

KÜLFÖLD.

— november 28.

Az egyiptomi ügyben tartandó *konferencziáról* szóló hirek ismét elnémultak. S most már diplomácziai körökből egész határozottsággal állitják, hogy mindaddig, a mig Anglia és Francziaország közt tárgyalások vannak függőben, konferenczia egybehivásáról szó sem lehet s eddigelé egyik hatalom sem inditványozta vagy tervezte a konferenczia egybehivását. Arról is volt szó, hogy az angol kormány *egyezményt* köt a kedivével. E szándéktól azonban, mint most irják, elállottak. Az egyezményt ugyanis, nem csak a szultán, hanem a hatalmak elé is kellene terjeszteni, a minek időveszteség, sőt talán bonyodalmak is lehetnének a következményei. Az okkupáczió kérdését, valamint a többi függő kérdéseket, valószinüleg személyesen fogja elintézni Lord *Dufferin* a kedivével.

Az *angol alsóház* tegnapi ülésében Sir Ch. *Dilke* több kérdésre válaszolva, kijelenté, hogy az angol kormány most vette fontolóra az egyiptomi kormány ajánlatát a nemzetközi biróság meghosszabbitását illetőleg. Dilkenek nincs tudomása róla, hogy a *kedive* a Tajura-öblöt, mely a szultán fönhatósága alatt az ő uralma alá tartozik, Francziaországnak átengedte volna. — A konstantinápolyi angol nagykövet mult év augusztus havában utasitást kapott, hogy a berlini szerződés aláiróival Bulgária évi adójára s adóssági hányadára vonatkozólag tanácskozásokat folytasson. A tanácskozások nem vezettek gyakorlati eredményre s később az orosz hadikárpótlás fölötti tárgyalások által megakadályoztattak. — *Wyndham* nagykövetségi titkár ujolag utasittatott, hogy a nagyköveteknél a montenegrói és a görög kérdés megoldását sürgesse. — Törökország még nem tett teljesen eleget az európai határbizottság itéletének. Mihelyt *Szerbiára* vonatkozólag kérvény fog az angol kormányhoz intéztetni, a konstantinápolyi angol képviselő utasittatni fog, hogy Szerbia adóssági hányadának megállapitása alkalmával a többi hatalmak képviselőihez csatlakozzék. — Az ir államtitkár kinyilatkoztatta, hogy a szombat esti gyilkosságra nézve a már ismert részleteken kivül ujabbakat nem tud közölni. — *Gladstone* az egyiptomi hadiköltségekre vonatkozó közléseit holnapra halasztotta, mert *Stanley* erre vonatkozó interpellációját szintén csak holnap teszi meg. Az alsóház ezután folytatta az ügyrend fölötti vitát s szavazás nélkül elfogadta a tizenharmadik határozatot, melynek értelmében az eddig megszavazott határozatok állandó szabályzatot képeznek. *Stanley* inditványa, hogy a cloture csak a jövő ülésszak végéig maradjon érvényben, rövid vita után 137 szóval 90 ellenében elvettetett. Erre az alsóház azon inditvány megvitatásába bocsátkozott, mely állandó bizottságok kiküldetését czélozza a kereskedelemnél, hajózásnál és gyáraknál követendő igazságszolgáltatás ügyében beadott törvényjavaslatok előzetes tárgyalására.

Dublini tudósitások szerint az ir miniszter által is emlitett szombati gyilkosságok következtében a békés lakosság roppant izgatottságban van, melyet még növelnek a titkos gyilkosbandáról keringő hiresztelések. Szombatról vasárnapra való éjjel egy csomó asszony erőszakkal akarta kiszabaditani az elfogott gyilkosokat. Számos kiváló személyiség fenyegető levelet kapott s a gyilkosok dühét az elfogatások korántsem hütötték le. Ma Dublinból a következő tudósitások vannak előttünk: Tegnap este *Nullins* birósági végrehajtót 3 ember megtámadta s *tőrszurásokkal megsebesitette*. A tettesek *elfogattak*. Bizonyos *Field* nevü egyént, ki azon esküdtszék tagja volt, mely Hynest nemrég halálra itélte, tegnap este egy mellette elhaladó kocsiból kiugró férfi *tőrrel halálosan megsebesitette. A gyilkos elmenekült.*

A *Gambetta-Campenon* ügyben, melyről mult éjjeli tábirataink szólnak, *Adam* asszony is nyilatkozik, mert a *France* egyik szerkesztője *Farcy*, ki a Campenon jelöléséről szóló hirt közölte s azt még mindig fenntartja, állitásának erősitése végett egy «honett hölgyre» hivatkozott, kit «köztársasági muzsá»-nak neveznek. Ez a «köztársasági muzsa» pedig nem más, mint *Adam* asszony, ki is ma egy Farcyhoz intézett levélben kinyilatkoztatja, hogy sohasem beszélt vele Campenon tábornok kijelöltetéséről; *tudott ugyan róla* s gondolt is reá, hogy e kijelölést meg kell hiusitani vagy az erre vonatkozó jelentést meg kell czáfoltatni, de a *République francaise* tegnapi czikke e czélnak eleget tett.

Figyelmeztetjük és kérjük tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetésük e hó végével lejár, hogy ujabb megrendeléseiket mielőbb megtenni méltóztassanak

Lapunk előfizetési ára:

egy hóra	1 frt 80 kr.	három hóra	5 frt
két hóra	3 frt 60 kr.	hat hóra	10 frt

*Lapunk **mindennap**, tehát hétfőn és ünnepek után következő napokon is megjelen.*

Az előfizető nevének, czimének, lakhelyének s az utolsó postának tisztán s olvashatólag kiirását kérjük, hogy a lap szétküldésében hiba ne történjék

Előfizetést a hó bármely napjától elfogadunk.

Régi előfizetőink legczélszerübben cselekesznek, ha czimszalagjukat a posta-utalvány szélére ragasztva beküldik a kiadó-hivatalnak.

Az előfizetési pénzek és posta-utalványok Budapestre az „Egyetértés“ kiadó-hivatalába (himző-utcza 1. szám alá) küldendők.

Az „Egyetértés“ kiadó-hivatala.

UJDONSÁGOK.

— nov. 28.

Lapunk mellékletének tartalma: Országgyülés. — Tárczák: Coquelin. — Róma, november 20-án. — Egy párbaj következményei. — Tréves bárónė.

— ***Személyi hirek.*** *Rudolf* trónörökös és Stefánia főherczegnő a jövő hóban Bécsbe érkeznek s aztán karácsonyra Budapestre jönnek és itt töltik az ünnepeket. — *Károly* Tivadar, a királyné testvére, deczember végén tér vissza Münchenbe nejével. — *Saurma*, a bukaresti német követ, Berlinből Bécsbe érkezett. — *Koburg* Klementine herczegnő József főherczeg családjával Fiuméba megy télire. — *Coquelin* és társulata Odesszába utazott Bécsből. — *Somogyi* Károly esztergomi prépost és kanonok, valamint *Berger* János egyetemi tanár tegnap Szegedre érkeztek, látogatásuk az ugynevezett Somogyi-féle könyvtárügygyel van kapcsolatban. — *A volt nápolyi király* és neje visszautaztak Párisba, hol állandóan laknak.

— ***Erzsébet királyné és Lajos bajor herczeg.*** Gödöllőről irják lapunknak a következő érdekes történetet, mely világosan mutatja a felséges asszony gyakorlati gondolkozását. Lajos bajor herczeg, a királyné testvére, ugyanis meg akart tanulni, s erre nézve tanácsot kért Erzsébet királynétól: mondja meg, mily uton-módon tanulhatna meg legkönnyebben magyarul? Vajjon nyelvtant használjon-e, forditgasson vagy nyelvmestert fogadjon-e maga mellé? A felséges asszony mosolygott. «Nyelvtanból sokáig tart a tanulás, könyveket majd csak később olvashatsz, de beszélni nem igen fogsz.» «Akkor talán valamely magyar vidékre költözködjem?» «Sokkal könnyebben hozzá juthatsz. Fogadj magyar kocsist, kocsizz sokat, parancsolgass neki, beszélgess vele, s csak ugy ragad rád a szó.» A herczeg követte felséges nővére tanácsát, s fogadott egy czigány kocsist. A királyné maga parancsolta meg a kocsisnak, hogy visszafeleselgessen a herczegnek. A magyar tanfolyam pompásan sikerült. Lajos herczeg ma már teljesen jól beszél magyarul. A nyelvben való nagyobb alaposságot természetesen nem a czigány kocsis adta meg, mert a herczeg most már Jókai, Petőfi, Arany müveit is olvassa, a magyar élczlapokat megérti, s jól mulat néha rajtok, de az első tanulás könnyüségét a kocsissal való feleselgetés adta meg. Érdekes, hogy Lajos herczeg magyar kiejtése azonnal elárulja, hogy nem könyvből, sem nyelvmestertől nyerte első alapját a nyelvnek, mert kiejtése egészen népies. Lajos herczeg nyelvünket igen megkedvelte s minden alkalmat megragad, hogy a nyelvben magát tökéletesitse.

— ***József főherczeg Kis-Jenőn.*** Emlitve volt már lapunkban, hogy József főherczeg kisjenői birtokán nagy vadásztársaság gyül össze, azt is emlitettük, hogy a főherczeg és Ráth Károly főpolgármester már leutaztak. Most levelezőnk e hó 26-áról a következőket irja lapunknak Kisjenőről: Az egész vadásztársaság ma érkezett meg a legszebb időben. József főherczeggel, a legszivesebb házigazdával vannak még: b. Fehérváry Géza tábornok államtitkár, báró Nyáry tábornok, Tabajdy Károly aradmegyei főispán, Ghyczy Béla altábornagy, gróf Zichy Jenő, gróf Csáky Kálmán ezredes, Ráth Károly főpolgármester, Forinyák ezredes, Jelentsik ezredes, Kovács ezredes, Elek Gusztáv ezredes, Ormós Péter aradi alispán, Horváth tábornok, Pongrácz tábornok, Hanzkarl hadbiró. Az idő kedvező, azt hiszik, hogy a vadászat kiváló sikerü lesz. Kis-Jenőn nagy feltünést kelt a sok főuri vendég, kik közt néhány igen kitünő vadász van.

— **Munkácsy Mihályról** már emlitettük, hogy nemsokára ismét haza jön Magyarországba. Egy ujabbi magánlevelében ismételten fejezi ki örömét, hogy oly gyorsan nyilik alkalma Budapestet ismét meglátogathatni és felemliti, hogy nejét is magával akarja hozni, ki hazánkat nem tudja elfelejteni. A művész még avval a tervvel is foglalkozik, hogy a nyár egy részét nejével együtt valamelyik magyar fürdőben töltse. — Munkácsy szorgalmasan dolgozik nagy kompoziczióján és a munkában már nagyon előre haladt; a festménynek nekünk igért nagy kartonát azonban csak akkor fogja elküldhetni, ha festménye előre haladottabb stádiumban lesz.

— **Gambetta megsebesülése.** Mint már táviratunk jelentette, Gambetta kezén megsérült. Sebe, ujabb hirek szerint, komolyabb, mint kezdetben jelentetett, mindamellett dr. Lauve Lonque, Gambetta háziorvosa határozott kijelentése szerint veszély nem fenyeget. Habár a golyó a kar izmaiban hosszu csatornát vágott és tegnap mérsékelt sebláz jelentkezett, mégis a szükséges nyugalom és a rendelt elővigyázat mellett a gyors gyógyulás biztosan várható, annál is inkább, mert a csont sehol sem sérült meg és eddig csontgyuladás sem állott be, továbbá kevés vérveszteség volt. A baleset ugy történt, hogy Gambetta tegnap reggel, lakásán (rue St. Didier) vigyázatlanul vette kezébe megtöltött kis revolverét, hogy megvizsgálja annak mechanizmusát vajjon rendben van-e. Valami szerencsétlen fogás által Gambetta egyik töltést kilötte és a golyó baltenyerébe ment, honnét a balkar-csontja mellett elsiklott a könyökig s ott kijött. Mint ma távirják, Gambetta állapota kedvező és minden veszély lehetősége ki van zárva.

— **Hajtóvadászat és tüz.** Kis-Kapusról irják lapunknak e hó 27-ikéről: Nagy-Selyk szász községben farkasok pusztitnak s a lakosság hajtóvadászat elrendelését kérte. Ez el is rendeltetett e hó 27-ikére s minthogy az ilyen hajtóvadászat alkalmával az illető községgel szomszédos községből rendeltetnek ki a hajtók és igy Kis-Kapusról, mely körülbelől 400—500 lakossal bir, szintén kirendeltek és pedig 115-öt hajtóul, 35-öt pedig vadászul, mi kissé aránytalan s szinte végzetessé vált. Ugyanis tüz támadt s a nép fele vadászaton, fele a medgyesi vásáron levén, csak asszonyok voltak a községben. Rendkivüli rémület uralkodott, mindenki a község végpusztulását látta, alig volt a ki segitsen a megriadt asszonynépnek. Ha Klein Sándor államvasuti pályafelvigyázó és Kiss Sándor szivattyuőr nincsenek kéznél s ha nem csendes az idő, minden elpusztul. De igy háromnegyed óra alatt eloltották a tüzet. Egy szegény oláh háza és két takarmánynyal teljesen megrakott csür esett áldozatul. A szolgabiró ur kipusztitni akarván a farkasokat, majd elpusztitotta a községet azzal, hogy minden férfit kirendelt a községből.

— **Agyonlőtte nejét.** Gyarmatról (Apatelek mellett) irják: Pénteken este Bozgán Sándor, görögkeleti lelkész, saját fiatal nejének vált szándéktalan gyilkosává a lőfegyverrel való könnyelmü játék következtében. Az esetet igy adja elő levelező: Mille Ádám, jómódu s becsületes gazda, ki a községnek számos évig birája volt, társaságot hivott magához s ott volt többi közt Bozgán is, ki alig egy éve lelkész Gyarmatán s köztiszteletben áll. A társaság vigan volt, mert Bozgán jól tud hegedülni s magával vitte a hegedüjét is, játékával mulattatván az egyszerü társaságot. Egyszer beszélgetés közben a falon függő kétcsövü puskára irányult a lelkész figyelme s azt kérdé Millétől: meg van-e a fegyver töltve? Mikor azt nyerte válaszul, hogy nincs megtöltve, mert a gazda multkor kilötte, levette a fegyvert a falról s az ajtó felé tartva azt, megnézte, töltve van-e? A jobb csövet csakugyan töltetlennek találván, nyugodtan forditá a csövet a szoba azon része felé, hol a társaság, közte a pap fiatal neje is volt. A nő azt mondá férjének: «tedd le a fegyvert, mert én félek», mire a pap feléje fordulván, igy szólt: «mit félsz, hiszen nincsen megtölve.» E pillanatban a puska elsült s a szegény asszony mellen találva lerogyott s minden szó nélkül meghalt, mert a puska másik csöve töltve volt. A jelenet hatása leirhatlan volt, a lelkész első kétségbeesésében elrohant egy másik házhoz fegyverért, hogy kivégezhesse magát és csak hivei nagy erőfeszitésének sikerült öt megakadályozni abban, hogy öngyilkosságot ne kövessen el. Az esetről azonnal jelentés tétetvén, szombaton a borosjenői vizsgálóbiró és járási orvos megjelentek a hely szinén; a szerencsétlen áldozat temetése pedig vasárnap ment végbe.

— **Szenzácziós büntény-fölfedezés** történt közelebbről Nagy-Enyeden, mely lázas izgalomban tartja az ottani és környékbeli lakosságot. Mintegy husz év előtt irják a «M. Polg.»-nak, Nagy-Enyeden meggyilkolták özv. Pávaynét, az ismert nevü Pávay V. Elek ügyvéd édesanyját. A gyilkosok nagymennyiségü értéktárgyat raboltak el s minden kutatás daczára nem tudtak nyomukra akadni. A véletlen e napokban fölfedezte a gyilkosság tetteseit. Egy czigány-asszony el akarván adni egy nagyobb értékü ékszert, a dolog gyanut keltett s kérdőre vonták, hogy honnan szerezte. Az asszony egy Benedek nevü magyar-lapáti gazdag zsidót nevezett meg, azzal a hozzáadással, hogy az tart még eldugva sok ilyen tárgyat. Benedeknél motózás rendeltetvén el, találtak nála számos ékszert, melyek a meggyilkolt Pávayné tulajdonai voltak. Benedek elfogatott, s vallomása folytán befogták büntársát is, egy másik, Pfeiler nevü zsidót, ki Nagy-Enyeden lakik s most hasonlókép tehetős ember. A gyilkosság elkövetésekor ez a Pfeiler az allami méntelepnél szolgált volt, s viszonyt folytatott özv. Pávayné akkori nőcselédjével. Ugy látszik, hogy Benedekkel szövetkezve, együtt követték el a gyilkosságot, s Pfeiler később nőül vette cseléd-szeretőjét. — A szenzácziónális fölfedezés roppant izgalomba nozta a népet; Pfeiler házának s a zsinagóga ablakait beverték s a dolog a közel vidéken is nagy ingerültséget támasztott.

— **A magyar államvasutak** által, a sugáruton, a dalmüszinház átellenében épitendő diszes, háromemeletes palotára hirdetett pályázat határideje e hó 30-án jár le. A pályázaton mintegy 25 épitész vesz részt, kik közül többen már be is küldték tervrajzaikat. A biráló bizottság tagjai közt vannak az épitészek részéről *Ybl* Miklós, *Weber* és *Ney* Béla az államvasutak részéről pedig *Tolnay* vezérigazgató, *Rochlitz* épitési főfelügyelő, stb. — A beérkező pályamüvek valamely meghatározandó nagyobb helyiségben, bizonyos ideig, közszemlére lesznek kiállitva.

— **Barrière bókja.** Emlitettük már, hogy a «Szórakozott» (Tête de Linotte) czimmel közelebb igen mulatságos darabot adnak a nemzeti szinpadon. A darab szerzője Barrière, kitől már annyi érdekes és szellemes vigjátékot látott a közönség. Szerzőjéről tuda mindenki Párisban, hogy a bókot nem szenvedheti, s még ha bókolni akar, akkor is valami gorombaságot tálal fel. «Látta-e ön Chaland legujabb vigjátékát?» — kérdé egy izben Barrièretől egyik kollegája. «Dehogy! — válaszolá ez kedvetlenül; — csak a sikerült müveket szoktam megnézni, meg — az önéit.»

— **Szivárvány holdfénynél.** Prosznitzről irják e hó 26-ikáról: Ma reggel fél 7 órakor, mikor a hold még teljes fényében volt, a keleti égen a szivárványnak rendkivüli szinjátékában gyönyörködhettünk. A nap még messze alant volt a láthatáron s még nem egyhamar volt kelőben. Ugy látszik, a szivárvány is szeszélyeskedik már.

— **Oberdank a börtönben.** Az elitélt bombahős, mint Triesztből irják — a legszigorubb őrizet alatt áll. Zárkája alig tágasabb négy négyszög méternél s a földszinten van. Egyetlen ablaka előtt folytonosan áll egy őr. Közvetlenül a zárka előtt egy kisebb helyiség van, az őrt álló legénység számára. Az ajtó kis ablakánál folytonosan szemmel lehet tartani a foglyot. E kis ablak előtt szintén áll egy őr, kit óránkint felváltanak. Oberdank ideje legnagyobb részét olvasással tölti, néha énekel és fütyül is. Eddig mindig magyar katonákkal őriztették; s a trieszti Weber ezred katonáit (a mely ezredben Oberdank is szolgált) őrizetétől teljesen távol tartották.

— **A villamos világitás a vidéken.** Az országos iparegyesülethez beérkezett jelentések szerint a villamos világitás a vidéken is mind nagyobb tért hódit magának. Igy Temesvár városa már valószinüleg uj évtől kezdve villamos lámpákkal lesz világitva. A vállalkozó egy angol czég. A Maramaros-szigeti bányáknak villamos világitásra való berendezését már rég befejezték. Váczott legutóbb történtek kisérletek ily lámpákkal és legközelebb más rendszerrel ismételtetni fognak. Az összehasonlitás után fog majd csak megállapittatni, hogy mely rendszer fogadtassék el. Fiuméban a kikötőnek villamos lámpákkal már rég tervezett kivilágitásának ügye már annyira előre haladt, hogy a szükséges munkálatokat valószinüleg még a tél folyamán megkezdik. Késmárk városa is megtette már a villamos világitás behozatala iránt szükséges lépéseket és ezeken kivül több vidéki nagyobb gyártelepről és gőzmalomból jelzik az elektromos világitás behozatalát.

— **Az ál-Ruspoli herczeg megőrült.** Pohl főhadnagy, ki magát Ruspoli herczegnek adta ki s addig csinálta az adósságot, mig elfogták, most a börtönben egyszerre őrültnek tetteti magát. Az uj szerepre azonban mihamarabb rá unhat, mert röviden bánnak el vele s már is elszállitották az obrowitzi helyőrségi kórházba. A katonakórházakban pedig a tettetett betegségeket oly alaposan gyógyitják s annyi ügyességgel, hogy a nagyratörő főhadnagynak — ki a katonás gyógymódot kétségkivül ismeri — ez ujabb vállalkozásán nem lehet eléggé csodálkozni.

— **Czirkuszi szerencsétlenség.** Berlinből irják e hó 24-ikéről, hogy ott a Renz lovardájában nagy szerencsétlenség történt. A mutatványok első részének ép utolsó száma volt: a jokey nyargalás, melyben Hagerné, Renzné, Druin Adél, Miss Zerphora, Ackermanné. Winkelmann k. a., Keropiné és a kis Hager Klotild vettek részt. A pièce de résistanceig minden rendben ment, mikor egyszerre a Zephora kisasszony «Bimbó» lova félre ugrott. Zephora fejével a korlátnak bukott s koponyája erős zuzódást szenvedett. Félhalva szállitották el a szép leányt s aligha felépül valaha. A gyászos eset roppant izgatottságot okozott a közönség soraiban.

— **Apagyilkos gyermek.** A pétervári törvényszék előtt egy 13 éves gyermek állott a minap az apagyilkosság sulyos vádjával terhelten. Semenov Mihálynak hivták és saját vallomása szerint orgyilkos módjára oltotta ki julius 19-dikének éjszakáján tulajdon atyjának életét. Gyalázatos tettét azért követte el — ugy mondá — mert atyja kifogta öt az iskolából s nem engedte, hogy regényeket olvasson. E miatt határozta el, hogy «kiállhatatlan, durva, miveletlen atyját» elteszi láb alól. Édesanyja nem volt otthon a gyilkosság éjszakáján, s ezért alkalmasnak találta az időt tervének végrehajtására. Atyja mélyen aludt, mikor a faváгó baltával főbe ütötte. A szerencsétlen ember felugrott ágyáról, miután segitségért kiáltozott, holtan terült el a földön. A gyilkos éjjeli 2 órakor eltávozott hazulról s reggel hallotta, hogy atyja meghalt. «Természetesen bevallom — igy végzé előadását az elvetemült, közönyös gyermek — hogy rosszat cselekedtem, de hát — nem bánom — itéljenek el. Az istenben nem hiszek.» Az esküdtek egytől-egyig vétkesnek találták öt s a törvényszék életfogytiglan való számkivetésre itélte. Másnap el is szállitották Szibériába.

— **Vasuti szerencsétlenség Skócziában.** Londonból táviratozzák, hogy 27-én a skócziai északi vaspálya vonalán Auhterless és Fivie állomások között a vegyes vonat egy 18 láb magas hidról lezuhant az utra. A hid már rég ve zélyes állapotban volt s azért a vonat csak lassan haladt rajta. A hat lezuhant kocsi egymásra torlódott. Az utasok közül öt meghalt és 11 sulyosan megsebesült. Segély csak későn érkezett, mert a közelben nincsenek házak.

Rövid hirek. ***Berlinből*** irják, hogy alkalmazni akarják az utczai villamvilágitást, de az első próba nem sikerült.— ***Pozsonyban*** Lederer gazdag szülők gyermeke, ki mint utász-őrmester *szolgált*, amerikai párbaj áldozata lett, 24 éves volt. — ***Balogh*** Jóska, a kis czimbalmos nagy tetszésben részesült Esztergomban, Párkányból, a hol született, sokan bementek Esztergomba, hogy az ügyes gyermeket hallgassák.— ***Kaposvárt*** Krátky Jánost a «Világosság» szerkesztőjét, ki lapjában Szalay ügyvédet élesen megtámadta, ez a Bárány vendéglőben tettleg bántalmazta; az eset nagy feltünést kelt a városban. — ***B.-Csabáról*** irják, hogy Horváth András tanyai lakos egyik szomszédnőjét agyonütötte, mert egy kas méhet ellopott tőle. — Néhai ***Varga*** János aradi ügyvéd s jeles elbeszélő emlékezetét a Kölcsey társulat emlékbeszéd tartásával fogja feleleveniteni, Sümegi Kálmán fogja mondani az emlékbeszédet.

= **Öngyilkosság a városligetben.** A városligetben a közuti vaspálya indóháza közelében az éjjel erős pisztolylövést hallottak. Arra felé siettek és az egyik közuti kocsiban egy a munkás osztályhoz tartozó férfit találtak vérében fekve élettelenül. Az öngyilkos szájába lött s mellette a kocsiban egy kisebb kaliberü 6 lövetü revolver feküdt. Dr. *Csákberky* Dezső és dr. *Batizfalvy* előhivott orvosok a beállott halált konstatálták és a hullát egy rendőr által beszállitották a Rókus kórház hullaházába. Az öngyilkosnál semmi nemü irást nem találtak, mely kilétét igazolná, csakis egy üres pénztárczát és 6 darab töltény volt zsebeiben. Öltözete kék festett vászon munkás zubbony s ugyanilyen nadrág.

= **Összeégett emberek.** Ma a déli órákban a Rudolf-rakparton egy férfit találtak a földön fekve, eszméletlen állapotban, kinek testét nehéz égési sebek fődték. Az összeégett embert a Rókus-kórházba szállitották, és az esetről jelentést tettek a főkapitányságnál, mely a törvényszéket rögtön értesitette, minek folytán a törvényszék részéről *Czárán* István vizsgáló biró és a rendőrség részéről *Balogh* Albin rendőrfogalmazó megjelentek a Rókus-kórházban, hogy az időközben magához tért sérültet kihallgassák. Az illető, névszerint: *Varga* Lajos duna-radványi szül. 33 éves napszámos előadta, hogy ő *Schlanger* Ignácz fakereskedőnél mint őr volt alkalmazva és hogy a Rudolf-rakpart 13. számu házzal szemközt levő faraktárban vizes ruháit akarta megszáritani; e czélból tüzet rakott, maga alá pedig egy hasáb fát tett és miután ittas volt, elaludt. A tüz tovább harapódzott,

---

helyezésére átengedi, saját holmiját egyik szobából csak a másikba hurczolja.

Ilyen tett csak az oly nemes sziv sugalmából eredhet, minő Arany Jánosé volt, ki csak a közinség felé fordită szemeit s annak nagyságában saját pusztulására gondolni sem tudott. Lakházát a romboló elem megkimélé s a közvetlenség élénk szinével még az átélt rémes esemény benyomása alatt irja le a catastrophát.

Semmi sem sértette annyira igazságszeretetét és jó szivét, mint az igazságtalanság, az alaptalan itélet, mely tudatlanságot vagy czélzatos méltánytalanságot árult el, mások irányában; de ha ez saját személyét illeté, a felett kedves humorának találó szarkazmusával haladt el.

Azon aesthetikai nézeteltérés, mely 1847-ben a Horváth Lázár szerkesztésében megjelent «Honderü», a «Szépirodalmi Szemle» s az «Életképek» s a «Budapesti Hiradó» kritikusai között fennállott, kivált pedig a Zerffy Gusztáv téves nézeteivel vivott tollharcz az élczelés azon terére vezette a «Honderü» kritikusát, melyen, Arany János költői, geniális alkotásainak birálati alapja nem is maga a munka, de Aranynak neve volt, melybe az itészet kapaszkodott. Erre vonatkoznak a május 27-én kelt levelében azon kedélyes humorral, de metsző éllel irt sorok, melyekben a tekintetes és nagyságos költő urakat és költeményeiket s a képmutató Archidiákonokat ecseteli, s kik alatt P. Horváth Lázárt és Császár Ferenczet érti.

Szerénysége bizalmatlanná teszi őt saját lyrájához. Belefog a dalköltésbe — irja levelében — s önmagát gunyolva, a czimnél tovább nem juthat.

Mielőtt ezen levelét irta, már megfogamzott benne «Toldi estéje» s azt Petőfi Sándornak akarja dedikálni s azt sajnálja csak az eszme eredetisége miatt, hogy a dedikáczió szempontjából őt Lisznyay Kálmán megelőzte.

Ezen szikrázó humorral telt soraiban figyelmezteti Petőfit, hogy ha róla verseket ir, majd lehordják az öreg urak. «Gyermekesen viseled magadat — irja — leülsz és irsz verset, melyben kimondod, hogy fejednek nem veszed más hasznát, csak bokrétás kalpagod teszed rá . . .»

Vajmi kedélyesek sorai, midőn emliti, hogy ha nem boldogul az irói pályán, hát másoland megint a hivatalos iratokból s bele van kényszeritve a türelem rabigájába. «S te irsz a türelemről — mondja — s bennünket per birka és szamár traktálsz.»

Iróniája még akkor sem sértő, ha az személyeket érint s midőn az tárgyilagos, oly szeliden, de mindig találóan van kifejezve, hogy gondolatainak eredetisége, a ragyogó szellemi szikrák még annak is élvezetes lehet, a kit épen érintenek. Ilyen az, midőn tájékozást óhajt szerezni az akkor szokásos irói dijakról s a kiadókkal való eljárásról, ha velök alkuba kell ereszkedni.

Midőn május 27-én kelt levelét irta, még akkor a két nagy költő egymást személyesen nem ismerte s a szellemi találkozás a költészet terén, a rokon lelkületü törekvés s a megfogamzott vonzalom egymás iránt epedve vágyott szemtől szembe nézni egymással. Alig hogy postára adta levelét, negyed napra, t. i. junius 1-én Petőfi Szalontára érkezett, hogy ott költő barátjával kezet szorithasson. Tiz napot töltött Arany Jánoséknál. A mint Pestre visszaérkezett, junius 18-án kelt s Aranyhoz intézett levelében csak ezen nehány szóval vázolta visszaemlékezését Szalontára: «A te lelked a Krisztus lelke volt.»

Erre junius 25-én válaszolt Arany. Petőfi megjelenése Szalontán még erősebbé füzte a barátság lánczát közöttük, miről tuláradozó lelkületének mélyen átérzett, emelkedett szavakban ad kifejezést. Irja a többi között: «Nincs egy kedves falatunk, melyet megennénk neved emlitése nélkül . . . Be szeretnőnk, ha a mi fiunk volnál! Ha hozzánk járnál legalább a vakáczióra.» Örömét fejezi ki Jókai ajánlata felett, a mit el is fogad; de mert még Vahot Imréhez volt kötve mint munkatárs, az ettől érkezendő válaszig, a tréfa kedveért titokban óhajtja tartatni az ajánlat elfogadását. Vahot ugyanis azt tanácslá neki, hogy terjedelmes költői beszélyeket ne irjon lapjába, hanem csak apróbb verseket. Jellemtanulmányt akart csinálni, az apróbb költemények tiszteletdijának tárgyában.

A julius 25-én irt levél után hosszabb idő telt el s Petőfiről semmi hirt nem kapott. Nem tudta, hol van, merre jár, házassága előtt vagy utána van-e már? A nyugtalankodó apa szavai nem szólhatnak bensőbben, mint az ő sorai, midőn találomra czimezve Petőfi tartózkodása helyét, aug. 5-én irja: «Ugy képzellek, mintha beteg fiam volnál s válságos napjaidat számlálnám, élet vagy halál perczét várva. Bántsd le előttem az igazság szobráról a fátyolt, ne gondolj vele, ha meghalok is ijedtemben vagy örömömben.»

Ezen sorait megelőzőleg Szilágyi István hosszabb ideig tartózkodván nála, rábeszélni iparkodott Aranyt, hogy népies költeményeiből hagyja ki a népies kifejezéseket. Erre s a Kritikai Szemlében előforduló «rákmódra haladás» * kitételére vonatkozólag irja: «nem hiszi, hogy az érthetetlen szépségek kora lejárt. Pedig ugy-e Sándor lejárt, vagy ha még le nem járt volna, lejáratjuk? S hadd mondják aztán, hogy hátrafelé huzzuk az irodalom taligáját.»

* Budapesti Hiradó. 1847. május 7-iki szám.

Leveleiben azon bensőségen kivül, mi őket oly szorosan egymáshoz füzte, a fénypont azon kedves, keresetlen humorban fekszik, mely sziporkázó ötleteit élvezetessé teszi, a mi egyénileg csak oly tiszta jellemnek, oly természetes, romlatlan egészséges kedélynek lehetett kifolyása, mint az övé volt.

Ilyen a többi között azon levele is, mit aug. 11-én irt, midőn Petőfi tudomására hozta, hogy Szendrey Juliával jegyben jár. Mennyire jól esett ez örömhir nemes szivének, annak a prózában irt levelében csak alig tudott nehány szóval kifejezést adni. «Jobban örülök neki — irja — mintha valaki száz bivalyt adott volna, meg Vas Gerebent ráadásul. Azt mivelte már szivem, mintha 13 élü bicska lett volna benne mind kinyiló félben . . .» Meglátszik levelén, hogy a költő társára nem vonatkozó közleményeit majdnem lázas sebességgel irta, csakhogy örömtelt szivének költői ihlettségében találjon enyhülést, mely a hir olvasására megszállta keblét. S még aznap ugyanazon levél másik lapjára irta meg Epistoláját Petőfihez, melyben a ragyogó humor önti el szivárvány szineit költői gondolatainak gyöngyeire.

Már régebben megvillant az eszme Petőfi és társai agyában, különösen a «Honderü» ferde, beteges költői tendencziája, de a Vahot szerkesztette Divatlap ellen is egy irói ligát alapitani, mely egyelőre Jókai lapjához az Életképekhez szegődve, a többi szépirodalmi közlönyökbe költeményeket nem ad vala s az alapitandó «Pesti füzetek»-ben kivánta a népköltészet felvirágozását egyesült erővel eszközölni. Petőfi Tompát és Aranyt óhajtotta az eszmének meghóditani. Már ekkor kezdődött Petőfinek Tompa elleni zsörtölősködése, minthogy Tompa jóval ezelőtt Vahothoz szegődve, több időre leköté magát és Petőfi felszólitására Jókai lapjához nem állhatott. A Tompa elleni hangulat nyomása alatt felhivja Aranyt, hogy csatlakozzék Jókaihoz s máshova ne, mert a nemzeti költészet felvirágozását ezen egy organumtól várta. Arany augusztus 25-én ir Petőfinek, Tompát védelmezi, mint a ki már akkor Vahot Imrének le volt kötve, s ő maga a 10 közé áll Petőfi s társai kedveért, de kereken kimondja: «Hogy a nép-, sőt nemzeti költészet felvirágzását nálam valaki jobban óhajtja, azt te sem hiszed, de hogy egy organum jobban terjeszsze, mint több, azt meg én nem hiszem; mert — irja — bár csak volna 99 lap a nép közt is elterjedve, s mindben 99 jó népköltő.» Petőfit még ekkor mint vőlegényt, menyasszonya szülei nem szerették, de Arany biztatja, hogy még ők fogják keresni szeretetét, ha becsületes ember lesz belőle s jól fog bánni leányukkal. Atyai tanácsokat ad neki, nehogy szeszélyes legyen neje irányában. Takarékosságra inti, mert ugymond: «sajátját tékozolni mindenkinek joga van, de nőjét és gyermekeit megfosztani senkinek sincs».

Kedves genre-képet nyujt néhány sorban, melylyel családi életét vázolja, gyermekeivel az előtérben.

Ez időtájban lyriai munkákat is irt s Toldi estéjéből két éneket elkészitett; de bizalmatlansága dalköltészetéhez pálczát tör felettök s a balladák felé vonzza őt irói hajlama. «Nem megy nekem a lyra, az ömlengések — irja — kora elmult tőlem, vén vagyok. Fejér László balladákban kellene próbát tennem, azok lapban is adhatók volnának és mégis elememben maradnék».

Ekkor még nem volt elhatározva, hogy a Szécsi Máriára kitüzött dijért fog-e pályázni vagy nem? E felől Petőfit levelében most is bizonytalanságban hagyja s nem hiszi Tompának, hogy ő sem pályázna.

Petőfi esküvője szept. 9-én levén kitüzve, kéri, hogy arról a napról neki levelet irjon.

Petőfitől ennek lakodalma előtt két nappal szept. 7-én levelet kapott, melyre humorának egész teljével válaszolt még az nap. Fájlalni lehet, hogy épen ez csonkán maradt hátra, s vége hiányzik. Érdekes adatokat nyujt ez, a nagy halott lelkületének, szerénységének, végtelen jó szivének megitélésére. — Csillapitani iparkodik soraiban Petőfi haragját Tompa ellen. Tréfás komolysággal, de meghatóan indokolja ügyetlenségét a lyrában; keresetlen egyszerüséggel, de a meggyőző bensőség örökké szép vonásaival tárja elénk lezajlott ifjuságát, családi boldogságát s az élet nyomoruságát, s e nehány szóba foglalja életrajzát: «ifju örömeim, keserveim, reményeim nincsenek, szóval a sziv szerepe jobbadán el van játszva s a főre kerül az uraság. . . .»

Petőfi leveléből értesül, hogy ő is pályáz Szécsi Máriára. — Ekkor még Arany belé sem kezdett a pályamübe, s minthogy Gyöngyösy «Murányi Vénusát» nem birta megkapni, kétkedését fejezi ki, hogy a kellő időre elkészülhessen.

Kétszeresen kár, pótolhatlan veszteség, hogy Arany ezen levele csak töredékes, mert még egy költeménye is, mely ahhoz csatolva volt, szintén elvesztett. Ugyanis a «Honderü» szerkesztője P. Horváth Lázár a-b-c-jében birálgatván Arany költeményeit, nevezetességét abban találta, hogy Petőfi és Arany egymást viszont megénekelték. Erre antikritikául irt egy verset «az összes népköltészet nevében», a mit ugyan soha sem szándékozott kiadni, de azt Petőfinek megküldötte.

Akkortájban a sáskajárás pusztitván az ország némely vidékén, szerfölött sértette méltányossági érzetét, hogy az «Életképek» minduntan viczczelt e szomoru jelenségre s ez indokból közli nézeteit az élczben lehető komikumról és humorról. Áttér ezek után családi boldogságának legkedvesebb thémájára, nejére és gyermekeire. Leirja, hogy mily sokat kell neki beszélnie Julcsának a Petőfi bácsi arájáról, «s persze le kell irnunk — mondja — tetőtől talpig, minden izét s haja szálát. Ide aztán kell költészet!»

A levél folytatása már itt más lapra volt irva, de az hiányzik s a Petőfi-féle kéziratok között föl nem található.

Mindketten Shakespeare drámáinak forditásával foglalkozván, tréfás angol levelezésben is állottak egymással. Ezen levelek közül egyet Petőfi «Lord Arthur Krumply» név alatt irt hozzá, mire Arany decz.9-én a tréfa nagyobb komikai hatásáért rosz angol nyelvezettel John Stibli aláirásával válaszolt.

Utolsó levelét az 1847-ik évben decz. 13-án irta Petőfihez. E levélből azonban kitetszik, hogy vagy irt még egyet a szept. 7-ike és decz. 13-ka közé eső időben, vagy a szept. 7-ikén irt és csonkán fönmaradt levélnek volt még egy utóirata is, mit Petőfi arra adott válaszában figyelmen kivül hagyott.

Ezen föltevésre utalnak a deczember 13-án kelt sorai, melyben szemére veti, hogy talán el se olvasta levelét. Utóiratában arra kérte, hogy tudatná vele lakó házának számát, de a mit neki Petőfi meg nem irt, s valószinüleg azért is, mert nem szerette az utóiratos leveleket. Ezt pedig tudván Arany János, szándékos, de tréfás boszantás kedveért decz. 13-iki igen rövid leveléhez, négy utóiratot csatolt. Ezen levelével küldte meg Petőfinek átolvasás végett a már kész «Murány ostromát» s kedélyes sorok kiséretében kéri, hogy huzzon be vele egy könyvárust «neked — irja — ugy is praxisod van már abban.» A 2-ik utóiratban arról értesiti, hogy «Toldi estéjét» már nem irja, s hogy Jókai lapja számára már küldött volna verset, «de — mondja — nincs tárgyam és formám ha küldene néhány hirlapi medvét, abból majd puskáznék valamit.» A negyedik utóiratban nagy érdeklődéssel, részvétteljes kiváncsisággal kérdezi Petőfit, hogy mint fogadták neje szülői, miképen folynak dolgai a házi gondok között?

Midőn levelét már a négy utóirattal is bevégzi, még egy eszméje támadt, mely jóságos szivének a legnemesebb értelemben vett jellemző vonását képezi. Megvillant agyában, hogy hát ő «Murány ostrom»-ában a Wesselényi nevet megénekelte, ime ott van az örökös sötétséggel sujtott becsületes uton haladó hazafi Wesselényi Miklós: hátha neki ajánlaná müvét?! s ez talán sötét éjjelét némileg földeritené? mi édes, mi gazdag jutalma lenne e fáradságának! De megijed saját ötletén.

megfogta az alatta fekvő bisábot, ruhája is tüzet fogott és testéről nagy részben le is égett, mire 5 a heves égési fájdalmak folytán felébredt; de a fájdalomtól elvesztette az eszméletét. A szerencsétlen a kihallgatás után is elájult. Testének alsó részén veszélyes égési sebek vannak és a két czombja teljesen össze van égve. Az összeégett embernek a Rudolf-rakpartról történt elszállitása nagy népcsődületet idézett elő. — *Beszek* János 22 éves nőtlen gyári munkás ma délután 6 órakor a Stern-féle szeszgyárban a moslékos kádak felett vezető deszkapadon a csapokat nyitogatta kifelé, hogy a kész moslékot a kádakba eressze, de oly vigyázatlanul járt el, hogy a kitóduló forró gőz hanyatt vágta és egész arczát s testének mellső részét sulyosan összeégette. A szerencsétlent egy olajos lepedőbe burkolva szállitották be a Rókus-kórházba.

= **Meghalt öngyilkosságot kisértő.** A tegnapelőtt öngyilkosságot megkisérlett *Ungár* Mihály napszámos tegnap a Szent János kórházban, hova beszállitották, sebei következtében meghalt.

= **Körözött gyujtogató.** *Popovich* Kosta gyujtogatással vádolt egyént az otocac-i kir. törvényszék országszerte körözteti.

= **Kaufmann és Simon** hamburgi czégnek lapunk mai számában lévő hirdetésére felhivjuk a közönség figyelmét. Fönyereményekkel oly dusan ellátott sorsoláshoz való sorsjegyekről van itt szó, hogy iránta nálunk is nagy érdeklődést lehet feltételezni. E vállalat teljes bizalmat érdemel, mennyiben a legjobb állami biztositással bir s a nevezett czég is, minden üzleteiben s számos nyeremény kifizetésében szigoru pontosságáról ismeretes.

= **Érdekes** id. Heckscher Sámuel hamburgi bank- és váltó-üzletének lapunk mai számában levő szerencseértesitése. E ház a helyben és vidéken nyert összegek pontos és titoktartás melletti kifizetése által oly mérvü jó hirt szerzett magának, hogy hirdetésére már e helyen is felhivjuk az olvasó figyelmét.

SZINHÁZ, MŰVÉSZET.

— **A nemzeti szinházból.** *Wiltné* asszony nem mint tervezve volt, januárban, hanem már deczember elején Budapestre jő és megkezdi vendégszereplését. Először deczember 5-én lép fel «Hunyadi László»-ban Erzsébet szerepében; ugyanezen héten, szombaton még legkiválóbb szerepét Sulamithot fogja énekelni a «Sába királynő»-jében. *Wiltné* február vagy márczius hó végeig marad nálunk. — A nemzeti szinház igazgatósága ebben az évben a szokásos kegyelettel fogja megünnepelni deczember 1-én *Vörösmarty* Mihály halálának évfordulóját. Ez alkalommal «Csongor és Tünde», *Vörösmarty*-nak szingazdag nyelvezetü tündéri darabja kerül szinre a *Paulay* Ede igazgató jelenetezése szerint.

— **Markovics** Ilka asszony, ki évek előtt fő disze volt nemzeti szinházunk operájának s később hangja tulerőltetése miatt a szinpadtól meg kellett válnia, tegnap ismét próbát énekelt a nemzeti szinház kis szinpadán. A művésznőről több izben volt már emlitve, hogy hangja visszatért, visszanyerte régi üdeségét, de mindannyiszor tévesnek bizonyult a hir. Most is azt regélik: a próba sikerült. Örvendetes volna, ha még egyszer hallani lehetne a «Fekete domino», «Bánk bán» Melindájának, a «Traviatá»-nak kitünő ábrázolóját.

— **Nádayné-Vidmár** Katalin asszonyról azt a nem valószinü hirt közli egy lap, hogy elhagyja az intézetet, melynek tiz éven át egyik legbuzgóbb, legkitünőbb tagja volt. Nádayné a szinészi iskolában végezte első tanulmányait s azután — mint legtehetségesebb fiatal énekesnőt — azonnal szerződtették a nemzeti szinházhoz. Első felléptei már tetszésben részesültek, tehetsége az intézetnél izmosodott, első nagy sikereit itt érte el, mint magyar énekesnő, mint olyan művésznő, ki énekével a nyelvet is érvényre emelte, mindig kedvencze volt a közönségnek. Lehetetlen, hogy a nemzeti szinház igazgatósága e minden izében magyar énekművésznőt ne igyekeznék operánk keretében megtartani s hihetőleg ez az egész hir nem egyéb álhirnél, melyet az igazgatóság meg fog czáfolni.

— **A népszinházban** ma este lépett fel harmadszor *Beregi* Kornelia kisasszony, ezuttal már mint szerződött tag a «Falu rosszában» Finom Rózsit játszotta. Játékában igyekezet nyilvánult, nem rajta mult, hogy ezuttal az igyekezetnél többre alig vitte. A kis közönség mégis megtapsolta s néhány csinosan énekelt dalát megujrázta. *Kassai* Gonosz Pistát ábrázolta egészen más fajta felfogással, mint eddig láttuk, de azért a közönség ezt, a «komolyabb» felfogást is méltányolta, ha nem is helyezte az eddig látott Gonosz Pista alakitások fölé.

— **A népszinházban** holnap szerdán »*Fatinicza*« Suppé operette-je kerül szinre *Blaha* Lujza asszony, *Pálmai* és *Kassai* uj szereplőkkel. *Blaha* L. a. és *Pálmai* I. e szerepeket még sehol sem játszották.

— **A műcsarnok őszi kiállitása** ismét egy jelentékeny művel gazdagodott. Ez *Joanovits* Pál festménye, melyet az eddig alig ismert fiatal müvész a képzőművészeti tanácshoz küldött be, ösztöndij elnyerése végett. A nagyszabásu kép egy megkapó jelenetet ábrázol a bosnyák felkelésből, ragyogó szinhatással és erősen drámai csoportositással. A halálra sebzett bosnyák harczost társai környezik, ősz atyja — egy harczokban edzett agg — megtörve közeledik felé, a nagy rozoga épület tetőzetén át teljes világosság esik a megragadó igazsággal és minden részletében átgondolt jelenetre. *Pulszky* Ferencz a képzőművészeti tanács elnöke küldte át e festményt, hogy e műcsarnokban a közönségnek bemutattassék, s tanuságot tegyen róla, hogy *Joanovits* Pál, az utóbbi években oly meglepően kivált magyar müvészi tehetségek között ismét egy, kitől fényes művészi sikerek várhatók. — *Baditz* Ottónak néhány kisebb életképét, melyek a vasutról elkésve érkeztek, csak most állithatták ki. Ezek közül különösen rokonszenvesek a «mikor a lány még kicsi» és «a mikor a lány már nagy» czimüek. Vasárnap a látogatók száma 840 volt, oly szám, a mennyi a *Munkácsy* képe kiállitása óta egy napon sem volt.

Hátha hizelgésnek, tányérnyalásnak látszanék! Nem, nem, Arany János jelleme még annak a gyanujától is irtózott s midőn ezt Petőfivel közli, őt teszi a legfőbb birónak, honnan nincs fölebbezés.

A népies irány, nyelvezet a költészetben, a népjog elveinek tollharcza a politikában, mindinkább közelebb jutott győzelmi sikereihez. Hiába küzdött az első ellen a Honderü arisztokracziája, P. Horváth Lázár, Császár Ferencz, Zerffy személyében, hiába harczolt az utóbbival a konservatismus ósdi lovag serege: hatásában mind a kettő előkészité a jövendő, a korszak-alkotó események talaját, melyek 1848-ban beköszöntöttek.

A ferde aesthetikai irány, mely a népies, a nemzeties ellenében a költői ihlettség alkotásait a költő nyakravalója, cylindere és frakkja szerint itélte meg s nem ismeré el jogosultságát a nemzeti politikai szózatoknak a költészet terén: elbukott. A népies, mit saját vérébe szivott fel a nemzet, melynek két fölkent apostola Petőfi s Arany volt: győzött. Győzött két halálnak az árán. A nemzeti genius megkoszoruzta az ércz-szobrot, megkoszoruzta a ravatalt, mit a nép és nemzeti költészet diadalául, két lángeszü bajnokának állitott, a közszellem, a nép, a nemzet lelkesedése.

A függetlenségi harczok örökké dicső aerája, sok mindenfélét kizökkentett a régi kerékvágásból. Változtak a viszonyok a magánéletben, a társadalomban, de ezen mozgalmas nagy idők azon bensőséget, mely korunk e két kimagasló alakját egymáshoz lánczolta, meg nem lazithatta; sőt inkább megedzette azt az első találkozás, levelezés, a mely közöttük szakadatlan folyt, s azt 1848-ban folytatni lelki szükséggé vált.

Január 7-én ismét megindítá leveleit Petőfi Sándorhoz. Zokon veszi tőle, hogy nem válaszol, valjon megkapta-e «Murány ostromát.» Toldi estéjét már ekkor nagy részben elkészité, simitgatott rajta, s kivált a vén Bencze megjelenését dolgozta át egész lélekkel. Igen óhajtotta a Tompa és Petőfi között fölmerült feszültséget megszüntetni s e czélból mindent megkisérlett soraiban, hogy Petőfit kibékitse. A «Czakó sirja» czimü beküldött költeményének utolsó versszakát javitani óhajtván, mellékeli a strófát s kéri azt Jókaihoz juttatni.

Még az nap postára tette január 7-iki levelét és 8-án egy előbb irt levelére választ kapott Petőfitől, melyben «Murány ostroma» kézhez vételéről tudósitja. Levelében elkésett válasza miatt kétkedik, hogy neki Arany mindjárt felelne s hizelgő dicsérettel halmozza el «Murány ostromát.» Tanácsot ad neki a kiadásra nézve s megemliti, hogy Jókai abból mutatványt fog közölni.

Majláth Béla.

— **Wiltné** asszony, ki hosszabb ideig fog a nemzeti szinpadon vendégszerepelni, már megérkezett Budapestre. A vasutnál több ismerőse fogadta a művésznőt. A Pannóniában szállt meg.

— **A német szinháznak** fölöttébb érdekes estéje volt ma. *Hetényiné-Komáromi* Mariska asszonyt a vidéki magyar szinészet egyik elismert tehetségü tagját ma avatták föl a német Thália papnőjéül. Stuart Mária hatalmas szerepét játszotta s megérdemelt tetszést aratott. A német nyelvet nehány hónap alatt tanulta meg olyan tökéletesen, hogy csak egy-két szó idegenszerü kiejtésével árulta el magyar voltát. A közönség soraiban, mely csak félig töltötte meg a szinházat, láttuk nehány tagját a nemzeti szinháznak s a magyar szinházak egy-két ismertebb látogatóját. Elmondhatjuk, hogy Hetényiné föllépte jó sikerrel járt s különösen a harmadik felvonás jelenetével készteté viharos tapsokra a közönséget. Két csinos virágbokrétát is nyujtottak föl hozzá a zenekar helyéről. Rajta kivül *Stengel* kisasszonynak Erzsébet királynő személyesitőjének tapsoltak legtöbbet.

— **A »Tabitha« nő-egyesület** által az ev. gymnázium disztermében ma megtartott zene- és felolvasó estély bátran azok közé sorolható, a melyeket élvezettel hallgathat meg mindenki. Nem is volt ellene egyéb kifogás, mint a hogy a műsor nagyon hosszura nyult. Az estélyt a Földy Jánosné sz. Lépesi Ilona művészi zongorajátéka nyitotta meg, a ki Beethoven-nek «Sonata appassionata»-ját adta elő. Utána Losonczy Antalné sz. Kuluncsics Anna ritka szabatossággal énekelte Meyerbeer-nek «Dinorah» czimü dalművéből az «Árnyéktáncz» részletet s műsoron kivül a «Háborgó Balaton tetején» kezdetü népdalt. Podmaniczky Aranka bárónő bravourral hárfázott, Gömöry Oszkárné sz. Szentmiklóssy Margit pedig ritka virtuózitással czimbalmozott, az előbbi Oberthür-nek «Virgo Maria»-ját és néhány magyar népdalt, az utóbbi pedig Rózsavölgyi «Müdal»-át és magyar népdalokat adva elő. Szász Károly a saját költeményeiből elszavalta «Az öreg keresztyén», «A fecske». «Hét nyár és hét tél», valamint «A vak leány» czimüeket. Ezután ismét Földy Jánosné zongorajátéka következett, melynek végeztével Győry Vilmos Mikszáth Kálmánnak «A priboji országut» czimü rajzát olvasta. Az estélyt a Földy Jánosné zongorajátéka rekesztette be, ki ezuttal Liszt-nek XII. magyar rhapsodiáját adta elő. A műsor minden pontja után felhangzott a taps és tetszés. A Mikszáth rajzának a felolvasása többször idézett elő derültséget s a felolvasó Győry Vilmost már emelvényre lépésénél is hosszas taps fogadta. A felolvasás tárgya röviden ez: A pribojiak szörnyen meg vannak akadva a miatt, hogy rosz az utjok. Ha beáll az esős idő, annyira elrontja, hogy hat hónapig Priboj el van zárva a világtól. A község lakosai folyamodtak a szolgabirótól, alispántól és vármegyétől fel egészen a nádorispánig mindenkihez; csak nem segitett bajukon senki. Mindenütt azt a választ kapták, hogy nincs a vármegyének pénze, nincs miből megcsináltatni. Végül, a mikor József nádor a vármegyéjüket meglátogatva, a szomszéd Bodon községbe érkezett, a pribojiak is küldöttséget menesztettek a főherczeghez. A küldöttség vezetője: a priboji adminisztrator-pap előadta a baját, de ez az ő magánbaja volt és nem a Priboj községé. Arra előállott a nagy Mácsik uram és kifejtette a nádor előtt apróra, hogy országut kellene nekik. A nádor ismét azt válaszolta, hogy nem tehet az érdekükben semmit. Mácsik uram elkeseredésében azután azt a furfangos kérelmet adta elő, hogy azt a szép asszonyt, a kinek a kastélyába szállott a nádor, Bodonban, rendelje Pribojba, had lakjék az ottani kastélyában. A szép asszony meghallva ezt, a saját jószántából átköltözött priboji kastélyába és rövid idő mulva csakugyan meg volt a jó országut. A szolgabiró, az alispán, meg az egész vármegye uri népe ugy találta, hogy roppant fontos a Pribojba vezető országut, minthogy pedig ilyen országut nem volt, hát megcsináltatták, mert épen egy kis feleslegés pénze is akadt a vármegyének. Az estély hét órakor kezdődött és féltizkor ért véget.

— **A vidéki képkiállitás** iránt országszerte mind nagyobb az érdeklődés. A bizottság legutóbb Sopronból kapott meghivást, hogy rendezzen ott szintén kiállitást. A bizottság három tagja: Spányi Béla, Mesterházy Kálmán és Margitay Tihamér ma utaztak le Székesfehérvárra, hogy azonnal hozzá fogjanak a kiállitás rendezéséhez. A kiállitás a megyeház disztermében lesz, melyet kisebb fülkékre osztanak és izlésesen feldiszitenek. Mintegy 30, kizárólag magyar müvész vesz benne részt. Az ünnepélyes megnyitás deczember 4-én fog megtörténni csakis a külön meghivott egyének jelenlétében. A kiállitásra ujabban a következő érdekes müvek érkeztek be: Feszty Árpád «Szent Gellért»-je, Mesterházy Kálmántól egy alkonyati tájkép tehenekkel, mely Fehérvárott lesz először kiállitva, Vágó Páltól egy fél akt és egy tanulmányfő, Brodszkytól «Alkonyat», Molnár Józseftől «Légyott» és «Virágárusnő.» Risnyi Ede három nagyobb tanulmányt küldött be. Ezeken kivül ki lesz állitva Spányi Bélának ismert «Utolsó gólya» czimü festménye, mely a bécsi nemzetközi kiállitáson nagy tetszést aratott.

— **Gerster** Etelkáról azt távirják Pétervárról, hogy roppant sikert aratott felléptével. A koncertet 3000 ember hallgatta; szorongásig megtelt minden zuga a teremnek. Majd minden számot ismételnie kellett. A művésznőt, mikor a koncert után hazafelé indult, az utczán is zajosan éltették.

— **Uj látványos darab.** A párisi Porte-Saint-Martin szinházban szombaton adták elő Dennery és Verne Gyula «Voyage á travers l'impossible» (Utazás lehetetlen világokon át) czimü fantasztikus látványosságát 25 képben. A darab valódi potpourri Verne különböző müveiből, melyet Dennery alkalmazott a szinpadra. Meséjét elmondani felette nehéz, mert alig képzelhető az el, és a szerzők arra forditották törekvésöket, hogy a nézőknek legyen min szemöket legeltetni. A külső siker igen nagy volt.

— **Vidéki szinészet.** *Czeglédről* irják lapunknak, hogy az ottani állandó szinházban most igen jól szervezett szintársulat tart előadásokat, csakhogy a gyönge pártolás nem nagyon lelkesitheti a szinészeket. Ez a körülmény arra az üdvös gondolatra hozta Czegléd város elöljáróságát, hogy a szinházat szubvenczióval segélyezi. Ezzel a tervvel komolyan foglalkoznak a városi tanács kebelében s remélni lehet, hogy már a közel jövőben megvalósitják a tervet, mely valóban követésre méltó példát nyujtana vidéki városainknak. A magyar szinművészetnek a vidéken való felvirágoztatása érdekében Czegléd város igen elismerésre méltó dolgot vinne véghez, hogy ha a szubvenczió kérdését csakugyan keresztülvinné.

SPORT.

— **Udvari vadászat.** Hosszu run galopp nélkül, ez a mai vadászat jellege. Kill volt ugyan, de a király ő felségének a bru h-t nem nyujthatták át. Verőfényes szép időben találkoztak ma a vadászok. A kedvező idő is volt oka annak, hogy ma kiváló nagy számmal jelentkeztek a sportmanek, kik tréfás csevegéssel tölték az időt a királyi pár megérkeztéig. Mára ugyan szarvasvadászat volt a programmban, a királyné ő felségének Káposztás-Megyerre küldött távirata következtében azonban rókavadászat következett. A királyné ő felsége ugyanis szeretl, a a gyors runt, ez pedig a szarvasoknál csak ritkán érhető el. De még a róka ravasz fortélyai, bukdácsolásai is nagy örömet szereznek a királynénak, ki egyébiránt mint kitünő amazon a veszélylyel járó ugratásoknak is nagy kedvelője. A felséges asszony kivánsága szerint a sikátori meet a «8-as cower«-rel cseréltetett fel. Ide jöttek is a felségek. A királyné — mint rendesen — Gödöllőről lóháton, a király pedig Fóthig kocsin ment. Mire az uralkodó pár megjött, már együtt volt, mind a résztvevő körülbelül 55—60 veres kabátos ur és Vecsera báróné. Falkanagy ma is Eszterházy Miklós gróf volt, kinek ügyes rendezését és buzgalmát már nem egyszer dicsérte meg a királyasszony. Szavára szabadon eresztették a 24 párból álló róka kopó falkát. A kopók folytonos csaholással fel is zavartak egy rókát. A hajsza folyamában a lovasok eljutottak előbb Palotáig, később pedig Fóthig. Már ezalatt is egynéhány cheek merült fel. A kopók ezután elvezettek Sikátorhoz, onnan ismét vissza Rákos-Palotáig, hol a ravasz állat háromszor körben csalogatta a sportmaneket az akáczosba, végre onnét is kiszorittatott és a hosszu nagyon is kényelmek run Dunakesztől nem távol egy posványos helyen ért véget. A föld itt oly annyira iszapos és ingoványos volt, hogy a kutyákat nem lehetett lekorbácsolni a földre teritett vadról. Alig egy pillanat alatt szét volt marczangolva a róka-koma bundája, nem maradt belőle semmi csak farkának a vége. A killnél jelen volt mindkét felség, de a brusht emlitett ok miatt át nem adhatták. A lovaglás két és egy negyed óráig tartott. A scentot elősegitette a tegnapi eső folytán átnetvesedett talaj, a pace kivánni valót hagyott hátra. Bár a vadászat 11 óra után kezdődött, az a sok check és lassu galopp folytán délután 3 óráig tartott el. A király ő felsége kisérve Liechtenstein Rudolf herczeg és Wolkenstein gróf által, épugy mint a királyné ez időtájban elhagyta a társaságot. Egynéhány baleset is fordult elő a mai üzésen. Három lovag és egy hölgy bukott le lováról csekély sérülést szenvedve. A kopók közül egy sem veszett el. A társaság a kellemes lanyha időben tért vissza a kill szinhelyétől, részint Megyerre, hol a kocsik vártak részint a fővárosba. A vadászaton jelen voltak: Andrássy Manó gr., (ki pompás négyes fogaton jött a találkára) Batthyányi Elemér gróf, Almássy Tasziló gróf, Fesztetics Pál gróf, Eszterházy Miklós gróf, Harkányi Frigyes, Teper Lasky lovag, Uchtritz Zsigmond báró, Csekonics Endre gróf, Blaskovics Ernő, Twickel báró, Lichtenstein herczeg, Colonnel Primrose lovag, Wolkenstein gróf, Eszterházy Pál herczeg, Vecsera báróné stb. A résztvevők még mindig gyarapodnak s igy a deczemberi vadászatok iránt, melyek a mult évben is kitünően sikerültek, nagy érdeklődés mutatkozik. Ujabban Berghes herczeg, ki tavaly gyakran látogatta a meet-ket, jött az üzésekhez. Báró Orczy Emil udvari (megyeri) fölovászmester, ki e napokban nyugalmaztatott, tegnap hagyta el Káposztás-Megyert és Bécsbe utazott. Bécsben vannak még Baltazzi Arisztid lovag és Ellinger lovag is. Holnap nyulvadászat, holnapután pedig alighanem a tervezett vadász meeting fog megtartatni. — Az *udvar minden esetre* a fővárosban fogja a karácsonyi ünnepeket megülni, a királyné ő felsége pedig azért nem megy Angliába, mivel őt a mult évi ottani üzések semmikép sem elégitették ki s a megyeri parforce üzéseknek előnyt ád. Igy tehát még hosszu sorozata az érdekes vadászatoknak várható ez idényre, mely különben eddig is felülmulja a mult évi szaizont.

FŐVÁROSI ÜGYEK.

— **A köztisztaság** kérdését ujra napirendre hozta az idő. A küljebb eső helyeken még a gyalogközlekedés is igen nehéz, de a beljebb levő utczák sara is roppant kellemetlenséget okoz a közönségnek. A polgármester azon tervét, hogy az utczatisztogatás a tüzoltóság által teljesittessék, s gépek segélyével nagy városok szinvonalát érjük el e tekintetben is, megbuktatták a bizottságok s igy manap se történhetik az utczatisztitás másképp, mint gyönge öreg emberek lassu munkájával. Természetes, hogy az igények sem lehetnek nagyok. Kamermayer polgármester hosszu betegségéből ma felgyógyultan megjelent hivatalában s a szorosan vett elnöki ügyosztályi dolgokon kivül a reviziókat is megkezdte. Első tényé volt egy körrendelet, melyet a kerületi elöljáróságokhoz intézett a köztisztaság dolgában. E körrendeletben — mint évenkint rendesen — most is felhivja az elöljáróságokat, hogy különös gondot forditsanak főkép a főbb közlekedési vonalakra és különösen az átjáró helyekre egyik járdáról a másikra.

— **A dunai teherpályaudvar** kiépitése folytán szükségessé vált a soroksári-ut kiszélesitése is és ennélfogva több ház területi terjedék kisajátitása. Ezen kisajátitási ügyben holnap lesz Gerlóczy alpolgármester elnöklete alatt az uj városház közgyülési előtermében a tárgyalás.

— **A közraktári telepen** felállitandó tüzfecskendőre nézve beérkezett ajánlatok közül (a második pályázat után) a bizottság, mint halljuk, Walser helybeli gyáros ajánlatát fogadta el, s hozza javaslatba a hatóságnak. Walser egészen uj szerkezetü, saját találmányu fecskendőt mutatott be a maga gyártelepén a közraktári bizottságnak, mely azt igen melegen fogadta. E fecskendő árát a leszámitoló és pénzváltó bank megfogja tériteni a fővárosnak, de a közraktári állandó tüzőrség (mit a tüzoltó bizottmány hoz javaslatba), a város költségén fogna szerveztetni és fenntartani.

— **A VI. ker. polgári kör** holnap az az f. hó 29 én saját helyiségében (sugárut 48. sz.) esti 8 órakor a fővárosi képviselő választások megbeszélése tárgyában teljes ülést tart, melyre az érdekeltek megjelenni kéretnek.

EGYLETEK, TÁRSULATOK.

— **A magyar orvosok és természetvizsgálók központi választmánya** e hó 24-ikén ülést tartott, melyen Ormós Zsigmond temesi főispán is részt vett, mint a legközelebbi gyülés egyik elnöke. Kovács József, Hunfalvy János, Szabó József egyetemi, Nendtvich Károly, Gerlóczy Gyula és Staub Mór műegyetemi tanárokon kivül, ott voltak Halász Géza országgyülési képviselő, Frivaldszky János muzeumi aligazgató, Hamary Dániel kerületi h. törzsorvos s a fővárosi orvosok és természetbuvárok számos tekintélyes képviselője, Az ülés első sorban a buziási nagygyülés tisztikarát egészitette ki, megválasztva Brankovics György temesvári g. k. püspököt társelnöknek, Török János temesvári polgármestert, a délmagyarországi természettudományi társulat elnökét, alelnöknek, Szalkay István tanárt, dr. Stefanovics Sándort és dr. Litsek Ágostont titkároknak. — Ezután a központi választmány tisztikarának megválasztása került sorrendre s elnökké dr. Kovács József választatott meg ismételve, alelnökké dr. Szabó József, első jegyzővé dr. Dulácska Géza, második jegyzővé dr. Staub Mór. Gerlóczy Gyula volt jegyzőnek, ki számos teendői miatt ez állást nem viselheti tovább, érdemei elismeréseül, jegyzőkönyvileg köszönet szavaztatott. Gr. Degenfeld Imre, a debreczeni nagygyülés alelnöke által adományozott 100 arany «Debreczen környékének vagy hazánk más vidékének természetrajzi leirására» és orvostudományi munkára tüzetett ki. A szerző nevével ellátott s két hónap alatt beadandó tervezetek felett, az illető szakosztályok véleménye alapján, a központi választmány fog határozni s a legczélszerübbnek és legidőszerübbnek bizonyuló munka tervezője bizatik meg tervezetének kidolgozásával. Dr. Poor Imre részéről felajánlott 100 arany «Az orvostudományok hazánkban való fejlődésé»-nek megirására tüzetett ki három évre. A földmivelési és kereskedelmi miniszterhez felirat intéztetett, melyben a mezőgazdaság emelése czéljából, e szakba vágó statisztikai adatok gyüjtését és kiadását véleményezi a központi választmány. Végül a Barts-féle «Orvosi müszótár» kiadásának elősegitése határoztatott, mely orvosi irodalmunk egy régen érezett hézagát van hivatva betölteni.

— **A m. t. akadémia** statisztikai és nemzetgazdasági bizottsága e hó 30-án, csütörtökön d. u. 4 órakor az akadémia Kisfaludy-termében ülést tart, melyen *Jekelfalussy* József «Magyarország bünügyi statisztikája» czimmel fog felolvasást tartani.

— **Természettudományi estély.** A természettudományi társulat deczember 1-én, pénteken esti 6 órakor a vegytani intézetben (muzeum-körut 4.) estélyt tart, mely alkalommal dr. Szabó József egyetemi tanár fog népszerü előadást tartani «Észak-Amerika természeti viszonyairól». Belépti jegyek társulati tagoknak csütörtökön d. u. 4—6 óra közt, nem társulati tagoknak pénteken d. e. 10—12 óra közt osztatnak szét a titkári hivatalban (Eötvös-tér 1. sz.)

— **Nyilvános előadás.** Az állatvédő egyesület deczember 2-án d. u. öt órakor a vigadó kistermében tartja első nyilvános előadását, melyre az ügy iránt érdeklődő közönséget az egyesület elnöksége meghivja. Az előadást *Herman* Ottó tartja, «*Az állat joga*» czimmel. Jegyek az egyesület irodájában: IV. ker. Deák-utcza 7. sz. földszint, e hó 30-tól kezdve d. e. 9—12, d. u. 3—5 óráig tagok és nem tagok által átvehetők. Kaphatók továbbá a Grill-féle könyvkereskedésben, és Rózsavölgyi és társa zeneműkereskedésében.

— **A magyar földrajzi társaság** november 30-án délután 5½ órakor a főposta- és táviró-palota tanácstermében felolvasó ülést tart. Az ülés tárgyai: 1. Berecz Antal jelentést tesz a «Jannette» sorsáról. 2. Debrincke Gyula a sydney-i egyetem tanára a társaság meghivása folytán mint vendég a következő czimü előadást tart: «Durch Central-Australien». Forschungsreise des Sprechers von der Süd- zur Nordküste, mit ethnographischen Skizzen über die Australneger.

— **Iskolai takarékpénztárak.** Trefort Ágost vallás és oktatásügyi miniszter tegnap fogadta az orsz. magyar gazdasági egyesület iskolatakarékpénztári szakosztályának küldöttségét. A küldöttség átadta a miniszternek az 188½ iskolai évről szóló jelentést, mely szerint 256 helyen volt a nevezett intézmény életbe léptetve, 354 iskolából érkezett be kimutatás, mely szerint 565 tanitó kezelte a 19273 tanuló által eszközölt betéteket s az igy megtakaritott összeg 114734 frtot tesz. Előadták, hogy ez intézmény mind anyagi, mind erkölcsi tekintetben nagy hatásu, nemcsak a gyermekre, hanem a szülőkre is kifejezték azt az óhajtást, bár az ország minden iskolájában léteznék iskolai takarékpénztár. A küldöttség megköszönte a miniszter támogatását s ezt az intézmény részére továbbra is kikérte. A miniszter örömmel és megelégedéssel fogadta a jelentést s további pártolását és támogatását megigérte.

— **Felhivás a tanitókhoz.** Korizmics László az országos gazdasági egyesület nevében a következő felhivást intézte a néptanitókhoz: Magyarország néptanitóihoz! Önökhöz, kikre e haza népének nevelése van bizva, kik hivatva vannak népünk szellemi és erkölcsi erejét fejleszteni, önökhöz fordulunk hazánk néptanitói! mert önök ismerik legjobban népünk erkölcseit, önök tudják, hogyan és mily módon kell népünk hibáit orvosolni! A mi czélunk: népünket takarékosságra szoktatni, rászoktatni arra, hogy azt, mit önmaga és övéi fentartására már nem szükségel, ne tékozolja el, hanem tegye félre, takaritsa meg. Népünknek vérében van a bőkezüség s igy alig ismeri a takarékosságot. Hogy tehát rászoktathassuk a takarékosságra, már a gyermekek nevelésénél kell kezdenünk az erkölcsi fejlesztést. Ez eszmeláncolat birt bennünket arra, hogy a külföldön már oly áldásos gyümölcsöket termő iskolai takarékpénztári intézményt hazánkban is meghonositsuk. 1876 óta fáradozunk ez ügyben és örömmel emlékezünk meg a néptanitókról, kik belátták az ügy fontosságát és kitartással, fáradhatlan buzgalommal támogattak bennünket. A kezdetben közönynyel fogadott intézmény a gyakorlatban csakhamar jónak bizonyulván évről-évre több és több barátot szerzett és tett előharczosává. Hiszen 1876-ban csak 80 néptanitó foglalkozott iskolatakarékpénztárak kezelésével, 1881/2-iki évben pedig már 565 tanitó volt ügyünk buzgó apostola. Hogy azonban mennyire fejleszthető ez intézmény, elég ha felemlitjük, hogy hazánknak 22,000 néptanitója van. Huszonkétezer közül tehát csak 565 néptanitó kezelt ez évben iskola-takarékpénztárakat. Ez utóbbiakhoz fordulunk jelenleg is első sorban. Önökhöz, népünk tanitóihoz, kik a tettek mezején akarják bebizonyitani, hogy népünk szellemi és erkölcsi fejlesztését csakugyan szivükön hordják. Önökhöz fordulunk azon kéréssel, hassanak oda, hogy ez intézmény minél nagyobb mérvben elterjedvén, hogy azt mentől több tanitó fejleszsze és terjeszsze. Beismerjük, hogy áldozatot kivánunk, hogy a különben is igen szerény anyagi körülmények között élő néptanitónak idejét és fáradozásait akarjuk igénybe venni. De feltesszük, hogy tekintve a nemes czélt, a tanitói kar is örömmel ajánlja föl munkásságát, midőn népünk erkölcsi fejlesztéséről van szó. Az országos magyar gazdasági egyesület mindent elkövetett és mindent el fog követni, hogy hazánk néptanitóinak ez áldozatkészségét méltányolva azt csak a legszükségesebb teendők végzésénél vegye igénybe. Fáradozásukat évente sorshuzás utján meghatározott dijak kiosztása által szokta, habár szerényen is, jutalmazni. Az iskolatakarék-pénztárakra vonatkozó általános érdekü iratokat, valamint a kezeléshez szükséges mintákat ingyen bocsájtjuk az ez iránt érdeklőknek rendelkezésére. A legnagyobb jutalom a mi néptanitóink fáradozásait koronázza, azonban nem az orsz. gazd. egyesület által osztogattatik, hanem meg kell, hogy teremjen minden hazafiui szivben mely arra ösztönöz bennünket, hogy népünk erkölcsi fejlesztését a tőlünk legkitelhetőbb módon mozditsuk elő. E hazafiui érzet legyen az a czél, melyet elérni néptanitóink törekedjenek. És ki a pazarló nemzetet, a vagyonát könnyelműen elfecsérlő népet takarékossá képes nevelni, az bizonyára megérdemli a nemzet háláját.

Az águlörökösödés és a törzsi örökösödési rend.

A magyar jogászegylet tegnap este 5 órakor tartott teljes ülésében folytatólag tárgyalta az örökjogi vitát. A nagy számban megjelent előkelő jogászközönség tagjai közül felemlitjük *Csemeghy* Károly kuriai tanácselnök, *Czorda* Bódog kuriai biró, *Tóth* Elek táblai tanácselnök, báró *Majthényi* László Hontmegye főispánja, *Nedeczky, Tomcsányi* Mór táblai birák, *Teleszky* István, *Hodossy* Imre, *Szerb* György országgy. képviselők, dr. *Fayer* László, dr. *Dell'Adámi* Rezső, dr. *Sik* Sándor, dr. *Nagy* Dezső ügyvédek, dr. *Herczegh* Mihály, dr. *Barna* Ignácz tanárokat stb. stb. A vitában részt vettek *Herczegh* egyetemi tanár és *Hódossy* Imre. Az előbbi csaknem két óráig tartott beszédben iparkodott águlhiv álláspontját védeni valamennyi eddig az ellentáborból felhozott érvek és kifogások ellen. Az eddigi vita egyik fénypontját képezi *Hodossy* mai beszéde, mely ugy az érvek sulya, mint a szónoklat formai szépsége által elragadta a hallgatóságot. A részletes vitát következőkben közöljük:

Dr. **Herczegh** Mihály: Szerintem a fontosabb kifogások, melyek az ági öröklés ellen felhozattak, következőkben foglalhatók össze:

1. Hogy az ági öröklés más államokban is elfogadtatott és másutt is a törzsi örökléssel helyettesittetett.

Ugyde Magyarországra e példa nem alkalmazható. Mert Magyarország mentt maradt a római jog befolyásától ép ugy, mint Anglia, Oroszország és Skandinávia. Magyarországnak sajátlagos viszonyai és ama heterogén elemek, melyek közé beékelve vagyunk, követelik, mintegy az *életrevaló* ősi intézmények fentartását.

2. Kifogás, hogy az ági öröklés pogány maradvány, és nem áll európai szinvonalon.

Herczegh többre becsüli azon szinvonalat, mely a *nemzet életérdekeit tartja szem előtt*, mint azt, mely a tudomány magaslatain halad ugyan, de annak megállapodásait *elvontan* a nemzet életérdekeire való tekintet nélkül alkalmazza. Minden törekvésünknek, minden törvényünknek oda kell irányulni, hogy ez államot, mint *magyar államot* és e nemzetet, mint *magyar nemzetet* fentartsuk és virágzóvá tegyük.

3. Kifogás, hogy az ági öröklés nem felel meg a nemzetgazdasági irányelveknek.

Ez is állitás inkább, mint valóság; mert az ági öröklés élénkiti a családfentartási érzületet; munka, szorgalom és vagyonszerzésre és ennek épségbentartására ösztönzi a családtagokat, — meggátolja a vagyonnak tulságos apró részletekre való szétdarabolását. Holott a törzsi öröklés azon kivül, hogy előmozditja a vagyonnak tulságos mozgositását: elfojtja vagy legalább is ellankasztja a vagyonszerzési ösztönt az által, hogy azt egyformán osztja idegenek és rokonok között. Pedig ha ezt látja és tapasztalja a tulajdonos, önkénytelenül is azon gondolat ébred föl benne, hogy minek szerezze ő a vagyont, vagy minek tartsa meg a szerzeményt, ha ezt az ő érzelmei ellenére a törvény idegeneknek szórja, osztja és pazarolja. Inkább megteszi ezt ő maga, életében a törvény helyett. Itt hivatkozott *Tóth* Lőrincz, *Kiss* Andor hétszemélynök, *Horváth* Boldizsár és gr. *Barkóczy* János országászlós nyilatkozataira.

4. Kifogás, hogy az ági öröklés elzár a valódi komoly reformoktól és a külföldi intézményektől.

Ezen kifogás sem áll. Mert az ági öröklés hivei hangoztatják legjobban, hogy a magánjog egyéb vidékein, például a dologi és kötelmi jogban, a váltó s kereskedelmi, csőd és bányajogban stb. kövessük Európa miveltebb nemzeteit; sőt ha lehet, haladjunk velük karöltve. Csak a családi és öröklési jogban ne mulaszszuk el folyton szem előtt tartani a hazai intézményeket. Ha ezek *még életre valók*, ezeket kell alakitani a tudomány és a haladó kor követelményeihez képest.

Utal végre azon külföldi jelenségekre, melyek az életre való ősi intézmények megőrzésére ösztönöznek. És itt hivatkozik hirneves jogtudósokra, kodifikátorokra, kik mindnyáján azt hangoztatják, hogy a *családi* és *öröklési* jog terén konservativ irányban kell haladni, nem szabad tabula rasát teremteni, e két jogot a nemzet szokásaihoz, érzületéhez vagy geniusához hiven kell megalkotni; hivatkozva itt is hazai tekintélyekre, gr. *Barkóczy* János, gr. *Dessewffy* Emil, br. *Prónay* Albert koronaőr, *Somoskeöy* Antal hétszemélynök, *Deák* Ferencz és *Horváth* Boldizsár stb.-re.

Nem az ági öröklés hivei akarják visszaállitani az ősiséget, hanem a *Teleszky*-féle öröklési javaslat, mely utóöröklés czimén *hitbizományi helyettes* alakjában három nemzedéken át akarja kivenni a vagyont a közforgalomból és megkötni a tulajdonosnak szabad rendelkezési jogát. Rosszabb lenne ez uj intézmény a régi ősiségnél is, mert az ősi vagyont *szükséges*, vagy *hasznos* okoknál fogva el lehetett idegeniteni; ellenben az oly vagyonnál, mely hitbizományi helyettesitéssel terheltetik, ez meg van tiltva, jogi lehetetlenség.

Hodossy Imre: Azok után a tudományos és nagybecsü értekezések után, melyeket hallottunk és melyek valóban rendkivül tanulságosak voltak, alig merek szót emelni. De azon körülmény, hogy *Herczeg* tanár ur ma már másodszor szól e tárgyhoz és nagy készültséggel, nagy tudományossággal és elmélettel szólt hozzá, késztet engem, hogy néhány szót én is mondjak e tárgyban. (Halljuk.)

Azok, a miket a tanár ur kifejtett, felfogásom szerint egészen ellenkeznek mindazzal, a mi nálunk az örökjog terén szükséges és czélszerü. Felfogásom szerint ugy a családi tekinteteknél fogva, valamint az örökhagyó praesumálható érzelmeire való tekinteteknél, a közgazdászati és az igazságügyi tekinteteknél fogva is szemben az ági örökösödéssel, mely ma nálunk fenn áll, csakis a parentális örökösödési jog az, mely határozottan előnynyel bir, s melyet igyekeznünk kell hazánkban ismét meghonositani. En a többi kérdésekre, melyek itt a vita keretébe bevonattak, nem terjeszkedem ki, hanem csakis ezen kérdésre, az ági és a parentális örökösödés kérdésére szoritkozom. Legfölebb néhány szóval fogom érinteni azon kérdést, hogy vajjon a köteles résznek mennyi tér engedtessék.

Nagy figyelemmel olvastam és hallgattam meg *Herczegh* tanár ur előadását és azt vettem ki abból, hogy ő az ági örökösödést helyesnek, szükségesnek tartja hazánkban: először, mert az szerinte a magyar fajnak, a hazai családok vagyonosságának fentartására szükséges; másodszor azért, mert az szerinte nemzeti intézmény, és harmadszor, mert az nézete szerint nemzetünk közkivánatának is megfelel, mire nézve ő különösen az országbirói értekezletre hivatkozott.

Ezt én magam részéről egyátalán téves felfogásnak tartom.

Hogyan véli a tanár ur azt, hogy a magyar faj fentartásához konferáljon egy oly örökösödési rendszer, melynek hiányzanak mindazon garancziái, melyekkel az még 1848 előtt birt, arra nézve, hogy a vagyon szét ne hulljon, szét ne daraboltassék. Pedig az 1848. előtti állapot sem volt képes oda vinni a dolgot, hogy azzal az egyes hazai családok fentartassanak, mert tudjuk, hogy azokkal a necessaria fassiókkal, melyeket a tanár ur emlitett s azokkal az elzálogositásokkal bizony számtalan család elvesztette birtokát s az azon czélnak még azokkal a garancziákkal sem felelt meg. Ma pedig hogyan akarja, hogyan akar valaki elérni ily czélt ezen örökösödési rendszerrel? Midőn senki — még a tanár ur sem, — akarja megszoritani az élők közti vagyon rendelkezési jogot, vagy a halál esetére való rendelkezési jogot! — Vajjon azon néhány véletlen esettel, hol a törvényes örökösödés utján átszármazik a vagyon, akarjuk mi a magyar faj fennállását, vagyonosságát megmenteni? Ha csak ebbe vethetnők nemzetünk, hazai családjaink fenállásának, vagyonossága biztositásának reményét, csakhamar elpusztulhatna ez az ország. Nézzük meg, hogy 1861 óta, mióta ez az örökösödési jog nálunk fenáll, vajjon észlelünk-e oly valamit, a mit mint elérhető czélt a tanár ur kontemplál. Bizony, nem észlelünk. Sőt látom, hogy az a vagyon csakugyan megy és megy a hazai családok kezeiből szélylyel egészen szabadon, ugy mintha ezen örökösödési rend fen sem állana. Ezen czélokat tehát azzal elérni nem lehet. *Munka, szorgalom, takarékosság, ezek azok, a mik meg fogják menteni e nemzetet: nem pedig ily kisszerü intézkedések.* (Tetszés.)

Hogy ez nemzeti intézmény, mondja a tanár ur, hogy ezért magáért tartsuk fenn. Nem vitatom, hogy mennyire nemzeti, mennyire nem. Századokon át fenállt és ezért nemzetinek mondhatjuk. De nekem semmiféle intézmény nem önczél. Nekem az intézmény mindig csak eszköz bizonyos magasabb nemzeti czélokra. Addig és akkor, midőn egy intézmény helyes és czélravezető, elfogadandónak tartom, de ha czélját nem érheti el a fenforgó viszonyok között: csak azért, mert az az intézmény itt volt, nem respektálom sohasem, és nem hiszem, hogy helyes volna csak azért fentartani. (Helyeslés.)

Jól mondta a tanár ur, hogy a mily helytelen az egyik, az idegennek a majmolása, ép oly jogosulatlan, ha mi a régihez mereven ragaszkodunk.

A tanár ur az országbirói értekezlet tárgyalásaiból bőven idézve, igyekezett bizonyitani, hogy 1. a nemzet közvéleménye az ági örökösödés felé hajlik; 2. hogy az osztrák polgári törvénykönyv idegenkedés különösen a parentális szukczesszió folytán volt oly nagy.

Mindkettőt tévesnek tartom, és legelőször az országbirói értekezletre s azon jeles férfiakra nézve, kik abban részt vettek, kénytelen vagyok azon nézetemet nyilvánitani, hogy azok nem voltak azon elfogulatlan hangulatban, hogy az ő akkori enuncziaczióikból bármily következtetéseket levonhassunk. Hogy az országbirói értekezlet idejében milyen volt az ország hangulata, azt tudjuk mindnyájan. Gyülöltek mindent, mi osztrák volt, a mi a kényuralom maradványa volt, és ezen hangulatban tétettek mindazok a nyilatkozatok. A polgári törvénykönyv kötelmi részét még csak szóba sem hozták, egészen magától értetődőnek tartották, midőn épen ugy bántak el vele mint az örökösödési joggal. Azon nyilatkozatok után tehát mi nem indulhatunk.

A mi azt illeti, mit a tanár ur a négyes bizottság munkálatára nézve emlit, hogy azt Deák Ferencz elfogadta és nem tett ellene észrevételt, mindazok, a kik ott részt vettek, megmondhatják, hogy az a munkálat kompromisszumnak az eredménye. (*Herczegh* Mihály közbeszól: Közvetitő inditvány volt.) T. i. akkor a hangulat nyomása alatt sokan odáig mentek, hogy az egész ősiséget meg akarták tartani, az ősiről való rendelkezési jogról sokan még csak hallani sem akartak.

Hogy tehát valamit megmentsenek, azok a kik higgadtabban gondolkoztak, végre belenyugodtak, hogy csak az élők közti rendelkezést és a végrendelkezési jogot megmenthessék, a mit a tanár ur szükségesnek lát, belenyugodtak az ági örökösödésbe is. Ebből a nemzet közóhajára ma, midőn higgadtabban s ily hangulat pressziója nélkül itélhetünk, egyáltalában semmi következtetést levonni nem merek.

Mondottam, hogy én minden tekintetnél fogva, melyeket előbb emlitettem, helyesebbnek tartom a parentalis örökösödési jogot, mint az ágit. Először is emlitettem a családi tekintetet, melyre hivatkozik ugy a tanár ur, mint *Teleszky* t. barátom a parentalis örökösödés védelmére is felhozta.

Ugy látom azonban, a tanár ur család alatt egész mást ért, mint én, egész mást, a mi az alatt egyedül helyesen érthető. O előtte a jus Theresianum és Carolianum lebeg, vagyis «család» alatt ért ugyanazon egy bizonyos nevet viselő nagy nemzetséget. Ez lehetett a régi feudalis időkben oly fogalom, melyre szükség volt az akkori politikai helyzetben.

Én család alatt értem azt, a mi örök emberi fogalom szerint család, a mi egy tető alatt mint egy kis közösség a legteljesebb bensőségben együtt él, a szülőket s descendenseket. Nagyatyák, unokatestvérek bizonyos tekintetben azon családhoz, nemzetséghez tartoznak, de az én családom: az én apám, az én gyermekeim, a kik egymásra vagyunk utalva, kik rendszerint egy tüzhelynél élünk, egymást kölcsönösen támogatjuk és támogatni kötelesek is vagyunk törvény szerint. Méltóztassék igy felforgatva a családot figyelembe venni, a két örökösödési rendszernek különösen egy pontját.

Az ági örökösödés mellett megtörténik az, hogy halálom után anyám nem örökösödik abban, a mi utánam marad, hanem valamely atyai nagybátyám, vagy valami unokatestvérem. Hogy az ily örökösödési jog hogyan felelhet meg a családi tekinteteknek, azt a magam részéről fölfogni képes nem vagyok. (Helyeslés.) A többiekre nem fektetek nagy sulyt. De attól kell hogy visszariadjon mindenki, a kinek a családiságról fogalma van, hogy saját édes szüleit kirekeszszék távol oldalrokonok. (Élénk tetszés.)

Az örökhagyó *praesummálható* érzelmeire és akaratára való tekintet azt hiszem ugyanezen eredményre vezet. Hogyan lehet feltételezni azt, hogy az, a ki nem volt azon helyzetben, hogy végrendeletet alkosson, hogy saját édes szülejét akarta kizárni és valamely oldalrokonának akarta vagyonát hagyni, az ily praesumptió lehetetlen, ha csak azon térre nem lépünk, melyre a tanár ur lépett, a ki olyannak praesumtiójából véli ezen felfogást plausibilissé lenni, a mit csak kivételnek lehet tekinteni. A rendes, a mire a törvényhozónak tekintenie kell, ennek homlokegyenest ellenkezője. Ily természetellenes esetek, melyekből a tanár ur *kiindul*, fordulhatnak elő, de a rendes, a praesummálható eset csak az, hogy családi bensőség, ragaszkodás van a családban. Ha ilyenekre fogjuk alapitani a törvényhozás müveit, ezen kivételes esetekre talán alkalmasak lesznek, de a száz meg száz, az ezer meg ezer rendes eset között épen ellenkezően károsak.

lennének. (Ugy van). Hogy a tanár ur ily természetellenes praesumptióhoz kénytelen folyamodni, épen az mutatja, mily gyenge lábon áll az általa védett ági örökösödés.

És a közgazdászati tekintetek! Ha egy haláleset előfordul, nemzetgazdászatilag nem-e egyik főérdek kell, hogy legyen az, hogy ezen haláleset következtében a fenálló existencziális viszonyok lehetőleg kevéssé érintessenek, zavartassanak. A halál maga nagy csapás, s a törvényhozónak mindenesetre igyekeznie kell, hogy legalább a többi bajokat, melyek azzal járnak, lehetőleg enyhitse, a fennálló existencziális viszonyokat lehetőleg fentartsa. Már most az ági örökösödésnél, ha meghal két gyermek, kikre anyjukról nagyobb vagyon szállt: az apa, a ki csekély vagyonu vagy semmi vagyonu, velük egy családi közösségben élt, egyszerre tönkre van téve, az örökséget elviszik a távoli oldalrokonok, az apa gyermekei halálának napjával koldussá lesz. — S ez nem valami ritka, kivételes eset. S ha száz eset között csak egy ilyen fordul is elő, nincs fontosabb dolog, mint ezt elháritani. Hogyan lehetne közgazdaságilag helyes, vagyonnal biró embereket koldusbotra juttatni törvényhozási intézkedés által, azért, hogy oly emberek, kik addig ezen vagyonban nem particzipáltak, a kiknek azzal semmi összeköttetésük nem volt, egyszerre mintha lutrin nyerték volna, felmarkolják, hogy dőzsölhessenek, elpocsékolják?

Ezek után szónok behatóan érvel a köteles rész fentartásának szükségessége mellett. Azzal zárja beszédét, hogy a parentális örökösödési rendnek az ági örökösödés felett határozott fölényt ad, söt az ági örökösödést nagyon óhajtja, hogy mennél előbb ne látnók itt és ha fentartatik továbbra is, azt hazánkra nézve nagy bajnak tekintené.

Csemeghy Károly elnök: Konstatálja, hogy a vita eddigi folyamában a különböző felfogások mellett annyi nézpont és szó hozatott fel, hogy az eszmék további tisztázása végett kivánatosnak tartaná a vita további folytatását annál inkább, mivel tudomása szerint még többen többek között a birói karból is kivánnak a tárgyhoz szólani. Ennek folytán a legközelebbi teljes ülés csütörtökre, folyó hó 30-án este 6 órára tüzetett ki.

Ezzel az ülés véget ért.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

— **Nincs ideje ülni.** Rosenfeld Vilmos zsidó vallásu kereskedő elött, a fenyitő törvényszék ma hirdette ki a kuria határozatát, mely szerint tulajdonjog ellen való kihágás miatt egy heti fogházra és 20 frt pénzbirságra itéltetik. «Mit? Pénzt is fizetni s még ülni is? Egy rókáról két bört huzni nem lehet!» — mondá méltatlankodva Rosenfeld. «Igen, ön egy hétre elzáratik s fogságát azonnal megkezdi!» — felelé az ügyész. «Én nem fogok itt maradni! Kérem, mit gondolnak? Hisz én üzletember vagyok, nekem kvittirozni valóim vannak! Meglássák, pört inditok a törvényszék ellen. Mindnyájokat beperlem, de nem maradok itt, akármit csinálnak!» — replikázott haragosan az üzletember. Az örök azonban nem sokat törődtek a villámokkal, miket Rosenfeld a törvényszékre s mindenkire szórt, és levezették fogházába. Utközben a «rabló,» «zsivány» czimekkel sem fukarkodott, miért ujabb büntetést fog kapni.

— **«Alkotmány»-történet.** Jánoska Mihály az «Uj Budapest» egykori szerkesztője sikkasztás vádja miatt állott ma a budapesti fenyitőtörvényszék elött. A panaszt annak idején Molnár Pál emelte azért, mert állitólag vádlott az «Alkotmány» czimü napilap alapitásakor öt 300 frt biztositék letétele mellett a kiadóhivatalba fogadta, mely összeget saját czéljaira forditotta. A mai tárgyaláson megjelent magánpanaszos, beismeri, hogy ő teljesen kártalanittatott már vádlott által. Elnök konstatálja, hogy a magánpanasz visszavonatott; a vád alapját képező cselekmény mindazáltal hivatalból fenyitendő. Miután magánpanaszos kijelenté, hogy neki a panasznak nevében történt visszavonásáról tudomása nincs ugyan, most azonban ebbe belenyugszik, a bizonyitási eljárás következett. Megállapittatott, hogy a kaucziólevelet vádlott neje kezesként is aláirta, és hogy az okmány tartalma — habár a «kauczió» szó használtatott feljogosithatta vádlottat arra, hogy a letett 300 forintot a lapvállalatba fektesse. Ugy a közvádló mint a védő lemondanak a mára beidézett tanuk kihallgatásáról. A törvényszék *Kossuthányi* kir. ügyész inditványa és dr. *Visontai* Soma védbeszéde után vádlottat az ellene emelt vád alól teljesen felmentette.

— **Hoffman „lovag" ügye a semmitőszék előtt.** A bécsi semmitőszék ma zárt ülésben tanácskozott a főállamügyész részvétele mellett a büntetés kiszabásáról. A keresetnek hely adatott és tekintettel a már csaknem 19 havi vizsgálati fogságra, a 7 évi sulyos börtönt 6 évre szállitották le. Hoffmann valószinüleg folyamodni fog a per ujból való meginditása végett.

— **Az elhagyott kedves bosszuja.** Wisetti József bécsi suhancz, ki már rég óta kitöltetlenül hagyja a bejelentési lapok foglalkozási rovatát, miután a semmittevés bár mily állandoan üzessék is, foglalkozásnak nem vehető — időközben viszonyt kötött egy Druker Mari nevü varrólánynyal. A szép napok azonban hamar elmultak s a lány kiadta az utat imádójának. A bosszu ördöge nem hagyta nyugodni a most már kétszeresen szabaddá lett ifjut s rémitőbbnél rémitőbb terveket koholt. Végre megállapodott abban, hogy hütlen kedvesét derekasan elpáholja. Szép terve, azonban rögtön feladta, mihelyt lelki és testi barátja, Bodendorfer Ferencz kifejtette annak prózai voltát és kimutatta: menynyivel czélszerübb, hasznosabb és elmésebb betörni a hütlen lakására s «emlékekkel» látni el magát. A terv elfogadtatott s kivitelére a «kollegak» közül még kettőt vettek társul, s a lány lakásán annak távollétében szépen felpakoltak. De a fatum ép a távozási pillanatban hozta elő az öreg Drukert, a ki nyakon csipte az egyik közreműködőt s igy mindnyájan a törvényszék elé kerültek, a mely a főbünöst 8 havi, a többit 4—4 havi sulyos börtönre itélte.

— **A brüsszeli Bernays-féle gyilkosság.** Az egész Európában nagy feltünést keltett bünügyben a gyilkossággal vádolt *Peltzer testvérek* ellen tegnap délelőtt 10¼ órakor kezdték meg a tárgyalást a brüsszeli esküdtszék elött. A vádirat, melynek felolvasása déli 1 óráig tartott, az Antverpenben meggyilkolt Bernays Vilmos ügyvéd házasság viszonyának leirásával kezdődik, s föltünteti annak szerencsétlen voltát. Peltzer Armand mérnök e szomoru időben ment az ügyvéd házába s rövid idő alatt Bernays nejének megbizotja és barátja lett. Majd 1877-ben midőn az elválás szóba került, s Peltzer a nőt Spaaba követte: Bernays megszakitott vele minden érintkezést, mert azt hitte, hogy nejével házasságtörést követett el. A mult év őszén az ügy komoly fordulatot vett, ugyanis Peltzer párbajra hivta ki Bernayst. De ez féltve életét, a kihivást nem fogadta el s egy bizalmas barátjának a következőket irta: «Nem szeretem ezt az embert látni, mert nagyobb gyülölettel viseltetik irányomban, mintsem kimondhatnám.» Peltzer ez időben kezdte tervezni Bernays meggyilkolását, hogy ennek nejét megszerezhesse magának. De a tettet nem akarta egymaga végrehajtani, s ezért fivérét, a többször büntetett Léont Buenos Ayresből Párisba hivta. Léon november 11-én érkezett meg Párisba; itt beszélték meg, hogy Leon, parókával felismerhetlenné téve magát — Vaughan Henry név alatt Brüsselbe megy kereskedelmi ügyek megbeszélése végett magához hivatja Bernays ügyvédet s ez alkalommal megöli. Leon a megbeszélés értelmében ellátván magát a szükséges eszközökkel november 27-én elutazott Párisból Brüsszelbe. Miután a rue de la Loi-n a 159-ik számu házat kibérelte — hol a gyilkosságot végrehajtani akarta — még több utazást is tett, mialatt fivérével táviratilag többször értekezett. Január 2-án tért vissza Léon Brüsszelbe, s a kibérelt házban előkészitvén mindent gyilkossági tervéhez, levelet irt Bernays-nek magához hiva értekezés végett. Bernays január 7-ikére tüzte ki megjelenését s e napon a gyilkosság megtörtént. A vádirat következőkben foglalja össze a tett részleteit. Pontosan a kitüzött órában délelőtt ½11 órakor jött a szerencsétlen a ház ajtajához és becsengetett. Peltzer Léon, az ablakból látva jövetelét, kinyitotta az ajtót és bebocsátotta. Majd lesegité vetni a felső kabátot és azon pillanatban, midőn Bernays az irodába belépvén kissé meghajtotta fejét, a gyilkos hátulról biztos kézzel lövést intézett nyakara, a mely a szerencsétlent azonnal holtan földre teríté. A gyilkos elmenekült és először január 16-án adott életjelt magáról Baselből; Peltzer elővigyázatlanul önmaga árulta el magát, s a holttestet az emlitett házban meglelték. A gyilkost márczius hetedikén fogták el Kölnben. Időközben fivérével szakadatlan levelezésben állott és semmi kétség, hogy ez nemcsak a büntettről bir tudomással, hanem azt együtt tervezte öcscsével. — A vádirat fölolvasása után a közvádló szólalt fel támaszkodva az előadottakra.

— **A bécsi utczai zavargásokhoz.** Bécsből irják e hó 28-ikáról: Tegnap 11, ma pedig 69 személy ellen emeltek vádat a neubaui és lerchenfeldi zavargások miatt. A tárgyalás csoportokban, 15—20 ember ellen egyszerre fog megtartatni. A vádat dr. Frimmel államügyész helyettes fogja előterjeszteni.

MULATSAGOK.

— **Mulatság korcsolya-csarnok javára.** Mármaros-Szigetről irják lapunknak: Fényes mulatság volt e hó 25-én, melyet egy-két buzgó fiatal ember rendezett az itten épitendő korcsolya-csarnok jobban mondva: pavillon javára. A tánczmulatságot hangverseny előzte meg, mely a legélvezetesebb, legérdekesebb hangversenyek közé tartozott. Kiváló érdeket kölcsönzött egy alkalmi szavalat, melyet a város egyik legszebb hölgye: *Müller* Irma kisasszony szavalt el. A szavalatnak története is volt. Három ismert költőnk: Bartók Lajos, Komócsy József és Szabó Endre voltak felszólitva az alkalmi vers megirására s mindhárman eleget tettek a kérésnek. Első küldte be *Bartók* Lajos gyönyörü költeményét: «A jég hátán» (mely illustrálva is meg fog jelenni egyik fővárosi képes lapban) utána *Komócsy* József: «Prológ» czim alatt irt becses költeményt s végül «A jég» czim alatt Szabó Endre készitett hatásos románczot. Az idő rövidsége miatt csak az elsőnek érkezett «Jég hátán» volt betanulható és elszavalható, pedig mindhárom költemény elszavalása élvezetet nyujtott volna. Bartók verse rendkivül hatást keltett, mit a kedves szavalónak személyes előnyei is fokoztak. A vers fő tárgya egy fiatal ember, ki a jegen ismerkedik meg kedvesével, mindinkább belé szeret s végül örök hüséget esküszik. A főtörténet mellett több kép is fordul elő a hatás emelésére. A közönség szerette volna a költeményt megujráztatni, de még több szám volt hátra, melyekből különösen *Marosán* Bella kisasszony nem mindennapi czimbalom játéka emlitendő; továbbá közremüködtek még Belházy Ilon és fivére, Ember Gizella, a Soós nővérek és Riesenberger Emma k. a. A hangverseny után való tánczban részt vettek a hölgyek részéről: Buzáth Regina, Márkus Emma, Vlkolinszky Rózsa, Müller Irma és Anna, Marosán Erzsi és Bella, Váradi Irén, Deadda Mariska, Morvay Ilona, Szabó Ottil, Soós Irma és Ilona, Belházy Jenny, Örlőssy Sándorné, Altmann Irén, Dont Gizella, Bucsinyi Erzsike, Császkóczy Anna, Sichermann Karolina, Mozer Berta, Kruzzer Ilona, Homicskó Irma, Jurka Katicza, Metz Emilia stb. E mulatságon először jelentek meg a közös hadseregbeli tisztek s nagy versenyt keltettek a tánczosok soraiban. A minden izében sikerült mulatság, melynek kezdeményezésében Dobay Sándor buzgó fiatal tanárnak és Szöllössy László joghallgatónak kiváló részök van, reggelig tartott.

— **Zártkörü tánczestély.** A debreczeni m. kir. fels. gazdasági tanintézet hallgatói deczember 16-án a «Bika» nagytermében «segélyző-egyletük» javára zártkörü tánczestélyt tartanak.

HAZASSÁGOK.

— **Egyed** Mihály sárbogárdi nagyvendéglős e hó 20-ikán jegyezte el *Kasberger* Mariska k. a-t Siófokról.

— **Ifj. csepei Zoltán István** sényői földbirtokos, dadai járási segédszolgabiró eljegyezte Lövey Sándor lövőpetrii földbirtokos kedves leányát Katalint.

— **Récsey Békeffy Béla** veszprém megyei földbirtokos Pozsonyban a szép *Davidowszky* Klementin kisasszonyt jegyezte el magának.

GYÁSZKROVAT.

Gyász-mise. A magyar kir. tudomány-egyetem nagynevü alapitója: Mária Terézia királynő halálának évfordulója alkalmából e hó 29-én délelőtt 10 órakor az egyetemi templomban gyász isteni tisztelet fog tartatni s ez alkalomból az előadások az egyetemnek mind a négy karán egész nap szünetelni fognak.

Sternthál Bernát nagy-szalontai földbirtokos, mint már emlitve volt, elhunyt 68 éves korában. A közbecsülésben álló Sternthál-család legidősb és legtiszteltebb tagja veszett el benne, kinek rég elhunyt testvérbátyjával s ennek fiával együtt nagy érdemei voltak a szalontai tősgyökeres magyar hitközség körül. Számos tagból álló család fájlalja a jó férj, atya, nagyatya elhunytát.

A hivatalos lap nov. 28-iki számából.

Kinevezések. A pénzügyminiszter Kollmann Károly pénzügyi titkárt Temesmegye, Temesvár és Versecz sz. kir. városok területére adófelügyelővé nevezte ki. A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter Szontágh Mátyás pécsi kereskedelmi és iparkamarai elnököt Pécs sz. kir. város közgazdasági előadójává nevezte ki. Az igazságügyminiszter Ladányi Emil szentgotthárdi kir. járásbirósági dijnokot ugyanoda irnokká nevezte ki. Kádár Gyula dévai törvényszéki irnokot az aradi kir. törvényszékhez helyezte át.

Magántanári képesités. A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. Zsögöd Benő ügyvédet a magyar magánjogból egyetemi magántanárrá lett képesitése következtében e minőségben megerősitette.

Honvédségből kilépés. Lits Gyula szolgálaton kivüli viszonyban levő honvéd-huszár-főhadnagynak, a m. honvédség kötelékéből kérelmezett kilépés, viselt tiszti rendfokozatának megtartása nélkül, megengedtetett. Dr. Geiger Mór 4-ik zászlóaljbeli szabadságolt állományu főorvosnak, a honvédség kötelékéből kérelmezett kilépés, tiszti rendfokozatának megtartasa nélkül, megengedtetett. Dr. Blayer Miksa 4-ik zászlóaljbeli szabadságolt állományu főorvosnak, a honvédség kötelékéből kérelmezett kilépés, védkötelezettségének teljesitése után, a tiszti rendfokozat megtartása nélkül, megengedtetett.

A tisza-eszlári esethez.

Havas Imre kir. ügyész ellen — mint tudva van — Karancsai fogházőr feljelentése és a vele felvett panaszjegyzőkönyv alapján az igazságügyminiszterium elrendelte a birói eljárást s az a nyiregyházi kir. törvényszéknél, hová a kir. főügyészség inditványa ez ügyben már leküldetett, folyamatba is tétetett. Havas Imre kir. ügyész azon indokolással, hogy semmikép sem óhajtana ez incidens folytán a tisza-eszlári ügy lebonyolitására személye által zavaróag hatni, de az ügyészség tekintélyének fenntartása érdekében is, indittatva érzi magát azon kérelemre, hogy a Solymosi Eszter eltünése tárgyában folyamatba tett bünügyben a közvádlói teendők továbbvitele alól felmentessék. — E kérelem felett határozat még nem hozatott.

Zankov választási manifesztuma.

Szófia, nov. 22.

A «Switlina», a bolgár szabadelvüek közlönye a napokban közzétette Zankov választási manifesztumát.

Szövege a következő:

Meg vagyok győződve, hogy türelmetlenül várjátok, minő véleményben vagyok a felől, hogy az uj választások idején minő magatartást tanusitsatok az uj választási törvénynyel szemben. Kétségtelen, hogy ez uj törvény megjelenése után minden becsületes és gondolkodó különböző kérdéseket tett magának erre vonatkozólag, a melyek közt a következők is benfoglaltatnak:

1. A skupstinai képviselők választása egyike-e a népjogoknak?

2. Ha ez a bolgár nép alapjogai közé tartozik, az esetre nem mond-e ellen az uj választási törvény a fejedelem 1881. évi január 1-ei manifesztumának, melyben az áll, hogy «Én kijelentem az egész népnek, hogy semmi más czélom nincs, mint biztositani a szabadságot és a népjogokat.»

3. Igazságos-e a bolgár nemzetet, mely a fejedelmet nagyrabecsüli, arra szoktatni, hogy a fejedelem manifesztumait olybá vegye, mint a szultán eddigi hadiserifjeit?

4. Mig a bolgár népnek eddigelé 174 képviselője volt, lehet-e képzelni, hogy ez a nép ezentul megelégszik azzal az 50 képviselővel, a kik különben is erőltetett módon vannak összehozva, s megelégedjék velök olyan időben, mikor épen a legfontosabb kérdések megoldása előtt áll az ország?

Mindezeket a kérdéseket fölvetettem s a következő következtetésre jutottam: Nem marad egyéb hátra, mint hogy minden választó elmenjen a választáshoz, de nem azért, hogy választójogával éljen, hanem hogy egy a fejedelemhez intézendő kérvényt irjon alá, melyben az kéressék, hogy az uralkodó az uj törvényt függeszsze fel, minthogy az a törvény ellentétben van a bolgár alkotmánynyal, a fejedelem manifesztumával és a nép tradiczióival.

Kedves bolgár választók! Elmult egy esztendő, s ti meggyőződhettetek róla, hogy a népjogok nélkül, melyeket az alkotmányosság számotokra biztositott, haladás és nyugalom nem lehetséges. Hogy miképen válaszszátok népképviselőiteket, arra megtanit benneteket az alkotmány 86. szakasza. — Ki veheti tőletek rossz néven, ha az alkotmány és a fejedelem manifesztumai szerint cselekesztek? — Polgárok! ti, a kik hazátokat és nemzeteteket szeretitek, nem tudtok üldöztetést és büntetést elszenvedni azért, hogy népetek becsületét megmenteni iparkodtok? Kétségtelen, hogy sok olyan akad köztetek, kik arra biztatnak benneteket, hogy az uj választási törvény szerint válaszszatok. De tudjátok meg, hogy «ezek ellenségei a népjognak, olyan emberek, kik ellene esküdnek a népnek, hogy igába döntsék s megfoszszák fenhatóságától.»

Ezek nem az én szavaim, hanem Washington szavai, ki nemzetiségi kérdésekben a legjobb és legbecsületesebb ember volt.

Bolgár hazafiak, hivatalnokok és nem hivatalnokok! Olyan esemény megy végbe előttetek, mely vagy a népjog megsemmisülésére, vagy megujulására vezet. Hát nem érzitek, hogy valami nagy sulylyal nehezedik a népre? Nálunk megtörténik az, a miről Washington prófétai szavakkal mondja: «Sokan nem foghatják föl, habár mélyen érzik is.» Oh! bolgár hazafiak, ti, kik fel tudjátok fogni, hirdessétek hangosan az egész bolgár népnek, hogy ez a teher még nehezebb is lesz, ha nyugodtan türi a nép, hogy elvegyék tőle a választói jogot. Számot adhattok-e majd a történelem itélőszéke előtt hazátok nyugalmának és biztonságának ujabb megzavarásáról? bün ez, a melyről az amerikai nagy hazafi, Washington azt mondá: «Ha a hazafi tudja, hogy tanácsa által segiteni tud kényes kérdésekben, és ezt nem teszi: bünt követ el.» — Ami engem illet, én jelenleg összekötött kezekkel nem tehetek egyebet, mint hogy e levelet hozzátok küldöm és amig élek, várni fogom, hogy társaim: az a bolgár nép vagytok-e ti, amely nemrég a törökök uralma alatt ép oly nehéz gyötrelmeket szenvedett egyházi és politikai jogaiért, mint a milyeneknek most van alávetve. *Zankov.*»

Zankov elfogatása.

Bukarest, nov. 28. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Ruscsukban a szó teljes értelmében valóságos forradalom ütött ki. Zankovot egy ügyvéd házában elfogták s börtönbe hurczolták. Kevéssel késöbben az ügyvédet is, és több mint nyolczvan személyt elfogtak, köztük több előkelő polgárt is. Az elfogatások sora ezzel még nincs befejezve. Mára még nagyobb zavargásokat várnak.

Bukarest, nov. 28. A hirlapok részleteket közölnek a ruszsuki ügyre vonatkozólag. Zankovot otthon elfogták, s vele együtt párthivei közül körülbelől százat. Ruscsukban nagy az izgatottság.

Szófia, nov. 28. (Az «Egyetértés» távirata.) Abból az alkalomból, hogy Jankov tegnap Ruszcsukba érkezett, *utczai zajongások* támadtak, minek következtében a prefekt Jankovnak elfogatását rendelte el. Szobolev tábornok belügyminiszter *Jankov szabadon bocsáttatását* rendelte el, egyuttal a *prefektet erőszakos eljárásáért megdorgálta*. A «Swietlina» czimü felfüggesztett ujság szerkesztőjét elfogták.

Török-montenegrói határvillongás.

A török-montenegrói határkérdés ügyében, mely ujabb zavarokat készül okozni, két körjegyzéket intézett külföldi képviselőihez a porta. Itt következnek egymásután e jegyzékek:

Konstantinápoly, nov. 18.

A magas porta elhatározta, hogy hozzá lát a montenegrói határ megjelöléséhez, föntartott bizonyos vitás pontokat, melyek rendezésre szorulnak. A határnak azt a részét, mely Vojnatól Pluamitzáig terjed, már a bizottság jelölte ki ad hoc.

Ma arról van szó, hogy megállapittassék a határ hátralevő része, mely a pluamitza-szkularei és sekulare-malkovatzi szakaszokat foglalja magában. Mintbogy az első rész, mely Plumitzán tul kezdődik s Sekularenál végződik, még nem határoztatott meg, a határkőrakás még nem történt meg. A mi az utóbbi részt illeti, megállapittatott a nélkül azonban, hogy végleges határkőrakás megtörtént volna, mert a biztosok nem jelentek meg a kitüzött helyen. Ezek azok a munkálatok, melyeket be kell fejezni.

Az ottomán küldöttek utasitást kaptak, hogy Skutariba, Albániába menjenek.

Sziveskedjék megtenni a kellő lépéseket, hogy az osztrák-magyar delegátusok meghivassanak s részt vehessenek a munkálatokban.

(Aláirta.) *Szaid.*

A második jegyzék igy hanozik:

«*Konstantinápoly*, nov. 25.

On tudja, hogy nem tekintve a status quónak későbbi rendezésre fentartott vonalát, a határ egyéb részein végzendő munka, melyet elvben már a berlini szerződés meghatározott, csak abban áll, hogy a hatalmak biztosai megállapitsák ama helyeket, hol a határköveket le kell majd rakni. A kijelölés és határkőrakás munkájának nagyrészét a szerződés rendelkezés értelmében már a két lefolyt évben elvégezték az emlitett biztosok és a porta küldöttei.

A mi a megmaradt részt illeti, a bizottság akkor oszlott szét, a mikor az évszak nem engedte a munka folytatását s megállapodtak abban, hogy kedvezőbb időre halasztják az ottomán küldötteknek a kitüzött helyen való megjelenését, hogy a megmaradt területrészen a nevezett szerződés határozatai szerint lerakassak a határkövezet; egyuttal elhatározta a bizottság, hogy meghivja a berlini szerződést aláirt hatalmak és a fejedelemség küldötteit is a részvételre.

A mi a status quo vonalát illeti, még 39 négyszög kilométernyi területből áll, a felmerült nézeteltérést ismételve megfontolták s végül beleegyezett abba *Miklós* herczeg ő fensége, hogy ez az ügy is megoldást nyerjen a mondott területnek a két állam közt való egyenlő felosztása által, olyformán, hogy Matagos falva és halma mindenesetre Törökországé maradjon s hogy e végből a fejedelemséget — szükség esetén — a Montenegróval határos sertsi terület bizonyos részének átengedésével kárpótolják.

Ez volt a császári kormány határozata s ehhez képest utasitottuk biztosainkat. Kérem önt, juttassa az itt közlötteket haladéktalanul a kormány tudomására, melynél a portát képviseli.

(Aláirta.) *Szaid.*

Kattaró, nov. (Az «Egyetértés» távirata.) Czetinyei hirek szerint a hat keleti rahiában lévő katonai csapatparancsnokok rendeletet kaptak, hogy csapataikat indulásra készen tartsák.

Az Andrieux-ügy.

Párisban nagy feltünést keltett a «Páris» czimü gambettista lapnak egy közleménye, mely azzal vádolta Andrieuxt, Francziaország madridi nagykövetét, hogy jogtalanul viselte a becsületrend szalagját. A nem gambettista lapok mentegetik a nagykövetet s egyikök igy simitja el a botrányos dolgot: Andrieux ur julius havában La Granjába utazott, mert a királyi család is ott töltötte a nyarat. Utána küldötték magánleveleit s a franczia lapokat is, melyek azt jelentették, hogy öt a becsületrend lovagjává nevezte ki a köztársaság elnöke. E hir valóságában annyival kevésbbé kételkedhetett, mert barátai és ismerősei egyuttal üdvözölték öt a kitüntetés alkalmából s igy méltán hihette, hogy a nagy udvari ünnepen kitüzhette a rend szalagját. Néhány nappal később Madridba utazott s itt meglepetve tapasztalá, hogy a «Journal Officiel» nem közölte nevét a kitüntettek között. Nemsokára utnak indult Páris felé s nem láthatta a hivatalos lapnak augusztus elsején kiadott számát, mely kineveztetését közölte. A dolog tehát ezzel el volt intézve s a madridi nagykövet ellen emelt vád nem egyéb, mint a gambettista rosszlelküség kifolyása. Duclerc nem is gondolt arra, hogy Andrieux urat megbüntesse, hanem épenséggel azt ajánlotta a köztársaság elnökének, hogy nevezze ki öt Francziaország állandó madridi nagykövetének, Andrieux azonban nem fogadta el a kinevezést, mert nem helyesli a Duclerc-kabinet politikáját.

Páris, nov. 28. *Andrieux* a «Journal Paris» támadásai miatt elküldte a nevezett lap szerkesztőségébe párbajsegédeit és *Souberain* reportert, ki a felelősséget magára vállalta, nem fogadta el ellenfélnek.

TÁVIRATOK.

Árvizek.

Berlin, nov. 28. *Puttkamer* belügyminiszter közli a képviselőházzal a császár által átküldött s a császárnétól *Koblenczből* érkezett táviratot, mely szerint a *Rajna tegnap este óta 2 lábnyit áradt s a Majna vidékén felhőszakadás volt. A viz már minden oldalról nyomul a kastély kertjébe.* A hajóhidat félig elsodorta az ár; a hadparancsnokság épületében levő narancsültetvények viz alatt állanak. Egyelőre képzelni sem lehet, mikor lesz vége a veszélynek. A közlekedés mindinkább fönakad. A miniszter hozzáteszi, hogy a helyzet komoly s ő ülés után kihallgatást fog kérni a császárnál, hogy meghallgassa parancsait. «Ha a szükség ugy hozná magával, hogy nekem a veszély szinhelyére kellene utaznom, — mondja a miniszter — remélem, hogy önök a belügyek tárgyalását visszajövetelemig el fogják halasztani.» (Általános helyeslés.)

Born, nov. 28. A viz elárasztotta az alsó városrészt. **Már csak csónakokkal lehet a házak felső emeletei között közlekedni.** A nyomor nagy. Segélybizottság alakult.

M.-Frankfurt, nov. 28. A nagy esőzések folytán a Majna ismét árad.

Mainz, nov. 28. A viz a jelen század eddigi legmagasabb vizállását elérte. **Az összes vasutakon szünetel a közlekedés** s a postaforgalom is beszüntette a csomagok-, pénz- és utánvétküldemények szállitását. **A viz már átcsapott a vasuti töltésen.**

A dublini gyilkosság.

London, nov. 28. (Az «Egyetértés» távirata.) Mint Trevellyan a parlamentben kijelentette, a dublini gyilkosbanda a végletre és nyilt ellenszegülésre kész a kormánynyal szemben. Field meggyilkolása ép oly módon történt, mint a phönix-parki gyilkosság. Fieldre három támadó rohant, leszurták és gyorsan elhajtattak. Field amaz esküdtszéknek volt elnöke, a mely legutóbb egyik rendőr gyilkosát elitélte. A törvényszolga, a ki a végrehajtás iratait kézbesité szintén három ember által megtámadtatott s több késszurást kapott, de még életben van.

London, nov. 28. (Az «Egyetértés» távirata.) Dublin tegnap este kettős bünténynek volt szinhelye. *Field* kereskedőt, ki a nem régiben kivégzett Walsh agrárgyilkos bünperében itélő esküdtszéknek volt elnöke, saját lakása közelében *két férfi megtámadta* és tőrökkel annyira *megsebesitették*, hogy *életben maradása kétséges*. A merénylők egy készen tartott kocsin elmenekültek. Késöbben *Mallius* törvényszéki végrehajtót *három ember* tőrökkel *sulyosan megsebesitette. A tetteseket elfogták.* Ugy hallatszik, hogy a feniek bandája, mely szombaton megtámadta a rendőrséget, több irországi birónak meggyilkolását határozta el.

Zágráb, nov. 28. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) A határőrvidék beruházási költségvetésének megvizsgálására kiküldött bizottság, mely e hó 18-ika óta ülésezik, megvizsgálta a beruházási alapnak az 1881-i évről szóló zárszámadását, valamint a határőrvidék nevelési, községi és közmüvelődési alapjainak számadásait, s azokat rendben találta. Különösen kiemelték azt, hogy ezekből az alapokból a bán beleegyezése nélkül legcsekélyebb kiadás se legyen tehető, s hogy a határőrvidék vagyonát ennek következtében kizárólag csak a határőrvidék czéljaira szabad forditani.

Zágráb, nov. 28. A tegnap Nasitzból Eszékre elindult *postakocsit* Nasitz közelében *kirabolták*. Az egész pénzküldemény hiányzik.

Trieszt, nov. 28. Az a hir, hogy Lovisato felolvasása alkalmával az olasz tüzföldi expediczióról, osztrák ellenes tüntetések voltak, teljesen alaptalan.

Prága, nov. 28. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Nagy feltünést kelt *Horschitz* itteni épitési vállalkozónak, továbbá *Suda* mérnöknek és *Raselmi* nagykereskedőnek rögtönös *elfogatása*. Mindhárman a felső ujvárosi közös viztartóhoz szükséges épitési anyagok szállitásánál vettek részt. Az elfogottakat már átadták a bftő tvszéknek.

Krakkó, nov. 28. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) A Czervinszky hydropatha tulajdonát képező krakkói szabadelvü «Reforma» megszünt, egyidejüleg azonban ma egy «Uj Reforma» jelent meg, melynek szerkesztősége és programmja ugyanaz, mint a mely volt az előbbié.

Berlin, nov. 28. Az osztályadók négy legalsó fokának, nevezetesen a bor, sör, pálinka és dohány évi forgalom arányában való megadóztatásának megszüntetésére vonatkozó törvényjavaslat a képviselőház elé terjesztetett.

Berlin, nov. 28. *Wladimir* nagyherczeg és a nagyherczegnő ide érkeztek; holnapután visszautaznak Pétervárra. — *Schweinitz* nagykövet holnap szintén visszatér Pétervárra.

Páris, nov. 28. (Az »Egyetértés» távirata.) Grévy az angol munkások küldötteit a gyülésen tartott beszédeik miatt nem fogadta.

Páris, nov. 28. Ma minisztertanácskozás volt a Brazza által kötött szerződés foganatositása ügyében. *Brazza* vezetése alatt minden hadi jelleget nélkülöző expediczió fog kiküldetni az országnak kereskedelmi és tudományos szempontból való átvizsgálása végett, azonkivül a Congo-vidék számára egy kereskedelmi ügynök fog kineveztetni. A minisztertanács az egyiptomi kérdéssel is foglalkozott s vizsgálat alá vette az ellenőrzés megszüntetése esetére Angolország által felajánlott kárpótlásokat.

Páris, nov. 28. A senatus a *Pothnau* és *Larcy* helyébe választandó elmozdithatatlan senatorok választását deczember 7-re tüzte ki. Ezután elfogadta a *Brazza* által kötött *szerződést*. A jelentés konstatálja a Congovidékre küldendő expeditió békés jellegét.

Páris, nov. 28. (A kamara ülése.) A tengerészeti miniszter kijelenti, hogy a hajóépités élénken foly. Jelenleg 52 hajót épitenek. Ö nem ellenzi a reformokat s bevárja a tengerészet javitása ügyében kiküldött bizottság jelentését.

Páris, nov. 28. (Az «Egyetértés« távirata.) A N. Fr. Presse jelentése. A »République Française» válaszol Camille Farcynak a Fance-ban megjelent ama közleményére, hogy Campenon tábornokot a gambettisták köztársasági elnökké jelölték volna ki. Farcy — mondja Gambetta lapja, mint valódi gyászlovag, hogy hazugságáért a felelősséget magáról elháritsa, asszonyszoknya mögé rejtőzik. Adam asszony egy levelében bevallja ugyan, hogy barátaival szólt Campenon jelöltségéről és aggodalmában azt is mondá: «E ravasz tervet meg kellene hiusitani az által, hogy nyilvánosságra hozzuk,» de Farcyt nem bizta meg, hogy azt valóban meg is tegye. Az Evénement egyik munkatársa már meg is látogatta Campenon tábornokot, a ki azt mondá, hogy ő visszavonultságban él és Gambettát már régóta nem látta s nem tudja, hogy mi történik körülötte, Gambetta sokkal több látogatót fogad el, mint kellene, s többet beszélnek róla, mint szükséges. A tábornok nagyon sajnálja, hogy neve belekeverődött az affaireba, ez, mondá, nagyon kellemetlen lehetett az elnökre nézve. Különben, ha eljő az idő, itt van Brisson és Say Léon. Személyes meggyőződése szerint nem tartja czélszerünek, hogy katona legyen az elnök. Ha különben mégis ő reá esnék a választás, bebizonyitaná, hogy ő mennyire nem a kard embere. Jó lesz nem felejteni, hogy a monarchiák nem a legjobb szemmel nézik a köztársaságot, a bel küzdelmek és szükségtelen izgalmak megölhetik a köztársaságot és váratlan változások történhetnek. Ha eljő az idő, hogy Francziaországot külellenség ellen kell védeni, akkor ő fegyverrel kezében, vagy bármily állásban kötelességét teljesiteni fogja.

London, nov. 28. (Az alsóház ülése.) *Gladstone* Stanley kérdésére válaszolva, kijelenti, hogy a már megszavazott hadi hitelen kivül a *hadsereg és hajóraj* október 1-ig szükségelt hadi költségei előreláthatólag *1,060,000 font sterlinget* fognak kitenni, ugy hogy Angolországnak október 1-ig szükségelt hadi költség fejében *3,360,000 font sterlinget* kell fedeznie. Az indiai hadi állomány valóságos költségei csak *1,140,000* fontra rugnak, — holott *1.880,000* font volt előirányozva. Az október 1-ig szükségelt összes hadiköltségeket, vagy azok legnagyobb részét előreláthatólag Egyiptom fogja fedezni.

Páris, nov. 28. A «Temps» egy távirata jelenti: Barczellonában, Taragonna- és Szevillában ujolag *szocczialisták* fogattak el.

Pétervár, nov. 28. (Az «Egyetértés» távirata.) Pol. Corr. A pétervári rendőrség jó eleve értesülvén egy szándékba vett munkászavargásról, erélyes intézkedéseket tett, hogy azt megakadályozza. E hó 20-án két külföldi férfit, névszerint Krause-t és Landau-t, kik zavart igyekeztek előidézni, a Puskin-utczában elfogták. A katonai csapatok egy részét elővigyázatból a kaszárnyákban konsignálták.

Pétervár, nov. 28. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) A császári udvar november 26-án (ó-naptár sz.) az Anitskov palotába költözik át.

Bukarest, nov. 28. A kamara a rendes ülésszakokra a tisztviselői kart ujra megválasztotta. A szenátus 38 szavazattal 1 ellen *Ghikát* ujból *elnökké* választotta. A kamara *Rosetti* megválasztatását igazolta és 62 szavazattal szintén ujolag megválasztotta elnökké. 14 szavazójegy üresen adatott be.

Belgrád, nov. 28. A pótválasztások a skupstinába az egész országban deczember 28-án lesznek.

Konstantinápoly, nov. 28. (Az «Egyetértés» távirata.) Pol. Corr. *Aleko* pasa kelet-ruméliai főkormányzó és *Krebel* orosz konzul között az utóbbi két hét alatt ismét közeledés jött létre.

Galacz, nov. 28. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Itt ujabban 71 moldvai zsidó szállott hajóra, hogy Palaesztinába vitorlázzanak.

KÖZGAZDASÁG.

Fiume, nov. 28. A «br. Kemény» nevü Adria gőzös Bordeauxba elindult. Rakománya 265,637 klgr. bor, 402,154 klgr. dohány, 10,000 klgr. bab, 50,000 klgr. liszt, 20,000 klgr. árpa, 3850 klgr. ásványviz, 38,894 drb donga. A «Norbiton» nevü Adria-gőzös kávé, kender, hering és egyéb rakománynyal Antwerpenből megérkezett.

Fiume, nov. 28. (O. E.) A rizshántoló gyár számára rizszsel megrakodott második gőzös «Amarillis» szintén ma érkezett meg, 39 napi ut után, Akiabból. Ez a gőzös is vesztegzári felügyelet alá helyeztetett.

Fiume, nov. 28. Az «Iren Moris» nevü gőzös rizsrakománynyal az itteni hántológyár számára, Rangoonból, a szuezi csatornán át ideérkezett. Egyelőre Martinschizzában vesztegzár alá helyeztetett. Utját 25 nap alatt tette meg.

Fiume, nov. 28. A «Tarifa» Adria-gőzös gyapot, szóda, réz és géprakománynyal Liverpoolból ide érkezett. A «Myrtle» Adria-gőzös 1.605,280 kiló lisztrakománynyal Glasgowba indult.

Konstantinápoly, nov. 28. (Az «Egyetértés» távirata.) Pol. Corr. Az ottomán bank a kormánynak azt az ajánlatot tette, hogy a Société d'exploitation des chemins de fer orientaux-t beváltja. Késznek nyilatkozott a bank Hirsch báróval és társaságával megegyezni, ha a kormány átadja neki mind azt a jogokat és kötelezettségeket a melyekkel a fentemlitett társaság rendelkezik.

Enquete a részletjegy-üzlet tárgyában,

— 6-dik ülés. —

Az enquete ma Matlekovics államtitkár elnöklete alatt 3 órán át tartó ülésen folytatta tanácskozásait s legelőször két függőben maradt kérdéssel foglalkozott. — E kérdések eleje az volt, hogy minő jogok biztositandók a részletiegy eladójának azon esetre, ha a vevő az esedékes részlettel hátrálékban maradt? Beható vita után a javaslatba hozott módozatok közül az fogadtatott el, mely az eladót feljogositja, hogy az értékpapirokat azonnal tőzsdeszerüen eladhassa, azonban árából a még hátralékos részleteket a maga számára megtarthassa s az esetleges fölösleget a vevőnek kiadja. A második kérdés azon körülményre vonatkozott, hogy a részletjegyüzletről szóló törvény határozmányai mennyiben alkalmaztassanak az ezen törvény életbelépte előtt megkötött és még folyamatban levő részletjegyüzletekre? Ezen irányban az enquete a következő határozatokat hozta: A törvény életbelépésétől számitva egy évre értekpapiroknak eddigi eladói is kötelesek a törvény életbelépte előtt eladott összes papirokat ténylegesen birtokukban tartani. Tekintettel az eddigi módozatok közt méltánytalannak mutatkozó kivánalomra, hogy az eladók a papirok azonnali beszerzésére szoritandók, engedmény gyanánt ennélfogva kimondatik, hogy az eddigi eladók előtt egy egész év áll, hogy az időközben esedékes részletek segélyével a papirokat valóban beszerezhessék. Messzeható jelentőséggel bir egy határozmány, mely valószinüleg minden oldalról megnyugvással fog fogadtatni s a mely az enquete következő határozmányában foglaltatik: A vevőnek a törvény életbeléptével joga van az előbb megkötött részletjegyüzlettől *visszalépni*, ha az utolsó részlet esedékességének időpontjától számitva még nem telt el 6 hó s ezen esetben követelheti, hogy az eladó a vevő által fizetett — tudvalevőleg igen busás — első részletet megtartva, a vevő által befizetett többi részletek egy harmadát a vevőnek visszafizesse, a mivel az egész üzlet megsemmisitendő. Kimondatott továbbá, hogy az ellenőrzés az iparhatóság illetve a pénzügyi közegek részéről — melynek legalább egyszer, a vevő indokolt kivánságára pedig bármikor meg kell történnie — a már korábban megkötött üzletekre is kiterjed.

Továbbá nag horderejü meghatározás gyanánt jelentkezik a tervezetbe felvett azon ujabb szakasz is, melynek értelmében a törvény életbe léptétől számitandó három hó alatt a folyamatban levő ügyletek az iparhatóságnál bejelentendők, hogy azok száma és minősége minden tekintetbe jöhető eshetőségre nézve megállapitható legyen. A tervezet azon passzusa, melynél fogva részvénytársaságokra és szövetkezetekre nézve rendeleti uton a jelen törvénytől eltérő határozmányok hozhatók, törültetett, minthogy az óvadék elejtésével nem maradt különös ok a külön elbánásra. — Végül kimondatott, hogy a törvény a kihirdetés után egy hóval léptetendő életbe, hogy az eddigi üzletembereknek az uj jogállapotba való átmenetre elég idő engedtessék.

Ezzel be volt fejezve a törvényjavaslat első olvasása és szerveztetett egy szerkesztő bizottság, mely a javaslatot a hozott határozatok értelmében formulázni és az uj szöveget, valamint egy erre vonatkozó jelentést a szaktanácskozmány elé fogja terjeszteni a végleges olvasás czéljából. A szerkesztő bizottság Matlekovics államtitkár elnöklete alatt Schnierer miniszteri tanácsos, Herich osztálytanácsos, Apáthy tanár, Neumann és Kern Tivadar ügyvéd, Szánthó miniszteri tanácsos és Lederer fogalmazó urakból áll.

A gazdakörből.

— nov. 28.

A gazdakör magánjogi bizottsága ma délután 4 órakor tartott ülésében tárgyalás alá vette az albizottság következő javaslatát:

«A kamatmaximum megállapitásával kapcsolatban mindenesetre gondoskodni kell azon eszközök elháritásáról, a melyek a kamatmaximum mellett a felmerülő uzsora eltakarására szolgálnak. Mivel pedig ezen eszközök közt a legelső helyen a váltó használata áll: szükséges ennek, mint az uzsora eltakarására szolgáló eszköznek használhatását a szenvedő váltóképességnek bizonyos mértékben való megszoritásával korlátozni.»

Dessewffy Aurél gróf a kamatmaximumnak nem pártolója, mert a kamat-maximum mindenütt a kinálat és kereslet törvényei szerint alakul. A kamat magasan állapittatik meg, az olcsó tőke ára is felszökken. A szenvedő váltóképesség megszoritását kivánja, habár nem szeretne ezt a középbirtokosságra kiterjeszteni, mert ezt leginkább a paraszt birtokosok érdekei teszik szükségessé. Egyébiránt, ha csak az mondatik is ki, hogy a nők nem váltóképesek, ezzel is rés üttetik a váltóképességen.

Apponyi Albert gróf a kérdéshez hozzászólván, nézetét a következőkben foglalja össze:

Az uzsora pusztitásaival szemben kettős irányban szükséges az ellenhatás. Először: szükségesek oly intézkedések, melyek az egészséges hitel használatát a lehetőségig minden hitelképes egyénre nézve hozzáférhetővé teszik; másodszor: szükségesek direkte az uzsora megfékezésére irányzott erélyes rendszabályok a magán- és büntetőjogi törvényhozás terén. Ezen irányok egyikének érvényesitése sem teheti a másikat nélkülözhetővé, mindkettő egyiránt szükséges.

Miután a váltó alakjában nyujtott hitelnél sem a kamat magassága az egyes hitelesitési üzletből nem konstatálható, sem az excepczió non numeratae pecuniae nem érvényesithető, miután e szerint a váltó minden uzsorásüzlet elpalástolására kiválóan alkalmas, az általános váltóképesség az uzsora ellen intézett minden rendbeli törvényhozást, rendszabályok gyakorlati hatályát meghiusitja.

Sikeres uzsora-törvény hozása mellőzhetlen előfeltételét képezi tehát a szenvedő váltóképesség megszoritása azon világos viszonyokra, melyekben ez nem mellőzhető és a melyekben a visszaélés veszélye kevésbbé forog fenn, nevezetesen: a bejegyzett kereskedőkre és egyéb személyek oly adóssági viszonyaira, melyeknél a nyilvános számadásra kötelezett pénzintézet az eredeti hitelező.

Miután a váltó általános használata ellen emelt kifogásnak alapját nem a váltójogi szigor, hanem csupán a visszaélés könnyüsége képezi — miután ellenkezőleg a jóhiszemü és jogosan eljáró hitelező jogainak teljes biztositása ép oly fontos érdek, mint az adós megvédése lelketlen kizsákmányolás ellen; czélszerü lesz a hiteljogujitás oly formáit, melyek az uzsoratörvények kijátszása ellen biztositékot nyujtanak, a gyors és szigoru végrehajtás hasonló jogaival ellátni, mint a minőkkel a váltó birt.

Ezen intézkedésekkel kapcsolatosan a kamatláb magánjogilag következőkép szabályozandó: a) a jelzálogi hitelre nézve az 1877. VIII. tcz. által megállapitott 8%-os maximum a javult hitelviszonyok folytán 7%-ra szállitható le; b) a hitel minden egyéb neménél a kamatmaximum pénzintézetekre nézve az osztrák-magyar bank kamatlábánál néhány százalékkal magasabb tételben állapittassék meg, hogy mennyivel (2—3) azt a vidéki pénzintézetek helyzetének tanulmányozása után lehet csak megállapitani. Magánhitelezők az üzlet megkötéséhez legközelebb fekvő pénzintézetek kamatlábánál 1—2%-kal többet követelhetnek.

Kivételt ezen szabály alól csak bejegyzett kereskedőknek egymás közt fennálló kereskedelmi üzletből eredő követelései képeznek.

Az ekkép megállapittatott törvényes kamatláb átlépése, magasabb kamat követelése vagy a tényleg kifizetett összegnél nagyobb összegnek köteleztetése az uzsora vétségét képezi.

Az uzsorának azon kvalifikált esetei pedig, melyeket a kormány javaslata egyedül nevez el uzsorának, az *uzsora büntettét* képezik. A büntetések fokozatai is ezen megkülönböztetéshez képest állapitandók meg. A kormány javaslatában foglalt büntetési maximum emelendő; az uzsora legsulyosabb eseteiben a «fogház» helyett «börtön» is alkalmazható legyen. A kormány javaslatától eltérőleg az uzsora vétsége vagy büntette ne csupán a kárvallott panaszára, hanem hivatalból is üldöztessék.

A kormány javaslatának a korcsmai hitelre vonatkozó fejezete akkép módositandó, szeszes italok nyujtásából eredő követelés egyátalán ne legyen biróilag érvényesithető. A ki szokásszerüleg üzött uzsora miatt, vagy a ki uzsora *büntette* miatt elitéltetett, korcsmai üzlet folytatásától végkép eltiltandó.

Horánszky Nándor: Mindenekelőtt két megjegyzést tesz. Egyike ezeknek az, hogy a kormány által benyujtott törvényjavaslat is tartalmaz egy negativ értékü kamat-maximumot, a mennyiben kimondja, hogy a 8%-ig szedett kamat büntető jogilag nem üldözhető. E fontos intézkedés azok szempontjából is, a kik az uzsora-törvény alapjait a kamatmaximum megállapitására óhajtják helyezni, mennyiben intézetek és a tisztességes tőke mindenesetre, a magántőkének pedig nagy része tartózkodni fog a 8%-on tulmenni, mert büntető jogi üldözésnek tévén ki magát, igen nagy riziko, melyre csak a leggarázdább tőke vállalkozik. Másik megjegyzése az, hogy a maximalis és törvényes kamatláb között különbség van ma is és a maximális kamatláb megállapitása a normális kamatlábbá válnék. — Ami a főkérdést illeti, hogy t. i. az uzsoratörvény a puszta kamatmaximán nyugodjék-e, vagy az uzsora fogalmának meghatározásán, ott kezdődvén az uzsora, hol a tőke kártékonyan és rombolólag működik. Szóló az utóbbi nézeten van, mert az uzsora alapeszméje nem a szedett kamat szinszerinti összegében, hanem annak romboló hatásában fekszik. 3—10—12% kamat esetleg lehet jótékony is. Vigyáznunk kell, nehogy a kametlábmaximummal nagyobb kárt tegyünk a közgazdaságnak, iparnak, sőt a mezőgazdaságnak is, mint ami hasznot az uzsoratörvény által a közjónak tenni akarunk. A maximum megállapitása ellen közgazdasági tekintetek szólanak. A maximális kamat normálissá válik; az uzsora akkor virágzott legjobban, mikor a kamat uzsoratörvény által volt megállapitva, figyelmeztet Apponyi inditványának azon részére, mely a kamatlábmaximummal a nemzeti bank kamatlábához akarja viszonyitani. Tart tőle, hogy ily intézkedés az ország összes hitelviszonyainak szabályozását esetleg egy intézet tetszésére biznák, nem helyeselné ugyan ezt sem, de akkor inkább kormányi intézkedésektől tenné azt függővé, mert még ez is előnyösebb lenne.

A mi a szenvedő váltóképesség megszoritását illeti, e tekintetben Apponyi nézetéhez járul; nem oszthatja azonban gróf Dessewffy nézeteit, mert a társadalom osztályozásánál jogilag lehetetlennek tartja kis-, közép- és nagy birtokra, hanem azt véli helyesnek és keresztülvihetőnek is, hogy intézetek részéről, hol nincs mit tartani, bárki részére nyujtathassék váltóhitel; formulázást nem ajánl, hanem csak princzipiumot mondana ki s a többit a törvényhozásra bizná.

Szilágyi Virgil: Szeretné a tanácskozást lehetőleg koncentrálni a végett, hogy a feladat megoldása felé közeledjenek. Ma itt a nagy bizottságban egy incidentális kérdést kell elintézni. Az albizottság ugyanis hosszasan és alaposan foglalkozott ugy a kamatmaximum, mint a szenvedő váltóképesség és a korcsmai hitel kérdéseivel, de végre is azon meggyőződésre jutott, hogy a kardinális kérdés eldöntése nélkül czéltalan dolog volna a részletek fölött megállapodásokat keresnie. Ez az oka, hogy az albizottság kéri először azon kérdés eldöntését, hogy a nagy bizottság elfogadja-e a szenvedő váltóképesség megszoritását a kamatmaximum megállapitásával kapcsolatban. — Köszönetet mondott szóló azon igen érdekes fejtegetésekért, melyeket gróf Apponyi Albert előterjesztett, de ezeket tárgyalni, akár itt, akár a kis bizottságban fentartja akkorra, ha a kardinális kérdés eldöntetett. Örömmel fejezi ki, hogy a kamatmaximumot elvben elfogadja. Szóló a maga részéről ismételten megjelölte és kifejtette a maga álláspontját, ismétlésekbe nem bocsátkozik. Csak Horánszky Nándor pár lényeges állitására tesz észrevételt. Horánszky azon állitását, hogy hasztalan állapitják meg a kamatmaximumot, ez soha sem lesz törvényes kamat — nem tartja a dolog természetével egyezőnek, mert mihelyt a törvény megállapitja a kamatmaximumot, ez a törvényes kamatalap s a kettőt külön fogalom alá helyezni nem lehet. Azt mondja Horánszky, hogy a kamatmaximum megállapitása igazságtalan, mert a hitelezőnek annál nagyobb kamathoz van joga, mennél nagyobb hasznát veszi az adós a kölcsönzött pénznek. Ez annyit tesz, hogyha valaki egy összeget kölcsön vesz, és az intellektuális képességének és szorgalmának alkalmazásával hasznositani, tudja, ezentul nagyobb mértékben hasznositja, annál nagyobb kamatot követelhet róla a pénzkölcsönző. Ezen tételt szóló el nem fogadhatja, mert ez semmi egyéb, mint törekvés a legnagyobb uzsorát is szentesiteni. Ami pedig azt illeti, hogy az államnak ethikailag csak azon esetekben van joga proczedálni, midőn annak romboló hatása van, erre megjegyzi szóló, hogy az állam ethikai joga épen a kamatmaximum megállapitásában van, mert ezzel az uzsora elterjedésének általában romboló hatása konstatálható. Ezek után kéri mindenekelőtt fölvetett előkérdésnek eldöntését, hogy ahhoz képest a részletek megvitatásába bocsátkozhassanak.

Chorin Ferencz nézetét a következőkben reassumálja: A kamatmaximum hitelviszonyaink eddigi fejlődése mellett káros, mert nagy megrázkódtatást idéz elő, mely a kibontokozás helyett az amugy is gyenge közgazdasági és hitelszervezetünket megingatná. A maximum drágitja a pénzkölcsönt és ha az a franczia minta szerint 5—6 százalékban állapittatnék meg, a szolid tőkeforgalom megbénittatnék és az uzsorások minden verseny nélkül gazdálkodhatnának és tehetnék tönkre a kölcsönre szorultakat.

A nemzeti bank kamatlábat alapul elfogadni nem lehet, mert a vidéki pénzintézetek és ezek adósainak viszonya egészen más, mint a jegykibocsátási kiváltsággal biró nemzeti banké és az itt kölcsönben részesülő czégeké. Minthogy pedig a kényszer jegyforgalom mellett az arany és ezüst pénz bejövetele akadályozva van, politikai indokokból sem tartja czélszerünek a bankot felruházni azzal a joggal, hogy az ő kamatja után állapitsák meg az összes vidéki pénzintézetek kamatjait.

A kormány uzsora-javaslatának alapelveit elfogadhatónak tartja, habár annak első szakaszát módositandónak véli. Az irányelvek szabatos kijelölése, a birói hatályos beavatkozás biztositása azon alap, melyre az uzsoratörvényt fektetni kell. A birói önkénytől nem fél, mert az uzsora vétségét feltételező tények oly objektiv támpontokat nyujtanak, a melyek mellett az egyéni önkény ki van zárva.

A szenvedő váltóképesség korlátozása szükséges, de azt osztályok szerint kategorizálhatónak a mai társadalmi és gazdasági viszonyok közt lehetőnek nem tartja, azonban a nemkereskedőt és iparost arra lehet kényszeriteni, hogy hitelszükségletét nyilvános számadásra kötelezett vállalatnál elégitse ki. Léteznek aggodalmak a tekintetben, hogy ezen intézkedés a nemzetközi váltó forgalomra káros hatásu leend, de midőn nagy czélok eléréséről van szó, gyökeresebb rendszabályok kezdeményezésétől visszariadni nem szabad.

Ezzel kapcsolatban hitelszervezetünk átalakitása, az uj hitelorganizmusunk állami kezdeményezéssel való létesitése vagy legalább a létező intézeti szervezetnek felhasználása mulhatatlanul szükséges, mert a szenvedő váltóképesség korlátozása folytán a magánosok közt megszünendő kölcsönügyleteket okvetetlenül ki kell elégiteni.

Tarnóczy Gusztáv: Az uzsorának foka és pusztitása nem az uzsoratörvény lételétől vagy hiányától, hanem más leginkább nemzetgazdasági és erkölcsi állapotoktól függ. A történelem igazolja, hogy a folytonos uzsora ellen az uzsora törvények uralma alatt a szabadpénz forgalomban és ellenkezőleg ennek uralma alatt az uzsora törvényekben kerestek orvoslást. A törvényhozás, mely nem tudott segiteni a bajon, legalább a kedélyek lecsendesitésére megadta a kért orvosságot. A siker soha sem volt konstatálható, mivel a nemzetgazdasági viszonyok változtával változott a megbirálásra szükséges alap. Apponyi gróf helyesen beösmeri, hogy a központokon, hol a pénz megtorlódtk, a tőke szabad versenyének üdvös hatása által fölössé teszi a kamat-maximum megállapitását, de a vidéken, hová ezen tőke ki nem szivárog, a pénzintézetek monopoliumot élveznek, de nem vonja le ennek konsequencziáit, melyek szerint a főfeladat lenne gondoskodni oly transmissiókról, melyeken át a központi és külföldi tőke oda szivároghasson a szükséges mértékben. Ez lenne a legjobb orvoslási mód, mivel az uzsorásokat hatályosan csak pénzzel lehet kipusztitani, hol minden jogosult hiteligény kielégitésére van mód, onnét az uzsorás elvonul, mivel a hitelképteleneknek ő sem ad pénzt.

A kamatmaximum ugyanannyit árt, a mennyit használ, mivel a becsületes tőkét leszoritja a jutalmazó kereslettől s a megszorultakat, — pénzforrások hiányában az uzsorások kezébe hajtja, ha a maximum alacsonyra szabatott; — és törvényes kamattá válik akkor is, ha magasra lett kimérve. A kamatmaximum kimondását nem tartja czélszerünek; de viszonyaink között azokat, kik mások tudatlanságát és ügyefogyottságát az ő romlásukra kihasználják, jóval szigorubban kivánna büntetni mint a hogy azt a törvényjavaslat kontemplálja.

A szenvedő váltóképesség megszoritásának kivánsága azon visszaélésekben keresendő, melyek az e téren tudatlanoknak megrontásában oly gyakoriak.

Az eszmét, mely szerint ez lehetetlenné tétessék, is elfogadja, de az inditványozott módok közül egyet sem fogadhatja el; nem Apponyi grófét, mely szerint a szenvedő váltóképesség csak a kereskedőkre, a pénzintézetekre és az ezekkel összeköttetésben levőkre szorittassék.

Szóló a váltóképességet oly jognak tartja, melytől szükség nélkül senkit sem merne megfosztani, a gyöngéken való segités kedvéért nem szabad az erőseket jogaiktól megfosztani. Szoritkoznunk kell a bajok orvoslására és kerülnünk kell mindent mi több rosszat szülhetne, mint a mennyi jót tehet. Az osztályok szerinti kvalifikáczió igen nehéz.

A kivánt czél elérésére talán ugy lehetne módot találni, ha egy más itt megpenditett eszme bővebben kifejtetnék, de erre idő kell, ezt ily késön egy hallásra czélszerüen megvitatni nem lehet.

Az albizottság által benyujtott határozati javaslatot igy el nem fogadhatja.

Ezzel a mai értekezlet véget ért.

Holnap délután 4 órakor igazgatósági ülés lesz, ezután *Bujanovics* Sándor a magyar tisztviselők társadalmi állásáról tart értekezletet.

A mély mivelésről.

A mély mivelésről igen szükséges, hogy minden gazda tiszta fogalommal birjon, mert a mint egyoldalról, a maga helyén s kellő elővigyázattal alkalmazva, a mély mivelés egyikét képezi a hozamok emelésére s biztositására szolgáló leghatalmasabb tényezőknek, ugy viszont más oldalról nem a maga helyén s a szükséges elővigyázati rendszabályok figyelmen kivül hagyása mellett vive keresztül, évekre tönkre lehet véle tenni a föld termőképességét.

Mindenekelőtt azzal kell tisztába jönnünk, hogy mit értünk mély mivelés alatt? S a felelet e kérdésre nem lehet más, mint az, hogy a talajnak a rendes szokott 12—15 centmnél (5—6 hüv.) mélyebb, tehát annak 22—24 cent. (8—9 hüv.) és még mélyebbre való szántását.

Hogy a mély mivelés igen sok előnnyel bir, kivált egyes növények termesztésénél, az semmi kétséget sem szenved, ugyanis az ily mélyen megmivelt, felporhanyitott talajban a növények gyökerei nemcsak hogy jobban képesek kifejlődni s elterjedni, hanem sokkal több tápanyag áll azoknak rendelkezésére, továbbá sokkal kevésbbé függ az oly mélyen művelt talajban a növények sikerülése az időjárástól is, mivel ha több a nedvesség, annak a feleslege sokkal könnyebben elhuzódik az alsóbb rétegekbe, semmint a sekélyebben mivelt talajoknál, mig viszont ha szárazabb időjárás áll be, az alsóbb rétegekbe ily módon lehuzódott nedvesség látja el a növényzetet a szükséges vizzel, vagyis egy szóval a mély mivelés által a hozamok nemcsak fokozódnak, hanem biztosabbakká is válnak. E mellett a mélyen mivelt talajban erösebben kifejlett gyökérzet elhorhadása által, az utóvetemények nemcsak több tápanyagot kapnak, hanem annak elkorhadása által magából a talajból is mind több és több tápanyag lesz feloldva. Valamint mélyebben lévén képes a levegő is ily mélyen mivelt talajba lehatni, az ugy az abban található szerves anyagok korhadását, valamint az ásványi anyagok elmállását is nagyobb mérvben képes előmozditani, sat.

És hogy mindezen előnyök daczára mégis csak igen feltételesen lehet a mély mivelés alkalmazását ajánlani, znnak oka abban rejlik, hogy igen, de igen kevés azon gazdaságok száma, a melyek oly talajjal birnak, hogy bennök a mély mivelést minden áldozat nélkül meg lehetne egyszerre kezdeni. Ugyanis az előbbi redesen 12—15 ctm. mélységre mivelt termőréteg alatt található talajréteg, még ha tejesen egyenlő vegyületü is az eddig termesztésre használt termő réteggel, annak televény-tartalma rendesen kisebb és igy ha a mélyebb mivelés által felhozott talaj a termő réteggel összevegyittetik, az ennek televény-tartalmát természetesen alábbszállitja, pedig épen ezen televény tartalom, melynek oly mérvben való felhalmozása, a mily mérvben az a jobb talajok termőrétegében találtatik, évek hosszu sorának a következménye, képezi a termőréteg termőképességének a főforrását, nem tápanyagtartalmánál, hanem tápanyagfeloldó képességénél fogva.

A mély mivelés rossz eredményeinek egyik leggyakrabban előforduló oka tehát épen az évszázadok óta mivelésben részesült és az alsóbb talajrétegeknél nagyobb televénytartalommal biró termőrétegnek az alátemetésben s nagyobb mennyiségü, ha nem épen holt talajnak is, de mindenesetre televényben szegényebb talajnak a felszinre hozatalában rejlik. Amint ez a talajforgató vagy két egymásután bocsátott ekével foganatositott mélyitéseknél történni szokott. Mikor is a termőréteg alulra fordittatván le, az ugyan ezen miveléssel alulról felhozott talajréteggel semmiféle eszközzel el nem keverhető annyira, hogy azt csak némileg is kielégitőnek lehessen mondani, hanem rendesen évek sorára van szükség, mig ismét szorgalmas és okszerü művelés és trágyázás által a felhozott talajrétegből is az előbbenihez hasonló televénytartalmutermő réteg válik.

A mély mivelésnél a legtöbb gazda az első kedvező eredmények által hagyja magát tévutra vezettetni. Ugyanis az ily mély mivelés alá fogott talajba az első évben rendesen kapásnövényt szokás vetni, répát, burgonyát stb., melyek e mivelés mellett, hacsak nem tulságos sok holt föld hozatott fel, s főleg ha még a talaj meg is lett trágyázva, rendesen jól sikerülnek, ámde a reá következő gabnavetéseknél azután rendesen beáll a visszaesés is, és az nem is lehet másképen, mivel a gabnaféle növények, melyek elbokrosodásokra, a talaj termőrétegében nagyobbmérvü nedvességet követelnek; e nedvességi fokot a felhozott televényszegény és holt talajban fel nem találhatják, mig ellenben a közönséges, sekélyebb mivelési talaj, melynek termőrétege gazdagabb televénytartalommal bir, kedvezőbb természettani sajátságánál fogva elegendő nedvességgel képes ellátni a növényzetet.

A mély mivelés folytán beállott rosz eredményeknek főoka tehát ily esetekben a talaj kellő nedvességi fokának hiányában keresendő, mert elegendő nedvességü őszi időjárás mellett szépen kikelhet ugyan a vetés, sőt elegendő nedves tavaszi időjárással annak tenyészete tavaszszal is szépen megindulhat, de a beálló száraz időjárás rendesen tönkreteszi, megritkitja a vetést, mivel a nedves időjárással megindult bokrosodás megakad.

Szóval a mély miveléssel is épen ugy áll a dolog, mint sok más egyéb mivelési eljárással, t. i. hogy *az elvben átalánosan helyeselhető mély mivelés nem sikerül azért, mert az annak sikerét feltételező viszonyokat, körülményeket figyelemre nem méltatjuk és a tudománynak e részben felállitott alapelveit nem ismerjük.*

Azon mély mivelés tehát, melyet mélyitő ekével vagy két ekének egymásután ugyanazon barázdába való bocsátása által kivánunk foganatositani, csupán oly talajban alkalmazható, mely miként a Tisza és Duna mentén található kiszáritott rétségek, nagyobb mélységre teljesen egyenlő minőségü, egyenlő vegyületü talajjal birnak, s első izben fogatnak repcze, vagy répa, vagy kukoricza termesztés végett eke alá, hol tehát azzal rontani semmit se lehet, hol ellenben már a hosszabb idő óta tartó mivelés folytán egy bizonyos vastagságu termő réteg keletkezett ott, ha arra a talaj alkalmasnak mutatkozik is, t. i. ha a termőréteg alatt elterülő talajréteg teljesen azonos vegyületü is a termőréteggel, vagy ha attól elütő, az esetben a termő rétegnek azzal való elkeverése csak jótékony hatással lehetne a termőrétegre, tehát azt vagy kötöttebbé tenné ha laza, vagy lazbbáá, ha tulkötött — még akkor is mielőbb csak egy-két hüvelykkel lejebb eresztenénk is az ekét, előbb turó ekével porhanyitjuk fel a felhozandó réteget és pedig mindig őszszel foganatositva azt, hogy a tél fagya, s a felporhanyitás folytán abba mélyebben beható levegő azt minél inkább megtermékenyitse, mielőtt azt a meglévő termőréteggel mélyebb szántással összekeverjük, és azután akkor is a mélyebb szántásba mindig kapásnövényt vessünk és nem szabad annak, ha bizton czélt akarunk érni, megtrágyázásáról sem megfelejtkezni.

A mély mivelés tehát ott, hol arra a talaj alkalmas, a hozamok emelésére és biztositására igen is hatalmas tényezőt képez, de annak keresztülvitele épen ugy fáradsággal és befektetéssel is jár, mint más bármely telkesitési mivelet, s a ki kellő elővigyázat nélkül rohan a mély mivelésnek, az egyik-másik gazdasági lapban felsorolt nagy előnyei által a mély mivelésnek elragadtatva, az bizonyára keserüen megbánja könnyenhivését.

Mig tehát a mélyebb szántással foganatositandó mély mivelést csak a legnagyobb elővigyázat mellett lehet sikerrel alkalmazni, addig a talajnak csupán túróekével való mélyitését legtöbb esetben igen szép eredménynyel lehet felhasználni, azonban arra még ezen mélyitési módnál is ügyelni kell, hogy azt előnynyel csak ott lehet alkalmazni, hol a túróeke által felporhanyitandó talajréteg a termőréteggel vagy teljesen azonos, vagy attól csak kevéssé tér el, mivel például egy vas élecscsel telt kötött agyag talajnak a turó ekével való felporhanyitása által bizony kevés hasznot teszünk bármely növénynek, ellenben ha egy jó vegyületü talajt, mielőtt abba luczernát vetnénk, a luczernát megelőző trágyába vetett kapás növény előtt őszszel a turóekével megmélyitjük, ez nemcsak a luczernának, hanem a luczernát megelőző kapás növénynek is nagy előnyére válik. Valamint igen jó sikerrel lehet a turó ekét alkalmazni tulnedvességben szenvedő homoktalajoknál is, mert a turóekével a talajt felporhanyitva, az által mintegy utat nyitunk a felesleges vizelhuzódásának az altalajba.

Végül nem hagyhatjuk emlités nélkül egy német gazdának azon igen gyakorlati tanácsát, hogy a ki a mély mivelést teljesen biztos sikerrel akarja alkalmazni, legczélszerübben jár el, ha azon földön, melyen a mély mivelést akarja alkalmazni, akkor, midőn a vetésforgás beosztása szerint a mélyitést legczélszerübb volna foganatositani nehány négyszögölet több helyen, azon mélységre felásat, a mily mélységre a mély mivelést foganatositani szándékozik, s azután tekintet nélkül ezen kisérletképen felásott területekre, az egész földet egyenlőn bevetteti. Már az első termés is azonnal mutatni fogja, valjon czélszerü lett volna-e a mélyitést az egész darabban alkalmazni vagy sem. De még inkább meggyőződhetik azután annak czélszerüsége vagy czélszerütlensége felől, ha a mélyités eredményét több éven keresztül s a vetésforgásba egymást követő különféle növényeknél figyelemmel kiséri, mert ezáltal magához a természethez fordulván kérdésével, az attól nyert felelet a legbiztosabban fogja utba igazitani. S oly fontos és azért annyi elővigyázatot igénylő mivelet, mint a mély mivelés, méltán megérdemli, hogy mielőbb abba belé fognánk, kellőleg tájékozva legyünk a felől, vajjon lehet-e sikerre kilátásunk vagy sem.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

⁂ **A magyar szesztermelők** országos egyesületének igazgatóválasztmánya ma délután 4 órakor a Köztelken ülés tartott. Jelen voltak: Korizmics László elnöklete alatt, gróf Keglevich István, Leipcziger Vilmos, Ludvigh János, Stern Ignácz, Krausz Lajos, Eisele József, Ungár Ignácz, jegyző Ordódy Lajos. Elnök Korizmics László megnyitván az ülést, mindenek előtt bejelenté, hogy a tisztelgő bizottság, mely a pénzügyminiszter és a földmivelési miniszter üdvözlésére kiküldetett, e megbizatásának eleget tett, s mindkét miniszter által a legrokonszenvesebb módon fogadtatván, azon boztositást nyerte, hogy az egyesületet közhasznu törekvéseiben pártolni fogja. — Uj tagul Kelemen Lajos hazánkfia jelentkezett Milanóból, mit a választmány éljenzéssel vett tudomásul. Ezzel kapcsolatban Korizmics László ajánlatára a választmány elfogadta, hogy a tagok számának szaporitása végett ugy jelenlegi tagokat, mint a gazda egyesületeket megkeresni fogja gyüjtés végett. Ezután a választmány az előkészitő bizottság javaslataival foglalkozott, nevezetesen, — helyeselte, hogy 100 frttal járuljon az egyesület azon pályadijhoz, melyet az orsz. gazdasági egyesület a szeszadó ügyben gr. Keglevich István inditványára kiirt. Hasonlóképen elfogadta, hogy a titkári állás betöltésére pályázat hirdettessék. Az egyesület hivatalos közlönyének kiadására nézve választmány még meg nem állapodott, hanem az erre vonatkozó ajánlatokat a végrehajtó bizottsághoz tette át. Ezután a felállitandó minta szeszfőzde és vegykisérleti állomás létesitésének kérdésével foglalkozott a választmány, és elhatározta, hogy a közgazdasági és pénzügyminiszterhez felterjesztést fog intézni, a melyben kifejtve azon indokokat, melyek ez intézmény minél előbbi létesitését szükségessé teszik, kérelmezni fogja, hogy azoknak felállitása kormányköltségen eszközöltessék; s már az 1883-diki költségvetésbe felvétessék. Az egyesület egyelőre felajánlja morális támogatását, anyagi támogatást is, a mennyiben ösztöndijak kitüzése által hatni kiván arra, hogy az ezen intézménynyel kapcsolatban álló szeszfőző iskolában minél több növendék nyerhessen kiképeztetést. A választmány elfogadta ezután az előkészitő bizottság inditványára egy szakkönyvtár beszerzését s *Korizmics* László inditványára azt, hogy a szesztermelők egyesülete mint olyan, 200 frttal a orsz. magyar gazdasági egyesületbe alapitó tagul belépjen. Ezután *Leipcziger* Vilmos bejelenté következő inditványait: 1. kerestessék meg a fővárosi tanács, hogy az üres hordók után járó követzetvámot mérsékelje; 2. kerestessék meg a földmivelés és keresk. miniszterium, a szesz után beszedett budapesti hidvám mérséklése végett; 3. intéztessék fölterjesztés a földmivelés ipar és kereskedelmi miniszteriumhoz, hogy a szesznek suly szerinti esetleg térfogat szerinti, de mindenesetre a hőmérsék figyelembevétele melletti kereskedését szabályozza. Választmány e három javaslatot előkészitő bizottsághoz tette át előleges tárgyalás végett, a melyre a szeszkereskedők is meghivatni fognak. Ezzel az ülés eloszlott.

⁂ **Gőzkazánvizsgálatok.** A nálunk régi szabályrendelet által megállapitott gőzkazánvizsgálati módozat sok inkonveniencziával és némely tekintetben tulszigorral áll kapcsolatban ugy, hogy egy uj vizsgálati rendszer megállapitásának szükségessége mindinkább érezhetővé vált. — A közlekedési miniszter — értesülésünk szerint — az ezen ügy szabályozására irányuló közóhajnak eleget teendő, a gőzkazánvizsgálatra vonatkozólag törvényjavaslatot szándékozik a törvényhozás elé terjeszteni. E törvényjavaslat a miniszterium kebléhen elkészült s most egy deczember 5-ikére egybehivott szaktanácskozmány elé fog megbirálás végett terjesztetni. E szaktanácskozmányon, mely Oetl miniszteri tanácsos elnöklete alatt fog tárgyalni, a közlekedési miniszterium több tisztviselője által lesz képviselve s ezenkivül még számos meghivott szakférfi is részt veend.

⁂ **A kataszteri járási bizottságok** még e hó folyamában befejezik érdemleges tárgyalásaikat. A közhangulat szerint panasz csupán az erdők ellen van. A kerületi utazó bizottságok a jövő hónapban fogják eddigi tapasztalataik nyomán elkésziteni előterjesztéseiket a nagy bizottságok elé.

⁂ **A biharmegyei helyi érdekü vasutak** tárgyában kiküldött bizottság tegnap Nagyváradon ülést tartott, *Beöthy* Andor alispán elnöklete alatt. Elnök jelenti, hogy *Brüll* és *Kohler* vállalkozók módositották ajánlataikat, a mennyiben kijelentették, hogy az érmelléki vasutakra nézve az érdekeltektől 250,000 frt helyett csak 200,000 frtot kivántak és pedig kamat nélkül, 10 éven át fizetendő részletekben. Kötelezik továbbá magukat, hogy Székelyhidtól Mihályfalváig minden hozzájárulás nélkül épitik ki a vasutat, de ennek fejében ezt követelik, hogy a vasut által atszelt földterület ingyen engedtessék át nekik. Hosszabb vita után, melyben *Szahlender* Károly, *Beöthy* Andor, *Szabó* József, *Szilágyi* Zsigmond, id. *Gyalokay* Lajos, *Szász* Ágost és *Tolnay* Lajos vettek részt, elhatároztatott, hogy *Beöthy* Andor elnöklete alatt *Tolnay* L., *Szahlender* K., *Oláh* Gy., *Cziffra* G., *Szabó* J., *Kubinszky* L., *Tóth* D., *Szilágyi* Zs. és *Orley* K. urakból álló bizottság küldetik ki az ügy bővebb megvitatására, a vállalkozókkal való ügyviszony tisztázására s végre az érdekeltség óhajainak formulázására.

⁂ **Keleti vasutak.** Bukaresti jelentések szerint ama tárgyalások, melyek a román kormány és Whalley angol czég közt egy dunai hidnak Czernavoda mellett való épitése végett folytak, teljesen befejeztettek s igy az illető munkálatokat mindjárt a tavasz elején megkezdik. E hid, melyet vasuti közlekedésre is berendeznek, nem csak a román vasutaknak, hanem a budapest-vercziorovai osztrák államvasuti vonalnak is előnyére lesz, mivel felépitése után a bécs konstantinápolyi áruszállitmánynak nagy része a verczioorova-küsztendsei irányt követné, hogy Küsztendsetől tengeri hajókon tovább folytassa irányát. A nyugatnémetországi forgalomnak egy része is, mely jelenleg Konstantinápoly felé irányul, ezután nem Velenczén és Brindisin át, mint most, hanem Verczioro va és Küsztendse irányában venné utját.

IPARÜGYEK.

— **A hazai müipari minták terjesztésére** alakult ideiglenes bizottság a jövő hét folyamán fog tisztelegni gróf Széchenyi Pál földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszternél, hogy átnyujtsa neki a hazai müipari minták kiadására vonatkozó emlékiratot. A küldöttség tagjait egy holnap megtartandó értekezleten fogják kijelölni. Az ideiglenes bizottság az emlékirat átnyujtása után egyelőre beszünteti működését és bevárja, hogy ez ügyben mily lépések fognak a kormány részéről tétetni.

— **Az iparostanulók létszáma Budapesten.** Az országos iparegyesület összeállitotta a vezetése alatt álló ipariskolák tanulóinak létszámát, mely szerint a jelen tanévben az összes ipariskolákat összesen 1815 tanuló látogatja. Ebből a számból esik az I. kerületre 97, a II-ikra 181, a IV-ikre 273, az V-ikre 162, a VI-ikra 460, a VIII-ikra 416 és a IX-ikre 226 tanuló.

KERESKEDELEM ÉS TŐZSDE.

⁂ **A betéttőkék jövedelmének megadóztatása** ügyében holnap tartandó nagy értekezletre körülbelül 180 hazai pénzintézet küldött képviselőket a fővárosba. A küldöttek ma este a Hungáriában ismerkedési estélyt tartottak, melyen kevesek kivételével mindnyájan megjelentek. A kölcsönös bemutatás után teritett asztalokhoz ült a nagyszámu társaság, s csakhamar megindult a toasztok árja is, melyek főkép oda irányultak, hogy a holnapi értekezlet határozatainak minél több sikere legyen. A társaság tiz órakor kezdett oszladozni, kiki azzal a reménynyel távozván, hogy az ország ily nagyszámu testületeinek állásfoglalása nem maradhat eredménytelen.

⁂ **A „Fonciere" pesti biztositó intézet részvénytársaság** f. hó 18-án tartott közgyülésén elhatározta, hogy az alapszabályilag 10 millió arany forintban megállapitott, de tényleg csak 5 millió arany forintban befizetett alaptőkének, az ezen 5 millió arany forint papirértékre változtatása folytán nyerendő agio többletnek részvényenként 20 osztr. ért. forint, vagyis összesen 2 millió osztr. ért. frtnak visszafizetése által alaptőkéjét 3 millió forintra leszállitja. Ez iránt a budapesti kereskedelmi és váltótörvényszékhez folyamodott, mely a nevezett részvénytársaság hitelezőinek meghallgatására határnapul f. évi deczember hó 12-dik napjának d. u. 3 óráját tüzte ki Sárváry Gusztáv biró hivatalhelyiségében. A hitelezők érdekeinek képviseletére Teleszky István ügyvéd lett ügygondnokul kirendelve.

⁂ **A petroleum-piaczról.** A petroleum-árfolyamának rohamos hanyatlása a pennsylvaniai olajtőzsdéken, melynek oka főkép abban rejlik, hogy egy uj petroleumvidéken idöelőtt nyitottak forrásokat, az európai petroleumpiaczok csekély, az osztrák-magyar petroleumpiaczra meg épen semmi nyomást sem gyakorolt. Fiuméban és Trieszthen a készletek jelenleg nem nagyok, s ama körülmény következtében, hogy a hajón való szállitást Amerikából megakasztották oly czélból, hogy az áremelkedést mesterséges uton idézték elő, a bradfordi krach kiütésekor csak kevés petroleum volt a tengeren Ausztria-Magyarország részére, mig ellenben a fogyasztás a belföldön eléggé ki van fejlődve arra nézve, hogy ily körülmények közt minden áremelkedést meghiusitson. Az amerikai forrástulajdonosok idönkint igen merész fogásokkal igyekeznek zavarukat elrejteni, melybe a tulságos termelés következtében vannak s azért azok a hirek, hogy az amerikai petroleumforrások kimerittetnek, nem sok hitelt érdemelnek. Ha azonban minden várakozás ellenére mégis alaposaknak bizonyulnának, az európai piaczokra ez sem gyakorolhat nagy nyomást, mert az orosz kaukazusi források megnyitása által a petroleumárak, előreláthatólag még olcsóbbakká válnak. Az emlitett orosz források hiteles tudósitások szerint rendkivül bővek volnának, a mi pedig a petroleum minőségét illeti, ugy az még sokkal jobb volna az északamerikai petroleumnál. E petroleum behozatalát Ausztria-Magyarországba Fiumén és Trieszten át már legközelebb kezdenék meg. Legjelentékenyebbé a nyers petroleum behozatala válhat, a mennyiben a nyers petroleum finomitására Fiuméban legközelebb két nagy finomitó gyárat állitanak föl. Ezzel az osztrák-magyar fogyasztás részére, mely a petroleum árának fölemelése által csak nem rég sujtatott, függetlenü az amerikai műveletektől ismét olcsó árak biztosittatnának, melyek az adóemelésért kompenzácziót nyujthatnának.

Az osztrák-magyar bank állása

1882. évi nov. 23-áról.

(Az osztrák-magyar bank alapszabályainak 104-ik czikke szerint.)

	forint osztr. ért.	Változások az 1882 nov 15-ki állás óta frt osztr. ért.
Követelések:		
Érczkészlet:		
Ezüst 111,499.285 frt — kr.		
Arany 79.374,511 frt. — kr.	190.873,796.—	+ 494,176.—
Külföldi piaczon aranyban fizetendő váltók	96.459.—	+ 30459—
Leszámitolt váltók és értékpapirok: Bécsben 54,726.477 frt — kr, az osztr. fiókintézetekben 50.892,450 frt — kr, Budapesten 32,306.897 frt kr, a magyar fiókintézetekben 14,931.599 frt — kr.	152.858,425.—	— 4.822,970.—
Kölcsönök kézi zálogra: Bécsben 17,631.500 frt, az osztrák fiók-intézetekben 8.539,500 forint, Budapesten 4,073,600 frt, a magy. fiókintézetekben 2,133.100 frt	32.377,700.—	+ 555,600.—
Osztrák és magyar állami, országos és községi adósságok beváltott lejárt értékpapirjai és szelvényei	136,971.—	— 106,388.—
Államjegyek	2.204,008.—	— 1.274762.—
A birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok államkormányának kölcsön-adóssága az 1878-dik évi jun. 27-ki törvény szerint (birod. törv. lap 65-ik sz.)	79.748,918.—	
Jelzálogkölcsönök	90.864,580.—	— 283,456.—
A banknak tőzsdeszerüen megvett zálog levelei	5.915,154.—	+ 291,983.—
A tartalékalap értékpapirjai	813,281.—	— 635,557.—
A folyó jövedelmekből megvett értékpapirok	155,514.—	— 315,700.—
A nyugdijalap értékpapirjai	3.545,907.—	
Épületek Bécsben és Budapesten, valamint az összes fundus instruktus	2.910,391.—	---
Kiadások	2.341,814.—	+ 6,553.—
Egyéb követelések	3.166,653.—	— 142,763.—
Összesen:	568.009,570.—	
Tartozások.		
Részvénytőke	90.000,000.—	---
Tartalékalap	18.049,213.—	---
Bankjegyforgalom	357.958,490.—	— 6.244.030.—
Beváltandó bank-utalványok, forgatmányi (giro) és egyéb követelések	1.437,120.—	— 541,909.—
Egyéb azonnal lejáró tartozások	2.152,857.—	— 58,177.—
Forgalomban levő záloglevelek: 5% záloglevelek: 37.419,200; 4½% » 32.134,600; 4% » 16,441.000	85.994,800.—	+ 276,000.—
Nyugdijalap	3.545,907.—	---
Átvitelek az 1881. évről, folyó jövedelmek és bevételek a záloglevelek kamatozása fejében	8.139,226.—	+ 338,496.—
Egyéb tartozások	731,954.—	+ 26,794.—
Összesen:	568.009,570.—	

Bank-kamatláb 1882. évi okt. 20-ika óta:
Minden osztályzatu váltókért ... 5 száztóli.
Bank-kamatláb 1882. okt. 20-ka óta:
Kölcsönökért kézi zálogra ... 6 »

Bécs, 1882. évi nov. 19-én.

Mecenseffy,
az osztrák-magyar bank főkönyvvezetője.

Az osztrák-magyar bank legujabb kimutatása szerint a bank kölcsönüzletében, mint ebben az évszakban rendesen hanyatlás mutatkozik. A leszámitolási üzletben a hanyatlás 4·8 millió frtot tesz. A kézi zálogüzletben az ellenkező mutatkozik, a mennyiben itt 0·55 millió frttal való emelkedés történt. A fémkészlet 0·49 millió frttal emelkedett, mely nagyobbrészt az ezüstkészlethez járult. A tartalékalapból eladott értékekért és a befolyó bevételekből közel egy millió forint folyt a bankba. A jelzálogüzletben 0.28 millió forint fizettetett neki vissza; saját záloglevél-készletének emelkedése pedig a záloglevélforgalom emelkedésével kompenzálódik. Ezzel szemben a bank 0·54 millió forintot fizetett vissza a lejárt tartozásokból. E mozgalom eredményekép a bankjegy-forgalomnak 6·24 millió forinttal való csökkenése mutatkozik, és ezzel egyidejüleg az államjegy állománynak 1·2 millió forinttal való csökkenése mellett a papirforgalomnak csökkenése, a mennyiben e forgalom működésének következménye, 5 millió forinttal. Ha a leszámitoló üzlet jelenlegi állását az 1882. évi október 31-iki állásával öszszehasonlitjuk, ugy találjuk, hogy azóta 16·79 millió forinttal, a bankjegyforgalom pedig 22·6 millió forinttal csökkent. A tiszta tartalék november 23-án 32·91 millió forintot tett, 26·17 millió ellenében az előző héten, a rendelkezésére álló bankjegy készlet 35·1 millió forintot képviselt, az összes tartalék 35·2 millió forintot 29·7 millió forint ellenében az előző héten. — 1881. november 23-án a bankjegyforgalom 345·7 millió forintot képviselt. A leszámitolási üzletben 139 millió, a kézi zálogüzletben 18·8 millió frt volt beruházva. A tiszta tartalék akkor 52·7 millió, az összes tartalék 57·8 millió frtra rugott.

BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE.

— Nov. 28. —

Terménytőzsde.

Terményekben csak gyenge volt a forgalom.

Disznózsir, pesti áru, azonnali szállitásra, hordóval együtt 74.75 frton, hordó nélkül deczemberi szállitásra 72.50 frton köttetett.

Heremag, magyar luczerna 45 forintjával köttetett.

Méz szilárd, nyers áru 35 forintjával adatott el.

Termények mai hivatalos jegyzése 100 kilókint.

Különféle termény	Irányzat	Faj	Pénz frt	Áru kr.
Heremag	szilárd	luczerna magyar	46.—	53.—
	—	franczia	—.—	—.—
	—	olasz	—.—	—.—
		vörös	62.—	68.—
Repczeolaj	szilárd	nyers azonnali száll.	—.—	—.—
	»	finomitott	38.—	39.—
	»	őszi, kétszer finomitott	—.—	—.—
Lenmagolaj	csendes	---	—.—	—.—
Olajpogácsa	—	repcze, egysz. préselt	6.50	6.50
Disznózsir ingyen hordó netto tara	csendes	pesti	74.50	75.—
		vidéki	—.—	—.—
Szalonna	lanyha	m. Ia légensz. árum. sz.	—.—	—.—
		városi légensz.	66.—	66.50
		füstölt, azonnal	76.—	77.—
Faggyu	szilárd	olvasztott	51.—	52.—
Szilva ingyen hordó t. s. hordó és zsákokban	szilárd	bosznia, hordóban	24.50	25.—
	»	bosznia, zsákokban	24.—	24.50
	»	szerbiai, hordóban	22.75	23.—
	»	szerbiai, zsákokban	22.—	22.50
Szilvaiz ingyen hordó netto tara	szilárd	szlavoniai Ia uj	24.—	24.50
	szilárd	bánsági uj	22.—	23.—
Dió	—	magyar min. szerint	26.—	28 —
	—	szerbiai	—.—	—.—
Gubacs burok nélkül	szilárd	magyar Ia	17.50	18.—
	szilárd	szerbiai	14.—	15.—
Hamuzsir ingyen hordó netto tara	—	magyar, fehér	—.—	—.—
	—	magyar, kékes	21.—	22.—
	csendes	házi, kék	—.—	—.—
	—	illiriai	—.—	—.—
	—	erdélyi	—.—	—.—
Borkő (term. hordó nélkü)	—	fehér Ia	—.—	—.—
	—	fehér IIa	—.—	—.—
	—	vörös	—.—	—.—
Méz netto tara	—	nyers, min. szerint	34.—	35.—
	—	sárga, csurgatott	37.—	38.—
	szilárd	fehér	—.—	—.—
	—	apró hordókban	—.—	—.—
Viaszk	szilárd	rozsnyói	128.	129—
	szilárd	bánáti	129.—	130.—
Szesz 100 liter százalékonkint	szilárd	szesz	31.50	32.—
	szilárd	szesz-élesztő	33.—	33.25

Gabonatőzsde.

A *buza*-üzlet iránya ma is szilárd maradt. A kinálat mérsékelt volt, a vételkedv ugyan gyengébb maradt mint tegnap, mindazonáltal mintegy 18,000 mm. adatott el változatlanul szilárd árakon. Egyéb gabonanemek csekély forgalom és általán szilárd irány mellett teljesen változatlanok. — Eladatott:

Buza: *Tiszavidéki*: 300 mm. 80.5 k. 9.95 frt, 100 mm. 80 k. 10 frt, 200 mm. 80.5 k. és 500 mm. 79.5 k. 9.85 frt sárga, 100 mm. 80 k. 9.90 frt, 2200 mm. 80 k. 9.90 frt; mind három hóra.

Pestvidéki: 1200 mm. 78 k. 9.47½ frt megfutott, 200 mm. 78 k. 9.50 frt: mindkettő három hóra.

Fejérmegyei: 100 mm. 79 k. 9.80 frt, 600 mm. 77.5 k. 9.70 frt, 400 mm. 77.4 k. 9.60 frt, 100 mm. 78 k. 9.75 frt, 560 mm. 78 k. 9.50 frt megfutott; mind három hóra.

Bánsági: 200 mm. 76.5 k. 9 frt, három hóra.

Északmagyarországi: 200 mm. 79 k. 9,35 frt, 700 mm. 78.5 k. 9.20 frt, 100 mm. 78.3 k. és 100 mm 78 k. 9.37½ frt; mind három hóra.

Oláhországi: 2800 mm. 76 k. 8.50 ft; három hóra.

Rozs: 500 mm. 7.10 frt, 250 mm. 7.10 frt; mindkettő készpénzfizetéssel.

Árpa: 300 mm. 7.80 frt, 300 mm. 8.10 frt, 1600 mm. 7.50 frt; mind készpénzfizetéssel.

Zab: 300 mm. 6.20 frt, 200 mm. 6.30 frt, 100 mm. 6.45 frt: mind készpénzfizetéssel.
Bab: 200 mm. 9.40 frt; készpénzfizetéssel.

Mai hivatalos effektiv árak:

Buza	uj, bánsági	78—81 kg	9.10 frttól	9.60 frtig
—	uj, tiszavidéki	78—81 kg	9.35 »	9.85 »
—	uj, pestvidéki	78—81 kg	9.35 »	9.85 »
—	uj, fehérmegyei	78—81 kg	9.35 »	9.85 »
—	uj, bácskai	78—81 kg	9.25 »	9.70 »
—	uj, északmagyarországi	78—81 kg	8.80 »	9.20 »
Árpa	uj	70—72 kg	7.— »	7.30 »
Rozs	uj, takarmány	60—62 kg	6.40 »	6.65 »
—	uj, égetni való	62—64 kg	7.20 »	7.90 »
—	uj, sörfőzdei	64—66 kg	8 40 »	9.50 »
Zab	uj	37—40 kg	6.10 »	6.40 »
Tengeri	ó, bánsági	75 kg	5.65 »	5.70 »
—	ó, másnemü	73 kg	5.55 »	5.60 »
Köles	ó	— kg	6.— »	6.35 »
Repcze	uj, káposzta	— kg	—.— »	—.— »
—	uj, bánsági	— kg	—.— »	—.— »

Határidőüzlet szilárd irányban nyilt meg, de teljesen üzlettelen volt és **délelőtt** egy kötés sem jött létre.

Déli tőzsde.

A déli tőzsdén az irány élénk forgalom mellett változatlanul szilárd maradt. — Köttetett:
Szokványbuza tavaszra 12500 mm. 9.46 frt.
B.-tengeri május—juniusra 12500 mm. 6.08 frt.

Déli 1 órakor hivatalosan zárulnak:

Szokványbuza 1883. tavaszra	frt	9.46 — 9.48—
Bánsági tengeri 1883. május—juniusra	»	6.08 — 6.10—
Szokványzab 1883. tavaszra	»	6.40 — 6.42—
Káposzta-repcze 1883. augusztus—szept.-re	»	13.¼ — 13.¼ —

A **délutáni** ugy mint az esti tőzsde is teljesen üzlettelen volt, de az irány tartósan szilárd maradt.

Esti 6 órakor zárulnak:

Szokványbuza tavaszra	frt	9.45 — 9.47—
Bánsági tengeri 1883. május—juniusra	»	6.07 — 6.10—
Szokványzab tavaszra	»	6.40 — 6.42—
Káposzta-repsze aug.—szeptemberre	»	13.½ — 13.¼ —

Értéktőzsde.

A mai tőzsde gyenge külföldi jelentésekre nyomott hangulatban indult, később azonban — arra a hirre, hogy a török dohányüzletben a szerződés megköttetett — az irány megszilárdult. A szilárd irány az utótőzsde zárlatáig megmaradt, de akkor az árfolyamok gyenge berlini jelentésekre kissé estek. Az esti tőzsdén az árfolyamok arra a hirre, hogy Bécsben hausse-konzorczium alakult — ismét emelkedtek. A tőzsde változatlan, szilárd irányban végződött.

Előtőzsde.

Az előtőzsde kedvezőtlen párisi és frankfurti jelentésekre lanyha irányban indult meg, később azonban arra a hirre, hogy a török dohányszerződés megköttetett, megszilárdult. Osztrák hitelrészvények 288-ról 287.40-re esvén, utóbb 289.20-ra emelkedtek, magyar hitelbank 280-tól 280.50-ig, magyar 4%-os aranyjáradék azonnali átvételre 84.85-ön, magyar papirjáradék 84.15-ön köttetett.

11 óra 30 perczkor zárulnak: Osztrák hitelrészvények 289.20—289.30.

Déli tőzsde.

A déli tőzsde jelentékeny arbitrage-vételek és kedvező berlini jelentésekre szilárdabb irányban indult meg, zárlat felé azonban ellanyhult. A forgalom csak hitelrészvényekre szoritkozott. Osztrák hitelrészvények 289.20 és 291.20 közt váltakozván, maradtak 291.10 pénz, magyar hitelbank 281.50-től 283-ig köttettek, maradt 282 pénz, magyar leszámitoló és pénzváltó bank 95.25 pénz. Befektetési értékek közül magyar 4%-os aranyjáradék 85-ön, magyar papirjáradék 84.25-ön köttetett. Egyéb értékek közül forgalomba jöttek: Erzsébet-malom 228—227.50, budapesti közuti vaspálya 424. Váltók és valuták Párisra szóló váltó kivételével — lanyhábbak voltak; franczia bankpapirok 47-en köttettek.

1 óra 30 perczkor zárulnak: Osztrák hitelrészvények 290.10—290.20, magyar hitelbank 282—282.50, magyar 4%-os aranyjáradék 85—85.05, magyar papirjáradék 84.20—25, magyar leszámitoló és pénzváltóbank 95.25—95.75.

Utótőzsde.

Az utótőzsde kedvező hangulatban indult meg, zárlat felé azonban gyengébb berlini jelentésekre ellanyhult. Osztrák hitelrészvények 290.50 és 289 közt váltakoztak; magyar hitelbank 282—281.50; osztrák államvasut 344.50 pénz medióra: magyar 4%-os aranyjáradék 85.15—85.17½ medióra; magyar papirjáradék 84.25-től 84.30-ig köttetett.

5 órakor zárulnak: Osztrák hitelrészvények 289.50—288.60, magyar hitelbank 281.50—282, magyar 4%-os aranyjáradék 85.12½—85.17½, magyar papir járadék 84.25—84.30.

Esti tőzsde.

Az esti tőzsde nyugodt, de szilárd irányban folyt le. Osztrák hitelrészvények 290.20 és 289.50 közt ingadoztak; magyar 4%-os aranyjáradék mediora 85.10—85.15. Egyéb érték forgalom nélkül maradt.

6 órakor zárulnak: Osztrák hitelrészvények 290.20 290.30, magyar 4%-os arauyjáradék 85.15—85.17½.

Felszámolási árfolyamok.

Magy. 4% aranyjárad.	85.—	Osztrák hitelintézet	290.—
» 5% papirjáradék	84.—	Angol-osztrák bank	—.—
» általános hitelb.	282.—	«Union» bank	—.—
» pénzv.éslesz.bank	95.—	Állami vasut	—.—
Tiszai és szegedi kölcsön	—.—	Déli vasut	—.—
Magy. jelzálogbank	—.—		

Sertéskereskedelmi csarnok

Budapest-Kőbányán.

Kőbánya, nov. 28. Az üzlet lassu forgalom mellett változatlan. Magyar öreg nehéz 59½—60, fiatal nehéz 59½—60, közép 60—60½, könnyü 59—60.— Szedett nehéz —.— közép 53—56, könnyü 54—55 Romániai, bakonyi nehéz 58½—60 átmeneti, közép 58—59 átmeneti, könnyü 56—57 átmeneti, eredeti nehéz ———, átmeneti, könnyü 54—55 átmeneti. Szerbiai nehéz 58½—59 átmeneti, közép 57—58 átmeneti, könnyü 55—57 átmeneti.— Hizó két éves makkos 51. Az árak hizlalt sertéseknél páronkint 45 kilósés 4%-os levonással kilogrammonkint értendők. Romániai és szerbiai sertések, melyek mint átmenetiek adattak elvevőnek páronkint 3 aranyban vámfejében megtéríttetik.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE.

Előtőzsde.

Bécs, novemb. 28. (Az «Egyetértés távirata.) Kedvezőtlen politikai hirek és a new-yorki sterling-árfolyam további hanyatlása mai előtőzsdén lanyha forgalmat keltettek, a mely utóbb kedvezőbbre változott, a forgalom megélenkült, az irány megszilárdult, mert állitólag egyik berlini bankház itt vásárlásokat eszközöltetett. A kouliszszaértékek árfolyamai hamar felmelkedtek tegnapi szinvonalukra és a zárlat jó vételkedv és a legmagasabb jegyzések mellett történt. Valuták változatlanok. Az elhelyezés könnyen ment és olcsó volt, de pénz keresett és bankok 6½ százalékot kaptak.

Jegyeznek: Osztrák hitelrészvény 287.60—289.75, *magyar hitelbank* 280.50—281.50, angol-osztrák bank 121, unió bank 114.80—115.25, bankegyesület 109.75—110, osztrák államvaspálya 343—344.75, déli vasut 136.25—136.50, Károly-Lajos vasut 305.75.—306, elbavölgyi vasut 220.50—222, kassa-oderbergi 144, tramway 219.75—220.40, gőzhajózási részvény 582, májusi járadék 76.25—76.30, *magyar 4%-os aranyjáradék* 84.85—85,07½, birodalmi márka 58.57½—58.42½.

Déli tőzsde.

A déli tőzsde kezdetén is az irány szilárd maradt s az árfolyamok tartattak, söt az üzérkedés arbitrage-vásárlásaira, mely összefüggésbe hozatott a török dohányüzlet megkötésével, még mind határozottabban jelentkezett. A sorompónál is szilárd irány uralkodott vasutak és befektetési értékek iránt, de az üzlet nem nagy terjedelmü. Váltók és valuták mint tegnap. Zárlat felé párisi jegyzésre lanyhulás állt be.

2 órakor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 289.70, angol-osztrák bank 122, unióbank 115.50, bankegyesület 109.25, *magyar hitelbank* 281, osztrák államvaspáya 343.80, Károly-Lajos vasut 305.75, gőzhajózási részvény 585.—, Lloyd-részv. 667.—, északnyugati vasut 201.—, elbavölgyi vasut 221.25, tramway 221.—, déli vasut 136.50, májusi járadék 76.27, osztrák aranyjáradék 94.30, *magyar 4%-os aranyjádék* 84.97, 1864-i sorsjegy 173.75, bécsi községi sorsjegy 123.75, husz frankosarany 9.46½, birodalmi márka 58.37½. Üzlettelen.

Bécs, nov. 28. (*Magyar értékek hivatalos zárlata.*) Magyar földtehermentesitési kötvények 98.50. Erdélyi földtehermentesitési kötvények 98.50. 5½% Magyar földh. záloglevél 100.75. Erdélyi vasut 158.75. Magyar keleti vasut 93.50. Magyar sorsjegy 116.50. Szőlődézsma váltsági kötvények 96.50. 6%-os aranyjáradék 118.46. Tiszavölgyi sorsjegyek 108.80. Magyar 4%-os aranyjáradék 85.—. Magyar vasuti kölcsön 133.75. Magyar hitelbankok 281.50. Alföldi vasut 167.—. Magyar északkeleti vasut 158.—. Keleti vasuti elsőbbség 89.—. Tiszav. vasut-részvény 247.—, M. lesz. és váltób részv. 95.—. Kassa-oderbergi vasut 144.25. Magyar papirjáradék 84.20.

Bécs, nov. 28. (*Osztrák értékek hivatalos zárlata.*) Osztrák hitelrészvény 289.80. Déli vasut 136.50. 4%-os aranyjáradék 94.30. Váltó Londonra 119.—, Kár.-Laj. vasut 305.50. 1864-es sorsjegy 173.50. 1860-as sorsjegy 130.50. 4·2%-os ezüst-járadék 76.95. Török sorsjegy 25.25. Angol-osztrák bank 122.—. Államvasut 343.80. Napoleondor 9.46½, 4·2%-os papirjáradék 76.25. Hitelsorsjegy 174.—. Váltó német bankhelyekre 58.35. Cs. kir. arany 5.66. Osztr.-magyar bank 831. Gyengült.

Esti tőzsde.

Bécs, nov. 28. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Az esti tőzsde szilárd magatartásban nyilt meg. Jegyeznek: Osztrák hitelrészvény 290.30, *magyar hitelbank* 281.—, angol-osztrák bank 121, unióbank 115, tramway 221.90, osztrákállamvasut 344.10, Károly-Lajos vasut 306, déli vasut 136.50, elbavölgyi vasut —.—, májusi járadék 76.30, *magyar 4%-os aranyjáradék* 85.

5 órakor zárulnak: Osztrák hitelrészény 290.70 után 289.70, *magyar hitelbank* 281, angol-osztrák bank 121.50, unió bank 115.25, tramway 221.60, osztrák államvasut 343.80, Károly-Lajos vasut 305.75, déli vasut 136.25, elbavölgyi vasut 221.25, *magyar 4%-os aranyjáradék* 84.97½, májusi járadék 76.30. Párisi jelentésekre gyengébb.

Az esti tőzsde **zárlata után** jegyeznek: Osztrák hitelrészvény 290.10 után 289.60, osztrák államvasut 343.40, májusi járadék 76.30, *magyar 4%-os aranyjáradék* 84.95.

Bécs, nov. 28. (*Esti tőzsde.*) Osztrák hitelrészvény 289.90, osztr. államvas. 344.—, Károly-Lajos-vasut —.—, ötszázalékos papirjáradék —.—, 4% osztr. aranyj. —.—, 20 frkos arany 9.46½, déli vasut 136.30, *magyar hitelbank* 281.50, *magyar 4%-os aranyjáradék* 85.—, angol-osztrák bank 121.—, májusi járadék —.—. Pang.

Prolongáczió és praemiumüzlet a bécsi értéktőzsdén.

Bécs, nov. 28. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) **Prolongáczió:** Osztrák hitelrészvényért 30—50 kr, *magyar hitelbankért* 60—70 kr, angol-osztrák-bank, unió-bank és bankegyesületért 20—30 kr.; osztrák államvasutért 50—70 kr; déli vasut simán, májusi járadék simán egész 10 krig, *magyar 4%-os aranyjáradékért* 20—30 kr.

Praemiumüzlet: Osztrák hitelrészvény holnapra 4—4½ forint, nyolcz napra 10½—11 frt, egy hóra 21—22 frt, három hóra 36—37 frt, deczember ultimójára 22—23 frt; egyéb változatlan.

BÉCSI GABONATŐZSDE.

Bécs, nov. 28. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Miután a mai tőzsde megnyiltával **buza** tavaszra 9.84 frton fizettetett, zárul lanyhábban 9.84 frt áru és 9.82 frt pénz. Továbbá jegyzünk: **rozs** tavaszra 7.65—7.70, **zab** tavaszra 6.80—6.83, **tengeri** május—juniusra 6.50—6.52.

Hivatalosan jegyeztetett: **Buza** novemberre 9.50—9.60, tavaszra 9.83—9.86, **tengeri** május—juniusra 6,52—6.54, kész áru 8.45—8.65, **zab** tavaszra 6.80—6.83, kereskedelmi áru 6,25—6.40, magyar **rozs** 7.60—7.90, tavaszra 7.67—7.70.

Szesz árai ma valamivel emelkedtek. Kész gabonaáru jegyez 32 frtot mint pénz és 32.25 frt mint áru.

Délután üzlettelen volt a tőzsde és az árfolyamok változatlanok. **Buza** tavaszra 9.82—9.85, **zab** tavaszra 6.80—6.83, **rozs** tavaszra 7.67—7.70, **tengeri** május—juniusra 6.52.

Kész áru szilárdabb irányban mozgott; a forgalom azonnali szállitásra jelentéktelen, de későbbi szállitásra több az érdeklődés és a fogyasztás részére vásároltatott 5000 mm. **buza** (2500 mm. *makói* és 2500 mm. *becsei*) 79 5 k. 10.10 frt három hóra tavaszkor szállitva Győrött; továbbá még eladatott 400 mm. elsőrendü *déli vasutvidéki* **rozs** 74 k. 8 frt Matzleinsdorf.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDÉK.

Külföldi értéktőzsdék zárlata.

Az árfolyamok az illető helyi szokványok szerint készpénzben, medióra vagy ultimóra értendők, e szerint a mellékelt paritás is készpénzre vagy medióra illetőleg ultimóra értendő. A készpénz-árfolyamok *K*-val, a medióra *M*-mel, az ultimóra *U*-val vannak megjelölve. Magától értetődik, hogy a fenti átszámitásokhoz még a transakczió-költségek, továbbá a medió- és ultimó-árfolyamokhoz azonkivül még a mindenkori budapesti prolongáczió-tételek is számitásba veendők. A *-gal jelölt értékek a budapesti tőzsdén nem jegyeztetnek.

November 28.		Árfolyam	Budapesti egyenleg	Különbözet utolsó zárlathoz képest osztrák ért.
PÁRIS.				
*3%-os évjáradék		80.47	—.—	—.—
*Törlesztési évjáradék		81.02	—.—	—.—
Lombard	U	287.—	134.48	— 1.74
Magyar aranyjáradék 6%	U	—.—	—.—	—.—
Magyar vasuti kölcsön	K	—.—	—.—	—.—
Bécsi Unio bank		—.—	—.—	—.—
*5%-os évjáradék		114.70	—.—	—.—
Osztrák államvasut	U	735.—	342.38	— 1.04
*Osztrák földhitel		—.—	—.—	—.—
Osztrák aranyjáradék	U	—.—	—.—	—.—
Magyar jelzálogbank	K	—.—	—.—	—.—
Magyar 4% aranyjáradék	U	73.75	85.26	— 0.21
Átszámitási árfolyam		100.—	47.15	
BERLIN.				
Osztrák papirjáradék	K	64.80	75.93	— 0.28
Osztrák ezüstjáradék	K	65.50	76.80	+ 0.18
Magyar 4% aranyjáradék	U	72.75	85.22	— 0.25
Magyar államkötvény	K	92.80	108.72	+ 0.44
Osztrák hitelrészvény	U	497.—	289.70	+ 0.26
Osztrák államvasut	U	590.—	344.26	— 0 29
Galicziai vasut	U	131.—	305.51	— 0.33
*Romániai		—.—	—.—	—.—
Orosz papirpénz		200.40	117.03	+ 0.27
Osztrák 5% papirjáradék	K	—.—	—.—	—.—
Magyar 6% aranyjáradék	U	101.40	118.84	— 0.01
Magyar papirjáradék	U	71.75	84.22	+ 0.07
Keleti vasut elsőbbségi kötv.	K	75.75	88.82	+ 0.08
Magyar hitelrészvény	U	—.—	—.—	—.—
Déli vasut	U	233.—	136.01	— 1.05
Kassa-oderbergi vasut		61.—	143.—	— 0.81
Váltó Bécsre		170 75	58.53	+ 0.06
*Keleti kölcsön II. kibocsátás		54 24	—.—	—.—
Átszámitási árfolyam		100.—	58.40	
FRANKFURT.				
Papirjáradék	K	—.—	—.—	—.—
Osztrák aranyjáradék	K	80.93	94.64	+ 0.30
Osztrák hitelrészvény	U	248.12	291.01	+ 2.42
Osztrák államvasut	U	295.37	345.54	+ 1.79
Déli vasut	U	117.50	137.37	+ 0.55
Magyar-galicziai vasut	K	136.—	159.50	— 0.88
Váltó Bécsre		171.—	58.44	—.—
Osztrák 5% papirjáradék	K	—.—	—.—	—.—
Osztrák ezüstjáradék	K	65.63	76.96	+ 0.36
Magyar aranyjáradék 6%	U	101.81	119.31	+ 0.39
Osztrák-magyar bank	K	707.50	828.24	+ 1.24
Galicziai vasut	U	262.—	306.46	+ 2.—
Erzsébet nyugoti vasut	K	179.87	210.53	+ 0.76
Tiszai vasuti elsőbbségek	K	—.—	—.—	—.—
Magyar papirjáradék	U	72.—	84.51	+ 0.80
4½% földhitel záloglevél	K	80.68	94.35	+ 0.08
Átszámitási árfolyam		100.—	58.40	

Trieszt, nov. 28. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Zárlat felé gyengült. Váltó Londonra 119.20, olasz piaczokra 46.85, husz frankos arany 9.48, májusi járadék 76.25, *magyar 4%-os aranyjáradék* 85, osztrák hitelrészvény 290, Lloyd részvény 667, olasz járadék 87.50, olasz bankjegy 46.95.

Berlin, nov. 28. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Államositási hirekre a belföldi vasutak szilárdan tartattak, később azonban gyengültek; osztrák vasutakat, bányaértékeket és járadékokat nem érinté e mozgalom. A likvidáczió már majdnem befejezett, csak deczemberre történt már kötés. Osztrák hitelrészvény emelkedő a török dohányüzlet megkötésének hirére. Report 40 fillér. Zárlat szilárd. Magánkamatláb 4⅝ százalék. Osztrák hitelrészvény 500, Károly Lajos vasut 130.90, osztrák államvaspálya 592, osztrák déli vasut 235, román járadék 101.90, dortmundi 99, Laura-huta 128.55, kommandit 199, orosz 69.10, első keleti kölcsön 54.25, második 55.10, felső-sziléziai vasut 259.25, olasz járadék 88.50.

Frankfurt, nov. 28. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Az irány szilárd. Pénzt 6 százalékra lehet kapni, később olcsóbban is. Leszámitoló kamatláb 4¾ százalék. Osztrák hitelrészvény 247.50, osztrák államvaspálya 294.62, Károly-Lajos vasut 261.25, váltó Bécsre 171, Londonra 20.34, Párisra 80.65 osztr. déli vasut 117, Gotthard-vasut 116.50.

Frankfurt, nov. 28. (*Esti zárlat.*) Papirjár. —.— 4.2% ezüst jár. —.—. 6% magy. aranyjár. —.—. Osztr. hitelrészv. 247.—. Osztr. államv.-részv. 294.25. Déli vasut részv. 116.87. Magyar galicz. vasut —.—. Váltóár Bécsre —.—. Magyar leszám. és váltóbank —.—. Osztr. aranyjáradék —.—. M. orsz. bankrészv. —.— 5% osztrák papirjár. —.—. 4% osztr. aranyjár. —.—. 5% magyar papirjárad. 72.75. Osztr.-magy. bankrészv. —.—. Károly Lajos vasut. 261.50. Erzsébet nyugati vasut —.—. 4½%-os földhitel záloglevél —.—. Bágyadt.

Páris, nov. 28. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.)) A newyorki váltóárfolyam ujabb erős hanyatlása, valamint az angol bankból nagyobb mennyiségü aranykivitel a mai tőzsdén nyomták az árfolyamokat. Majdnem valamennyi forgalomba jött érték árfolyama hanyatlott, habár a likvidáczió előmunkálatok minden zavar nélkül végeztettek. Egyiptomi 3½ frankkal, ottomán bank 10 frankkal, osztrák államvaspálya 2 frankkal, osztrák déli vasut 3 frankkal. szuez részvény 50 frankkal.

Végül zárulnak: 5% évi járadék 114.60, olasz járadék 89.60, osztrák államvaspálya 735, osztrák déli vasut 287, török 11.57, ottomán bank 743, egyiptomi 340.50, spanyol exterieurs 62.93, szuez részvény 2435, osztrák tartományi bank 540.

New-York, nov. 27. (Kábelsürgöny.) Váltó Berlinre 400 márka után (60 napi látra) 94⅛.— Váltó Londonra 4.79. — Ötszázalékos tőkésitett kölcsön 101¼. — Erie-vasut 36.¼. Váltó Párisra 5.22⅛. — Négyszázalékos tőkésitett kölcsön 118.⅜.

KÜLFÖLDI ÁRUTŐZSDÉK.

Berlin, nov. 28. *Buza* tartós. *Olaj* csendes. *Rozs* és *zab*bágyadt. *Szesz* lanyha.

Páris, nov. 28. *Buza, liszt, olaj* és *szesz* csendes. Időjárás: hideg.

New-York, nov. 27. (Kabelsürgöny.) Gyapot New-Yorkban 10 9/16, New-Orleansban 10. — Petroleum New-Yorkban nov. 7⅜, Philadelphiában nov. 7 3/4. — Liszt 4.35. Piros őszi buza helyben 111.¼— (= 10.11 frt 100 kilókint) novemberre 109 3/4 (= 9.97 frt), deczemberre 110 3/8, (= 10.04 frt), januárra 113.— (= 10.26 frt.) Tengeri 105.—. Czukor (Fair rafining Muscovados) 7 5/16. — Rio kávé 7 3/4. — Zsir (Fairbank jegyü) 12. — Gabonafuvardij imperial-quarterkint Észak-Amerikából az angol kikötőkbe és az ezekkel egy magasságon fekvő kontinentális kikötőkben 7.— (= 1.93 frt 100 kilókint.) — Zsir (Fairbank jegyü) —.— — Napi felhozatal gyapotból 54,000 bál. Nyers petroleum —.

Külföldi árutőzsdék zárlata.

Gabonaszállitásidij waggon-rakományokban 100 kilokint értendő. Beviteli vám Németországba 100 kilo buzáért, rozsért és zabért 1 márka, árpáért, tengeriért és bükkönyért ½ márka, lisztért 3 márka, malátáért 1.20 márka. Beviteli vám a Svájczba 100 kilo gabonaért 0.30 frank, malátáért 0.60 frank, lisztért 1 frank. Átszámitási árfolyam a német piaczokra 100 márka vista 58 forint 40 kr. Párisra 100 frk vista 47 frt 15 kr.

November hó 28.	Árfolyam	Budapesti egyenleg	Különbözet utolsó zárlathoz képest osztrák ért.
PÁRIS.			
Buza folyó hóra	24.90	11.74	— 0.04
— deczemberre	25.25	11.91	+ 0.02
— első 4 hóra	25.60	12.07	— 0.08
— márcziustól 4 hóra	25.90	12.21	— 0.04
Liszt 9 márkás folyo hóra	57.50	17.06	—.—
— deczemberre	57.50	17.06	—.—
— első 4 hóra	56.30	16.68	— 0.03
— márcziustól 4 hóra	56.60	16.78	— 0.03
Olaj folyó hóra	85.25	40.20	— 0.07
— deczemberre	85.25	40.20	— 0.19
— első 4 hóra	85.50	40.31	— 0.08
— májustól 4 hóra	91.—	42.91	— 0.07
Szesz folyó hóra	51.50	26.46	+ 0.03
— deczemberre	51.75	26.58	+ 0.04
— első 4 hóra	53.25	27.35	+ 0.18
— májustól 4 hóra	54.75	28.12	+ 0.95
Szállitási dij: Budapestről	8.27	3.93	
— « Bécsből	7.87	3.74	
BERLIN.			
Buza novemberre	194.25	11.84	+ 0.02
— április—májusra	177.25	10.35	— 0.01
Rozs novemberre	138.75	8.10	— 0.05
— április—májusra	136.50	7.97	— 0.02
Zab novemberre	124.50	7.27	+ 0.03
— április—májusra	123 25	7.20	— 0.01
Olaj novemberre	64.40	37.61	+ 0.09
— április—májusra	65.40	38.19	+ 0.03
Szesz októberre	52.60	30.72	— 0.15
— április—májusra	54.20	31.65	— 0.09
Szállitási dij: Budapestről	3.93	2.30	
— « Bécsből	3.24	1.90	
STETTIN.			
Buza novemberre	178.50	10.42	+ 0.03
— április—májusra	179.—	10.45	+ 0.01
Rozs novemberre	135.—	7.88	— 0.03
— nov.—deczemberre	134.50	7.85	— 0.03
— április—májusra	134.—	7.83	— 0.02
Olaj novemberre	63.20	36.91	— 0.14
— ápr.—májusra	64.70	37.78	+ 0.03
Szesz helyben	52.—	30.36	— 0.04
— novemberre	51.70	30.19	—.—
— nov.—deczemberre	51.50	30.08	— 0.03
— ápr.—májusra	53.60	31.30	— 0.09
Repcze ápr.—májusra	289.—	16.88	+ 0.02
Szállitási dij: Budapestről	4.81	2.80	
— « Bécsből	3.62	2.10	
KÖLN:			
Buza novemberre	19.30	11.27	— 0.67
— márcziusra	18.50	10.80	+ 0.05
Rozs novemberre	14.30	8.35	—.—
— márcziusra	14.40	8.41	+ 0.06
Olaj helyben	35.20	41.11	+ 0.03
— májusra	33.90	39.60	+ 0.05
Szállitási dij: Budapestről	5.95	3.45	

ÜZLETI TUDOSITÁSOK.

Sertés-vásár.

Bécs (St. Marx), nov. 28. (Messing testvérek távirati jelentése az «Egyetértés» részére.) Felhajtatott 1913 drb süldő, 1056 drb közepes sertés és 1060 drb hizott sertés összesen 4029 drb sertés. Fizettek süldőkért 30—40 frtot. közepesért 47—51 frtot, hizottért 52—54 frtot az élő állat 100 kilója után.

Gabona.

Zürich, nov. 25. (Az «Egyetértés» tudósitása.) A bécsi és budapesti tőzsdéken az utóbbi időben beállott állandó lanyha hangulat a Svájczba való élénkebb kivitelre késztette az ottani kereskedőket, miáltal itt a kinálat a lefolyt héten — az amugy is buzával jó előre ellátott molnáraink vételkedvtelensége ellenében — nagyon emelkedett. Az árak mindazáltal változatlanok maradtak és a fenti körülmények csakis nagy üzlettelenséget eredményeztek. Cinkvantin tavalyi termésü nagyon kerestetik, de a legnagyobb árajánlaton sem szerezhető meg, miután e czikk itt teljesen hiányzik; idei termésü még nem vétetik, mig idei termésü tengeriben már meglehetős szép üzletek köttettek. Zab ára változatlan. Mai árak a romanshorni tárházhoz szállitva, netto 100 kgért, frankokban: *Buza* legelső rendü tiszavidéki 27—27½, más magyar 27—27¼, jó, középminőségüek 26½—27, alsóbbrendüek 25½—26, romániai prima 27—27½, közép- és alsó minőségüek 25—26½, gácsorszägi 25—26, szerbiai 23—24, czinkvantin (ó, névleges ár) 25½, (uj, névleges ár) 21—22, tengeri (uj) 19—20½, zab (magyar) 17—19, (cseh) 16—18½. Szállitási dij Romanshornig vagy Rorschachig: Budapestről 4.42 frk, Bécsből 3.05 frk. Beviteli vám 30 ct. 100 kgként. Mai átszámitási árfolyam: 100 frk = 47.50 frt. Bankkamatláb 4%.

Faüzlet.

Páris, nov. 23. (Az «Egyetértés» tudósitása.) Bár e pillanatban tüzelőfávali üzletünk elég élénk, ha összehasonlitjuk piaczunk idei forgalmát a mult év megfelelő hónapjaival, sajnálattal tapasztaljuk, hogy meglehetősen viszszamaradtunk, Hihetőleg a jövő hetek kedvezőbb fordulatot adnak ez üzletágnak. Müszerfa keresett, az árak aránylag magasak; jó minőségü tölgyfadeszkákra tartós a vételkedv, p. o. 27 mméter vastagságu tölgydeszkák 22—25 cm. szélességben, 160—180 frankon kelnek el. Attól tartunk azonban, hogy e kedvező hangulat már nem lesz továbbra is, ha csak a körülmények nem változnak, tartható. A többi müfákban már is gyengült a piacz; sok fakereskedő azon kedvezőtlen statusquo által indittatva, melyben az asztalosok munkaszünetelése van, visszatartó, és ha daczára ennek kedvező irányzatról szólunk, ez arra vezethető vissza, hogy, bár közvetlenül az épitkezések terén beállandó szünet előtt állunk, az épitkezés még folyik, és a nagy számu uj épületnél alkalmazott fanemüek, a belső berendezésekhez annál is inkább vásároltatnak, minthogy az illető épület, már majd mind tető alatt áll. Budapesten, a sugáruton a faburkolat nem bizonyult be vajmi czélszerünek, annál is fnkább meglepett, midőn láttam, hogy a Chams-Elysiei öuton, melyen oly roppant nagy a forgalom, ugyancsak ily burkolatot raktak. Itt is csak fenyőfa koczkákat használnak, a lerakás is ép ugy történik, mint Pesten, csakhogy itt Párisban a hézagokat az egyes koczkák között Portland-czementtel töltik ki. Egy négyszögmeter ily burkolat 21 frankba kerül. Több szakember akép nyilatkozott, hogy impregnált bükkfa olcsóbb és czélszerübb volna, ép ugy, mint például impregnáltatnak a bükkfa-talpfák a franczia államvasutak részére. Ez inpregnálási eljárást jövő alkalommal fogom elmondani.

Vidéki üzlet.

Ó-Kanizsa, nov. 26. (Hacker Antal tudósitása az «Egyetértés» részére.) Időjárásunk nagyon változatos jellegü, f. hó 20-án kissé havazott, 21- és 22-én erős fagyunk volt, tegnap és ma pedig szép napos időnk van, az őszi vetések — késöiek és koraiak — nagyobbrészt szépen vannak kikelve. Gabonakereskedésünk, mivel a hajóközlekedés bevégeztéhez közeleg, nagyon szük korlátok közt mozog s az árak hanyatló irányt követnek, noha a budapesti gabonatőzdéről szilárdabb tudósitások érkeznek, ennek oka abban rejlik, hogy kereskedőink a most vásárlott gabonát kénytelenek az egész télen át itt tartani s majd csak a tavasz beálltával lehetne innen elszállitani. A járhatatlan utak a nagy behozatalt ugy is lehetetlenné teszik. Jegyzünk: 78 kilós buza 8.25 frt, 80 kilós piros buza 8.45 frt, üszögös buza 7.80 frt, uj kukoricza 4.20 frt, árpa 5.70 métermázsánként. Az élelmi piaczon nagyok a behozatalok, s az árak nem mondhatók drágának, noha egyes czikknek ára olcsónak sem mondható, láttunk eladni: hizott ludat páronként 4.20—5 frtig, sovány pulykát páronként 2.80—3.60 frtig, csibét nagyokat páronként 55—60 kr., kácsának párja 75—90 kr., szalonnának kilója 75—80 kr., juhsajt kilója 55—58 kr., marhahus kilója 40—42 kr., juhhus kilója 32—34 kr., vaj literje 80—82 kr., mák literje 22—23 kr., paszuly literje 6—7 kr., diónak kilója 25—30 kr., szilvaiz kilója 15—17 kr., burgonya métermázsánként 1.50—1.60 frt, káposztának száza 1.50—2.20 frt, kemény fának öle 14—16 frt.

B.-Csaba, november 25. (Az «Egyetértés» tudósitása.) A mai hetipiaczunk egyrészt a rosz időjárás, másrészt a rosz utak következtében igen gyéren volt látogatva. Buza ára a mérvadó piaczról jelzett lanyha tudositások következtében nálunk is nyomott volt, a mi eladatott, az leginkább kivitelre lett megvéve. Jegyzünk 78—79 ko. 8.50—8.60, 80—81 ko. 8.50—8.90, sárgás 81—82 ko. piros 9.20—9.30. Tengeriben határidőre eladatott több ezer métermázsa, és pedig 2000 mm. deczember, január, februárban szállitva 4.75, 300 mm. cinquantin februárban szállitva 5.25, 300 mm. pignoletto márcziusban átadva 5.40. Kész árut jegyzünk: nagyszemü 4.40—50, cinquantin 4.60—80, pignoletto 5.20—30, árpa takarmány 5.60—80, árpa finom 6.20—40, vadrepcze tiszta 6.20—40, zab 5.20—30, köles 5.10—20.

GAZDASÁGI KÖZLEMÉNYEK.

A trágyalé felhasználása.

Hogy a trágyalevet nálunk még igen kevés gazda méltatja oly figyelemre, mint a minőt az megérdemel, arról igen szomoru tapasztalatokat lehet gyüjteni, ha egy eső után bármely község utczáján végig megyünk, s patakonkint látjuk az utczára kifolyni e drága levet, melynek helyes felhasználásával nem egy-két szekér szénával lehetne a gazdaság takarmánykészletét s nem egy-két mérővel a gazdaság eladni való gabonatermését emelni.

A trágyalé legczélszerübb felhasználási módja minden esetre az, ha azzal a trágyafészékbe felhalmozott trágyát öntözzük meg időről-időre, vagy a föld- vagy trágyakupaczot, igen ám, de mikor trágyafészket is csak itt-ott elvétve találunk egy-egy gazdaságban s a föld vegytrágyakészitéssel meg még kevesebb helyen, hanem azért tele a szánk panaszszal, hogy földjeink évről-évre jobban elsoványodnak, mert nem vagyunk képesek elegendő trágyát állitani elő.

Panaszkodni tehát tudunk a fölött, hogy nincs elég trágyánk, de azért semmit se teszünk arra, hogy tehát legalább a meglevő el ne veszszen a gazdaság részére, pedig mily kevésből áll egy 18—20 négyszögöl területnek, vagy nagyobb gazdaságban, hol jobb a marhalétszám, annak megfelelőleg még egyszer vagy kétszer annyi területnek trágyafészekké való körülárkolása. Midőn is az árokból kikerült földből a trágyafészek körül egy sánczot készitünk, hogy a trágyafészek alól el ne futhasson a trágyalé, ha kissé nagyobb eső éri azt, de pedig, ha netán alantabb fekszik az udvar valamely részénél, onnét a viz a trágya alá ne fusson össze, a mitől ez esetben azonban már a trágyafészket az azt kivülről keritő árok is megvédi. Ha azután ekkor még a trágyafészek legmélyebben eső sarkába egy trágyalékutat is készitünk, nagy deszkából összerova vagy két ócska 10 akós hordót állitva egymás fölé, melyek közül az alsónak csak egyik, a felsőnek ellenben mindkét fenekét kiveszszük, akkor azután az itt összegyülő trágyaléből időről-időre meg lehet öntözni a trágyát is, vagy ha igen meggyülik, nehány hordóval a rétre vagy a répaföldre vagy télen át a hóra a gyenge vetések fölé is lehet abból kihordani, mely trágyalékutat pedig, ha még egy olcsó trágyalészivatyuval is ellátjuk, mely 22 forintba kerül s kapható *Ferros et Comp* gépgyárosnál *Budweiszben, Csehországban* — akkor minden kivánalomnak eleget tettünk, egy olcsó trágya fészek felszerelését illetőleg.

Természetesen a ki a trágyafészket jobban akarja elkésziteni, annak azt ki kell burkoltatni vagy betoniroztatni. Azonban a czélnak az egyszerüen körül árkolt s földsánczal ellátott trágyafészek is megfelel. A fő az, hogy ne csak a trágyát lehessen benne okszerüen kezelni, hanem a trágyalé se fusson a trágyafészek alól a világba s ezt mindkettőt el lehet érni amaz egyszerü trágyafészekkel is, ha jól van megkészitve. S az valóban megérdemli a fáradságot, mert a trágyalénak a gazdaságban igen igen sok hasznát lehet venni, a minek kihordására egy ócska szekérnek az elejére reá igazitott ócska hordó teljesen alkalmas, hogy azonban azt jól szét oszlathassuk a földön vagy a réten, arra igen czélszerü a *Kühn*-féle trágyalé oszlató csapot szerezni be, melyet bármely hordóra reá lehet alkalmazni, s kapható Bécsben *C. W. Schwabe et Comp., Wien, Bräunerstrasse 5. szám* czim alatt. Ára, ha jól emlékszünk, 8—10 frt. E trágyalé oszlató csap vasból van és két meter szélességben hinti szét eső alakjában a trágyalevet. Teljes trágyázásra egy holdra 400—600 akót számitanak. Teljes trágyázásra azonban a trágyalevet mi nem ajánljuk, hanem csak felsegitő trágyázásra, s ez esetben 100—200 akóval is szép eredményt lehet elérni.

Ha zöld vetésre hordjuk azt ki vagy rétre, még télben is fel kell azt higitani ½-nyi vagy még egyszer annyi vizzel, ha hó nem boritja a földet, s csakis puszta földre szabad azt felhigitás nélkül kihordani.

* **Valjon szálasan vagy szecskásra** előnyösebb-e a szálas takarmányfélék feletetése? E kérdésre a következőkben lehet felelni. Minden csekélyebb értékü, csekélyebb táptartalommal biró keményebb s durvább szálas takarmányt legczélszerübb szecskásan etetni, főleg ha abból nagyobb mennyiséget kell az állatoknak elfogyasztani. A rozs, borsószalmát, kukoricza górét tehát mindig szecskává vágva kell etetni, ha azt a lehető legjobban ki akarjuk használni, söt még az sem elég, hanem hogy az ily csekélyebb értékü takarmány etetésével lehetőleg czélt érjünk, azokat más értékesebb és izletesebb takarmánynyal kell keverni, milyenek a répa, burgonya, dara, saláta sat. Szükséges továbbá még az értékesebb szálas takarmánynak is szecskázása akkor, ha azzal értékesebb takarmányszereket a végből akarunk etetni, hogy ezen értékesebb takarmányszereket az állatok jobban megrágni kényszerittessenek s ezáltal azok kihasználását előmozditsuk. Például a darafélékét, olajsonkolyokat soha sem czélszerü szecska nélkül etetni, e czélból tehát még a szénát is szükséges szecskára vágatni, ha azzal vegyitve akarjuk e takarmányféléket feletetni. S elkerülhetetlen a szecskázása az esetben is az egyes szálas takarmányféléknek, ha azokat füllészteni akarjuk. A finomabb szálas takarmányfélének szecskává való vágása ellenben csak akkor szükséges, ha takarmányszük években e takarmányféléknek minél gazdaságosabb, takarékosabb felhasználásáról van szó.

* **A szecska hossza.** Nagy tévedés azt hinni, hogy a szecskát minél rövidebbre kell vágni. Világos, hogy minél apróbb a szecska, annál gyorsabban eszik azt az állatok, a mi mindig a takarmány kihasználásának és az emésztésnek rovására történik. A lovaknak való szecska rövidebb legyen, mint a marháké, legyen tehát 1¼—2½ cm., a szalma minősége szerint. A felette rövidebb szecskának a lóra azon rosz hatása van, hogy a gyors evés miatt nem keveredhetik hozzá elég nyál és gyomornedv s a gyomrot igen hamar megtölti. E mellett a rövid szecske előállitása sokkal többe kerül, mint a hosszué. A szarvas-marhának való szecska 2½—4 cm. hosszu legyen. Az igen rövid szecska a szarvasmarhának azért nem jó, mert mindjárt az első nyelés után a százrétü gyomorba jut, és igy az emésztési folyamatot zavarja. A szecska etetésének a szarvasmarhánál különben is az a czélja, hogy a répa, dara, és más kompaktabb eledel ne fogyasztassék el tulságos mohósággal. A szalma, stb. tápértéke a szecskevágás által nem fokoztatik és a szalmának, vagy szénának egészben etetése sokkal czélszerübb, különösen, ha a takarmány kevés, vagy drága. E mellett a szecskaetetésnek az a hátrányos oldala is van, hogy a takarmány ártalmas részei az állatba jutva, betegségre adnak okot.

* **A gabona beszáradása a raktározásnál.** A porosz raktári hivatalnokok tapasztalata szerint az árpa és zabnál a beszáradás a raktározásnál a következő volt:

Az	I-ső	II-ik	III-ik	IV-ik évnegyedben	
az árpánál	1·3%	0·9%	0·5%	0·3%	= 3·0%
a zabnál	1·7%	0·9%	0·6%	0·3%	= 3·5%

A legközelebbi évben minden három hónapban növekszik az 0·25%-al az árpánál s 6·3%-al a zabnál. Ezen tapasztalatok azonban csak a legjobb minőségü árpa és zabra vonatkoznak, a silányabb minőségünél az még nagyobb mérvü.

* **Az egerek kipusztitásához** sikerrel használható foszfor-labdacsok készités módja. Fekete lisztből viz segélyével egy kevés piritott zsirt és a szükséges mennyiségü foszfort is hozzá adva, tésztát gyurunk, melyet, hogy a foszfor minél jobban szétoszoljon a tésztába, sokáig kell gyurni s midőn ez megtörtént, borsó nagyságu labdacsokat készitünk belőle. A keveréknek állani kell három kiló lisztből, 1·11 kiló zsirból, 1 kiló foszforból. A foszfort viz alatt elolvasztani s ily állapotban keverni a tésztához, melyet egy főzőkanállal veszünk ki s dagasztunk a tésztába, mit azonban elővigyázattal is kell tenni, nehogy a foszfor meggyuladjon vagy explodáljon. A dagasztás akkor elég, ha a tészta felülete mindenütt egyformán világit, midőn azután ujjnyi vastag kolbászkákat készitünk abból s azt apró darabokra vagdaljuk s összegömbölygetjük. Egy hétig az igy készült labdacsok megtartják erejüket. Használatkor két-három laddacsot teszünk minden lyukba s a földet betapodjuk, hogy a megmérgezett egerek azokból ki ne mászhassanak.

* **Kényes rózsák kitelelése.** A kényes rózsákat rendesen ugy szokták kiteleltetni, hogy lehajtják a földbe s holmi szalmatörmelékkel betakarják. Miután ez azonban nemcsak hogy sok bajjal jár, hanem e mellett nem is teljesen biztosit a sikerről, jónak véltük egy ujabb módot ajánlani, mely — a mint mondják — semmi kivánni valót nem hagy hátra. A rózsa koronáját füzveszszővel gyengéden összekötjük, ekkor veszünk egy pamat zsuppszalmát s olykép burkoljuk abba a rózsát, hogy a tövén megkötve, töltsér-alakot képezzen. Ezen töltsért, melynek közepén a gyengén összekötött rózsakorona van, megtöltjük füreszporral s igy kötjük össze ismét a zsupp felső végét. Szóval, hogy a zsupp külső védelmül szolgáljon, mig belül a füreszpor vegye körül a rózsa ágacskáit. Ily módon a legirgalmatlanabb tél sem tehet rózsáinkban lényeges kárt.

* **A hideg vas** tudvalevőleg igen kellemetlen érzést kelt a bőrön. Bárki is tapasztalhatta ezt, ha nagy hidegben egy a szabadban levő vaskilincset csupasz kézzel megfogott. Ilyenkor ugy érzi az ember, mintha csak tüzes vasba markolt volna. Mennyivel kellemetlenebb lehet a lónak télen a hideg zablát szájában hordozni! Ennek tulajdonitható az, hogy télen a lovakat gyakran alig lehet a gyeplővel kormányozni. E bajnak legegyszerübb gyógyszere az, hogy a zablát nagy hidegben bőrbevonattal látjuk el, mely a száj lehülését és érzéketlenné tételét megakadályozza.

* **A lovak kehessége** ellen Amerikában a következő eljárást alkalmazzák: A beteg állatnak egy darab mogyorónagyságu finoman szétmetélt szalonát adnak be, takarmány közé hintve. Ezen adagot napról-napra emelik mindaddig, mig egy férfiökölni nagyságot ér el. Ezen gyógyszer hatásáról amerikai lapok igen kedvezően nyilatkoznak.

* **A csontár gyümölcsfáknak** mészvizzel való megöntözését ajánlja egy német kertész, mint oly eljárást, a mi által azokat a mézes folyástól meg lehetne menteni, s mi által azok gyümölcsének kifejlődését is elő lehetne mozditani. Miután a csontár gyümölcsfák a meszes talajt szeretik, lehet, hogy van benne valami.

* **Az állatok sózásáról** egy gazda, *Stoltenburg* a «D. L. P.»-ben ezeket irja: 20 éve már, hogy évről-évre szabadon engedem juhaimat az akolban felállitott sóból szabadon nyalni s még nem tapasztaltam, hogy azok abból többet nyaltak volna, mint a mennyi épen elég volt. Nálam 1000 font élősulyra naponta 4 lat volt a fogyasztás, a mi egy évre 1½ mázsát teszen, mivel a juh a legelőre járva is megköveteli a sót, sokszor még jobban, mint a téli istállózás mellett. A sónak szabad nyalása legjobb óvszer a gyapjurágás ellen is. A lovaknál is szabadon hagyom a sót, a szénarácsba téve darabokban s 20 darab lónál egy év alatt 3 mázsa volt a fogyasztás. Csupán a szarvasmarhánál kevertetett 1000 font élősulyra naponta 3 latot a takarmány közé.

BORÁSZAT.

⁎ **Borszövetkezet.** A zemplénmegyei gazdasági egyesület elnöksége a f. év novemberhó 12-én tartott borászati értekezlet határozata folytán a tokajhegyaljai borászat emelése és felvirágoztatására egy borszövetkezetnek, esetleg egy — borkereskedelmi részvénytársulatnak alapitására tett javaslatok tárgyalására s az elfogadandó alapon való alakulásra 1882. deczemberhó 10. d. e. 10 órára S.-A.-Ujhelyben a megyeházán tartandó közgyülésre az összes tokajhegyaljai bortermelőket és kereskedőket, ugy a borászatunk fejlődése iránt érdeklődőket azon kéréssel hivja meg, hogy a kiválólag nagy fontosságu ugy végmegoldására lehető nagy számban megjelenni sziveskedjenek. *Viczmándy* Ödön, zemplénmegyei gazd. egy. alelnök. *Löcherer* Andor, egy. titkár-pénztárnok.

NAPIREND: November 29-én.

Naptár: Szerda. — Római kath.: Szaturnin. Noah. — Prot.: Noah. — Görög-orosz: (nov. 17.) Uj-Caesarei G. — Zsidó: (kizlev 19.) — Nap kél 7 ó. 28 p., nyug. 4 ó. 9 p. — Hold kél 9 ó. 53 p. este, nyug. 10 ó. 42 p. délelőtt.
A miniszterelnök (belügyminiszter) fogad d. u. 5—6
A közmunka- és közlekedésügyi miniszter fogad délután 5—6 ó. között.
Horvát miniszter fogad d. e. 10-től d. u. 2 óráig.
A Kisfaludy-társaság felolvasó ülése d. u. 5 órakor. Felolvasók: Degré Alajos, Győry Vilmos, Csalomjai, Jakab Ödön.
A magyar szent korona országai vörös kereszt egylete központi választmányának ülése d. u. 4 órakor (II. Lánczhid-u. 1.)
Az orsz. magyar iparegyesület épitési és épités-ipari szakosztályának ülése d. u. 6 órakor. (Ferencziek bazára I. em.)
Harmadik kamarai hangverseny este 7½ órakor a vigadó termében.
A képzőmüvészeti társulat őszi kiállitásának II. sorozata d. e. 9-től d. u. 4-ig a sugár-uti mücsarnokban. Belépti dij 50 kr.
Egyetemi növénykert (üllői-uton) nyitva d. e. 8—12, d. u. 2—7-ig, télen 2—4-ig, ünnep és vasárnapok kivételével.
Üvegfestészeti kiállitás Kratzmann Ede mütermében (a füvészkert mellett) egész nap látható dij nélkül.
Országos képtár az akadémia palotájában d. e. 9-től d. u. 1-ig.
Muzeumban: képtár d. e. 9-töl d. u. 1-ig.
Akadémiai könyvtár d. u. 3—7.
Egyetemi könyvtár d. u. 3—7.
Muzeumi könyvtár d. e. 9—d. u. 1.
Császárfürdőbe hajó indul óránkint.
Állatkert nyitva van egész nap.

Kivonat a hiv. lap nov. 28-ki számából.

Árverések a fővárosban. Wetterany Irma 821 frtra becs. ingóságai nov. 29 (Lipót-utcza 25). Zadubanszky Gyuláné 361 forintra becsült ingóságai decz. 4 (Ferencz József-rakpart 7). Schvartz Josefa 8954 frtra becs. ingóságai decz. 7 (kerepesi ut 36). Berlinger Rozália 4553 frtra becs. ingatl. decz. 29 (I—III). Blaske József 5456 frtra becs. ingatl. decz. 12 (torony-utcza 1). Szikra Pál 450 frtra becs. ingatl. jan. 27 Ujpest.

Árverések a vidéken. Bitskey Dezső 951 frtra becsült ingóságai decz. 4 Bitske (Nagy-Káta). Cesare de Gaspari 5200 frtra becs. ingóságai decz. 14 Monostorszegh (Apatin). Prader Antal 674 frtra becs. ingatl. deczember 22 Bia (pestvidéki tvszék). Petheő Imre 26,152 frtra becs. ingóságai márcz. 7 Rátz-Szt.-Miklós (Székes-Fehérvár). Tar István 1056 frtra becs. ingatl. deczemb. 6 Sárkeresztur (Székes-Fehérvár). Markov Gyura 2105 frtra becs. ingatl. márcz. 3 Nagy-Kikinda. Klausz Miklós 19,856 frtra becs. ingatl. decz. 5 Katalinfalva (Nagy-Becskerek). Nedelykov Macza 3383 frtra becs. ingatl. márcz. 3 Nagy-Kikinda. Skublics László 13,555 frtra becs. ingatl. deczember 30 Besenyő (Zala-Egerszeg). Neubauer Ferencz 6080 frtra becs. ingatl. decz. 30 Pápa. Suhajda Pál 4604 frtra becsült ingatl. decz. 16 Balassa-Gyarmat. Kovács József 2450 frtra becs. ingatl. decz. 28 Veszprém. Ürge Györgyné 6031 frtra becs. ingatl. jan. 11 Zsigárd (Galánta). Kun Antal 1691 frtra becs. ingóságai november 29 Elesd.

Csődhirdetmények. Krausz Károly diószegi lakos ellen, bej. jan. 15. Csődbiztos: Jelentsik István tvszéki biró, tömeggondnok: Balogh Lajos ügyvéd. Schvalb Adolf gyöngyösi lakos ellen, bej. január 24. Csődbiztos: Ollé László tvszéki biró, tömeggondnok: dr. Engel Jakab ügyvéd. Zeitler Ede dévai lakos ellen, bej. jan. 15. Csődbiztos: Mihályi Béla tvszéki biró, tömeggondnok: Pogácsnik Miksa ügyvéd. Blauhorn Antal felső-segesdi lakos ellen, bej. decz. 6. Csődbiztos: Fodor Géza tvszéki biró, tömeggondnok: Vörös János ügyvéd. Libertini Gyula ipolysági lakos ellen, bej. jan. 4. Csődbiztos: Retel Jenő tvszéki biró, tömeggondnok: Folkusházy Sándor ügyvéd.

Csődmegszüntetések. Berger Lajos budapesti lakos ellen. Böjtös József egri lakos ellen. Zeitler József kolozsvári lakos ellen.

Pályázatok. A kiskunhalasi kir. jbiróságnál irnoki, — a nagyhalmágyi kir. jbiróságnál irnoki, — a szatmárnémeti kir. tvszéknél II-od oszt. segédtelekkönyvvezetői állomásokra.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
Csávolszky Lajos.

IDEGENEK NÉVSORA.

Orient szálloda.
Szeles G. földbirt. Szabolcs.
Löffler M. földbirt. Bánhegyes.
Zanhofer J. orvos Zágráb.
Jarosovits D. ügyv. Homonna.
Majthényi Gy. gazd. N.-Körös.
Deghy Gy. t.-pénzt. titk. Orosháza.
Kőváry M. tisztv. R.-Szombat.
Paksy J. urnő Munkács.
Hauffel L.-né Nyiregyháza.
Hibján S. tanuló Nyiregyháza.
Nak H. gépész Zsaka.
Lemberkovits J. gép. Negyes.
Gerber A. kereskedő Bécs.
Heller J. kereskedő Bécs.
Bóta S. ügyvéd Eger.
Kék L. ügyvéd Apatin.
Zacsovits J.-né Fóth.
Päuerbe F. tanár Écska.
Lehoczky L. Liptó-Szt-Miklós.
Kircz J. tanárjelölt Vazsár.
Luka Gy. szerkesztő Szolnok.

Arany sas szálloda.
Polgár L. igazgató Csurgó.
Szingott J. birtokos Tasnád.
Nagy M. birtokos Pásztó.
Szemek T. birtokos Budapest.
Vajkó A. birtokos Törtel.
Boroky J. birt. K.-Szt-Miklós.
Gullner Gy. birtokos N.-Abony.
Fuchs J. orvost. M.-Vásárhely.

Európa szálloda.
Gr. Thun F. hadnagy Sopron.
Redhead S. gyáros London.
Lacott L. kereskedő Páris.
Cruchet E. kereskedő Páris.
Handler M. kereskedő Bécs.
Irlasse Gy. kereskedő Hamburg.
Wavrina J. keresk. Sz.-Régen.
Weismayer O. keresk. Eszék.

Erzsébet szálloda.
Balogh B. földbirt. Putnok.
Dr. Illésy J. orvos Miskolcz.

Fehér hattyu szálloda.
Hunfalvy B. tanár Tihany.
Debreczenyi J. birt. Turkeve.
Szlovák J. birtokos Pécs.
Hubert G. birtokos Monor.
Guth M. utazó Gyöngyös.
Gabler V. utazó Reichenberg.
Roth A. kereskedő Zenta.

Fehér ló szálloda.
Korvitzki A. tanár Poroszló.
Fekete D. tanár Belényes.
Clintom J. tanár Belényes.
Gyulcsár E. ügyvéd Dorogh.
Fischer D. jegyző Vanyátz.
Hubay A. jegyző Szabolcs.
Gubányi L. Alsó-Esztergály.
Papp F. kötélgyáros Aszód.
Csapó J. börgy. Rima-Szombat.
Wigner J. kereskedő Czegléd.
Gyurik S. keresk. Zsámbok.
Wolf A. kereskedő Baden.
Werner A. kereskedő Szinaj.
Folnitz B. kereskedő Bécs.
Michnay S. iparos B.-Csaba.
Micsik J. iparos Losoncz.

Holzwarth-Frohner száll.
Stengel J. vállalkozó Bécs.
Eisler M. kereskedő Bécs.

Mohatsek F. kereskedő Bécs.
Egger S. kereskedő Bécs.
Hauber E. igazgató Brünn.
Elszner V. kereskedő Prága.
Kolb F. kereskedő Prága.
Lövy J. kereskedő Becskerek.
Ungar S. kereskedő Losoncz.
Fuchs S. kereskedő K.-Czell.
Leichtmann V. N.-Mihály.

Hungária szálloda.

Majláth J. főispán A.-Maróth.
Van Rogen J. őrnagy Hága.
Lehrmann R. áll.-orv. Belgrád.
Simits S. lovaskapitány Belgrád.
Tátray J. polgárm. Komárom.
Fogtüi D. ügyvéd Komárom.
Zugmayer H. gyáros Bécs.
Weltmann L. kereskedő Bécs.
Orsbach H. kereskedő Bécs.
Pick F. kereskedő Bécs.
Schenk M. kereskedő Bécs.
Szandtner G. keresk. Örmény.
Varga B. kereskedő Kassa.
Ullrich K. kereskedő Niemes.

London szálloda.

Langhammer F. magánzó Bécs.
Zechner J. hivatalnok Bécs.
Micsoda J. hivatalnok Bécs.
Burgmayer B. hivatalnok Bécs.
Weis J. kereskedő Bécs.
Nauth M. kereskedő Bécs.
Szilágyi J. rézöntő Debreczen.
Blau T. kereskedő Becskerek.

Magyar király szálloda.

Glück M. birtokos Alvincz.
Ujváry M. magánzó D.-Pentele.
Kratzer A. magánzó Detta.
Hirschfeld A. mgzó Bonyhád.
Szwasztics J. sz.-biró Somogy.
Dr. Pakik J. orvos Mende.
Leopold F. gazdász Somogy.
Knoll A. kereskedő Vukovár.
Duschitz S. keresk. Temesvár.
Spitzer Gy. kereskedő Conderán.
Ferjancs D. keresk. Karczag.
Mayer K. kereskedő Szakolcza.
Kuhn M. kereskedő Bonyhád.
Adler D. kereskedő Orosháza.
Sternberg D. kereskedő Bécs.

Marchal-Angol királynő szálloda.

Br. Jósika L. t. tan. Kolozsvár.
Gr. Chottek R. N.-Korompa.
Gr. Szapáry J. fldb. Szolnok.
Br. Meklenburg K. fldb. Bécs.
Bánfay S. földbirtokos Pécs.
Palugyai F. száll.-tul Pozsony.
Brankovits S. ügyvéd Belgrád.

Kozma L. lelkész Sz.-Györk.
Palmoff J. tanár Szt-Pétervár.
Fachleitner M. hivataln. Rákó.
Menrath J. keresk. Ujvidék.
Jankovits Gy. keresk. Mitrovitz.
Wellisch Gy. keresk. Czegléd.
Kern L. kereskedő Bécs.

Nemzeti szálloda.

Br. Zalka J. püspök Győr.
Dr. Bánffy D. főispán Deés.
Püspöky B. birtokos Sarkad.
Detrich P. birtokos Nyitra.
Winter B. birtokos Megyasszó.
Szucsu B. birtokos B.-Csaba.
Hraniczky S. birtokos Galgócz.
Steinitzer G. igazg. N.-Becskerek.
Schapringer Zs. igazgató Pécs.
Sugár S. főszámvevő Kapuvár.
Kovács J. orvos B.-Gyula.
Dr. Sinkó titkár Győr.
Molitorisz J. jár.-biró N.-Rőcze.
Csepi D. ügyvéd Komárom.
Mukits K. ügyv.-jel. Szabadka.
Deutsch A. kdő Fehértemplom.
Fränkel J. kereskedő Miskolcz.
Kollarits J. kereskedő Bécs.
Clausz V. kereskedő Bielefeld.
Lányi E. zenész Kolozsvár.

Pannonia szálloda.

Lázár J. földbirt. Fülek.
Lázár S. földbirtokos Pásztó.
Pfeffer S. földbirt. T.-Szele.
Wilt M. operaénekesnő Bécs.
Goics L. közjegyző M.-Kövesd.
Elemér A. gazdatiszt N.-Várad.
Harangi S. kereskedő Miskolcz.
Alitisz M. földbirtokos Gömör.
Lázár J. fldb. H.-M.-Vásárhely.
Kurländer Zs. titkár Nyirbátor.
Dr. Bleuer M. Nagy-Kálló.
Flegman L. Nyiregyháza.
Glück J. kereskedő Ungvár.
Horváth L. bankigazg. Szeged.
Csermelényi J. tanácsn. Szeged.
Udvary F. vezérigazg. Körmend.
Tuczentaller főmérnök Kőszeg.

Páris szálloda.

Herniot F. gyáros Wildenschutz.
Bauer L. kereskedő Kassa.
Sonnenfeld C. kereskedő Bécs.
Silbermann L. ügynök Bécs.
Spitzer L. kereskedő Gyöngyös.
Dettre B. kereskedő Szécsény.
Fischhof R.-né Érsek-Ujvár.

Tigris szálloda.

Gull J. képviselő K.-Sziget.
Kästner H. képviselő N.-Szeben.
Kornis G. ügyvéd Csakova.
Hubay A. könyvv.D.-Szerdahely.

NYILT-TÉR.

1864-es igérvények

a deczember 1én tartandó huzásra. 5263

Főnyeremény o. é. 200,000 frt

Elárusitja darabonként 4 frt és 50 kr. bélyegdijért
LUEFF M. illatszerész, Budapesten, váczi-utcza 28. sz.

TRIESZTI KIÁLLITÁSI SORSJÁTÉK
huzás január 5-én.

1. főnyeremény készpénzben 50,000 frt
2. főnyeremény készpénzben 20,000 frt
3. főnyeremény készpénzben 10,000 frt

Továbbá
1 à 10,000 frt, 4 à 5000 frt, 5 à 3000 frt, 15 à 1000 frt, 30 à 500 frt 50 à 300 frt, 50 à 200 frt, 100 à 100 frt, 200 à 50 frt, 542 à 25 frt,

összesen 1000 nyeremény 213,550 frt értékben

Kimeritő nyereménylajstrom minden elárusitó helyen megtekinthető.

Egy sorsjegy ára 50 kr.

Megrendelések 15 kr. postaköltség-melléklettel
a pesti magyar kereskedelmi bank váltóüzletéhez
5265 **Budapestre, Dorottya-utcza 1. sz. alá intézendők.**

Elhaltak Budapesten 1882. nov. 26.

Stiepánek J. 40 é. kőmüv. IV. k. só-utcza 8. tüvővész.
Balogh Róza 4 é. VII. k. dohány-u. 54. himlő.
Marhoffe F. 44 é. serfőző VII. k. hársfa-u. 27. tüdővész.
Stökl V. K. 89 é. kofa VII. k. szegényház gyomorbaj.
Benzsay M. 70 é. hivt. özv. II. k. Corvin-tér 1. tüdőlob.
Wichtl János 42 é. keztyüs II. k. Csalogány-u. 37. tüdőlob.
Kopp A. 33 é. könyvkdő neje VII. k. kerepesi-ut 20. szervielfajulás.
Pfändtner C. 77 é. szőlős özv. I. k. Attila-u. 145. agyguta.
Gut Irma 5 é. szatócs leánya III. k. kórház-u. 33. szivhüdés.
Pollák T. 4 é. korm. leánya III. k. szt.-endrei-u. 31. hörglob.
Stantz Anna 60 é. özv. VI. k. szerecsen-u. 16. hirtelen halál.
Schneider A. 69 é. ács özv. VIII. k.-templom-tér 17. tüdőgümő.
Farina Mária 45 é. napszámosnő lakástalan hüdés.
Rosko Teréz 25 é. cseléd VIII. k. stáczió-u. 41. tüdővész.
Tóth Mihály 47 é. napszámos utról orbáncz.
Sárközy Imre 54 é. népzenész IX. k. soroksári-u. 41. tüdőlob.
Papp Amália 17 é. tanuló VII. k. erdősor 4. hörglob.
Übleisz Cs. M. 63 é. mgzó-nő VI. k. R.-Árok-u. 55. tüdőgümő.
Szlavitsek V. 50 é. hivt. IX. k. Mátyás-u. 4. végelgyengülés.
Ráth P. M. 91 é. magzó özv. IV. Papnövelde-u. 23. aggkór.
Fischer Armin 18 é. irnok VI. k. sugár-ut 23. tüdőgümő.
Messinger A. 3 é. házaló fia VII. k. k.-dob-u. 8. görvély.
Langer Náthán 5 é. szabó fia VII. k. István-tér 6. tüdővizenyő.
Wiederkehr J. 69 é. szatócs I. k. Alsó-hegy-u. 36. kimérülés.
Müller E. 5 é. szabó leánya III. k. vörösvári-u. 17. roncsoló toroklob.
Horváth Autal 54 é. napsz. III. k. Miklós-u. 6. tüdőgümő.
Mindl János 21 é. kőmüv. III. k. lelkész-u. 24. tüdőgümő.
Glänzer F. 40 é. szülésznő VII. k. kerepesi-ut 30. agyvérömleny.
Klizsanitz K. 3 é. mgzó fia VI. k. sziv-u. 63. agykérlob.
Váczi G. 22 é. honvédtiszt leánya IX. k. üllői-ut 5. tüdőlob.
Jamnitzki M. 2 é. hivt. fia IX. k. soroksári-u. 16. roncsoló toroklob.
Kuba M. 2 é. molnár leánya VI. k. Vörösmarty-u. 61. bélhurut.
Braun I. 56 é. hordár VII. k. király-u. 93. vizbefult.
Hartmann Béla 10 é. árva VIII. k. Józephinum tüdőlob.
Rusz Gyula 28 é. napsz. VIII. k. futó-u. 12. tüdővész.
Schäfer G. H. 57 é. mázoló özv. II. k. tölgyfa-u. 24. kimerülés.
Schleff M. 2 é. hivt. leánya II. k. Battyány-u. 18. roncsoló toroklob.
Tamási Mária 41 é. kofa VII. k. erdő-sor 4. hüdés.

SZINHÁZAK ÉS MULATSÁGOK.

NEMZETI SZINHÁZ.

Budapest, nov. 29-én.

RANG ÉS MÓD.

Szinmü 3 felv. Irta Szigeti J.

Személyek:

Bafinai Gábor — Bercsényi
Clarisse — Helvey L.
Irma — P. Márkus E.
Bannai Gerő — Szigeti József
Erzsébet — Sz.-né Prielle
Sándor — Hetényi
Auenburg gróf — Ujházi
Eltei Oszkár — Benedek
Tauer — Pintér
Weber — Szigeti Imre
Klein — Komáromi
Szobaleány — Vizvárinė
Inas — Sántha

Kezdete 7 órakor.

Holnap, november 30-án.

Az álarczos bál.

NÉPSZINHÁZ.

Budapest, nov. 29-én.

BLAHA LUJZA asszony mint vendég:
Uj szereposztással és uj betanulással először:

FATINICZA.

Operette 3 felv. Egy régibb franczia szöveg után irták Zell F. és Genée R. Forditották Rákosi Jenő és Evva Lajos. Zenéjét szerzette Suppé Ferencz.

Személyek:

Timofej — Solymosi
Lidia Ivanovna — Pálmai Ilka
Iczczet basa — Kassai
Vasil — Kovács
Osip Vasllovics — Hatvani
Stejpán — Komáromi
Vladimir — Blaha L. assz.
Iván — Szirmai Margit
Nikifor — Sóvári Anna
Fedor — Béni Irma
Dimitri — Várai Malvin
Vasili — Gyöngyösi I.
Mihajlov — Galantai M.
Kazimir — Zárainé
Gregor — Vasvárinė
Goltz Julián — Kápolnai
Hassan bej — Karikás
Nurszidah — Berkes Etel
Sulejka — Sik Gizella
Diona — Szelényi Anna
Besika — Vidorné
Mutafa — Ujvári
Vujka — V. Kovács
Hanna — Sarkadi Teréz
Segédtiszt — Kiss
Tábori szakács — Marton
Egy pópa — Magyari
Mór asszony — Szabó Fr.
Meszaldzsi — Rákosi Sz.
Egy katonaőr — Bérczi
Inas — Bónis
1-ső kozák — Behumi
2-ik » — Kolozsvári

A második felvonásban előforduló «árnyjáték» személyei:

Jussuf herczeg — Baranyay
Suréma — Galambos B.
Ben Jemin — Bajor
Akhmet — Marton
Fatime — Németh Giza
Nirida — Ács Ilona

Kezdete 7 órakor.

Holnap, november 30-án.

UGYANEZ.

NÉMET SZINHÁZ.

Igazgató és tulajdonos Lesser Szaniszló.

Budapest, nov. 29-én.

Spielt nicht mit dem Feuer.

Vigjék 3 felv. Irta Putlitz G.

Ezt követi:

Das versprechen hinterm Herd.

Énekes vigjáték 1 felv. Irta Baumann A.

Kezdete 7 órakor.

ORPHEUM

Hajós-utcza 27. sz. a dalszinház mellett.

Ma, szerdán, 1882. november 29-én.

Fiori kisasszony énekesnő és grotesk. tánczosnő fellépte. **Mr. Buatier de Colta,** a fölülmulhatlan és egyes-egyedüli **illusionista** első fellépte az ő mysterikus, saját találmányú szenszácziós experimentumaival. (Elsőrendü specialitás a londoni Theatre comique-ból és a párisi Theatre de Nouveautés-ból.) Továbbá: 5248
Breuer nővérek, fuvola és hárfa-müvésznők fellépte.
Mr. Kaouly ázsiai jongleur fellépte.
Elbin, a hires testgyakorló csoport fellépte. Minden ünnep és vasárnapon.

VIZÁLLÁS 1882. november 28.

Névszerint	Méter 0 fölött	alatt	Változik	Névszerint	Méter 0 fölött	alatt	Változik
Duna				**Tisza**			
Pozsony	3.64	—	apadó	M.-Sziget	2.37	—	áradó
Komárom	3.98	—	áradó	Beregszász	—	—	—
Budapest	4.22	—	áradó	Sárospatak	—	—	—
Mohács	4.61	—	áradó	Szatmár	—	—	—
Vukovár	—	—	—	Tokaj	5.30	—	áradó
Ujvidék	4.91	—	apadó	Szolnok	5.49	—	áradó
Pancsova	4.42	—	áradó	Szeged	5.06	—	áradó
Orsova	4.25	—	váltlan	**Körös**			
Dráva				B.-Gyula	0.70	—	—
Barcs	—	—	apadó	**Maros**			
Eszék	2.92	—	apadó	Arad	—	—	—
Száva				**Béga**			
Mitrovicza	6.11	—	apadó	Temesvár	0.34	—	áradó

IDŐJÁRÁS nov. 28. reggel 7 órakor.

Állomások	Légnyomás mm 700 +	Szél iránya és ereje (1—12)	A hőmérséklet Celsius-fokban	Csapadék mm	Felhőzet
Arad	57.1	NY 1	+ 5.4	3	◍
Beszterce	—	—	—.—	—	—
Beszterczebánya	54.8	ENY 1	+ 1.4	2	◑
Budapest	56.5	NY 4	+ 4.0	13	●
Csáktornya	57.5	D 1	+ 3.8	29	●
Debreczen	56.2	NY 1	+ 5.2	38	●
Eger	56.9	E 5	+ 4.6	7	●
Eszék	56.2	ENY 4	+ 4.2	22	◍
Fiume	55.5	E 4	+ 9.4	7	●
Késmárk	57.1	◎	+ 1.7	6	●
Keszthely	58.4	DNY 2	+ 3.4	18	●
Kolozsvár	56.2	NY 1	+ 5.4	1	●
Magyar-Óvár	57.6	NY 1	+ 5.2	14	●
Mármaros-Sziget	55.0	NY 2	+ 5.8	9	●
Nagy-Enyed	57.4	NY 1	+ 9.0	—	●
Nagy-Szeben	54.7	DK 1	+ 8.4	—	●
Nagyvárad	55.8	NY 2	+ 6.0	18	◍
Orsova	—	◎	+ 4.4	—	●
Pancsova	55.2	E 1	+ 5.8	4	◍
Selmeczbánya	57.6	ENY 5	+ 0.2	4	●
Sopron	—	◎	+ 4.2	18	●
Szatmár-Németi	54.4	NY 1	+ 5.2	4	●
Szeged	55.7	NY 1	+ 7.2	3	●
Sepsi-Szt-György	54.5	◎	+ 3.0	—	◑
Szolnok	56.2	NY 2	+ 4.8	13	●
Temesvár	56.7	ENY 3	+ 5.0	2	◍
Trencsén	57.2	E 1	+ 2.0	2	◑
Ungvár	53.7	EK 1	+ 5.2	17	●
Zágráb	57.1	EK 2	+ 4.2	15	●
Bécs	57.8	NY 1	+ 3.8	7	●
Bregenz	58.6	DK 1	+ 1.8	5	◑
Lesina	55.4	ENY 2	+ 14.0	—	◑
Pola	54.3	DNY 1	+ 9.8	—	◑
Prága	57.2	DNY 3	+ 1.6	—	◑

Jelek magyarázata: ◎ = szélcsend; ○ = tiszta derült; ◔ = ¼ felhős; ◑ = ½ felhős; ◕ = ¾ felhős; ● = borult; ◍ = eső; ✱ = hóeső; ▲ = jég; ≡ = köd; ∞ = gőz; ⚡ = zivatar, villám.

Áttekintése a mai időjárásnak:

Európában: A depresszió (750) Oroszországból a Kárpátok mellett lenyulik az Adriai tengerig (754—755); a nagy légnyomás (760—761) nyugat felől jön. — Mérsékelt szelekkel Közép-Európa borus, esős; a hőmérséklet kisebbedett.

Hazánkban: Nagyrészben nyugati, kisebb részben északi és északkeleti, helyenkint erősebb szelek mellett a hőmérséklet többnyire kisebbedett; a légnyomás északnyugaton nagyobb, délkeleten kisebb lett. — Az idő általában borus, esős. Esők az ország minden részében voltak, északnyugaton helyenkint jelentékeny menynyiségben.

Kilátás a jövő időre:

Hazánkban: Északnyugaton derülés; délkeleten változó felhőzet esőkkel várható, általában kisebbedő hőmérséklet mellett.

FRANKLIN-TÁRSULAT KÖNYVNYOMDÁJA.

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzései november 28.

Faj	Irányzat	78 kg frttól	frtig	79 kg frttól	frtig	80 kg frttól	frtig	81 kg frttól	frtig	kg frttól	frtig	kg frttól	frtig	kg frttól	frtig	kg frttól	frtig
bánsági buza uj	szilárd	9.10	9.25	9.30	9.35	9.40	9.45	9.50	9.60	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —
tiszavidéki «	«	9.35	9.50	9.55	9.65	9.70	9.75	9.80	9.85	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —
pestvidéki «	«	9.35	9.50	9.55	9.65	9.70	9.75	9.80	9.85	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —
fehérmegyei «	«	9.35	9.50	9.55	9.65	9.70	9.75	9.80	9.85	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —
bácskai «	«	9.25	9.40	9.45	9.50	9.55	9.60	9.65	9.70	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —
m. északk. «	«	8.80	8.90	8.95	9.—	9.05	9.10	9.15	9.20	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —

Minőségi súly hektoliterenkint — 100 kilogrammnak ára

Gabona	Ó vagy uj	Faj	Irányzat	Minőségű súly hektoliterenként	100 kilogramm ára -tól frt	kr.	-ig frt	kr.
rozs	uj	—	szilárd	70—72	7	—	7	30
árpa	«	takarmány	szilárd	60—62	6	40	6	65
«	«	egetni való	«	62—64	7	20	7	90
«	«	sörfőzdei	szilárd	64—66	8	40	9	50
zab	«	—	lanyha	37—40	6	10	6	40
tengeri	«	bánsági	szilárd	75	5	65	5	70
	«	másnemü	«	73	5	55	5	60
köles	«	—	«	nélkül	6	—	6	35
káposzta-repcze	«	—	«	—	—	—	—	—
bánsági repcze	«	—	«	—	—	—	—	—

Szokvány gabona, határidőre

Gabona	Irányzat	Határidő	pénz frt	kr.	áru frt	kr.
buza	lanyha	tavaszra	9	46	9	48
		őszre	—	—	—	—
	«	julius—aug.-ra 1882.	—	—	—	—
tengeri	«	máj.—juniusra 1883.	6	08	6	10
zab	szilárd	tavaszra	6	40	6	42
	«	őszre	—	—	—	—
repcze káposzta	«	aug.—szeptemberre	13⅛	—	13¼	—
« bánsági	—	julius—augusztusra	—	—	—	—

ÉRTÉKPAPIROK

ÁLLAMADÓSSÁG.

Értékpapirok		Utolsó árkelet pénz	áru
Magyar királyi aranyjáradék adómentes	6%	118.20	118.60
Magyar királyi aranyjáradék adómentes	4%	85.—	85.24
Magyar papirjáradék adómentes	5%	84.20	84.50
Magyar vasuti kölcsön à 120 frt o. ért. (300 frank)	5%	134.—	134.50
Magyar vasuti kölcsön 120 frt egyes darabokban	5%	134.—	134.50
Gömöri államvasuti záloglevelek	5%	— —	— —
Magyar 1869. keleti vasut állam-kötv. (elsőbbs.) adóm.	5%	89.—	89.50
Magyar 1873. keleti vasut arany v. ezüstb. (elsőbbs.) adóm.	5%	109.50	110.—
Magyar 1876. keleti vasut állam-kötvény aranyban	5%	93.50	94.—
Magyar királyi nyeremény-kölcsön 100 frt		116.50	117.50
Magyar királyi nyeremény-kölcsön 50 frt		115.50	116.50
Tiszai és szegedi kölcsön	4%	108.75	109.25
1871-iki magyar állam-kölcsön-kötvény font sterlingben	5%	— —	— —
1873-iki magyar állam-kölcsön-kötvény font sterlingben	5%	— —	— —
Magyar földtehermentesitési kötvények	5%	98.50	99.50
Magyar földtehermentesitési kötvények 1867. záradékkal	5%	95.50	96.50
Magyar földtehermentesitési kötvények temesi	5%	97.—	98.—
Magyar földtehermentesitési kötvények 1867. záradékkal	5%	96.50	97.—
Magyar földtehermentesitési kötvények horvátországi	5%	98.50	100.—
Magyar földtehermentesitési kötvények erdélyi	5%	99.—	99.50
Magyar országos jelzálog urbéri váltság kötvény (100 frt)	5%	93.—	93.50
Királyi horv.-szlavon jelzálog földváltsági kötvény (100 frt)		—.—	—.—
Szőlődézsmaváltsági kötvény (100 frt)	5%	96.50	97.25
Magyar királyi kamatozó kincstári utalvány 6 hóra (100 frt)		— —	— —
Egyesitett államadósság papirban	5%	76.25	76.50
Egyesitett államadósság ezüst kamat január—julius	5%	76.75	77.25
Egyesitett államadósság ezüst kamat április—október	5%	76.75	77.25
Osztrák aranyjáradék 4% kamat	4%	94.—	94.25
Osztrák papirjáradék, adómentes	5%	91.25	91.50
Osztrák államadósság, kisorsolással 1854-iki à 250 frt p.p.	4%	118.—	119.—
Osztrák államadósság, kisorsolással 1860-iki à 500 frt o. é.	5%	130.—	131.—
Osztrák államadósság, kisorsolással 1860-iki à 100 frt o. é.	5%	135.—	136.—
Osztrák államadósság, kisorsolással 1864-iki à 100 frt o. é.		172.—	173.50
Osztrák államadósság, kisorsolással 1864-iki à 50 frt o. é.		171.—	172.—
Pest város kölcsöne 1870-ből	6%	103.75	104.25
Pest város kölcsöne 1871-ből	6%	103.75	104.25
Budapest főváros 1880-iki kölcsöne	5%	97.50	98.50
Szerbiai nyeremény-kölcsön 100 frank	3%	22.50	33.50

RÉSZVÉNYEK.

Osztal. 1881-re	Értékpapirok	Befiz. frt	pénz	áru
	a) Bankok.			
12.—	Ált. magyar municipalis hitelint.	200	195.—	200.—
8.—	Angol-osztrák bank	120	121.—	122.—
9.—	Budapesti bankegyes.-részv.-társ.	100	113.50	114.—
— —	Franco-magy. bank felszámolása.	200	— —	— —
— —	Horvát leszámitoló bank	200	— —	— —
12.—	Iparbank, budapesti	100	39.—	40.—
— —	Központi ipartársulati hitelintézet	80	— —	— —
21.—	Magyar Általános Hitelbank	200	282.—	282.50
27½ frk	Magyar jelzálog-hitelbank	200	215.—	220.—
5.50	Magy. jelzáloghitelb. II. kib. id. e.	100	115.—	117.—
6.—	Magyar leszám. és pénzváltóbank	100	95.25	95.75
— —	Magyar országos bank részv.-társ.	100	—.—	—.—
17.50	Osztrák hitelintézet	160	290.10	290.40
38.30	Osztrák-magyar bank	300	830.—	832.—
13.—	I. magyar iparbank	150	185.—	186.—
45.—	Pesti magyar kereskedelmi bank	500	572.—	575.—
7.—	Sziszeki hitelbank	100	— —	— —
8.—	«Unio» bank	100	115.—	115.50
	b) Biztositó társulatok.			
— —	Bécsi biztositó társaság	200	250.—	251.—
— —	Bécsi élet- és járadék-biztos. társ	200	290.—	300.—
222.—	Első magyar ált. biztositó társ.	1000	3500.—	3550.—
— —	Foncière pesti biztositó intézet		51.25	51.75
— —	Magyar-franczia biztos. társaság	50	— —	— —
80.—	Pannonia viszontbiztositó társ.	300	1050.—	1100.—
	c) Gőzmalmok.			
— —	Concordia gőzmalom	500	555.—	560.—
50.—	Első budapesti	500	1255.—	1260.—
— —	Erzsébet malom	200	227.50	228.—
— —	Hengermalom	500	590.—	600.—
10.—	Lujza	160	254.—	255.—
22.—	Molnárok és sütők	200	359.—	361.—
— —	Pannonia	1000	1148.—	1155.—
16.—	Viktória	300	453.—	455.—
	d) Közlekedési vállalatok.			
	«Adria» magy. tengeri hajózási részv.-t.		225.—	227.—
— —	Alföld-fiumei	200	167.—	168.—
— —	Arad-Körösvölgyi vasut	100	—.—	—.—
— —	Báttaszék-dombovári	200	—.—	—.—
— —	Déli vasut	200	136.—	137.—
— —	Észak-keleti vasut	200	158.50	159.50
— —	Erdélyi vasut	200	158.—	159.—
— —	Győr-sopron-ebenfurti vasut	200	— —	— —
— —	Kassa-oderbergi vasut	200	144.—	144.50
— —	Magyar-galicziai vasut	200	157.50	158.—
— —	M. nyug. v. (székesf.-győr-gráczi v.)	200	—.—	—.—
— —	Osztrák államvasut	200	344.—	345.—
— —	Pécs-barcsi vasut	200	—.—	—.—
— —	Tiszavidéki vasut	200	247.—	248.—
6.—	Osztrák dunagőzhajózási társaság	500	583.—	585.—
28.—	Pesti közuti vaspálya	200	424.—	425.—
18.—	Pesti közuti vaspálya élv. jegy.		255.—	260.—
	e) Takarékpénztárak.			
4.—	Budapest III. kerületi	50	51.—	53.—
4.—	Czeglédi	100	— —	— —
33.—	Országos központi	300	525.—	530.—
300.—	Pesti első hazai	1000	4500.—	4550.—
35.—	Egyesült Budapest fővárosi	200	515.—	520.—
30.—	Magyar ált. takarékp. részv.-tár.	100	—.—	—.—
— —	Pakracz-daruvár-kutinjai	50	—.—	— —
	f) Különféle vállalatok.			
8.—	Alagut	105	116.—	117.—
5 60	Általános waggon-kölcsönzőtárs.	80	— —	— —
— —	Ész.-magyarorsz. e. kőszénb. r. t.	100	—.—	— —
—.—	Franklin-Társulat könyvnyomda	150	153.—	155.—
40.—	Ganz és társa vasöntöde s gépgy.	400	670.—	675.—
26.—	Gschwindt-féle szeszgyár	200	410.—	—.—
12.—	Gyapjumosó és bizt. első magyar	200	—.—	—.—
25.—	Kereskedelmi testület épülete	210	— —	— —
40.—	Könyvnyomda «Athenaeum»	200	558.—	562.—
55.—	Pesti könyvny. részvény-társaság	500	800.—	— —
8.—	Kőszén- és téglagyár (Drasche)	130	155.—	157.—
— —	Nemzetk. waggon-kölcsönző-r. t.		— —	—.—
—.—	Pesti épitő-társaság	85	—.—	—.—
10.—	Rimamurány-salgótarjáni vasmü	100	120.—	122.—
— —	Salgó-tarjáni kőszénbánya	100	111.—	113.—
16.—	Schlick-féle vasöntöde s gépgyár	200	227.—	228.—
—.—	Schlick-féle vasönt. s gépgy. II. kib.		109.—	110.
40.—	Serfőzde első magyar	400	642.—	646.—
30.—	Sertéshizlaló	200	340.—	342.—
— —	Sóskuti kőbánya	200	45.—	46.—
20.—	Spodium és csontlisztgyár	200	277.—	282.—
— —	Szálloda részvény-társaság	200	— —	— —
9.—	Tégla- és mészégető, ujlaki	200	103.—	103.50
30.—	Téglagyár, kőbányai	160	264.—	265.—

ZÁLOGLEVELEK.

Értékpapirok		pénz	áru
Magy. földhitelintézet papirérték	5½%	101.25	102.25
Magy. földhitelintézet papirérték	5%	100.—	100.50
Magy. földhitelintézet papirérték	4½%	93.50	93.75
Magy. földhitelint. arany v. ezüst	5%	118.50	119.—
Magyar jelzálogbank	5½%	101.50	102.75
Magyar jelzálogbank	5%	98.25	98.75
Kisbirtokosok orsz. földhitelint.	5½%	100.—	101.—
Osztrák-magyar bank osztr. ért.	5%	100.10	100.35
Osztrák-magyar bank osztr. ért.	4½%	99.85	100.05
Osztrák-magyar bank osztr. ért.	4%	93.25	93.50
Pesti magyar kereskedelmi bank	6%	101.50	102.—
Pesti magyar kereskedelmi bank	5½%	101.50	102.—
Pesti magyar kereskedelmi bank	5%	99.—	99.50
«Albina» takarék- és hitelintézet	6%	99.50	100.30

ELSŐBBSÉGEK.

Értékpapirok	Befizetett frt		pénz	áru
Alföld-fiumei vasut (nagyvárad-eszéki vonala)	200	5%	95.—	95.50
Alföld-fiumei vasut 1874. kib.	200	5%	93.50	94.50
Báttaszék-dombovár-zákányi v.	200	5%	92.50	93.—
Dunagőzhajózási társulat	300	5%	— —	— —
Dunagőzhajózási társulat	100/200	6%	— —	— —
Észak-keletivaspálya	300	5%	90.—	90.50
Észak-keletivaspálya (aranyban)	300	5%	112.—	113.50
Észak-keletivaspálya (aranyban)	1000	6%	122.—	123.—
Ész.-magyarorsz. e. kőszénb. r. t.	100	6%	— —	— —
Magyar-galicziai vaspálya	200	5%	— —	— —
Magy.-galicziai vaspálya II. kib.	200	5%	— —	— —
Magyar nyugati vasut (székesfehérvár-győr-gráczi vonal)	200	5%	— —	— —
Magyar nyugati vasut 1874. kib.	200	5%	— —	— —
M. vas. elsőbbs. beruh. aranyban	200/1000	5%	108.25	108.75
I. erdélyi vaspálya	200	5%	91.—	91.50
Győr-sopron-ebenfurti vasut	200	6%	— —	— —
Kassa-oderberg ivasut, ezüstben	200	5%	— —	— —
Kassa-oderb. v. (eperjes-tarn. v.)	300	5%	94.—	94.50
Kassa-oderb. v. (osztrák vonal)	200	5%	— —	— —
Kassa-oderb. v. (magyar vonal)	100	5%	116.50	117.50
Osztrák államvasut		5%	— —	— —
Tiszavidéki vasut		5%	97.50	98.25
Budapesti lánczhid	100	6%	103.50	104.—
Kőszén- és téglagyár kötvények	100	6%	— —	— —
Lloyd- és tőzsde-épület	100	5%	96.75	97.25

MAGÁNSORSJEGYEK.

Értékpapirok	pénz	áru
Osztrák hitelintézet	173.—	174.—
Budavárosi sorsjegy	38.50	39.50
Keglevics sorsjegy	19.—	20.—
Pálffy sorsjegy	34.—	34.50

PÉNZNEMEK.

Értékpapirok	pénz	áru
Császári királyi arany (vert)	5.65	5.67
Császári királyi arany (kör.)	5.63	5.65
Osztrák-magyar 8 frtos arany	9.46	9.48
20 frankos arany	9.46	9.48
Török aranylira	— —	— —
Osztrák és magyar ezüst	— —	— —
Német birodalmi bankjegy 100 márkányi	58.35	58.45

Váltók árfolyama (látra).

Értékpapirok	Bank-kamatláb	pénz	áru
Német bankpiaczok 100 márk	5%	58.40	58.55
Amsterdam 100 hollandi frtért	4%	98.—	98.25
Brüssel 100 frankért	4½%	47.05	47.15
Páris 100 frankért	3½%	47.15	47.25
Marseille 100 frankért	3½%	— —	— —
Svájczi pénzpiaczok 100 frankért	4½%	47.10	47.20
Zürich 100 frankért	4½%	47.10	47.20
London 10 font sterlingért	5%	119.—	119.40
Szentpétervár 100 rubelért	6%	— —	— —
Milano 100 lire nouve ital.	5%	— —	— —

Bécsi tőzsde nov. 27.

		Pénz	Áru
A) Általános államadósság.			
Egységesjár., papir, május—novemb.	5%	76.25	76.40
Egységes járadék, papir, febr.—aug.	5%	76.25	76.40
Egységes járadék, ezüst január—jul.	5%	76.95	77.10
Egységes járadék, ezüstb. ápr.—okt.	5%	77.20	77.35
Sorsolással, 1854-ből 250 frt sorsj. pp.	4%	117.50	118.25
Sorsolással, 1860-ból 500 frt sorsj. o.é.	5%	130.—	130.50
Sorsolással, 1860-ból 100 frt sorsj. o.é.	5%	135.75	136.25
Sorsolással, 1864-ből 100 frt sorsj. o.é.		172.75	173.25
Sorsolással, 1864-ből 50 frt sorsj. o.é.		172.—	173.—
Como-járadék 42 lira		40.—	42.—
Államjószági jelzáloglevél 120 frt	5%	145.50	146.50
Bécs-glogn. v. els. jegy. 100 frt p. p.	5%	98.—	— —
B) A birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok államadóssága.			
Osztrák aranyjár. adómentes 100 frt	4%	94.20	94.35
Osztr. papirjár. visszafiz. 1881 100 frt	5%	91.95	91.15
Osztr. kincst. j. visszafiz. 1882 100 frt	5%	— —	— —
C) A magyar korona országainak államadóssága.			
Magyar aranyjár. adómentes 100 frt	6%	118.30	118.50
Magyar aranyjár. adómentes 100 frt	4%	84.95	85.10
Magyar papirjáradék 100 frt	5%	84.10	84.25
Magyar vasuti kölcsön 120 frt ezüst	5%	133.75	134.25
Magyar vasuti kölcsön 120 frt ar. k.	5%	133.75	134.25
Gömöri államvas. záloglevél 150 frt	6%	—.—	—.—
Keletivasuti ál. kötv. 1869-ből 300 frt	5%	88.90	89.20
Keletivasuti ál. kötv. 1873-ból 300 frt	5%	—.—	110.—
Keletivasuti ál. kötv. 1876-ból 100 frt	5%	93.60	93.80
Magy. államkölcs. 1871. sors. 100 frt	5%	— —	— —
Magy. államkölcs. 1873. sors. 100 frt	5%	— —	— —
Magyar urbérivälts. kötvény 100 frt	5%	—.—	—.—
M. szőlődézsma-válts. kötv. 100 frt	5%	96.50	97.50
Magyar nyeremény-kölcsön 100 frt		116.50	117.—
Magyar nyeremény-kölcsön à 50 frt		116.50	117.—
M. tiszav. s szegedi ny. sorsj. 100 frt	4%	108.70	109.-
D) Földteherm. kötv. 100 frt pp.			
Csehországi	5%	106.—	107.—
Bukovinai	5%	98.—	100.—
Galicziai	5%	97.—	98.—
Karinthiai	5%	105.50	— —
Krajna és tengerparti	5%	104.—	105.—
Morvaországi	5%	104.—	105.—
Alsó-ausztriai	5%	105.50	107.—
Felső-ausztriai	5%	104.50	— —
Salzburgi	5%	102.—	— —
Sziléziai	5%	110.—	— —
Stiriai	5%	104.—	105.—
Tiroli	5%	99.—	— —
Horvát- és szlavonországi	5%	99.—	102.—
Erdélyi	5%	98.25	99.25
Temesi bánság	5%	97.50	98.—
Temesi 1867-iki sorsolási záradék	5%	95.75	96.25
Magyar	5%	98.50	99.25
Magyar 1867-iki sorsolási záradék	5%	95.75	96.50
E) Más közkölcsönök.			
Dunaszabályoz. sors. 1870-ből 100 frt	5%	114.50	115.50
Dunaszab. kölcsön 1878-ból 100 frt	5%	102.25	—.—
Pestvárosi kölcsön 1871	6%	— —	— —
Pestvárosi kölcsön 1880	5%	98.—	98.50
Triesztvárosi kölcs. 1865	6%	— —	— —
Triesztvárosi kölcs. 1879	6%	— —	— —
Bécsvárosi kölcsön 1867	5%	100.50	101.25
Bécsvárosi kölcsön 1874 (ar. v. ez.)	5%	—.—	—.—
Bécsvárosi kölcsön 1874 (sorsolás)		123.90	124.40
Olasz járadék 100 lira	5%	— —	— —
Szerb nyer. kölcs. 100 frk	3%	33.—	33.50
Török vasuti kölcsön 400 frk		25.50	26.—
F) Záloglevelek, jelzálog-kötvények és kötvények (100 frtért).			
Osztr. ált. földh.-int. sors. ar. v. ez.	4½%	118.75	119.25
Osztr. ált. földh.-int. 33 éves visszf.	5%	—.—	—.
Osztr. ált. földh.-int. 50 éves visszf.	5%	—.—	—.—
Osztr. ált. földh.-int. 50 éves visszf.	4½%	98.90	99.15
Osztr. ált. földh.-int. 50 éves visszf.	4%	93.80	94.30
Csehorsz. földh.-társ. 36 éves visszf.	5½%	104.50	105.—
Csehorsz. földh.-társ. 33 éves visszf.	5%	102.50	103.50
Központi földhitelint. bank 38 é.	5%	100.—	100.50
Gácsországi földhitelintézet 18 é.	6%	101.50	102.50
Morvaorsz. jelzál.-hitelbank 36 é.	5%	103.—	103.25
Osztrák jelzálogbank 10 éves visszf.	5½%	100.50	101.50
Osztrák jelzálogbank sorsolással	5%	100.—	— —
Osztrák-magyar bank	5%	100.20	100.35
Osztrák-magyar bank	4½%	99.90	100.10
Osztrák-magyar bank	4%	93.30	93.55
Első osztrák takarékp. sorsol. 30év	5½%	102.40	102.70
Első osztrák takarékp. sorsol. 32év	5½%	102.40	102.70
Magyar ált. földhitel.-részv.-t. 34év	5½%	—.—	—.—
Magyar földhitelintézet	5½%	100.75	102.25
Magyar földhitelint. sorsolása 39év	5%	100.—	100.50
Magyar földhitelint. sorsolása	4½%	93.75	94.—
Magyar földh.-int. sors. 39 év arany	5%	118.—	118.50
Magyar jelzálogbank 25 évi sors.	5½%	101.—	—.—
Magyar jelzálogbank 40 évi sors.	5½%	101.—	—.—
Magyar jelzálogbank 40 évi sors.	5%	98.25	98.75
G) Elsőbbségi kötvények.			
Albrecht pálya 300 frt ezüst	5%	93.75	94.—
Alföld-fiumei pálya 200 frt ezüst	5%	95.—	95.50
Arad-temesvári vasut 200 frt ezüst	5%	— —	— —
Cseh északi vasut 300 frt	5%	100.—	100.50
Cseh nyugati vasut 300 frt	5%	100.—	100.50
Dunagőzhajózási társ. 300 frt ezüst	5%	— —	— —
Dunagőzhaj. társ. 100/200 frt ezüst	6%	107.40	107.80
Dunagőzhajózási társ. 200 frt arany	5%	— —	— —
Duna-drávai pálya 200 frt ezüst	5%	92.25	92.75
Erzsébet pálya 100 frt ezüst	5%	97.80	98.
Erzsébet p. 300 frt o. é. 1862-iki kib.	5%	97.80	98.—
Ferdinánd északi pálya 100 frt p.p.	5%	105.—	105.50
Ferdinánd északi pálya 100 frt o.é.	5%	102.—	102.50
Ferdinánd északi pálya 300 frt ez.	5%	105.—	105.50
Ferencz-József pálya 200 frt ez.	5%	100.40	100.70
Pécs-barcsi pálya 200 frt ez.	5%	100.50	101.—
Károly-Lajos gácsi pálya 300 frt o.é.	4½%	99.50	100.—
Kassa-oderbergi pálya 200 frt ez.	5½%	96.—	96.50
Eperjes-tarnovi pálya 300 frt ez.	5%	94.—	94.50
Lemb.-czern.-jassii p. I. kib. 300 frt o.é.		92.70	93.10
Lemb.-czern.-jassii p. II. kib. 300 frt ez.		99.75	100.—
Lemb.-czern.-jassii p. III. kib. 300 frt ez.		94.30	94.70
Osztrák észak-nyugati p. 200 frt ez.	5%	101.70	102.10
Rudolf-pálya 300 frt ez.	5%	98.60	98.85
Erdélyi pálya 200 frt ez.	5%	90.80	91.20
Osztrák államvaspálya 500 frank	3%	—.—	177.50
Osztr. állam.-p. 1874. kib. 500 frank	3%	—.—	175.55
Déli pálya 500 frank	3%	133.75	134.—
Déli pálya 200 frt ar.	5%	116.50	117.—
Dél-északném. összek.-p. 100 frt o.é.	5%	97.25	— —
Dél-é.-n. összek.-p. 1879. k. 100 frt o.é.	5%	—.—	98.75
Tiszavidéki pálya 1000 frt o.é.	5%	97.75	98.50
Magyar-gácsorsz. pálya 200 frt o.é.	5%	92.75	93.—
Magyar észak-kel. pálya 300 frt ar.	5%	90.20	90.60
M. nyug. (Székesf.-győr-grácz) 200 frt	5%	95.—	96.—
H) Különféle sorsjegyek.			
Hitelintézet 100 frt o.é.		173.75	174.25
Clary 40 frt p.p.		37.75	38.50
Dunagőzhajózási 100 frt p.p.		108.50	109.—
Innsbruck városi 20 frt o.é.		22.75	23.50
Keglevich 10 frt p.p.		19.—	— —
Krakkói sorsjegy-kölcsön 20 frt o.é.		—.—	20.50
Laibachi dijsorsjegy 20 frt o.é.		23.50	24.—
Buda város kölcsöne 40 frt o.é.		—.—	39.25
Pálffy 40 frt p.p.		34.75	35.25
Vörös-kereszt sorsjegy 10 frt o.é.		12.50	13.—
Rudolf alapitvány 10 frt o.é.		18.75	19.—
Salm 40 frt p.p.		51.50	52.50
Salzburgi dijsorsjegy 20 frt o.é.		24.—	25.—
St.-Genois 40 frt p.g.		46.50	47.—
Stanislau városi 20 frt o.é.		24.25	25.—
Trieszt városi 100 frt p.p.		127.—	127.50
Trieszt városi 50 frt o.é.		63.—	64.—
Waldstein 20 frt p.p.		27.50	28.—
Windischgrätz 20 frt p.p.		39.25	39.75
Nyereményjegyek 3%-nyi kölcsön		30.—	31.—
I) Bankok részvényei.			
Angol-osztrák bank 200 frt	5%	120.90	121.20
Bécsi banktársulat 200 frt	5%	—.—	—.—
Bécsi bankegyesület 100 frt	5%	109.80	110.20
Osztrák ált. földhitelintézet 200 frt	5%	227.—	228.—
Pestimagyar keresked. bank 500 frt	5%	— —	— —
Keresked. és ipar hitelintézet 160 frt	5%	288.80	289.—
Magyar általános hitelbank 200 frt	5%	280.75	281.81

		Áru	Pénz
Alsó-ausztriai leszámit. társ. 500 frt	5%	850.—	860.—
Magy. lesz. és pénzváltó bank 100 frt	5%	95.50	96.25
Bécsi giró- és pénztáregylet 200 frt	5%	—.—	—.—
Osztrák jelzálogbank 200 frt	5%	— —	— —
Magyar jelzálogbank II. kib. 200 frt	5%	114.—	118.—
Osztrák tartományi bank 200 frt	5%	— —	—.—
Magyar országosbank 200 frt	5%	— —	— —
Magyar ált. municip. hit.-int. 200 frt	5%	— —	— —
Osztrák-magyar bank 600 frt	5%	828.—	830.—
Unio-bank 100 frt	5%	114.80	115.20
Általános forgalmi bank 140 frt	5%	143.—	144.—
K) Közleked. vállalatok reszv.			
Albrecht pálya 200 frt o.é.		—.—	—.—
Alföld-fiumei pálya 200 frt o.é.	5%	166.75	167.50
Buschtiehradi vasut 500 frt p.p.	5%	841.—	843.—
Buschtiehradi v. (lit. B.) 200 frt o.é.		181.50	182.50
Dunagőzhajózási társas. 500 frt p.p.		582.—	584.—
Duna-drávai pálya 200 frt ez.	5%	167.—	168.—
Erzsébet pálya 200 frt p.p.	5%	209.50	210.—
Erzséb. p. Lincz-Budweis 200 frt o.é.	5%	189.50	190.—
Ferdinánd északi pálya 1000 frt p.p.	5%	2705.—	2710.—
Ferencz-József pálya 200 frt o.é.	5%	194.—	194.50
Pécs-barcsi pálya 200 frt o.é.	5%	223.—	224.—
Károly-Lajosgaliczicz.p. 200 frt o.é.	5%	305.25	305.50
Kassa-oderbergi pálya 200 frt o.é.	5%	143.75	144.25
Lemberg-czern.-jassi p. 200 frt o.é.	5%	167.50	168.—
Osztrák-magyar Lloyd 500 frt o.é.	5%	664.—	665.—
Osztrák északnyugoti p. 300 frt o.é.	3%	200.75	201.25
Rudolf-pálya 200 frt o.é.	5%	164.—	164.50
Első erdélyi pálya 200 frt o.é.	5%	158.50	159.—
Osztrák államvasuttárs. 200 frt o.é.	5%	343.—	343.50
Déli pálya 200 frt o.é.	5%	136.25	136.75
Délészak-ném. összek. p. 200 frt o.é.	5%	147.50	148.—
Tiszavidéki pálya 200 frt o.é.	5%	246.75	247.50
Bécsi Tramway 200 frt o.é.	5%	219.50	220.—
Magy. gácsországi pálya 200 frt o.é.	5%	158.50	159.—
Magyar északkeleti pálya 200 frt o.é.	5%	158.50	159.—
M. nyug. székesf.-gráczi 200 frt o.e.	5%	163.50	164.—
L) Iparvállalatok részvényei.			
Osztr. általán. épitő-társaság 200 frt		—.—	—.—
Innerbergi bányatársaság 200 frt		— —	— —
Judenburgi vasmü 70 frt		— —	— —

		Pénz	Áru
Liesingi serfőződe 100 frt	4%	65.50	66.50
Nezsideri papirgyár részv.-t. 200 frt	5%	— —	— —
Prágai vasipar-társulat 200 frt		172.—	173.—
Rima-murányi vas.-társ. 100 frt	5%	120.50	121.50
Salgó-tarjáni kőszénbánya 100 frt	5%	—.—	—.—
Bécsi fegyvergyár társaság 100 frt	5%	— —	— —
Által. waggon-kölcs.-t. Bpest 80 frt	5%	82.—	82.50
Bécsi épitő-társaság 100 frt		64.50	65.50
Assicurazioni gen. com. 1000 frt p.p.	5%	1950.—	— —
Azienda assicuratrice 1000 frt o.é.		— —	— —
«Duna» osztr. bizt.-r.-társ. 200 frt	5%	—.—	302.—
Viszontbiztositó-társ. bécsi 200 frt	5%	— —	— —
«Securitas» viszontbizt.-társ. 250 frt		— —	— —
Bécsi élet- és járad.-bizt.-int. 200 frt	5%	— —	330.—
Bécsi biztositó társaság 200 frt	5%	—.—	260.—
M) Váltók (látra).			
Amsterdamra 100 hol. frt	5%	98.05	98.20
Brüsseli 100 frank	4½%		
Német bankpiaczok 100 márka	5%	58.40	58.45
London 10 font st.	5%	119.—	119.30
Milano 100 ol. lira	5%	—.—	—.—
Franczia bankpiaczok 100 frank	3½%	— —	— —
Páris 100 frank	3½%	47.12½	47.17½
Pétervár 100 rubel	6%	— —	— —
Svájczi piaczok 100 frank	4%	47.20	47.25
Zürich 100 frank	4%	47.20	47.25
N) Valuták.			
Császári és királyi arany darabja		5.64	5.66
Császári és kir. reczés arany darabja		5.64	5.66
Osztrák-magyar 8 frtos arany darabja		9.46	9.47
20 frankos arany darabja		9.46	9.47
20 márkás arany darabja		11.67	11.69
Orosz imperiale darabja		9.74	9.76
Sovereigns darabja		11.88	11.91
Török arany lira darabja		10.78	10.80
Mária-Terézia (Levant) tallér darabja		— —	— —
Ezüst 100 frt o.é.		— —	— —
Ezüstjáradék-szelvény 100 frt o.é.		— —	— —
Német birodalmi bankjegy 100 márka		58.40	58.45
Olasz bankjegy 100 ol. lira		46.90	47.—
Orosz papir rubel darabja		1.16½	1.17

GUMMI ÉS HALHÓLYAG
valódi franczia 1 frttól 5 frtig tuczatonkint, legfinomabb párisi szivacsok 12 db. 3—5 frt.
HATSCHEK EMIL-nél
Budapest, Deák Ferencz-u. 15. — Megrendelések pontosan és titoktartás mellett, utánvét mellett teljesittetnek.

Népszerü orvostudomány.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvárusnál kapható:

Beniczky Irma. **Egészség könyve.** Egészségi szabályok, a leggyakrabban előforduló betegségek s a beteg-ápolásról. Két kötet. 80 kr.
Kiriny Kornél. Biztos sajátlagos gyógyszer a **keleti cholera** ellen ajánlva 50 kr.
Lengyel Dániel. **Orvosi tanácsadó** városon és falun. Olcsó kiadás 1 frt 50 kr.
Riecke G. A. **Anyák könyve.** A gyermek első nevelésének legfontosabb kérdéseiről. Ford. K.-Beniczky Irma. 40 kr.
Siklósy Károly. **Önfentartás.** Orvosi tanácsadó. 1 frt 40 kr.
Steiner János Dr. **Tanácsok a gyermekek természetszerü testnevelésére.** Ford. K.-Beniczky Irma. 40 kr.
Szili Adolf. **A szemüveg.** Népszerü értekezés. 80 kr.
Torday Ferencz Dr. **Az ember-boncztan,** élettan és életrendtan rövid kivonatban tornatanitók számára. 3 ábrával. 1 frt.
Wittmann Lázár. **A gyermekápolás rövid kézikönyve.** tekintettel a hazai viszonyokra. Kötve 1 frt 50 kr.

Cs. kir. kizárólag szabad.

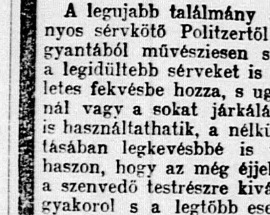

LEGUJABB JAVITOTT RUGANYOS SÉRVKÖTŐ.

A legujabb találmány az amerikai, ujonnan javitott ruganyos sérvkötő Politzertől; ez rugók nélkül van, tisztán ruggyantából müvésziesen szerkesztve s az a czélja, hogy még a legidültebb sérveket is lehető legrövidebb idő alatt egyenletes fekvésbe hozza, s ugy nappal a legerőfeszitőbb munkánál vagy a sokat járkálásnál, mint szinte éjjel alvásközben is használtathatik, a nélkül, hogy a sérvbajban szenvedő hivatásában legkevésbbé is volna akadályoztatva. Felette nagy haszon, hogy az még éjjel is a testen maradhat, mivel hogy a szenvedő testrészre kiváltképen jótékony kellemetes nyomást gyakorol s a legtöbb esetben még a sérv biztos gyógyulását is eszközli. A legtöbb orvosi tekintélyek által elismerve, megvizsgálva s a legjobbnak találva: professor Kovács a sebészeti kóroda elnöke, dr. Gross Lajos magy. kir. egészségügyi tanácsos, dr. Glück Ignácz kir. törvényszéki orvos által.

Alólirott egyszersmind nagy raktárt is tart angol és franczia aczél sérvkötőkből, függesztő készülékeket (suspensorium) gummiból, szövötteket, mint szinte szarvasbőrből. A szarvasbőr és gummi suspensoriumok czélja, hogy a tágulást megakadályozzák. Méhfecskendők, légpárnák, ágybetétek, periodtáskák, präservativumok, gummiharisnyák és mindennemü gummi áruczikkek. Sérvkötőknél kérem megjelölni: jobb, bal vagy kettős-e, mint szinte a test bőségét is. Megrendeléseket utánvétel mellett elfogad

POLITZER MÓR

cs. kir. szab. sérvkötő-késztő Budapesten, Deák-Ferencz-utcza.

Árak: urak, hölgyek és gyermekek számára, egyoldalunak dbja 6—10 frt, a kettősnek dbja 10—16 frt, gyermekeknek felével olcsóbb.

Ugyanitt kapható a legjobb amerikai sérvkenőcs. Egy tégely ára 3 frt 50 kr.

A karácsonyi és ujévi ünnepek közeledtével felhalmozódván a megrendelések, legczélszerübb ezeket ideje-korán beküldeni, hogy a képek esetleges ajándéknak még használtathassanak.

UJ! 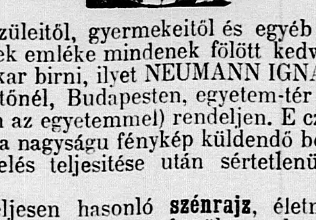 **UJ!**

A ki szüleitől, gyermekeitől és egyéb rokonaitól, kiknek emléke mindenek fölött kedves, arczképpel akar birni, ilyet NEUMANN IGNÁCZ, kir. szab. festőnél, Budapesten, egyetem-tér 5. sz. a. (szemben az egyetemmel) rendeljen. E czélra egy vizitkártya nagyságu fénykép küldendő be, mely a megrendelés teljesitése után sértetlenül visszaküldetik. 5338

Egy teljesen hasonló **szénrajz,** életnagyságu mellképben csak 3 frtba kerül, egy igen finom **kreonrajz** 6 frt. 25 darab ilyen (egy és ugyanazon személyről) csak 20 frtba kerül.

Előpénz: 1—2 és 8 frt. Olajfestésü arczképek 10 frttól feljebb. Ezen kivül készittetnek mindennemü festmények s a hozzájuk szükséges keretek megszereztetnek. Minden megsérült, sőt a megszakgatott képek is kijavittatnak és helyrehozatnak.

Vidéki megrendelések öt nap alatt teljesittetnek.

Tessék a czimet pontosan megfigyelni.

Az egész kereskedő-világ előnye.
A könyvvitel felforgatása!

Egyetlen keveskedő sem mulassza el üzletében Poppe O. uj könyvvitele bevezetését, mely lehetségessé teszi, hogy csekély idő alatt, mindenkor teljes tudomást szerezhetünk üzletünk állásáról; egy uj sajátságos, önmagát ellenőrző számjáték folytán, tisztán áttekinthető. Egyszerüsége s az áttekintés könnyüsége következtében minden szakban bevezettetik. — Ezen az egész sajtó s összes szakértők által melegen ajánlott könyvét. Poppe O. uj könyvvitelét minden kereskedőnek és iparosnak meg kellene szerezni. (Ára 1 frt 80 kr., gyakorlati részek nélkül 90 kr).

Zilahy S. könyvkereskedése
Budapest, váczi-utcza 12.

Kerestetnek.

Nevelők és nevelőnők nemesi családokhoz. Egy gazdászathoz: kezelő, **kasznár** 1200 frttal, stb., **ispán** 500 frt és járulékokkal, **kastélyfelügyelő** 800 frt és szabad lakással, főerdész, főkertész, gépész, főmolnár, raktárnok, 800 frttal, több segéd, továbbá házi kisasszony és gazdasszony. Bővebbet **«Minerva»** központi irodájában, Budapest, II., fő-utcza 34. Válaszolásért 15 kros bélyeg csatolandó. Beszélő órák 4—6-ig. 5362

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban BUDAPESTEN, VI. ker., himző- és kalap-utcza sarkán, 1. sz.

A FRANKLIN-TÁRSULAT kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvárusnál kapható:

AZ

OLCSÓ KÖNYVTÁR,

legujabban megjelent füzetei.

Szerkeszti: GYULAI PÁL.

147. füzet: **Gozlán** Leo. **Három ara egy koronára.** Francziából forditotta Sz. E. 20 kr.
148. « **Suonio. A hold regéi.** Finnből forditotta Vikár Béla 20 kr.
149. « **Orosz beszélyek.** Irták Puskin S., Gogoly Miklós, Krylov J., Dosztojevszkij T. és Turgenyev J. Oroszból forditotta Csopey László 80 kr.
150. « **Fáy** András. **Érzelgés és világ folyása.** Beszély levelekben. Harmadik kiadás. 30 kr.
151. « **Lever** Károly. **Viharban.** Regény. Angolból forditotta György Aladár 60 kr.
152. » **Legouvé** Ernő. **Beatrix** vagy a szinművészet istennője. Szinmű 5 felvonásban. Francziából forditotta Feleky József 40 kr.
153. « **Csiky** Gergely. **Az első és a második.** Elbeszélés. 30 kr.
154. « **Malot** Hector. **Pompon.** Regény. Francziából forditotta Sz. E. 80 kr.
155. « **Berczik** Árpád. **Az igmándi kispap.** Népszimű 3 felvonásban 30 kr.

MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK.

F. évi deczember hó 1-én a cs. kir. szabadalmazott duna) gőzhajózási-társulat Duna és Száva állomásairól Sziszek-Zágráb Károlyvároson át Fiuméba (m. kir. államvasutakszállitandó gabona, hüvelyesvetemények és liszt, maláta olajos vetemények, olajpogácsa és olajpogácsalisztre nézve mérsékelt dijtételeket tartalmazó közvetlen dijszabás lép életbe.

Ezen dijszabás a magyar kir. államvasutak dijszabási osztályában kapható.

Budapest, 1882. november hó 27-én. **Az igazgatóság.**

E rovatban *minden szó* beiktatása *2 krba* kerül, hirdetések után, melyek a hirdető félnek külön lakczimével is elvannak látva, még 30 kr. bélyegdij fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

Minden hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivata[l] Levélbeli tudakozodásokra is pontosan válaszolunk ha a válaszra szükséges postabélyeg beküldetik

Erényes leány! Levele van a kiadóhivatalban. 1648

Légy nyugodt, bizzál bennem. Örökke tied. 1666

Ibolya! Kedves ajándékod szerfelett kellemesen lepett meg. Ezerszer köszönöm jóságodat édesem. Kecskeméti-uteza 2. szám. Holnap a többit. 1664

Nőül óhajt egy fiatal ember szerény igényü leányt. Ajánlat S. alatt a kiadóhivatalba. 1662

«Passe partout.» Levelét csak ma 27. vettem, válaszolni fogok azon czim kezdő betüivel, melylyel ön levelemre állitólag választ adott a postán, de a kiadóhivatal utján. 1655

Fiatal, müvelt úr, 1200 frt jövedelemmel, hajlandó csinos, fiatal nővel, ki némi vagyonnal bir, közös háztartásba lépni. Ajánlatok «Gentleman» czim alatt a kiadóhivatalba intézendők. 1658

Passepartoutnak sürgős levele van az ismert jel alatt a kiadóhivatalban. 1660

Házassági ajánlat. Egy 30 éves, felsőbb tanodákat végzett gazdálkodó óhajt házias vagyonos nővel — akár özvegy, — házasságra lépni. Levelekei kér «Pusztai» név alatt a kiadóhivatalba. 1928

Mely vagyonos férfi volna hajlandó egy csinos fiatal özvegynőt boldogitani? Levelek «kedélyesség» czim alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 2156

Egy 24 éves, fiatal, csinos özvegy, szegény de példás viseletü, ki kellemetlen helyzetben van, el van határozva egy öregebb jómódu uri emberrel közelebbi ismeretséget kötni, ki őt a gondoktól megszabaditaná. Ajánlatok «kellemetlen helyzet» czim alatt a kiadóhivatalba intézendők. 2155

Egy szép, művelt özvegy úrinő kevés igenyekkel, jó gazdasszony, házasságot kötni óhajt, egy müvelt, fiatal, esetleg özvegy csinos emberrel, kinek legalább 1000 frt évi jövedelme van. Ajánlatok «A. O. 8765» alatt a kiadóhivatalba intézendők. 2203

Egy fiatal, jó családbol való leány (örökös nő) komoly ismeretséget óhajt kötni egy jó családból való, fiatal hivatalnok vagy földbirtokossal. Levelek a kiadóhivatalnak «Helena» czim alatt. 2204

Egy igen mivelt, kellemes, kedves, csinos, fiatal nő, vagyon nélkül, férjhez óhajt menni egy komolyabb gondolkozásu, biztos existentiával biró, babár korosabb férfihez is. Levelek «nemes lelkü nő» czim alatt a kiadóhivatalba küldendők. 2177

Házassági ajánlat. Egy 24 éves kereskedő, kinek egy nagyobb vidéki városban 5000 frtot jövedelmező vas- és fűszerüzlete van, óhajt egy 17—22 éves csinos külsejü, házias nevelésü leányt nőül venni, ki 6000 frt készpénzzel rendelkezik. Ajánlatokat elfogad és kér «Kereskedő» név alatt a kiadóhivatalba küldeni. 2112

Eladás.

Évenkint 10 métermázsa szaruhegy és fésüs üzletből való forgács eladó. Hol? megmondja a kiadóhivatal. 1665

Vasmegyében közel a város és vasuthoz egy igen szép birtok eladó, mely áll: 420 hold szántóföldből a gazdasági épületek és fundus instructussal együtt, továbbá nagy kastélyból 40 szobából és a hozzá tartozó 120 holdnyi park. 2197

Egy igen szép ló, szine pej, kancza, 7 éves 163 cm. magas, tökéletesen lovagolva, szelid, igen alkalmas női lónak, eladó. Bővebbet a kiadóhivaalban. 2176

Egy 2 pár kőre, gőzgép hajtásra berendezett malomszerkezet eladó. Az egyik kő 36", a másik 42" átmérőtü. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2198

A Józsefvárosban egy földszintes ház, mely 1650 frtot jövedelmez évenkint, eladó, vagy pedig egy vidéki megfelelő birtokért cserébe adatik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2167

Egy 12 hónapos, fiatal, valódi uj-fundlandi kutya eladó. Hol? megmondja a kiadóhivatalban. 2175

Veszprémmegyében a deveceri vasuti állomástól ¼ órányira egy 138 holdból álló birtok egy tagban, szép kastélylyal és parkkal, mely kis javitást igényel, továbbá lakház és gazdasági épületekkel, melyek a tanyán künn vannak, eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2166

Somogymegyében, Barcs állomáshoz másfél óra. 282 hold birtok eladó öt évi részletekben is kifizethető. Bővebbet a kiadóhivatalban. 1624

Egy vidéki nagy városban egyedüli teljesen berendezett gőzfürdő, 15 kabinet fürdőkádakkal, a hozzá tartozó restauraczióval eladó, esetleg egy budapesti házért, vagy a környékben levő kisebb birtokért felülfizetés mellett cserélendő volna. A fürdő évenkinti tiszta jövedelme 3200 frt. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2107

Egy jó karban levő vasszerkezetü 2 pár kövesszijjakra menő dunai-malom, tökéletesen bebutorozva eladó. A malom mindig menetben van. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2111

Egy nagyobb vidéki városban a főpiaczon már 12 év óta fennálló, jól felszerelt és igen csinosan berendezett füszer- és rövidárú üzlet előnyös feltételek mellett eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2106

Egy szőnyeg, marmarosi készitmény, pamlag elébe való különféle szinből satirozva, hossza 2 m. 90 cm., szélessége 2 m. 35 cm., 50 frt eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2065

Egy vizi malom 3 pár köre, Várpalota (Fehérmegyében) várostól negyedórányira szép lakházzal, istállóval és kerttel kedvező feltételek mellett eladó. A folyó vize soha sem fagy be és igy télen nyáron őrölhető. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2052

Zalamegyében, Nagy-Kanizsához és az ottani vaspályához egy órányira állam uton 191 holdas birtok épülettekkel és felszereléssel együtt eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2207

Egy kettős 36" franczia kövekkel ellátott malomszerkezet, kiemelő készülékkel, kővágó-szerszámmal, készülék szitára való őrléshez, pater noster és transmissio, sajtárok, kármentővel együtt eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2208

Egy 25 lóerejü gőzkazánnal, és 5 pár kövü malomszerkezettel ellátott gőzmalom eladó. 2173

Vétel.

Használt butorok megvételre kerestetnek. Vevő czime a kiadóhivatalban. 1659

Gömör- vagy Borsodmegyében egy 25.000 forintot érő birtok kerestetik megvétel végett, kell, hogy gazdasági épületekkel ellátva, jó fekvesü és ármentes legyen. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2190

Kerestetik megvétel végett egy 500—1600 holdig terjedő legjobb minőségü ármentes birtok, mely Fehér- vagy a szomszéd megyékben fekszik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2169

Birtok Budapest környékén 60,000 frt értékben, szép lakház és kerttel kerestetik megvétel végett. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2049

A Lipót- vagy belvárosban kerestetik egy csinos báz megvétel végett. Ajánlatok «Ház 2063» czim alatt a kiadóhivatalba intézendők. 2063

Biharmegyében egy 2000—3000 holdas birtok lak- és gazdasági épületekkel együtt megvétel végett kerestetik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2026

Egy jó forgalommal biro füszerüzlet helyben vagy nagyobb vidéki városban megvétel végett kerestetik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2047

Egy kávéház berendezésére szükséges összes butorok és tárgyak megvétel végett kerestetnek. 2083

Egy jól dresszirozott vizsla megvétel végett kerestetik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2045

Kerestetik megvétel végett egy 500 holdas birtok felszereléssel együtt, közel a városhoz, lehetőleg Pestmegyében. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2093

Kerestetik megvétel végett az alföldi sikságon a «Sárrét» vidékén egy 1500—3000 holdból álló birtok, lakházzal és egyéb épületekkel együtt, melyből pár száz holdja szántóföld, 2—300 hold legelő legyen, a többi pedig a sárréti vizállásból álljon, mely vizi szárnyasokkal bővelkedik, hogy vadászni lehessen. Főfeltétel, hogy a birtok egy tagban legyen. Ajánlatok «Birtok 2061» czim alatt a kiadóhivatalba intézendők. 2061

Megvétel végett kerestetik egy malomszerkezet 2 pár 36" kövekkel, ha van hozzá darálószerkezet, is ugy ez is átvétetik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2115

Vas-, Zala-, Komárom- és Veszprémmegyékben előforduló kisebb birtok 150 holdig megvétel végett kerestetik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2148

Egy fiatal newfundlandi kutya megvétel végett kerestetik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2145

Kerestetik megvétel végett egy három pár köre készült malomszerkezet. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2108

Kerestetik megvétel végett a muzeum környékén egy ház 50,000 frt értékig. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2164

Pest- vagy Somogymegyében megvétel végett kerestetik egy 500—600 holdas birtok, urilakkal és gazdasági épületekkel. Bővebbet a kiadóhivatal. 2183

Kerestetik megvétel végett helyben egy kisebb ház, a kálvária- vagy a Mátyás-téren és annak környékében. Bővebbet a kiadóhivatal. 2139

Alkalmazást nyer

Ügynökök, kik tüzbiztositások szerzésével helyben foglalkozni hajlandók, provizio esetleg havi fizetés mellett, felfogadtatnak. Értekezhetni nagy mező-utcza 6. szám, II. emelet 14 ajtó, 1656

Egy ügyes szakácsné, ki jól süt és főz, azonnal alkalmazást nyer helyben. Hol? megmondja a kiadóhivatal. 2211

Kerestetik vas- és füszerüzlet számára egy segéd, ki a magyar és német nyelvet szóban és irásban tökélesen birja, a tót nyelvet pedig jól beszéli. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2209

Egy IV. gymnáziumot végzett tanuló mint tanoncz itt helyben azonnal alkalmazást nyer. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2210

Egy fiatal, müvelt nő, kinek kötelessége volna a haztartást vezetni és egyuttal 2 leányka fölötti felügyeletet gyakorolni, azonnal alkalmazást nyer, Ajánlatok arczképpel együtt «házvezetőnő 2188» czim alatt a kiadóhivatalba küldendők. 2188

Egy csinos szobaleány, ki a rendes teendőin kivül különösen a fehérnemü varrásban tökéletes, vidékre azonnal alkalmazást nyer. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2060

Egy fiatal, becsületes magaviseletü, tiszta és jó főző szakácsné kerestetik vidékre azonnali alkalmazásra. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2059

Kerestetik vidékre egy csinos fiatal kaszirnő, ki magyarul és németül tud. Bővebbet a kiadóhivatal. 2091

Kerestetik vidékre rendes vendeglőbe egy kiszolgáló csinos fiatal pinczérnő. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2048

Egy fiatal csinos leány mint kaszirnő vidékre azonnal alkalmazást nyerhet. Bővebbet a kiadóhivatal. 2124

Kerestetik egy gazdasszony, ki sütni, főzni jól tud és a ha[ztar]tás vezetésében kitünő jártassággal bir. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2127

Egy helybeli nagyobb első rendü diszmükereskedésben egy tanoncz azonnal alkalmazást nyer. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2147

Kerestetik vidékre egy nagy uri házhoz egy becsületes és jó családból való leány, ki a szobaleányi teendőket érti, ki a varrásban és vasalásban kitünő jártassággal bir, szobákat tisztogatni ért, asztalt teriteni és fölszolgálni tud. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2187

Egy magányos uri ember, ki egy nagyobb uradalomban gazdatiszt, keres egy jó családból való leányt, ki is nála mint házikisasszony illetőleg házvezetőnő az egész háztartást vezetni képes volna. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2154

Egy 14 éves leány, ki csupán németül beszél, azonnal alkalmazást nyer kis leánykák mellé mint játszótárs. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2158

Egy fiatal leány, ki szépen németül beszél, kerestetik egy leányka mellé játszótársul. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2159

Kerestetik egy tanoncz vidéki nagyobb vas- és füszerüzletbe, ki magyarul s németül beszél és ir és azonkivü a tót nyelvet is beszéli. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2200

Egy igen jó szakácsné helyben azonnal alkalmazást nyer. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2126

Egy nőtlen fiatal ember, ki a gazdasági akadémiát végezte, magyarul és németül tökéletesen beszél és ir, mint gazdasági irnok alkalmazást nyer. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2144

Egy csinos, fiatal, jó főző szakácsné helyben azonnal alkalmazást nyer. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2178

Egy jó családból való becsületes leány, mint szobaleány vidékre azonnal alkalmazást nyerhet. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2181

A főzésben és sütésben nagyon ügyes szakácsné vidékre azonnal alkalmazást nyer. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2191

Egy nőtlen, fiatal róm. kath. gazdatiszt, ki úgy elméleti, mint gyakorlati képzettségéről bizonyitványokkal rendelkezik, alkalmazást nyer. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2168

Kerestetik egy mükertész, ki jó bizonyitványokkal rendelkezik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2196

Egy fiatal 17—18 éves leány, ki magyarul és németül beszél és a néiruha- valamint fehérnemü-varrásban ügyes, mint bonne gyermekek mellé alkalmazást nyer. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2151

Vidékre egy szobaleány kerestetik előnyös feltételek mellett. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2023

Egy vidéki jó vendéglőben, ügyesen és gyorsan dolgozó szakácsné azonnal alkalmazást nyer. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2043

Egy 7 éves gyermek mellé kerestetik egy jól és tisztán németül beszélő 14 éves leány játszótársul. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2096

Egy ügyes, tapasztalt kertész, ki a virágos és konyha-kertészetet, valamint a gyümölcsészetet egyformán érti és kitünő bizonyitványokkal bir, azonnal alkalmazást nyerhet. Bővebbet a kiadohivatalban. 2073

Két kulcsárné kerestetik, kell, hogy ilyen minőségben már szolgáltak legyen és ezt bizonyitványokkal igazolni tudják. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2102

Alkalmazást keres

Hirdetmény. Egy jó házból való 26 éves fiatal ember, ovadék tétel mellett óhajtana üzletvezetői, könyvelői, pénztárnoki vagy bármely tisztességes állást elfoglalni, magyarul, németül beszél és ir, a kereskedelmi tanfolyamot jó sikerrel végezte, bizonyitványainak másolata a kiadóhivatalban megtekinthető. 1663

Egy gazdatiszt, ki több évekig nagyobb gazdaságokat önállóan kezelt, és a gazdászat minden ágában jártas, óhajt azonnal, vagy tavaszra ismét állomást elfogadni. Bővebbet Mézesy József, Budapest, váczikörut 31. sz. 38. ajtó. 1639

Egy 6 osztályt végzett, fiatal német leány, ki azonkivül kézimunkákban igen gyakorolt, gyermekek mellé ajánlkozik mint bonne. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2201

Egy jó családból való fiatal leány, ki a magyar, német és franczia nyelvet egyaránt birja és minden kézimunkában, ügyszinte háztartásban jártassággal bir, kivan mint társalkodónő miharább állást, nem annyira a pénzre, mint inkább a jó banásmódra fektet sulyt. Bővebbet a kiadóhivatal. 2161

Egy kiszolgált katona, nős, mint kocsis valamely uraságnál alkalmaztatni óhajt, ezen minőségben már szolgált és jó bizonyitványai vannak. Bővebbet a kiadóhivatal. 2123

Egy szobaleány, ki magyarul és németül beszél, fehérnemü varrásban jártas, a mosást és vasalást érti, alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2140

Egy fiatal csinos leány, ki a fehérnemü és nöiruhavarrásban tökéletes jártassággal bir, hasonló üzletben alkalmazást óhajt. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2117

Mint elárusitónő kasziruő, vagy mint ügyes női ruhavarrónő keres alkalmazást egy fiatal 18 éves csinos kisasszony, és miután a magyar, német és tót nyelvet is beszéli, gyermekek mellé mint bonne is ajánlkozik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2070

Egy fiatal ember, ki kis korától fogva folyton gazdaság körül volt, 3 reáliskolát és a gazdasági iskola három évi tanfolyamát jó sikerrel végezte, jelenleg mint kezelő tiszt egy kisebb gazdaságban müködik, egy nagyobb gazdaságban óhajt alkalmaztatni, bár csekély fizetésért is, csakhogy alkalma legyen szakmájában bővebb tapasztalatokat szerezni. Czim megtudható a kiadóhivatalban. 2087

Egy egészséges, erőteljes, fiatal ember, ki a felső gazdasági iskolát végezte, magyarul és németül jól beszél és ir, az erdészetben is kitünő jártassággal bir, mint gazdasági irnok vagy mint erdész alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2092

Egy 15 éves leány ki magyarul és németül jól tud, játszótársul ajánlkozik gyermek mellé. Bővebbet a kiadohivatalban. 2022

Száraz dajkának vagy mint szakácsnénak ajánlkozik egy fiatal egészséges nö. Bővebbet a kiadóhivatal. 2014

Egy fiatal, csinos külsővel biró komorna, ki magyarul, németül és totul beszél és ir, a fehérnemü- és nőiruhavarrásban, valamint a finom kézimunkákban teljesen jártas, szóval a komornai teendőkben tökéletes, mert mint ilyen nagy úri házaknál már szolgált és jó bizonyitványokkal rendelkezik, ismét alkalmaztatni óhajt. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2153

Egy 32 éves, nős, róm. kath. gépész, ki a magyar, német, dalmát, szerb és tót nyelvet egyaránt beszéli és irja, és a legjobb bizonyitványokkal rendelkezik, alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2162

Egy magyarul és németül beszélő csinos kaszirnő, ki jelenleg is hason alkalmazásban van, helyét változtatni óhajtja. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2180

Egy kocsis, nős, családos, kiszolgált katona, jó bizonyitványokkal, hasonló minőségben uraságoknál alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2194

Egy fiatal csinos nő, ki a nőiruha és fehérnemü varrást érti, az öltöztetés- és fésülésben ügyességgel bir, a mosást és vasalást jól tudja, uri házhoz mint szobaleány vagy komorna alkalmaztatni óhajt. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2086

Egy róm. kath. jó családból való 28 éves nő, ki a gazdasszonyi teendőkben, valamint a külső gazdaság minden ágában tökéletesen jártas, sütni, főzni jól tud, mint házvezetőnő alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2185

Egy csinos szobaleány, ki a nőiruha- és fehérnemüvarrásban igen jártas, továbbá a finom fehérnemük vasalását érti, nemkülönben minden a hatáskörébe vágó teendőket tudja, helyben uri házaknál alkalmazást keres. 2189

Egy csinos kaszirnő, ki jelenleg is hason minőségben müködik, helyét változtatni óhajtja. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2146

Egy igen ügyes és szorgalmas fiatal nő, ki a házi teendőkben tapasztalt, főzni, sütni jól tud, nem kevésbbé érti a külgazdaság vezetését is, mint gazdasszony vagy mint kulcsárné alkalmaztatni óhajt. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2132

Egy kiképzett szabónő, ki mindenféle fehérneműket, női felső ruhákat és kalapdiszitéseket a legjobb izléssel ügyesen készit, hason munkák végzésére ajánlkozik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2012

Egy tisztességes, becsületes jellemü özvegynő, ki minden tekintetben megbizható munkásnő, ép úgy a belső mint a külső gazdaság vezetésében, mint gazdasszony alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2010

Egy 28 éves r. kath. nőtlen gazdatiszt, ki ugy elméletileg, mint gyakorlatilag teljesen képesitve van, érti az erdő, szőlő és pinczekezelést, alkalmaztatni óhajt. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2055

Egy tapasztalt gazdatiszt, kinek müködéséről a legjobb bizonyitványok tanuskodnak, és ki a gazdászat minden szakmájában a legnagyobb gyakorlottsággal bir, alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatal. 2069

Egy 17 éves fiatal ember, füszerkereskedő-segéd, ki a magyar, német és tót nyelvet tökéletesen érti, az egyszerü és kettős könyvvitelben igen jártas, kalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatal. 2134

Egy 27 éves nőtlen kertész, ki a konyha- és virágkertészetben tökéletesen jártas, a virágágyak és virágházak kezelésében ügyes, alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2135

Fiatal hirlapiró, politikai- és irodalmi képzettséggel, magán-titkárnak ajánlkozik előkelő helyre. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2103

Egy csinos leány, ki a fodrászatban és varrásban ügyes, azonkivül a házi teendőkben igen jártas, mint szobaleány alkalmazást keres, ilyen minőségben nagy házakban már volt és jó bizonyitványokkal rendelkezik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2114

Egy fiatal csinos magyar nő, ki nem csak a ház körüli teendőket, hanem gyermekek gondozását és nevelését is magára vállalja, ebbeli jó tulajdonságain érvényesitésére helyet keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2016

Egy 15 éves leány, ki magyarul és németül szépen beszél, kézi munkákban igen gyakorolt, mint játszótárs gyermekek mellé ajánlkozik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2192

Egy jó családból való mivelt szép fiatal nő mint házikisasszony óhajt alkalmaztatni valamely előkelő családnál. A fiatal nő a ház körüli teendőket teljesen érti és jártas a külgazdálkodásban is. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2034

Mint társalkodónő kiván alkalmaztatni egy igen mivelt özvegynő. Bővebben a kiadóhivatalban. 2121

Egy mivelt idősebb nő, előkelő családból való, mint házvezetőnő óhajt alkalmaztatni. Bővebben a kiadóhivatalban. 2119

Egy csinos szobaleány, kinek jó bizonyitványai vannak, alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2138

Egy 20 éves vidéki magyar leány, mint szobaleány alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2032

Lakás és bérlet.

Kerestetik haszonbérbe egy kétemeletes ház vagy egy nagy egy emeletes ház a belvárosban vagy annak környékén. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2152

Egy 600 holdas birtok Pest- vagy Hevesmegyében, vasuthoz közel, lakházzal és gazdasági épületekkel együtt haszonbérbe vétele végett kerestetik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2193

Kerestetik a belvárosban egy öt, esetleg hat szobából álló első emeleti lakás azonnali elfoglalás végett. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2133

Szeszgyárnak alkalmas épületek és regále nagyforgalmu keresztutak csomópontján akár belső berendezéssel, akár anélkül haszonbérbe adandó. Lehetséges az is hogy a gazdasági szeszgyár fix adminisztráczióra biztositék mellett adassék átal. Többet a kiadóhivatalban. 2179

Kerestetik haszonbérbe egy 600 holdas birtok Fehérmegyében vagy annak környékén. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2184

Két nőtlen államtisztviselő két egymásbanyiló, diszesen butorozott, külün bejáratu szobát keres a budai oldalon, a lánczhidhoz lehetőleg közel. 2199

Oktatás.

Egy magasabb miveltségü társalkodónő kerestetik, ki a franczia, német nyelvet tökéletesen beszéli és zongorázni tud. Bővebben a kiadóhivatalban. 2037

Egy okleveles tanitónő, ki a magyar tantárgyakban alaposan tanit, a német és franczia nyelvben pedig csak kezdetleges oktatast adhat, ellenben a zongorában és kezi-munkákban kitünő jártassággal bir, mint nevelőnő alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2110

Egy okleveles tanitónő, ki zongorázni jól tud, vidékre alkalmazást nyer. Fizetés 400 frt és teljes ellátás. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2195

Egy tanárjelölt, róm. kath., ki a magyar, német és franczia nyelvet tökéletesen beszéli, igen kedvező feltételek mellett azonnal alkalmazást nyerhet vidékre. Ajánlatok «Tökéletes 2202» czim alatt a kiadóhivatalba intézendők. 2202

Egy tanárjelölt, ki már 6 éven át önállólag úgy alsóbb mint felsőbb osztályu növendékek mellett fényes sikerrel müködött, a magyar és német nyelvet tökéletesen, a francziát részben birja, ellenben a zogorát pracise tanitja. Bővebbet a kiadóhivatal. 2125

Kerestetik vidékre előnyös föltételek mellett egy mivelt nevelőnő, ki a német és franczia nyelvet tökéletesen beszéli és zongorázni jól tud. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2131

Egy kitünő oklevéllel biró munka-tanitónő, ki a rendes iskolai tantárgyak tanitásán kivül, még a franczia és zongorában is kezdetleges oktatást adhat, mint nevelőnő alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2182

Egy kitünő zongoratanitó órákat óhajt adni. Bővebben a kiadobivatalban. 2128

Egy magányosan álló idősebb özvegynő, ki a magyar, német, franczia nyelvet teljesen birja, valamely uri házhoz mint nevelőnő óhajt alkalmaztatni. Bővebben a kiadóhivatalban. 2120

Egy végzett tanárjelölt, ki a magyar, német és franczia nyelvet tökéletesen beszéli, valamint zongorázni jól tud, mint nevelő helyben alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2105

Egy mivelt, szolid, idősebb nő kitünő zongoraórákat óhajt adni a fővárosban. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2099

Egy nevelőnő, ki az elemi és polgári osztály tantárgyaiban, valamint kezdőket a zongora, franczia és kézimunkákban képes oktatni, alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2051

Egy 22 éves művelt leány, ki a zongorában és énekben alaposan ki van képezve, a magyar és német nyelvet tökéletesen, ellenben a franczia nyelvet némileg beszéli, mint társalkodónő vagy mint nevelőnő alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2150

Egy szolid, magyar nő mint társalkodónő alkalmaztatni óhajt, mindennemü finom kézimunka készitését, valamint kézen vagy gépen varrást s tarka ruha szabást kitünően érti, esetleg gyermekek nevelését is elvállalja, németben s franczíában kezdőket oktathat s tótul folyékonyan beszél, ajánlatokat e lap kiadóhivatalába kéri «magyar leány» czimen. 1651

11, 10 és 5 éves leányka mellé egy nevelőnő kerestetik vidékre, ki franciául beszél és jól zongorázik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2122

Kerestetik vidékre 2 leányka mellé egy nevelőnő, ki a német és franczia nyelvet, valamint a polgári iskola tantárgyait tanitani képes. Kik zongorázni tudnak előnyben részesülnek. Fizetés 200 frt és teljes ellátás. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2058

Egy fiatal, művelt leány órákat óhajt adni a fővárosban a franczia és angol nyelvből, valamint a zongorából. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2079

Egy okleveles tanitónő, ki a rendes tantárgyakon kivül a német nyelvet és zongorajátékot alaposan tanitja, a franczia nyelvben csak kezdőket, továbbá minden női kézi- és diszmunkát, gépen fehérnemü és ruha varrást, szabást és himzést a legnagyobb gyakorlotsággal végez, végre a gazdasszonykodás körül is jártassággal bir, mint nevelőnő alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2004

Különféle.

Egy igen szegény özvegy nő, ki keresményéből két gyermekét fentartani nem képes, kéri a gyermektelen szülőket, 7 éves fiát és 5 eves leánykáját, kik szepek egészségesek és eddig is már elemi iskolába jártak, őket örökbe fogadni. Vallásra nézve katholikusok. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2143

Egy kisasszony felső ruha- és fehérneműek készitését elvállal szerény igények mellett, esetleg házba is eljár hasonló munkák végzésére. Bővebbet a kiadóhivatalban. 1913

A tyukszemirto Haschisch Collodion készitője Rozsnyay Mátyás aradi gyógyszerész; főraktára Budapesten Thallmayer és Szeitz nádor utcza 7. szám. Ezek által minden gyógyszerész és magán ember hozzájuthat. 1510

Dohány- és bélyegáruda váltótörvényszék épületében, bálvány-utcza 22. sz. azonnal átadhato. 1646

Egy két hónapos, egészséges, kis lányt örökségbe ajánl az anya szegénység miatt. Bővebbet a kiadóhivatal. 1657

A muzeum közelében egy emeletes ház 600 □ öl telekkel bérbe, vagy eladó, esetleg földbirtokért elcserélendő. Bővebb értesitést a kiadóhivatalban. 1654

Gácsi posztógyár

Van szerencsénk a t. c. közönséget értesiteni, miszerint gyárunkban mindenféle nyilvános intézeteknek való pokróczokon kivül gazdasági szürke koczkás és drappszinü ugynevezett angol lovagló takarókat tiszta gyapjúból gyártunk, melyek minden ilynemü a kereskedelemben előforduló gyártmányt felülmulnak.

Ezen gazdasági lótakarókat, melyek 1—1. végben kisebb lovak számára 4 párt, nagyobb lovak számára pedig 3 párt tartalmaznak, csakis egész végekben adjuk el, végenként 26 frtjával; drappszinü lótakarókat párját szegély nélkül 18 frtjával, vörös posztóval szegélyezve 20 frtjával.

Hogy a fogyasztónak ezen lótakarók gyári áron való megszerzését megkönnyithessük, elküldjük azokat bérmentve akár póstán akár vasuton.

Kérünk tehát minél számosabb megbizást, ha csak kisérletképen is, és kezeskedünk arról, hogy a ki ilyen takarókat egyszer tőlünk vásárolt, állitásunk valóságáról meggyőződve, teljesen meg lesz elégedve. — Megrendelések intézendők 5301

A gácsi posztógyárhoz

Utánnyomat nem dijaztatik. Bpest fürdő-utcza 10. sz.

Fáczán,

szarvas, őz, nyul, fenyvesmadár, s. a. t. **stiriai poular** és **kappan** mindenkor friss állapotban és minden menynyiségben

Budapesten a hallér és torony utcza sarkán 5261

PÁL KÁROLY,

vadaskereskedőnél

Vidéki megrendelések utánvét mellett.

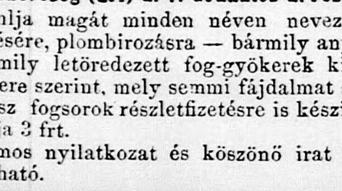

MEZEY PÉTER fogász Budapesten, **koronaherczeg (uri) u. 7. Gránátos u. rószén 10. II. e. 14.**

Ajánlja magát minden néven nevezendő műfogak készitésére, plombirozásra — bármily anyaggal.

Bármily letöredezett fog-gyökerek kivételére, saját módszere szerint, mely semmi fájdalmat sem okoz.

Egész fogsorok részletfizetésre is készittetnek; fogak darabja 3 frt.

Számos nyilatkozat és köszönő irat kivánatra felmutatható. 5217

Nyujtsuk a szerencsének jobbunkat!

400,000 márka

főnyereményt igér kedvező esetben a legujabb hamburgi nagy **pénzsorsjáték,** mely a magas **kormány által** jóváhagyatott s biztosittatott.

Eme ujabb játék-tervezet előnyös berendezése abban áll, hogy rövid pár hó lefolyása alatt 7 sorsolásban **47,600 nyereménynek** kell bizton történni, ezek között vannak főnyeremények esetleges **400,000** r. márka, illetőleg

1 nyerem. à m.	250,000	3 nyerem. à m.	6000
1 nyerem. à m.	150,000	54 nyerem. à m.	5000
1 nyerem. à m.	100,000	5 nyerem. à m.	4000
1 nyerem. à m.	60,000	108 nyerem. à m.	3000
1 nyerem. á m.	50,000	264 nyerem. à m.	2000
2 nyerem. à m.	40,000	10 nyerem. à m.	1500
3 nyerem. à m.	30,000	3 nyerem. á m.	1200
4 nyerem. à m.	25,000	530 nyerem. à m.	1000
2 nyerem. à m.	20,000	1073 nyerem. à m.	500
2 nyerem. à m.	15,000	27069 nyerem. à m.	145
1 nyerem. à m.	12,000	összesen 18,436 nyeremény	
24 nyerem. à m.	10,000	à m. 300, 200, 150, 124, 100,	
3 nyerem. à m.	8000	94, 67, 50, 40, 20.	

Ezen nyereményekből az első osztályban 4000 sorsoltatik ki 116,000 m. összegben.

Ezen nagy, az állam által biztositott pénz-sorsjáték **legközelebbi** nyereményhuzása hivatalosan van megállapitva és

már f. évi deczember 13- és 14-én

fog végbemenni.

1 egész eredeti sorsjegy csak 6 m. vagy **3.50** frt o. é.
1 fél » » » 3 » » **1.75** frt o. é.
1 negyed » » » 1½ » » **90** kr. o. é.

Mindennemü megbizások, **a pénz beküldése, postautoni fizetés vagy az összeg utánvétele mellett** rögtön a leggondosabban teljesittetnek, mindenki az állam czimerével ellatott **eredeti sorsjegyet** tőlünk saját kezeibe kapja.

A megrendelésekhez a szükséges hivatalos tervezetek ingyen mellékeltetnek, melyekből ugy a nyeremények beosztása az illető osztályokra, mint szintén az illető betétek is megláthatók és minden huzás után érdekelt feleinknek felhivás nélkül megküldjük a hivatalos huzási lajstromot. Kivánatra a hivatalos tervet előre megküldjük megtekintés végett bérmentve, és készek vagyunk nem tetszés esetében a sorsjegyet az összegnek visszafizetése mellett huzás előtt visszavenni. A kifizetések tervszerün pontosan s az állam jótállása mellett történnek.

Csoportozatunk mindig a szerencse kegyeltje volt és érdekelt feleinknek gyakran a legnagyobb nyereményeket fizettük ki, többek között **250,000, 100,000, 80,000, 60,000, 40,000** stb. márkával.

Egy ily, a **legszolidabb alapokra** fektetett vállalatnál előreláthatólag mindenütt a legélénkebb részvétre lehet bizton számitani s kérjük ennélfogva, hogy minden megrendelést teljesithessünk, a megrendeléseket, már **a közeli húzás miatt is minél előbb egyenesen** hozzánk beküldeni.

KAUFMANN ÉS SIMON

bank- és váltó-üzlete Hamburgban.

U. i. Ezennel köszönetünket nyilvánitjuk az eddig megajándékozott bizalomért, s midőn eme ujabbi sorsjáték kezdetével a részvételre felhivnók, ezentul is igyekezni fogunk, állandóan pontos és lelkiismeretes kiszolgáltatás által igen tisztelt érdekelt feleink teljes megelégedését kiérdemelni. 4966 **A fentebbiek.**

Levelező kerestetik,

ki a magyar és német nyelvben tökéletesen jártas egy nagyobb mezőgazdasági gépgyár részére. Szives ajánlkozások, az ajánlatok és eddigi foglalkozás megemlitésével **A. B. C. 353.** jegy alatt, Budapestre, Post restante küldendők. 5361

A tükör és aranyozott áruk

gyári raktára 5160

Budapest, Fürdő - utcza 10. szám alatt, ajánlja mindennemü **tükör** és **konsoltükrök** dús raktárát valamint **lámpák** és **csillárok** nagy **választékát,** melyek, minthogy e czikkek jövőre nézve felhagyatnak, a beszerzési áron végeladatnak.

Halljátok és csodáljátok!

Hogy a nagyszámu megrendelésnek megfelelhessek, indittatva éreztem magam, egy vagyonbukott brittania-ezüst gyár **«ujonnan javitott brittania-ezüst»** egész maradék áruraktárát megvenni, melyet most minden áron vagyis jobban mondva **«csaknem ingyen»** eladok.

Az összeg előleges beküldése, vagy **8 frt 50** krnak utánvétele mellett mindenki megkapja a következő **53** tárgyat, valódi érték egy negyedrészeért.

6 legf. táblakés valódi angol aczélnyéllel
6 legf. villa
6 massiv evőkanál
12 ugyanolyan kávés-kanál
6 csemege vagy gyermek-kés
6 » » » villa
6 legf. kés-zsámoly
1 nehéz levesszedő kanál legf.
1 » tejszedő » »
1 tablett 30 cm.
2 feldaraboló kés és villa

mind az 53 darab előbb 30 frtnál is többe került s ma **8 frt 50 krnyi** potomáron kapható.

Mind az 53 darab **«Echt neuverbessertes Brittania»** gyári bélyeget visel, a legfinomabb érczből való s az egyes egyedüli, mely **huszonöt évi használat után** sem különböztethető meg a valódi ezüsttől s ezért a következő nyilatkozat kezeskedik.

Kezességi levél: Ezennel kijelentem, hogy minden tölem vásárolt **készletért** az **egész összeget** visszafizetem, ha áruim 25 évi időtartamon belül megfeketednék.

A fentebb jelzett készletek óriási kelendősége következtében nagyon czélszerü lesz minden megrendelést sürgősen eszközölni. A megrendelések következőleg czimzendők: 5240

L. NELKEN's
Brittania-Silber-Fabriks-Hauptdepôt
Bécs, I., Maria-Theresienstrasse 32.

N. B. Kinek a készlet nem tetszik, pénze kifogás nélkül visszaadatik.

Tisztitó por brittánia ezüsthöz nagy dobozokban **15** krajczárjával.

Minden harmadik sorsjegyre egy nyeremény.

Nagyszerü sorsjáték.

I. nemzetközi mű-kiállitás Bécsben, 1882.

I. főnyeremény 20,000 forint értékü
II. nyeremény 10,000 forint értékü
továbbá nagyszámu nyeremények 5000, 3000, 2000, 1000 stb. frt és 50,000 forint értékü melléknyeremény, ugy hogy **minden harmadik sorsjegyre 1 nyeremény esik,** oly kilátás, mely még semminemü sorsjátékban nem kinálkozott.

1 sorsjegy 1 forint.	**Huzás novemb. 30-án. Egy sorsjegy ára 1 frt**	1 sorsjegy 1 forint.

Tiz sorsjegy vételénél egy sorsjegy ingyen.

A tőzsdei- és sorshuzási lajstromok bérmentesen küldetnek meg **az I. nemzetközi mű-kiállitási sorsjáték igazgatósága által, Bécsben, Künstlerhaus.**

Sorsjegyek vásárolhatók minden könyv- és mű-kereskedésben, váltó-üzletben és a szokásos sorsjegyelárusitási helyeken. 4965

☛ A kiállitás meghosszabitása következtében a huzás véglegesen f. évi november hó 30-ára halasztatott el.

Főnyeremény esetleg 400,000 márka.	**SZERENCSE-ÉRTESITÉS.**	A nyereményekért az állam vállal felelőséget.

Meghivás Hamburg-állam kezessége melletti nagy pénzlottéria

nyereményeiben

való részesülésre, melyben többet mint

9 millió 940,275 márkát

okvetlen nyerni kell.

Ezen előnyös pénzlotteria nyereményei, mely tervszerüleg csak 93,000 sorsjegyet tartalmaz, a követk., ugyanis A **legnagyobb** nyeremény esetleg **400,000** márka

elsőbbs. jegy	**250,000** márka	54 nyer. à	**5000** márka
1 nyer. à	**150,000** «	5 « «	**4000** «
1 « «	**100,000** «	108 « «	**3000** «
1 « «	**60,000** «	264 « «	**2000** «
1 « «	**50,000** «	10 « «	**1500** «
2 « «	**40,000** «	3 « «	**1200** «
3 « «	**30,000** «	530 « «	**1000** «
4 « «	**25,000** «	1073 « «	**500** «
2 « «	**20,000** «	101 « «	**300** «
2 « «	**15,000** «	25 « «	**250** «
1 « «	**12,000** «	85 « «	**200** «
24 « «	**10,000** «	100 « «	**150** «
3 « «	**8,000** «	27069 « «	**145** «
3 « «	**6,000** «		

stb. stb. stb. összesen 47,600 nyeremény és valamennyinek sorsa 7 osztályban, kevés hónap mulva **biztosan** megválik. Az első **nyereményhuzás** hivatalosan állapittatott meg s erre

egy egész eredeti sorsjegy ára csak 3 forint 50 kr. o. é.
egy fél eredeti sorsjegy ára csak 1 forint 75 kr. o. é.
egy negyed eredeti sorsjegy ára csak 88 kr. o. é.

Ezen **eredeti sorsjegyekért** (nem eltiltott igérvények) az állam kezeskedik s az árnak dijmentes beküldése mellett általam a **legtávolabb eső vidékre is megküldetnek.**

Minden résztvevő megkapja tőlem **eredeti sorsjegye mellett** még az állam **czimerével** ellátott **eredeti tervet ingyen** és megejtett huzás után a **hivatalos** sorsolási értesitőt **felszólitás nélkül azonnal.** 5019

Nyereménypénzek kifizetése és beküldése az érdekelteknek, általam **egyenesen, azonnal** és **a legnagyobb titoktartás mellett teljesittetik.**

Minden megrendelés egyszerüen **pósta-utalványon** vagy ajánlott levél utján eszközölhető.

☛ Ennélfogva a közelgő huzás következtében a megrendelésekkel

folyó évi deczember 13-ig

bizalommal fordulhatni

Id. HECKSCHER SÁMUEL-hez
bank- és váltó-üzlet Hamburgban.

Hôtel de Rivoli
Párisban, Rue de Rivoli 202.

Ezen, a Rue de Rivoli legelőnyösebb helyén, a tuileriák kertjének átellenében levő szálloda egészen ujonnan van berendezve. Legujabb rendszerü, minden baleset ellen biztos s minden emeletre szóló kiszallóval. Fődött édvarral. Fürdőkkel. Mérsékelt árak. téli berendezés. 4907

J. STOLLE, tulajdonos.

Gróf Stubenberg József
székelyhidi borpinczészetének
főügynöksége és főraktára van
Lobmayer János Ferencz
borkereskedőnél,
Budapest IV. Károly-körut 18.

ki raktárt tart: **székelyhidi asztali-, pecsenye-, bakar-, rizling** és a kitünő **,Chateau Székelyhid'-borból**

Lobmayer János Ferencz
borkereskedő
Budapest IV. Károly-körut 18.
ajánlja

kitünő magyar és **erdélyi** fehér és vörös **asztali borait; kiváló somlai, badacsonyi, rózsamáli** feh., **visontai, egri, villányi, ménesi, sashegyi** vörös, **pecsenye-borait; elsőrendü** franczia, rajnai, spanyol, portugál, olasz borait; **legfinomabb** franczia és hollandi likőreit és angol pálinkáit.

Jules Mumm & Comp.
á Rheims-Champagne
Dry England,
Carte blanche,
Sillery-pezsgők
Magyarországi főraktára van:
Lobmayer János Ferencz
borkereskedőnél
BUDAPESTEN,
IV. Károly-körut 18.

☛ Kivánatra mindenről árjegyzékkel szolgál. 5355

Milessich G., Triestben

1 frt 80 kr. utánvétele mellet vám- és postabérmentesen küld 5 kilos kosarakban 5 kiló gesztenyet 5349
40—45 d. legszebb czitromot
35—40 darab narancsot.

5341

Hirdetés.

Az «aranybárányhoz» czimzett szálloda Szabadkán szabad kézből eladandó.

A szálloda helyiségei: kávéház, nagy étterem, vendégszobák, kis korcsma, több rendü pinczék, istállók félszerek, jégverem, nagy magtár s különféle melléképületekből, terjedelmes beltelken állanak.

A szálloda a város egyik legelőnyösebb helyén áll, s régi jó hirnévnek örvend, továbbá tehermentes állapotban lévén, a tulajdonjog átirása és a birtokba vétel (az 1883. évi deczember végéig terjedő jelenlegi bérlet fentartásával s illetve a vevőre átruházásával) azonnal eszközölhető.

A venni szándékozók felkéretnek, hogy az adásvétel feltételei iránt a tulajdonosok megbizottjához **Dr. Pertits József** ügyvédhez sziveskedjenek fordulni,

Kelt, Szabadkán 1882 november 22-én.

Aki jó uj, vagy használt zongorát, pianinot vagy harmoniumot kölcsön

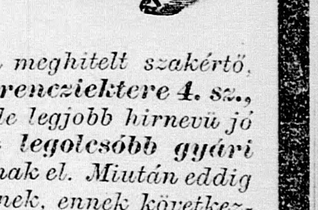

akar venni, forduljon

ÉDER ANTAL GYULA

zongora- és harmoniumgyáros és törvényesen meghitelt szakértő, 12 év óta fennálló zongora-kereskedéséhez, ***ferencziektere 4. sz.,*** *hol nagy számu ugy saját-, mint idegen de legjobb hirnevü jó hangszer van folytonosan készletben, melyek* ***legolcsóbb gyári árakon,*** *több évi irásos kezesség mellett adatnak el. Miután eddig* ***4296 hangszert*** *adtam el a t. cz. közönségnek, ennek következtében képes vagyok ezek felől kivánatra számos elismerési-iratot felmutatni. Minden e szakba vágó üzletek, vételek, cserék, úgyszintén kölcsönzések, átszállitások, csomagolások, valamint mindennemü javitások és hangolások legjobban, leggyorsabban és legolcsóbban eszközöltetnek. Tudakozódások legnagyobb készséggel intéztetnek el és árjegyzékek kivánatra küldetnek.* 5287

Ezen intézet érdemdus működéseért párisi európai tudományos társaság által az elsőrendü aranyéremmel lett kitüntetve.

Ugyanott kapható az egész Európában elterjedt hires, magyar, német és franczia nyelven megjelent könyv: **Az elgyengült férfierő.** Ára 2 frt 50 kr.

Titkos betegségeket

és a tehetetlenséget (elgyengült férfierő),

továbbá **bőrbajokat, vizelési nehézségeket, hugycső-szüküléseket,** friss és idült **nyákfolyást,** nőknél az ugynevezett **fehérfolyást,** a bujakórok fekélyeit és másodrendü bujakórt minden alakjaiban és elcsúfitásaiban, ugy **katona** és **polgári** főkórházakban, mint a magángyakorlatban a legujabb tapasztalatok és buvárlatok nyomán kiválóan tartós siker biztositása mellett bámulatos gyorsan s alaposan gyógyit (ujon keletkezetteket 48 óra alatt) 5112

WEISS J., speczialista

gyak. **orvos és szülész,** az itteni cs. kir. katonai **főkórházban** volt osztályorvos, bel- és külföldi tudományos és humanitási társaságok rendes és tiszteletbeli tagja, **a belgiai koronás aranyérem-, a svéd Medaille comem, és a párisi európai tudományos társaság elsőrendü aranyéremnek tulajdonosa.**

Rendelő-intézet: Budapest, belváros, koronaherczeg-(uri)-utcza 8. sz., bemenet a lépcsőn.

Naponkint délelőtt 9—11-ig, d. u. 1—4-ig, este 7—8-ig.

MELLÉKLET A 330-IK SZÁMHOZ.

ORSZÁGGYÜLÉS.

I.

Lomhán, lanyhán, bágyadt hangulat, csekély figyelem mellett indult meg a költségvetési vita. Az ülés kezdetén még valamivel élénkebb volt a ház, a képviselői padok nem voltak oly üresek. Hire járt ugyanis, hogy *Mezei* Ernő ma válaszolni fog Verhovay tegnapi támadására. Ez az ülés elején nem történvén meg, a különben sem népes terem még üresebb lett, ugy hogy *Hegedüs* Sándornak, a pénzügyi bizottság előadójának beszédét, melylyel megkezdődött a jövő évi állami költségvetés tárgyalása, a kormánypárton is egy-egy padban alig hallgatta több mint egy-két ember. Az előadót bánthatta is e figyelmetlenség. Beszéde elején igérte, hogy foglalkozni fog ama politikával, mely közgazdasági, kulturális, forgalmi és pénzügyi tekintetben a tárgyalás alatt levő költségvetésben visszatükröződik. Ez igéretét azonban Hegedüs nem váltotta be, nem szólott egy szót sem a kormány politikájáról, hanem csak a pénzügyi helyzet rövid ismertetésére, a költségvetés egy-két számtételének rövid megvilágitására szoritkozott, s annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy ha lehet is többre vágyni, kell is többre törekedni, most nem lehet többet elérni. A függetlenségi párt nevében és megbizásából felszólaló *Helfi* Ignácz mély szakértelemmel, a nála már megszokott alapossággal, behatóan birálta a költségvetést, de nem feledkezett meg a kormánynak nemcsak pénzügyi, hanem általános politikájának taglalásáról sem. Egy komoly budget-vita magaslatán álló eme tartalmas, szép beszéd szinte nem illett abba a parlamentbe, melyet ugy látszik csak Tisza-Eszlár érdekel, s mely nem látszik a budget-megszavazási jog fontosságának tudatával birni. Helfi hatással utalt arra a játékra, melyet az évi deficzit megállapitásával üznek. Kinevetik az ellenzéket, ha a költségvetési hiányt csekély összegben felvettnek találja s a zárszámadások *mindig* az ellenzéknek adnak igazat és a kormány mégis évről-évre folytatja e játékot. Helfi most is kiszámitá, hogy a jövő évi deficzit több mint kétszer annyi lesz, mint a mennyit a pénzügyminiszter előirányoz. Az 1881-diki deficzit 26 millióval volt előirányozva, Helfi akkor bebizonyitotta, hogy meg fogja közeliteni a 40 milliót s a pár nap előtt bemutatott 1881-dik évi zárszámadások szerint lett belőle 48 millió. Azért még sem lehet azt remélnünk, hogy a ház Helfinek ad igazat. Helffi minekutánna rá mutatott arra, hogy az államháztartás egyensulyának igért helyreállitása még meg sem közelittetik,hogy az állandó deficzitet ujabb adókkal, ujabb kölcsönökkel fedezik, — áttért a Tisza-kormány kül- és belügyi politikájára s rövid, de találó vonásokkal jellemezte azt. A költségvetést általánosságban sem fogadta el. Helfi határozati javaslatát mindjárt pártolta a következő szónok. A kormánypárt ugyanis még nem határozta el magát a szólásra. Talán nagyon kimeritették a kormánypártot a mult héten folyt viták, melyekben ugyszólván szokás ellenére résztvett. Egy pár napot kell várnunk, mig kipihenik magukat s e várakozás nagyon méltányos is, miután tudvalevőleg a szabadelvü párt nagyon csekély számu, nem ugy, mint a kisebbség, melynek számos tagjai közt mindig akadhat elég felszólaló. Igy történt, hogy Helfi után a szintén függetlenségi *Krisztinkovich* Ede szólott, ki magával a budgettel foglalkozó beszédet tartott. A költségvetésből s a zárszámadásokból mutatta ki, hogy e kormánynak nincs létjogosultsága, mert nem teljesitette azt, a mi alakulásának alapja volt: a pénzügyi egyensuly helyreállitását.

A mérsékelt ellenzék ez idén is találkozott abban a függetlenségi párttal, hogy a költségvetést a részletes tárgyalás alapjául sem fogadja el. Régebben a mérsékelt ellenzék csak az apropriácziót tagadta meg. A mérsékelt ellenzék határozati javaslatát *Szilágyi* Dezső nyujtotta be s szokott erős érveléssel indokolta. Szilágyi kifejtette,hogy ő s elvtársai a kormánynak sem pénzügyi, sem általános politikájában nem biznak, azért a felelősséget el nem vállalhatják s igy a költségvetést tárgyalás alapjául sem fogadhatják el. Szilágyi nagy beszédében főleg azzal foglalkozott, hogy kimutassa, mikép a pénzügyi helyzet javultnak nem mondható akkor, mikor oly kedvező viszonyok mellett is a pénzügyi mérleg javulása csak oly csekély foku. A vitát holnap folytatják.

Az ülés végén *Mezei* Ernő a tegnapi személyes támadásra válaszolt. Ma korrekte szólott, ugy hogy a viszonválaszra s közbeszólásokra készülőket lefegyverezte.

II.

A képviselőház ülése nov. 28-án.

Elnök: Péchy Tamás: *jegyzők:* Tibád Antal, Péchy Jenő, Duka Ferencz.

A *kormány* részéről jelen vannak: Tisza Kálmán, Szapáry Gyula gr., Pauler Tivadar, Trefort Ágoston, Bedekovics Kálmán, Kemény Gábor br., Ráday Gedeon gr., Széchenyi Pál gr.

Elnök: Bemutatja Hontmegye feliratát, melyben görög *szertartásu, katholikus magyar püspökség* felállitását kéri. A Budapesten lakó 1848—49-iki nyugalmazott *honvédtiszteknek* kérvényét, melyben nyugdijuk felemelése s államositáásért esedeznek. A kérvényi bizottsághoz utasittatnak. Sántha Lajos képviselő végleg igazoltatik. *Lánczy* Gyula képviselő a könyvtári bizottság tagságáról lemondott.

Elnök: A zárt ülésre vonatkozólag, mely a koronaőr választási módozatának megállapitása végett tartandó lesz, vagyok bátor javaslatba hozni, hogy ezen zárt ülés holnap 1 óra körül tartassék meg. (Helyeslés.) Egész pontosan az időt meghatározni nem lehet, mivel nem tudhatjuk, hogy az illető szónok egy óra előtt vagy egy óra után végzi-e beszédét. Ha tehát méltóztatnak belenyugodni, a zárt ülés a holnapi ülés végén tartatik.

Kemény Gábor közmunka- és közlekedésügyi miniszter jelentést nyujt be az 1881. évi adomány nélküli kiadások és hiteltullépések tárgyában.

Következik a napirend, még pedig az állandó pénzügyi bizottság jelentése az **1883. évi államköltségvetésről.**

Hegedüs Sándor előadó: Minthogy a pénzügyi bizottság jelentésében, melylyel kapcsolatban az 1883. évi államháztartási előirányzatot általánosságban elfogadásra van szerencsém ajánlani, tüzetesebben indokolja a jövő évi előirányzat egyes tételeire nézve elfoglalt álláspontját, nem szándékozom ez alkalommal sem a részletekbe bocsátkozni, sem a mérleget előadni, mely 21.671,000 frtnyi hiánynyal záródik. És nem fogom magyarázgatni a t. képviselőháznak azt sem, hogy a törlesztési kölcsönökből és államjószágok eladásából befolyó bevételek a mérlegbe felvéve vannak és ezeken fölül mutatkozik az emlitett hiány; mert e kérdések már többször megvitatva és többször megállapitva lőnek.

De az előadott hiányt sem fogom szépiteni vagy kicsinyleni, az elég nagy; annak apasztása komoly feladatunkat kell, hogy képezze. Minthogy azonban a pénzügyi bizottság szorgos vizsgálat után sem volt abban a helyzetben, hogy az előirányzott kiadásokon jelentékeny változásokat tehetett volna, a mérleg javitásának, a bevételek fokozása utján eszközölhető mértéket kellett volna tekintetbe vennie. De a fedezet kérdésével lesz alkalmunk később foglalkozni és igy arra most sem a bizottság ki nem terjeszkedett, sem én nem reflektálhatok. Inkább foglalkozom tehát azon politikával, mely közgazdasági, kulturális, forgalmi és pénzügyi tekintetben e költségvetésben visszatükrödzik; mert a pénzügyi bizottság, midőn a költségvetést csaknem változatlanul elfogadásra ajánlá, csatlakozott ahhoz. Igy tehát azt igazolnom kell. (Halljuk!)

A kiadások növekedésével feltünik az, hogy a folyó adminisztráczió terén, az alantos közegek helyzete, a lakpénz némi feljavitása, és az előléptetési viszonyoknak, főleg a pénzügyi tárczánál történő módositása következtében javult, hogy a megyei adminisztráczió nagyobb összeggel és ujabb közegekkel van ellátva és mind a két intézkedés bizonyára a közszolgálat érdekében van. Lényeges befolyással van továbbá a kiadások növekedésére az állami üzemek fejlesztése. A dohány- és só-üzletnél raktárak épülnek, a vas üzletnél az állam elöl jár. Bessemer-sintermelésre rendezte be Diósgyőrt, lokomobill- és cséplőgép-gyártásra a budapesti gépgyárat, lemez, sodrony és kasza-gyártásra Vajda-Hunyadot. Mindez nagyobb költséget okoz, de uj iparágakat is teremt. A fémbányászatra nézve most csak a terméketlenebbek megszoritása, de jövőre erélyesebb üzem, czélszerübb felhasználás van czélba véve.

Mindez nem csak pénzügyi szempontból bir fontossággal: mennyiben az állami jövedelmeket az adózók ujabb megterheltetése nélkül fejleszti, de egyszersmind a dohánytermelés és a gyáripar fejlesztésére is hat. Ebben nemzetgazdasági tényezők is vannak.

De forgalmi szempontból is fontos mozzanatot tár elénk a költségvetés; miért a ház által már megszavazott szerződés értelmében a vágvölgyi vasut az előirányzatból ki van hagyva; de a budapest-zimonyi vonal nagy része be vonva egyfelől, már mint forgalmi test, másfelől ha kisebb részben is, mint bevételi tényező. A magyar államvasut hálózat befejezéséhez közeledik és midőn az uj szerződésben is látjuk erőfeszitésünk egyik eredményét, más felől intést is láthatunk abban arra, hogy e téren a befektetésekben messzebb ne menjünk.

Városok köszönő szava bizonyitja, hogy a vizszabályozás, vagy legalább a vizveszély elleni biztositás gyorsan haladt előre. Ne csodálkozzunk tehát, ha e miatt nagy terheket kell viselnünk; életet és vagyont, sőt pénzügyi jövedelmeket is vásároltunk azon. (Igaz! Ugy van!) És különösen azért kell más befektetésekben takarékoskodnunk, mert e téren még nagy kiadásaink lesznek.

Kulturális intézményeink fejlődését eléggé bizonyitja az, hogy a közoktatási tárcza ujra egynegyed millióval, a földmivelési, ipar és kereskedelmi héttized millióval nőtt csak a folyó évihez képest is. És ebből a költségekből uj intézmények és intézetek vagy régiek fokozatos fejlődése szól hozzánk, mely a haladásnak és munkaképességnek mind meg annyi uj tényezőjét képezi.

Végül a kiadásokban nyilvánuló politika jellemzésére még fel kell emlitenem két nagyfontosságu dolgot. Egyik az, hogy noha a közösügyi kiadások a brutto előirányzatban csekély növekedést mutattak, de a közösügyi terhünk apadt, mert a vámjövedelem $14\frac{1}{2}$ milliónyi uj közös fedezetet nyujt. Mig ez már most elviselhetőbbé teszi a monarchia védelmének más országokban még nagyobb mértékben fejlődő terheit, egyszersmind a fedezetben is jelentékeny fejlődést nyujt a jövőre; és tudjuk, hogy közgazdasági érdekeinket is kielégiti. Ez oly politika, mely eredményeiben igazolja magát.

A másik körülmény adósságaink kamatterhének növekedése, mely az ideihez képest a kormány előirányzatában csaknem $^{5}/_{4}$ millióval, a pénzügyi bizottságban több, mint $1^{3}/_{4}$ millióban nyilvánul; a különbség a 6%-os járadék konverziójának a bizottság által lassubb tempóban előirányzatából származik. Ebből is látszik, hogy menynyire érdekünkben áll a konverzió; hisz annak csak az események miatti lassitása is nagy kárunkkal jár. A pénzügyminiszter a pénztári jegyekből 4 milliót konvertálni akar; minek következtében a függő adósság 18 millióra olvadna le. Igy az sem olyan nagy terhet, sem olyan nagy bizonytalanságot, mint eddig, képezni nem fogna és e mellett a pénzpiacz megzavarására sem fog ugy hatni, mintha a kormány a nagyobb összeg forgalomban tartása végett kénytelen gyakrabban változtatni a pénztári jegyek kamatlábát.

Mindebből kitünik az, hogy nem radikális változásra, de a fokozatos fejlődésre, és viszonyaink, sőt terheinknek is fokozatos konzolidácziójára van pénzerőnkhöz és igényeinkhez mérten, kiadásainkban a sulypont és irány fektetve. A pénzügyi bizottság azt a meggyőződést merité ezekből, hogy ha lehet is többre vágyni, kell is többre törekedni, most nem lehet többet elérni. Igaz, ez nem bevégzett programm; de olyan, mint az élet, melyhez mindennek idomulnia kell; akkora viszonyaink fejlesztésében és terheink konzolidácziójában a haladás, a mennyire erőnk ér. A ki ennél többet vár, az erőnket tulbecsüli, vagy pedig megzavarja azt a szükséges és hasznos egyensulyt, mely még a pénzügyi egyensulynál is többre becsülendő, a mely abból áll, hogy megtörténjék a közbiztonság, kulturális fejlődés és haladás érdekében mindaz, a mi nélkülözhetetlen és a társadalomnak — fájdalom — még kevéssé kifejtett öntevékenysége által meg nem történik; másfelől pedig az igy keletkező kiadások mértéke ne rontsa az államháztartás mérlegét, sőt annak javitását se nehezitse; mert csak igy lesz időnk és erőnk arra, hogy a fejlődésben levő pénzügyi tényezők keletkezését is bevonjuk és szintén az államháztartás javára forditsuk.

Ezáltal csak a haladás kényszeritő törvényét kivántam hangoztatni és nem kicsinyelni vagy szem elől téveszteni az államháztartás rendezésének nagy fontosságu érdekét. De talán nem tévedek, ha azt állitom, hogy lassabban bár, de biztosabban és állandóbban el lehet érni annak rendezését, ha sehol el nem maradunk és versenyképességünket a termelés és forgalom minden ágában kifejtjük, mintha összezsugorodunk. Azonban természetesen szétfutna törekvésünk eredménye és koczkáztatva lenne annak konzolidacziója, ha az államháztartás mérlegét nem javitanók. De a pénzügyi bizottság ugy találta, hogy ez irányban is van haladás; mert, ha az 1882 és 1883. előirányzati deficzitet összehasonlitjuk, kitünik, hogy 8.934,324 frttal kisebb az, mint a folyó évi. És bár ebből 7.639,300 forint a beruházások apasztására esik, ne felejtsük el, hogy államadósságunk kamatjának 1 és háromnegyed millióval növekedése részben abból származik, hogy az arany agiónak 19 százalékra, tehát 1 százalékkal az 1882-ikénél magasabbra irányzása és a konverzió lassubb felvétele ily kiadási nevekedéssel jár, melyek a konverzió és valuta-viszonyok javulásával némileg apadnak és hogy a boszniai rendkivüli kiadásokban mutatkozó apadás állandóságára a békésebb viszonyokkal kapcsolatban lehet kilátásunk. Ne felejtsük, hogy a budapest-zimonyi vasut épitése befejezéséhez közeledik, hogy a kataszter rendkivüli kiadásai 1883-ban utoljára vannak csaknem harmadfél millióval felvéve, hogy a vágvölgyi vasut és tiszavidéki vasut vételárának aránylag rövid időre szabott törlesztése gyorsan halad és e két czimen is két milliónyi kiadás beszerzésére van kilátásunk.

Mindez legalább is azt a kilátást nyujtja, hogy ha vizszabályozás és más czimeken még nagy feladatok állanak is előttünk, ezeknek fokozatosan és az imminens veszély bevárása nélkül eleget tehetünk, ugy, hogy államháztartásunk javitásában is tovább s talán még gyorsabb tempóban is haladhatunk.

Ez is nagyon kivánatos és szükséges, de ez viszont első sorban a fedezet további megállapitásának módjától függ. Nem osztozhatom abban a naiv hitben, hogy meg nem levő tényezőkre és előttünk nem álló viszonyokra, be nem következett fejlődésre, több évre terjedő kibontakozási tervezet bárhol és bármikor is megállapitható lenne; magát a fedezetet a meglevő és uj tényezők fejlődése kell, hogy évről-évre megadja. Ez is természetes proczesszus, melyet csak igen kis mértékben lehet erőltetni, különben vagy visszaesésre, vagy csalódásra vezet.

És ha látja az ember, hogy 1882-re is, az ideihez képest, a rendes bevételeket $4\frac{1}{2}$ millióval többre lehetett előirányozni, a nélkül, hogy ez legnagyobb részében az adók nagyobb mérvü előirányzatából származnék; ha tapasztalja azt, hogy ez főleg az állami üzemek és monopoliumok természetes fejlődésével áll kapcsolathan: akkor itt oly tényezők előtt áll, melyeknek fejlődésére és az államháztartás rendezése érdekében való értékesitésére jövőre is lehet számitani. Sőt hogy például a dohányjövedék és bányaüzemek sokkal nagyobb mértékben fejleszthetők, azt szaktanácskozások bizonyitják is. Ha másfelől az átmeneti bevételek közt az államjószágok eladása czimén 5 millióval találkozunk, elmondhatjuk, hogy e téren, mint a pénzügyminiszter ur külön jelentéséből kitünik, a kormány eljárásához kötött aggodalmakat eloszlató volt, mert egyfelől előmozditotta a telepitést és másfelől a magánbirtok értékviszonyaira káros hatást nem gyakorolt és mégis jelentékeny összeget szolgáltatott a mult évben is, az idén is az államháztartás fedezésére. Ugy hiszem, hogy e szempontok figyelemben tartása mellett, nem fogja senki az államjavak értékesitését sem elpazarlásnak, sem veszedelmes nemzetgazdasági intézkedésnek tartani.

A pénzügyminiszternek a jövő évi hiány fedezésére vonatkozó javaslatai közt is van egy, mely a telepitvényesek által fizetendő vételárból csaknem 7 milliót irányoz elő, és azt hiszem, hogy ez annál elfogadhatóbb, mert e kisbirtokosok tulajdonjogát és törlesztési kötelezettségét nem alterálja, de ezzel, valamint a hiányra vonatkozó adótörvényjavaslatokkal a pénzügyi bizottság tüzetesebben nem foglalkozott; mert ezeket nem lehet általánosságban elintézni, hanem csakis az illető törvényjavaslatok tüzetes megbeszélése és megvitatása alkalmával. Ezekre tehát most én sem terjeszkedem ki, de azt hiszem, és ezt hangsulyozni kötelességem, hogy minél nagyobb mértékben sikerülend a fedezetet önerőnkből előállitani, annál nagyobb mértékben fogjuk előmozditani nemcsak az államháztartás kibontakozását, de egyszersmind hitelünk és üzleti viszonyaink konzolidáczióját is. Ezek pedig sokkal nagyobb befolyással lesznek a vállalkozási és kereseti viszonyok javitásával az adóképesség fejlesztésére is, mint ha a tehertől való félelemből megtagadjuk a rendezés arányos és méltányos tényezőit. Ezekben véltem összefoglalhatni igénytelen nézeteimet e költségvetésről. Elfogadásra ajálhatom azt, a pénzügyi bizottság nevében, mint olyant, mely a haladás tényezőinek fejlesztésére ép ugy megtészi a szükségeseket, mint a pénzügyi rendezés előmozditására a lehetőt. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Helfi Ignácz: Midőn a t. előadó ur beszédét kezdte, örömmel hallottam tőle, hogy ő ezuttal eltérni szándékozik rendes szokásától, mely szerint csakis a számcsoportokkal foglalkozzék, hanem ki fog terjeszkedni arra, a mit tulajdonképen a költségvetési előirányzat képvisel, a kormánynak összes politikájára. Sajnálom azonban, hogy beszéde folyamán az előadó ur ezen igéretéről megfeledkezett és ugyancsak megint a költségvetésnek néhány számtételére szoritkozott.

Én ezen uton nem fogom őt követni, t. ház. A budget-jog minden alkotmányos országban legfontosabb jogát képezi a nemzeti képviseletnek, s ha ez mindenütt nagyfontosságu, annál fontosabb minálunk, mert a mi speciális körülményeink között, minálunk közjogi viszonyainknál fogva az országgyülésnek ezen eminens joga már is rendkivül meg van szoritva s csakis a belügyek szük terén belül mozog, a többire nézve van ugyan budget-vitázási jogunk, de budgetszerü intézkedési, döntési jogunk fájdalom nincsen. Annál nagyobb kötelességünk, meggyőződésem szerint legalább ezen tért teljesen betölteni, nehogy még szükebbre összezsugorodjék. De azon kivül is t. ház, azon ijesztő számtételek, mert maga az előadó ur sem tagadja, hogy azok eléggé szomoru képet nyujtanak, azok az ijesztő számtételek, melyek a költségvetésben előfordulnak, csak kórtünetek, maga a betegség nem azon számokban, hanem azon politikában rejlik, a mely ezen számokat előidézte. Midőn tehát azok birálatába akarok bocsátkozni, birálat alá kell vennem az okozót, magát a politikát. (Helyeslés. Halljuk! a szélsőbal felől.)

Magára a budgetre nézve engedje meg a t. ház, hogy észrevételeimet csakis a következőkre szoritsam. (Halljuk! szélső balfelől.)

Megvizsgálván egészen részrehajlatlanul, nyugodtan a költségvetést, egybevetve ugy az előirányzatot, mint a pénzügyi bizottság jelentését, valamint a t. pénzügyminiszter ur mult hó 12-én tartott exposééját, én őszinte fájdalommal konstatálom, hogy egyik jellemzője ennek a politikának az őszinteség teljes hiánya, és ez a főváď, a mit a t. pénzügyminiszter urral szemben emelni akarok. Teljes hiányát látom az őszinteségnek mindjárt exposéejának azon eminens pontjában, melylyel nagy tapsokat aratván, aratni óhajtván a t. többség padjairól, bejelentette a háznak, hogy annyira javult a helyzet, oly dicsőségesen haladunk előre az anyagi téren, hogy ime ez az ötödik év, hogy ő a költségvetést a ház elé beterjeszté, és oda jutottunk már, hogy a rendes kiadásokban az egyensuly egy-két év mulva helyre fog állani. És erre keletkezett nagy éljenzés és taps a t. tuloldalon. A t. pénzügyminiszter ur azt nagyon jól tudja, hogy ennek semmi, absolute semmi gyakorlati értéke nincs. Ha mi összeveszünk egy óriási nagy terhet és külön czimekre elosztjuk és azt mondjuk, hogy ezen a czimen nagy vivmányt értünk el; nézetem szerint nem az a kérdés, hogy a rendes czimen, vagy a rendkivülin takaritottunk meg, hanem a kérdés az, hogy azon teher, a mely reá nehezedik az ország népeire, a melyre tökéletesen mindegy, hogy a rendes vagy rendkivüli költség miatt veszik-e el a párnáját, vagy sem, mondom, hogy e teher egészében véve kisebbedett-e, hogy előbbre haladtunk-e, mint voltunk az előtt, vagy sem, daczára annak, vagy az adóterhet oly óriási mérvben fokoztuk. (Igaz! Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Erre nézve pedig a t. pénzügyminiszter ur is egyetért velem, ha erre azt mondom, hogy csakugyan nem haladtunk előre. Ez volt az őszinteség hiányának első jele, ezen 1883-ik évi költségvetésben. De még kézzel foghatóbb ezen hiánya az őszinteségnek a deficzit feltüntetésében és az valóban bámulatos valami, hogy a t. pénzügyminiszter ur nem fárad bele abba, hogy évenkint ismételje, bocsánat a kifejezésért, azon játékot, hogy odaállit egy összeget, a melyről tudja, hogy az alig felel meg a való felének; és az ellenzék évről-évre megtámadja, kimutatja, hogy az nem való, hiszen a hiány sokkal nagyobb annál, azután jönnek a zárszámadások, melyek kimutatják nemcsak azt, hogy az ellenzéknek igaza volt, hanem, hiszen a t. pénzügyminiszter ur ötödször nyujtja be most a költségvetést, nekem már talán tizedszer jut az a szerencsétlen szerencsém ezeket a költségvetéseket a maguk valóságában megbirálni, még eddig sohasem lehettem oly szerencsés helyzetben, hogy az általam becsült hiányt a való felül ne multa volna. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) 1880-ban — kérem, hivatkozom a naplóra — az 1881-iki költségvetésben az igen t. pénzügyminiszter ur 26 millióban állapitotta meg a hiányt. Én sok erőlködéssel, talán igen is hosszu, több mint egy órai beszéddel igyekeztem bebizonyitani, hogy ez önámitás, ez meg fogja közeliteni a 40 milliót. Csaknem hahotával fogadta a t. többség ezen állitásomat; és méltóztassék megnézni a zárszámadásokat: lett belőle 48 millió.

És ez igy megy évről-évre. A jelen évi hiányt még nem konstatálhatom az utolsó garasig. De tény az is, hogy a t. miniszter ur saját bevallása szerint 9 millióval már mindenesetre felülmulja az általa megállapitott hiányt. No majd meg fogjuk látni a zárszámadásokat; méltóztassék elhinni, hogy még 9 milliót bátran lehet hozzátenni.

És a t. pénzügyminiszter urat mindez nem riasztja vissza. Egész nyugodt cynismussal ujból beállit itten 21 millió 672,000 frtnyi hiányt, mintha csak az utolsó krajczárig kiszámitotta volna, el nem titkolván azonban és a pénzügyi bizottság jelentésében, az előadó ur mai beszédében is beismerte, hogy igaz ugyan, hogy nincs még ideszámitva azon 9.400,000 frt, melyet a tőke törlesztésére kell forditani. Megvan a t. pénzügyminiszter urnak saját jövedelméből ez a pénze? Nem, hanem rente utján fogja venni. Az tehát hiány! (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Meg van-e az a 8 millió, mely a budapest-zimonyi vasut befejezésére kell? Nincs meg, arra is kölcsön szükséges. Ez már 15 millió. És most jövünk az uj politikához, melyet a t. előadó ur annyira kiemelt mostani beszédében is. A pénzügyminiszter ur a kamatozó pénztári jegyeket fel akarja cserélni állandó adóssággal, konvertálni akarja. Hát én nem mondom, hogy a pénztári jegyeknek ilyen nagy számban való forgalma az országban ne lenne káros ugy a pénzügyi kezelésre, valamint hatásában a pénzpiaczra is. De ebből mi következik? Következik az, hogy igyekezni kell, a mennyire csak lehet ezen pénztári jegyeknek a kiadását fogyasztani, csökkenteni. De ez az uj politika, mely arra vezeti a t. kormányt, hogy ezen függő, saját belátásunktól, önkényünktől függő átmeneti adósságot állandó örök adóssággá változtassa át, ez már olyan politika, a melyet én örömmel nem üdvözölhetek. De bárminként legyen is, akár örömmel, akár örömtelenül üdvözöljük, a tény az, hogy erre a 4 milliónyi pénztári jegyek beváltására ujból 4 mil. állandó kölcsönt kell felvenni, ez pedig okvetlenül megint szaporitja a hiányt 4 millióval, 15 meg 4, ez már 19 millió. A t. miniszter ur odaállitja a költségvetést akkép, hogy azt mondja: ennyi a bevételünk, ennyi a kiadásunk, hiányzik tehát ennyi, ergo 21 millió. Tehát azt nem méltóztatott hozzá tenni, legalább a végeredményben a hiány megállapitásában nem méltóztatott azt felemliteni, hogy azon bevételek között szerepel nemzeti tőkék apasztása 5 milliónyi jószág eladással. (Ugy van! a szélső baloldalon.) És bármennyiszer ismételje és ezt a pénzügyminiszter ur, én azt soha sem fogom beismerni, hogy tőkeérték eladása egyenlő lenne állami bevétellel. Az csak pénztári bevétel, de hogy az jövedelemként legyen felszámitva, azt nem fogadom el. (Ugy van! a szélső baloldalon.)

De ha be is ismerem, hogy ez legalább azon kevés kivetelek közé sorozható, melyekről a t. miniszter ur azt mondja, hogy ez legalább nem költsön, nem olyan, a mit vissza kell adni, és nem tagadható, hogy ez sajátunkból foly be, ha tehát még le is vonom ezen 5 milliót, még akkor is marad a netto deficzit 43 millió kerek számban, tehát több mint kétszer annyi, mint a mennyire a t. miniszter ur előirányozta.

Ha ez nem őszinteség hiánya, akkor igazán kiváncsi vagyok tudni, hogy tehát mi a való.

T. ház! Ha egy kormányban általában igen nagy hiba, mondhatnám bün, hogyha az országgal szemben nem nyilt, nem őszinte, ez annál sulyosabban esik mérlegbe nálunk. A pénzügyi kormányzat hosszu éveken át szántszándékkal félrevezeti az ország közvéleményét. Azzal bizony jó szolgálatot senkinek sem tesz. Ez nem utja annak, hogy politikai áldozatkészségre előkészitsük az országot akkor, mikor arra csakugyan szükség lesz. És mert én azt hiszem, hogy minden egyes honpolgárnak joga van világosan látni az ország helyzetét, tudni, miként sáfárkodnak azon fillérekkel, melyeket nagy áldozatokkal önmagától és családjától megvon.

De azon kivül sulyos ez az eljárás azért, mert nagyon bőkezüvé teszi ezen ház t. többségét. Beszéljünk őszintén. Egy oly többséggel állunk itt szemben, mely valóban nem csak feltétlen, de igazán vak bizalommal viseltetik a kormány iránt, annyira, hogy nem lehet elképzelni oly dolgot, oly tényt a kormány részéről, melyet ez a többség meg ne tapsolna, meg ne éljenezne annyira, hogy most már oda jutott, hogy a törvénysértést is megéljenzi, ha a kormány részéről jön, a mint tegnap történt. (Ugy van! a szélső baloldalon.) Ne vegyék zokon, senkit sem kivánok sérteni, de merem állitani, hogy a pénzügyi bizottság tagjait kivéve, nincs talán az egész többségnek 20 tagja, a ki ezen költségvetést elolvasta volna

Hegedüs Sándor (közbeszól): Hát az ellenzéken van?

Németh Albert: Mi kevesebben vagyunk!

Helfi Ignácz: Nem azért, mintha nem volna benne tanulási vágy, nem is azért, mert nem gondol vele, bármi történjék az országgal, — ezt távolról sem állitom — hanem azért, mert oly feltétlen vak bizalommal viseltetik a kormány iránt, hogy azt mondja: ha a kormány ezt cselekszi, ergo jó, és felesleges, hogy ezzel foglalkozzunk.

De mennél feltétlenebb egy többség bizalma, annál nagyobb a kötelesség a kormány részéről, hogy a lehető legnyiltabban járjon el.

De fontos ez nálunk más okból is. Nem lehet tagadni, t. ház, hogy mi más viszonyban állunk fejedelmünkkel, mint a milyenben állnak más alkotmányos országok. Rendkivül nagy az a jogkör, melylyel fennálló törvényeink fejedelmünket felruházzák. Költségeink legnagyobb része épen azon körből származik, melyben az intézkedési jog csaknem feltétlenül a felségnek van fentartva. Ily viszonyok közt nagyon veszedelmes, hogy ha t. ház, a pénzügyminiszter ur állhatatosan szándékkal elpalástolja a valót, mert ez által félrevezeti nemcsak az országot, de félrevezeti magát a koronát is. Könnyen birja és biratja magát oly lépésekre, melyek nagy költséggel vannak összekötve, mert nem látja olyannak az ország helyzetét, a minő az tényleg. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Hogy az általa felállitott hiány fedezéséről miként gondoskodik a t. pénzügyminiszter ur, azt előadta exposéjában és érintve van a pénzügyi bizottság jelentésében is, melyben a pénzügyi bizottság bámulatos lelki nyugalommal helyesli és ajánlja az irányt. A dologról nem szól, mert nincs tárgyalás alatt, de az irányt annyira helyesnek tartja, hogy előre is ajánlja a t. háznak. (Derültség a szélső baloldalon.) Miben áll ez az irány? Ezt ép ugy ajánlhatta volna a t. képviselő ur 5 és 10 évvel ezelőtt. Hiszen ezen irányt követtük e házban 1868. óta bámulatos állhatatossággal. Ezen irány abban áll, hogy a mennyire megy a hiány, ugyanannyira vetünk ki uj adókat, adunk el ujabb jószágokat és a mit ebből sem birunk fedezni, arra csinálunk uj kölcsönt. Hol van azon uj irány, melyet a t. képviselő ur oly melegen ajánl? Miben áll az?

Hegedüs Sándor előadó: (Közbeszól). Nem mondtam hogy uj.

Helfi Ignácz: Bocsánatot kérek, kétszer is ismétli nemcsak beszédében, hanem jelentésében is; egyik helyen azt mondja, hogy ez a módja annak, hogy államháztartásunk rendezését minden megterheltetés nélkül nagy mértékben mozditsuk elő, a végén pedig azt mondja, itt csak a költségvetésben nyilvánuló pénzügyi politikát kivántunk vázolni és annak irányát a képviselőház helyeslésére ajánlani. Lássuk, miben áll ez az irány. A pénzügyminiszter ur igen részletesen adta elő. Szándékozik mindenekelőtt uj adókat behozni, melyek egyelőre csak két milliót fognak ugyan jövedelmezni, de aztán szaporitani fogja azt másikkal, melyet mindjárt fogok emliteni, és mely 4 milliót fog hozni. Aztán még egy ujabb jövedelmi adóval. Lesz tehát 8 millió. Ezen kivül a telepitvényesekkel oly szerződésre lép, hogy amit 20—30 éven át kellene fizetni, ezen cumulált járadékot egyszerre kap-

Coquelin.

Az «Egyetértés» saját tudósitójától.

Bécs, nov. 21.

A szinművészet is kezd export-artikulus lenni. Mióta Sarah Bernhardt oly nagy sikerrel járta be az uj s ó-világot, azóta Párist elfogta a dollár-láz. A figuráns, midőn éhes gyomorral szalmazsákjára dől, millióról álmodik. Hogy ne hihetné tehát a hat zérus szám megvalósitását egy szocziétáriusa a Théatre Francaisnak, a világ ez első szinpadának? Kivált ha azt Coquelin-nek hivják.

Ő mindig szerencsés ember volt. Van egy öcscse, a fiatalabbik Coquelin; ennek inferioritása emeli a bátyjának superioritását. Coquelin *aîné* et Coquelin *jeune*! Az utóbbi már egyszer meg is vált a *Comédie*-tól, melynek csupán csak penzionáriusa mert megunta az emberek, értem a kritikusok lenézését. Pedig a fiatalabb Coquelin igen jó szinész, hanem hát ott van bátyja, a ki őt beárnyalja. Aztán csak két Coquelin nem lehet egyszerre a Francais sociétaireje!

A mostani franczia «tournée» nem volt előre kiszámitva; még nyolcz héttel is elébb, maga Coquelin sem tudta, hogy Bécsbe jön. Neki ugyanis szerződése volt Meyerrel, az ismert londoni impresszárióval — egy amerikai körutra. Meyer azonban nem gondoskodott társaságról: ő egyedül Coquelinnel akart pénzt csinálni — holmi monologok, solo-scénákban akarta felléptetni. Azok a yenkee-k nem értenek ugy sem francziául, ők csak az eleven Coquelint akarják látni — ezt pedig nekik megmutatom. Igy gondolkodott Meyer, de Coquelin nem állt rá. Bizonyosan emlékében volt még, mint kisérte Sarah Bernhardot az Egyesült-Allamokban léptennyomon egy Barnum egy kitömött czethallal. A legsoványabb asszony — a legkövérebb hal! ez van óriási betükkel nyomtatva a Sarah Bernhard szinczédulája alá. Coquelin és Meyer között per keletkezett, melyet az utóbbi elvesztett. A franczia juszticzia dicséretére s annak illusztrácziójára legyen mondva, hogy mily olcsó Francziaországban a perlekedés, hogy Meyer elitéltetve az összes perköltségekre, 21 franc 10 c. fizetett. Coquelinnek azonban 6 heti szabad ideje maradt. A kofferek már pakolva voltak — s ő utra indult Amerika helyett — Bécsbe.

***

Coquelin, mondjuk meg mindjárt, elszámitotta magát, midőn kellő előkészületek nélkül Bécsbe jött. A társasága egyátalán nem volt hozzá méltó, s a pár jó tag, mint Dieudonné, Lody, szakmakörük által már el voltak különitve Coquelintől; alig volt darab, melyben vele játsztak s akkor is rendesen csak erőszakos szerepekben. Madame Favart pedig, a Comédie Française egykor nagy hirü szende szerelmesnője,a Musset-féle ideál! ő ma,60 éves korában, valóban már csak rom. Hozzá Favart nem bir öreg szerepeket játszani (ép hasonlólag nálunk Felekiné), ő mindig érzelgős, költőies; csábitani akar, s nem meggyőzni.

Coquelin a természettől már komikusnak lett kiszemelve, alakja, hangja mind erre vallanak. Neki egy idegen városban Molière-t kellenék játszani szüntelen. A Mascarille-ok s Sganarelle-kben senki sem közeliti meg e világon Coquelint. Ugyde vándor-személyzetével csakis apró Molièreket adhatott, az egy Tartuffe kivételével, s ezt is csak nagy nehézségekkel s még nagyobb hiányokkal. A legjobb előadás «Melle de la Seiglière» volt.

De ha kizárólag jól választott darabokat adtak volna s jobb társasággal, még akkor sem lehetett volna Coquelin-nak oly magas bemeneti árakat kérni, 8 frtos zártszék! — ezt nem birja meg még a bécsi közönség. Legyen egy férfi még oly nagy művész is, sohasem kérhet annyit, mint egy nő. A mit megadtunk egy Pattinak, egy Sarah Bernhardt-nak, abban jó része volt — az asszonynak. A fentebbi két körülmény, rosz társulat s a tulhajtott árak okozták aztán a gyenge fináncziális eredményt.

A Pestre való jövetele Coquelin-nek a pénzügyi siker kétségessége miatt maradt abba. Ki mert volna kezességet elvállalni 8000 frtos estékért?

***

Coquelin jelenléte összegyüjtötte ismét Bécs művészi nevezetességeit. A Grand Hotel-ban naponkint szellemdus társaság volt együtt — ott a földszint jobbfelőli szobáiban (mert Coquelin ugyanazon szállást birta, melyeket a minap Sarah Bernhardt lakott volt). Coquelin s neje exquisit háznép; a nagy művész társalgása ritkitja párját, szellemdus s változatos egyaránt.

. . . Egy nap egy fekete kötésü könyvet láttam Coquelin asztalán. Arany betükkel állt a czimlapon: Autographes. A birtokosnéja e Stammbuchnak gróf W—n Victorné,a ki azért küldötte azt Coquelinnek, hogy irjon bele ő is valamit.

Alig nyitottam fel a könyvet s rögtön a legnagyobb nevekkel találkoztam. Victor Hugo, Deák Ferencz, Jókai Mór, Sardou, Dumas, Karr, Castelar, Disraeli stb. Minden ország, minden nyelv képviselve volt ott. Meg nem állhattam, hogy pár emléklapot le ne másoljak magamnak — adok azok közül itt nehányat, a legérdekesebbeket — előre is bocsánatot kérve gróf W—nétől nagy fáradtsággal gyüjtött szellemi kincsének eme feltárásáért.

***

Gróf W—né Viktorné emlékkönyvéből:

«Igazság mindenek fölött,ez a főszabály politikában ugy mint a magánéletben, a ki e szabálytól mások sérelmével eltér, nem bölcs ember és nem is jó ember.

Pesten, febr. 12-én 1871.

Deák Ferencz.»

—

«Ubi spes, ibi pax

Guernsey, * 14. mai, 1870.

Viktor Hugo.»

—

«La première moitié de la vie se passe à désirer la seconde — la seconde à regretter la première.

«Tout le monde veut avoir un ami; mais qui s'occupe d'en être un?

(Az élet első fele abban telik el, hogy a másodikra áhitozunk — a második pedig abban, hogy az elsőt sajnáljuk.

Mindenki szeretne barátot, de ki igyekszik az lenni?)

Alph. Karr.

—

«A nagy tetteket elfelejtjük: a nagy szavak emlékünkben maradnak.

«Die grosse Thaten werden vergessen; die grossen Worte bleiben im Gedächtnisse.

Jókai Mór.»

—

«Vitam impendere vero

Louis Blanc.»

—

«*Epitaphe de Monsieur Thiers.*

Ci gît un très fin politique
Qui pour régner tout seul, fonda la République

(Thiers sir-irata:

Itt fekszik egy ügyes politikus, ki, hogy egyedül uralkodhassék, megalapitotta a köztársaságot.)

Victorien Sardou».

—

«Nemzetek csak ugy tarthatják magukat fenn, ha nagy eszméket képviselnek és nagy egyéniségek által képviseltetnek.

Budapest, jun. 17. 1878.

Pulszky Ferencz».

—

«Je ne suis pas envieux, mais je voudrais bien savoir l'allemand.

(Nem vagyok irigy, de németül szeretnék tudni.)

Aurelien Shol».

—

«Madame, en vous écrivant ces lignes, je me sens vingt ans; hélas! quand vous les lirez, vous m'en donnerez soixante».

(Asszonyom, midőn önnek e sorokat irom, 20 évesnek érzem magamat; fájdalom, ha olvasni fogja, 60-ra becsül.)

Coffrefort.

* Viktor Hugo ekkor számkivetésben élt.

Róma november 20-án.

A ki tudományos vállalatok iránt érdekkel viseltetik, lehetetlen, hogy legnagyobb figyelmére ne méltatta volna azt a mozgalmat, mely hazai történetünk érdekében épen most észlelhető kath. főpapjaink körében. Csak röviden érintem, mert felteszem, hogy a tények ismeretesek, hogy midőn Fraknói Vilmos akadémiai főtitkár 1881. évi junius 13-án a pápa ő szentsége által kihallgatást nyert, azon alázatos, az összes tudományos körök által legmelegebb óhajjal kisért kérelemnek adott kifejezést, hogy az egyházi történelem emlékei, melyek a szentszék levéltáraiban lappangnak, tudományos használatra közzé tétessenek. Miután a pápa ez előadást legnagyobb figyelmére méltatta, és az ily publikácziók hasznosságát, korszerüségét, sőt szükségességét elismerte, az ügy valósitása annál inkább már a közel jövőben mutatkozott, minél határozottabb volt ő szentsége nyilatkozata, hogy minden e czélra irányuló törekvés helyeslésére, pártfogására és áldására biztosan számithat.

Fraknói ezen idő óta a Monumenta Hungariae Vaticana eszméjét buzgón terjesztette a hazában, és az eszme lelkes főpapságunknál szintoly lelkes fogadtatásra talált. Rövid pár hónap alatt közel százezer forint volt biztositva több évre, ugy, hogy a kiadandó Monumenták tervét csakhamar lehetett megállapitani.

A terv az: «A pápai levéltárakban létező, a magyar egyházat, és Magyarországot illető történeti emlékek kiadása.»

Ez két sorozatban fog történni. Első sorozat: A magyar királyok udvaránál müködő pápai nuntiusok levelezéseinek és jelentéseinek kiadása. E tekintetben a vatikáni levéltár igen gazdag, ugy hogy már most legalább 8 kötetre való anyag készen áll. A nuntiusi jelentések sorát Burgio és Campeggio fogják megkezdeni, a mely jelentések, Gentilis bibornok leveleivel együtt, épen most másoltatnak. — Második sorozat: Oklevelek kiadása, és főleg Theiner Monumenta Hungarian, Sacran, illustrantia czimü munkájának kiigazitása, kiegészitése és folytatása.

Történetiróink ugyan is Theiner tekintélyébe és tudományos multjába majdnem feltétlenül bizván, az általa kiadott Monumenták hitelességét alig vizsgálták, hisz ő volt hosszu évek során a vatikáni levéltár igazgatója, neki minden állt rendelkezésre, ő legjobban tudhatta, mikép kell történeti forrásul szolgáló okleveleket kiadni.

Azonban már Fraknói észrevette, mily felületetesen, sőt lelkiismeretlenül történt a Theiner-féle monumenták kiadása, mióta pedig magam is dolgozom a vatikáni levéltárban és nevezetesen az Anjou-korbeli pápai tizedlajstromok eredetieit a Theiner-féle szöveggel összehasonlitom, csak oda inthetem tisztelt tagtársaimat és a történetirás minden barátját, hogy Theiner Monumentáinak e részét ne használják, ha tévedéseket kerülni akarnak. Igaz, hogy a tizedlajstrom nagy része az idők viszontagságai folytán megrongálva lévén, mindinkább elmállik, sok egyéb helyei vizfoltosak lévén, minden forgatás daczára a világosság felé, olvashatlanok. Ha ezekben nem hiven közli vala Theiner az eredetinek szövegét, azt még mentegetni tudnám, főleg miután a szöveg csaknem személy, és helynevekből áll, melyekkel ő, mint idegen nem tudott boldogulni. De elhagyott egész sorokat, elhagyott egész kolumnákat, melyeket igen jól lehetett olvasni, és azt tevén, oly önkényt követett el, melyet a tudomány terén nem lehet eléggé megróni.

A pápai tizedlajstromok Magyarország történeti földrajzára nézve a XIV. század elején, továbbá az egyházmegyei szervezetre és pénzügyi állapotjára nézve főfontosságu forrás levén, a szövegének rekonstruálására forditott fáradság tán nem felesleges. De erről máskor.

A szentszék levéltáraiban a történeti emlékek legnagyobb és talán legfontosabb része még ismeretlenül lappang. Azért a magyar főpapság bőkezüsége, mely lehetővé tette, hogy a vatikáni levéltár kincsei a magyar tudományosság terére átültessenek, eléggé nem dicsérhető. Kezdeményezése az egész világnak hirdeti clerusunk müveltségét és hazafiságát, a mely tulajdonságainál fogva közügyeinknek mindig nagy tényezője volt.

A Monumenta vállalat meginditása érdekében, Fraknóival f. é. okt. 31-én utnak indultam Olaszországba. A vizáradások, melyek akkor Tirolist, Karinthiát és felső Olaszországot pusztiták, voltak okozói hogy uti czélomat,Rómát, csak nagy kerülőkkel érhettem el. A rendes és rövidebb ut Ferrarán át meg vol-

hassa meg az állam egy pénzintézettől. A többire nézve marad a kölcsön. Tehát ott vagyunk, a hol voltunk. Követi a pénzügyminiszter ur azon irányt, a melyet ép ugy követtek az előbbi pénzügyminiszterek Lónyaytól kezdve egész a mostani miniszterig. Uj adó, uj kölcsön, és uj tőkefogyasztás.

Nem fogok hosszasan kiterjeszkedni azon adónemekre, melyeket a t. pénzügyminiszter ur behozni szándékozik. De miután érintve vannak a jelentésben, én is röviden hozzászólok. A t. pénzügyminiszter ur meg akarja adóztatni az eddiginél sokkal nagyobb mérvben a takarékpénztári betételeket. Hogy ez mily politika, abban a Magyarországban, a melyben fájdalom! oly kevés ember van még, a ki a takarékpénztárnak hasznát veheti s a midőn azok közt, kik abban a helyzetben lennének fájdalom! még oly kevéssé van kifejlődve a takarékossági hajlam, a melyről maga a t. pénzügyminiszter ur nagyon sürün szokott panaszkodni, ily államban azután előállni és elidegeniteni azokat, kik a takarékpénztárakhoz akarnak folyamodni; mert abban nem kételkedem, hogy azon pénztárigazgatóságok fognak módot találni, hogy az adótöbbletet ne ők fizessék, hanem áthárítsák a betevőkre, mondom e politikának helyességét én most birálat alá nem veszem — majd eljő annak is az ideje, hanem jelezni akartam, mint oly irányt, melyet a kormány követni szándékszik.

A t. pénzügyminiszter ugyanavval az őszinteséggel, a mely jellemzi az egész pénzügyi kormányzatot, előadta exposéjában — és azzal is dus tapsokat aratott a maga pártja részéről — hogy eltöröl néhány adónemet, megjegyzem, hogy az adóemelésről csak később szólott, s előbb akarta a tapsokat aratni, a mit el is ért, — előbb előadta azon adónemeket, melyeket részint leszállit, részben elenyésztet, nem mondom, hogy azok nem helyesek, és különösen az, hogy a szegény napszámosok kereseti adóját végleg eltörli. Igaz, hogy ahhoz nagy generozitás nem kellett, mert abból alig folyt be valami, tehát tulajdonkép a semmiről mondott le, hogy más oldalról e czimen más adót emelhessen. Mondom helyes, de figyelmeztetem Hegedüs Sándor előadó urat, hogy ezen irányban, a melyet a t. pénzügymin. ur ezen adók részben leszállitása, részben elenyésztetése által mutatott, van egy kis szoczialistikus irány, a mitől a t. előadó ur nagyon irtózik akkor, midőn Herman Ottó beszél, de nem irtózik akkor, midőn a miniszter ur cselekszik. (Tetszés a szélsőbaloldalon.) Mert hisz mit akarnak a szoczialisták? ők se kivánnak egyebet, mint először, hogy kimondassék az, hogy senki ne adóztassék meg, mielőtt le nem vonatik az, a mi életének és családjának fentartására szükségeltetik. (Felkiáltás a szélső baloldalon. Ez igazság!) Ez igazságosan történik, ezt nem nevezik sehol veszedelmes szoczializmusnak. Nem lehet tagadni, hogy van bizonyos szoczialisztikus irány a haddijmentesség akkénti megváltoztatásában is, hogy leszállitjuk azoknál, kiknek jövedelmi adója 10 forinton alul van és emeljük a gazdagoknál, a mi szintén igazságos; de mert ezt helyeseljük, nem hunyhatunk szemet az előtt, hogy a pénzügyminiszter ur, mégis az egyenes adót akarja tetemesen emelni az általa beadott adó-törvényjavaslatok által. A haddijmentességi adó egészben véve emeltetik, a takarékpénztári betétekről szóló javaslat szintén adóemelést involvál: elég az hozzá, hogy rövid két év alatt a t. pénzügyminiszter ur ujabb 8 millió frtnyi adót rak a nemzet vállára.

Arra vagyok bátor a t. házat figyelmeztetni, hogy 1875-ben, a mikor a jelenlegi kormányelnök itt e padokon ült (Az ellenzék padjaira mutat) abban a hires megtámadó beszédjében évenkinti 8 millió uj adóteher miatt támadta meg a kormányt és kimutatta már akkor, hogy a nemzet annyira meg van rakva adóterhekkel, hogy rövid idő alatt ujabb 8 millió adót nem birna elviselni. És íme, a t. pénzügyminiszter ur, a ki ettől fogva már több mint 30 millióval emelte az adókat, most egy igen csinos és szépen előadott beszédben egész simán, nyugodtan jelenti nekünk, hogy közeledünk az államháztartás rendes kezelésében való egyensulyhoz, csak 8 millionyi uj adóemelés kell az adósságcsináláson és a birtokeladáson kivül.

Egyebet a költségvetés számtételi részére nézve mondani nem akarok és csak azzal fejezem be beszédem e részét, hogy figyelmébe ajánlom a pénzügyminiszter urnak, egy nagy pénzügyi kapaczitásnak, Say Leonnak megjelent tanulmányát, mely daczára annak, hogy bizonyos pártszinezettel bir, a végén oly igazságot mond ki, melyet követni kellene s a mely abban áll: hogy az államkincstár csak azon országban gazdagodhatik igazán, melynek a népe is gazdagodik. Ezt ajánlom a pénzügyminiszter urnak, szives figyelmébe. Igyekezzék nemcsak a fiskális tekinteteket tartani szem előtt, hanem terjeszsze ki figyelmét a nép vagyongyarapodásának előmozditására is. Ezeket méltóztassék ápolni, igyekezzék, hogy a nép jóllétben legyen, virágozzék és akkor meglátja, hogy nem kell sem uj adókhoz, sem uj kölcsönökhöz folyamodni, hanem maga a nép jólléte emelni fogja a kincstár jóllétét.

Áttérek most a kormány általános politikájára és itt engedje meg a t. ház mindenelőtt, hogy néhány rövid észrevételt tegyek, a mennyiben mint beszédem elején is megjegyeztem, nekünk szabad beszélnünk mindenről, még a külügyekről is, habár ezekre legkisebb gyakorlati befolyásunk sincs, a mint a tények bizonyitották — mégis néhány reflexiót tegyek azon politikára, melyet a kormány a külügyek terén követ: annyival inkább teszem ezt, mert azt hiszem, senki sem fogja tagadni, hogy menynyire igaz azon mondás, melyet a napokban olvastunk Kossuthnak egy ujabb nyilatkozatában, melyben ezek fordulnak elő: «A nemzet jövőjére nézve legfontosabb dolog a külügyi politika. Rosz törvényt el lehet törölni, rosz közigazgatási rendszert jóval lehet fölcserélni, rosz lelkü vagy ügyetlen minisztert jólelkűvel és ügyesebbel lehet felváltani, elmaradást erélylyel helyre lehet hozni, de a hamis irányu, rosz vagy ügyetlen külpolitika oly helyzetet teremt, melyen változtatni, melyet nem létezőnek tenni nem lehet, és mely, mint az Eumenidák haragja, egy megkérlelhetetlen átok sulyával nehezedik a nemzet jövőjének mérlegébe.»

Lássuk minő a helyzet, melyet kormányunk külügyi politikája Magyarországra és általában a monarchiára nézve teremtett. A helyzet az, hogy ha szét nézünk ma Európában, alig találunk államot, még Törökországot sem véve ki, mely annyira izoláltan állana, a többi államok közt, mint Ausztria-Magyarország. Volna ugyanis szövetségesünk, a kire itt gyakran történik hivatkozás, de ha őszinték akarunk lenni, ez az egy szövetségesünk Németország, azt hiába czimezzük mi szövetségesünknek, mert az nem szövetségese az osztrák-magyar monarchiának, hanem bizonyos tekintetben ura. Az osztrák-magyar monarchia külügyi kormányzata cselekszi a külügyekben azt, a mit Bismarck diktál, ott pedig a hol Bismarck nem diktál semmit, ott nem tesz semmit. Sőt még azon kevés államra nézve is, melyet ügyes politikával könnyen lehetne szövetségesünkké tenni, a mi kormányunk elkövet mindent, csaknem szántszándékkal, hogy azokat tőlünk elidegenitse. És itt engedje meg a t. ház, hogy idézzek egy jelenetet, mely a delegáczióban előfordult. Szóba került ott fejedelmünknek az olasz fejedelemnek visszaadandó látogatása. Csodálkozással veszi egész Európa, hogy ezen viszontlátogatás a szokás ellenére eddig meg nem történt, és nem is beszélnek róla, hogy megtörténjék. Történt az, a mi tudomásommal először történt, mióta az olasz egység létezik, hogy a monarchia külügyminisztere a leghivatalosabb alakban és helyen indokolván ezen látogatás elmaradását, e szavakat mondta: «Ne méltóztassék megfeledkezni azon kivételes helyzetről, melyben az olasz főváros van.» Már t. ház, ne csodálkozzunk akkor, ha az olasz nemzet kebelében ingerültség támad ellenünk, mikor hosszu évek óta egész Európa az olasz egységet Róma fővárossal elismerte, előáll a monarchia külügyminisztere és konstatálja, hogy a főváros kivételes állapotban van. Ha kivételesnek tekintik ma az olasz egység annyi évvel ezelőtt létrejötte után a főváros helyzetét, akkor nem kellett volna az olasz egységet és a fővárost elismerni, mert a pápa ott volt akkor is, ott van ma is, ott lesz a jövő évtizedekben s talán a jövő században is.

Előfordult más dolog is. Kérdés intéztetvén a delegáczió valamely tagja által Montenegró és Szerbia magaviseletére nézve, a bosnyák kérdéssel szemben, a miniszter ur egész naivul megnyugtatta a delegátusokat arra nézve, hogy azon két államocskának fejedelme a lehető legnagyobb rokonszenvvel viseltetik irántunk. Ez is igen jellemző viszonyainkra nézve. A mi minisztereink anynyira megszokták különválasztani a kormányokat a népektől, mert megszokták itthon, hogy az két egészen különböző dolog, miszerint azt hiszik, hogy reánk nézve megnyugtató az, ha valamely szomszéd állam fejedelme rokonszenvez velünk. Nem erről van szó. Hiszen a bosnyák felkelés alatt senki sem állitotta azt, hogy akár Nikita, akár Milán fejedelem maguk mentek volna szitani a forradalmat, hanem állitottuk és tudtuk azt, hogy Montenegró és Szerbia népe ápolja és fejleszti ezen felkelést. Ez a tény, s ezzel szemben nagyon csekély vigaszt nyujt nekem a montenegroi és a szerb fejedelem ő felségeik rokonszenve. Ezen külügyi politika következménye oly helyzetet teremtett, a minőre Kossuth Lajos czéloz, s a mely sulyos átok gyanánt nehezedik a nemzetre. E helyzet: Busznia és Herczegovina. A pénzügyi bizottság előadója dicsekedett, hogy mennyire csökkent a költség erre az eszt ndőre. Tehette ezt, mert csökkent a közösügyi rendkivüli rovat költsége, a mely tavaly Boszniára vétetett fel. Csökkent pedig abban a reményben, hogy 1883-ban a bosnyák és herczegovinai urak szivesek lesznek minket békében hagyni. A mely perczben azonban kedvük kerekedik egy kis felkelést rendezni, a kártyaépület ujra összedől. Ez tehát állandó seb lesz, a mig e kérdés végleg meg nem oldatik. Akarják-e megoldani vagy sem: erről a kormány nem szól semmit. Nekünk csak a pénzt kell megszavazni és ha teszem, azt a kérdést intézném a miniszter urhoz, hogy miután Bosznia részére szintén pénz megszavazására hivatik fel az országgyülés, mondja meg, hogy mi lesz ezen két tartománynyal, hogy örökösen fog-e ezen állapot tartani és hogy ez örökösen Damokles kardjaként fog-e a nemzet feje fölött lebegni, avagy végleg meg fog e ez oldatni? Ha igen, miképp? igaz-e, hogy annektálni akarjuk azt, avagy fognak-e módot találni arra, hogy megszabadittassék a nemzet ettől a területszaporulattól: megvagyok győződve róla, nem tudna reá válaszolni.

Ennyit akartam röviden mondani a külügyekre nézve, s azon valamire, a mit sem belügynek, sem külügynek nevezni nem lehet, a minek a neve: bosnyák politika. Engedje meg a t. ház, hogy ezek után néhány észrevételt tegyek a belügyi kormányzatra is, mert ennek képe szintén visszatükrözik a költségvetésben.

A mennyire konstatálva van a pénzügyi kormányzatban az őszinteség teljes hiánya, épen annyira lehet ezt konstatálni a belügyi kormányzat minden ágában. Nálunk az a szokás, hogy a kormány kiad egy tetszetős jelszót, a mely alatt olyasmit visz keresztül, a mely annak éppen az ellenkezője. Volt erre a minap egy frappans példa.

A napokban törvényjavaslat terjesztetett be a 17 magyar zászlóaljnak osztrák sorezredekbe való beosztása iránt. Ki lett tehát adva a jelszó: behozatik a területi rendszer. Ennek pedig első és fő előnye az, hogy kiki otthon szolgáljon. De jön a törvényjavaslat, a mely azon kezdi a területi rendszer létesitését, hogy a magyar ifjak az osztrák ezredekbe menjenek. Ez jellemző, mert csaknem minden törvényjavaslatban visszatükrözik.

Itt van például a törvényjavaslat, a melyre a pénzügyminiszter ur is hivatkozott, a pénzügyi biráskodásról, a mely szerint független biróságnak kellene itélnie akkor, mikor az adózó polgár és a kincstár közt per merül fel. Jól van, bejelentik nagy zajjal, meg lesz a független pénzügyi biráskodás. Hát az ember megnézi a törvényjavaslatot, mindjárt azon kezdik, hogy egy pár miniszteri tanácsost tesznek bele ebbe a független biróságba.

Az egész ország éveken át panaszkodik az adókezelés elviselhetlen módja felett. A pénzügyminiszter jelenti a nagy reformot, megiesz, reformálni kell az adókezelést. Méltóztassék megnézni azt a reformot, látni fogják, hogy az csak piczike kis részben történik az adózók érdekében, tulnyomó nagy részben a kincstár érdekében, bizonyos tekintetben az is adóemelést involvál.

Ha megnézem a közigazgatási rendszert és az abban követett kormányzási rendszert, ott is az őszinteség hiányát látom. Előttünk feküdt most a napokban egy törvényjavaslat, — most már törvény, — mely hivatva van az összes beállamszervezetet átalakitani, az ugynevezett minősitési törvény. Ha a belügyminiszter egész őszintén előállott volna, azt mondván: én hosszu éveken át arra a meggyőződésre jutottam, hogy a választási rendszer csakugyan a mi viszonyainknak meg nem felel, át akarok térni a hivatalnokok államositásához, a kinevezési rendszerhez; ennek utját akarom egyengetni az által, hogy azon kezdem, hogy a választott tisztviselő is bizonyos tekintetben a kormány által tetessék függővé, az által, hogy a gyakorlati vizsgát megállja; — akkor azt mondanám: ez oly elv, a melyet nem helyeslek ugyan, de értem és legalább őszinte. De nem! A t. belügyminiszter ur beterjeszti ezt a törvényjavaslatot, tart egy lelkes beszédet a megyei választási rendszer mellett, minőnél jobbat ez oldalról senki sem tarthatott volna, és akkor azután benyujtja a minősitési törvényjavaslatot, mely minden általa elmondott érvet egyenesen arczul csap. Ez az eljárás, a melyet követ t. kormányunk a közélet minden terén.

Még szomorubb a kép, ha nézem azt a szellemet, melyet ezen kormánynak hosszu évi kormányzata, a közéletben előidézett. Lehetetlen, hogy az igazi hazafinak a lelke el ne boruljon ennek a látásán. Soha ennyire nem sülyedt a közérzület, a közszellem Magyarországon ennyire nem volt. És ha kutatom ennek okát, azt szintén abban találom, hogy a kormány és különösen annak elnöke, szabadelvü eszméket hirdetve, hosszu éveken át azon percztől fogva, hogy kormányra került, egyenesen a reakczió erére lépett, a mely ma Magyarországon mindenütt, minden téren nyilvánul. (Helyeslés a szélső balon.) Méltóztassék betekinteni az egyházi, és társadalmi életbe, az iskolákba: mindenütt fogják látni ezen szellemek nyilvánulását.

Magától a miniszterelnök urtól kérdem, vajjon lehetséges lett volna-e csak képzelni is azt, hogy mikor Deák Ferencz élt köztünk, halljunk oly nyilatkozatokat, mint a minőket egymásután, bámulatos gyors egymásutánban hallottunk ezen utolsó időkben az ország legkitünőbb főpapjaitól. Az egyik főpap magasztalván a maga egyházának missióját, a mi ellen bizonyára senkinek sem lehet kifogása s neki kötelessége, — nem átallotta némileg gunyosan beszélni egy másik egyházról; egy másik főpap egyenesen sikra szállott a középkori államszervezet dicsőitésére; egy harmadik főpap a tanulmányi alapoknak felekezeti voltáról tart nagy értekezletet nemcsak, de arra a konkluzióra jut, hogy az országnak legelső, legfontosabb tanintézetét, magát az egyetemet is felekezetivé kell visszaváltoztatni. (Egy hang jobb felől: Igen!) Látjuk azon szomoru, megdöbbentő tünetet, hogy b. Eötvös József legszebb művét, a községi iskolákat — erről megfognak győződni a költségvetés részleteinél — százával alakitják át felekezetiekké és hogy már több mint két éve egyetlen községi iskola sem keletkezik az országban. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.)

Lehetetlen, hogy midőn mindezeket fölsorolom, ne emlitsem legalább egy szóval azon u. n. antisemitikus mozgalmat, mely, fájdalom, az utolsó időkben még ezen képviselőházat is oly gyakran igénybe veszi. Vajjon hiszi-e a miniszterelnök ur és maga a kormány, hogy az lehetséges lett volna Magyarországon, hogy ha ő más politikát követ, mint melyet követett évek során át? Hiszi-e, hogy ha évekkel ezelőtt elfogadta volna azon javaslatot, melyet Irányi t. barátom évről-évre ismétel a költségvetés tárgyalása alkalmával, t. i. a teljes vallásszabadság kimondásáról s a kötelező polgári házasság behozataláról, hogy akkor ily dolgok szőnyegre kerültek volna itt? Nem a kormánynak folytonos habozása s nem-e a középkori eszmékkel való kaczérkodása bátoritotta-e fel azon tábort, mely most a középkori eszmék zászlaja alatt homályositja el a magyar közszellemet? (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Minthogy tehát t. ház, mindezt és még ennél sokkal többnek visszatükröződését látom azon költségvetésben, mely a ház asztalán fekszik, én azt még átalánosságban sem fogadhatván el a tárgyalás alapjául, bátor vagyok ugy a magam, mint a t. elvbarátaim nevében a következő határozati javaslatot beterjeszteni. (Halljuk! Olvassa a határozati javaslatot.)

Határozati javaslat.

A kormány által beterjesztett 1883-ik évi államköltségvetési előirányzatból, valamint az azt bevezetett pénzügyminiszteri előadás, és a pénzügyi bizottságnak a ház asztalán fekvő jelentéséből kitünvén,

1-ször az, hogy a nemzet által hosszu évek során át folyton fokozódott mérvben hozott áldozatok daczára az államháztartásban az egyensuly helyre nem állott, meg sem közelittetik;

2-szor, hogy a már chronikussá vált állami deficzit elenyésztetése helyett, a kormány jövőre is az eddig követett irányban akar haladni, mely szerint az évről-évre ismétlődő hiányt ujabb meg ujabb adók behozatalával, ujabb meg ujabb kölcsönökkel, s a nemzeti tőke fogyasztásával pótolja;

3-szor, hogy eléggé meg nem róható makacssággal évről-évre az államháztartásban mutatkozó tényleges hiányt a valónál sokkal kisebbnek tünteti fel, félrevezetvén ily módon az ország közvéleményét s magát a koronát;

tekintve, hogy a jelen kormány közel 8 évi kormányzata alatt azon közjogi állapotokat, melyek 1867. óta összes államszervezetünkre nehezednek, sokkal nyomasztóbbakká, a nemzet jövőjére nézve még veszélyesebbekké tette és teszi;

tekintve, hogy a külügyek terén, különösen a keleti kérdésben követett eljárása által oly helyzetet teremtett, mely politikailag vészteljes, pénzügyileg pedig kiszámithatlan áldozatokra kényszeritheti az anyagilag különben is kimerült nemzetet;

tekintve, hogy a belügyek terén a kor és a nemzet szellemének meg nem felelő, sőt néha azzal merőben ellenkező irányt követ;

tekintve végre, hogy a ház elé terjesztett költségvetés a fentérintett irányoknak s rendszernek hü kinyomata:

mondja ki a képviselőház, hogy a kormány által beterjesztett 1883-ik évi állami költségvetést *tárgyalás alapjául sem fogadja el.*

Krisztinkovich Ede a hiány fogalmainak különböző meghatározásával foglalkozik. A hiány az állami számvevők állitása szerint a kiadások azon része, melyet az állam nem saját bevételeiből fedez. A t. pénzügyminiszter és ugy látszik a pénzügyi bizottságnak meghatározása szerint pedig a hiány a kiadások azon része, melyre mi sem kerül. Hogy ez is hiány, az tökéletesen igaz, hanem az állami számvevőszék által meghatározott korrekt fogalomtól még nagyon messze van a pénzügyminiszter és a pénzügyi bizottságnak a meghatározása, mert megoldandó marad még azon két kérdés, hogy hiány-e az, a mi nincs, s hogy hiány-e az, a mi ujabb kölcsönnel fedeztetik? Ha a zárszámadásokat megtekintjük mindkét kérdésre megtaláljuk a feleletet. Az egyik eset, a mire mi sem kerül a zárszámadásoknak 45. lapján 48,065.401 frttal van jelezve, a mi ma már nincs, de a mi meg volt 1880-ban, az a vagyonmérlegben 70,628,348 frtal van jelezve. A harmadik pedig, a mi uj adósságokkal fedeztetik, szintén a vagyonmérleg 185. lapján 114,753.420 frttal van jegyezve. Ha ezt a három tételt egybevetjük, azt el lehet mondani, hogy ez a mintegy 230 millióra menő összeg a vagyon álladékára oly befolyással van, hogy megszüntetni képes bizonyos mennyiségben a vagyonnak a cselekvő értékét. És a konkret elemzést még tovább folytatva, az effektiv vagyonmérleget még el nem készithetjük, mivel ki fog tünni, hogy a vagyonmérlegben a bevett cselekvő hátlékok az állami zárszámadás 176—177. lapján 197,000 fttal vannak felvéve, effektiv cselekvő állapotot nem képeznek, e hátralékok ugyanis az egyenes adóknál 43, a fogyasztási adóknál 42, a jogilletékeknél 24 millió stb., összesen 172 millió levén számszerüsitve, de ezek inkább könyvviteli disznek, mint igazi cselekvő értékeknek tekinthetők, t. i. olyan könyvviteli disznek, a milyennel a kereskedők az aktiv és passiv mérleget ki szokták mutatni a bukás örvényén, a midőn a dubioza tételeket dekorativáknak beteszik, annak bizonyitásául, hogy hiszen van vagyonuk. Beszédét szóló igy végzi: 1875-ben t. i. midőn az u. n. fuzionális párt, a mai többség uralomra jutott, az volt uralomra jutásának alapja, hogy a zilált pénzügyi viszonyokat rendezze, ez volt eljárásának, cselekményei jogosultságának alapja, forrása, ez volt a kiindulási pontja. Az idei mérlegbe iktatott 32 milliónyi aktiv vagyon ellenében, mely a helyesbitések által a minuson sokkal alul van, 1874. végén a zárszámadások kimutatása szerint átvett többség kormánya a vagyonmérleg aktivákban 166.293,000 frt értékü tiszta vagyont, az akkor volt 626,314,618 frt összes államadósságon felül, ma pedig az időközi kölcsönök figyelembevételével, ha még semmi rendkivüli dolog közbe nem jő, 1883-ra nincs egyátalján mi tiszta vagyon sem, és ezen felül lesz még 1345 millió frtnyi adósság. Ha én mar most azon eredményt látom számokkal kimutatva, hogy 875 milliójába került az országnak az a kormány, melyet a többség támogatása 1875-től mai napig tart helyén, akkor azmondom azon alapra mutatva, melynél fogva állását el foglalta, hogy e kormánynak ma már többé létjogosultsága nincs, mert a zárszámadások szerint azt eljátszotta. (Ugy van! a szélső baloldalon.) Elfogadja Helfi határozati javaslatát. (Helyeslés. Éljenzés a szélső baloldalon.)

Szilágyi Dezső: A pénzügyi bizottság általános jelentése, melylyel a pénzügyminiszter az 1883-ik évi költségvetési előirányzatot csaknem változtatás nélkül elfogadásra ajánlja, — két lényeges pontot tartalmaz. Az egyikben a pénzügyi bizottság kissé tán enyhébben ugyan, de mégis eléggé határozottan állitja azt, hogy pénzügyi helyzetünk alapjai nemcsak külsőleg, számokban, de magukban azok alapját képező viszonyokban javultak, a másik állitásban a pénzügyminiszter pénzügyi politikáját helyeselvén, ezen helyeslés kimondását és az előirányzatot elfogadásra a háznak ajánlja.

A pénzügyminiszter azonban a jelen előirányzat előterjesztésénél — és ezt épen nem megrovásul mondom, — másként járt el, mint az eddigi költségvetéseknél. Most t. i. — minek elemzésére később visszatérek — a jövő évekre kiterjedő pénzügyi politika alapjait is ismerteti, és az államháztartás rendezésének első foka elérését, a rendes kezelésben levő hiány elenyésztetését, igaz, sulyos áldozatok árán, de kilátásba helyezi. Ha tehát az 1883. költségvetéssel szemben valaki állást akar foglalni, két kérdésre kell határozottan megfelelnie: az egyik, és ez kisebb fontossággal abban áll, ha vajjon való-e a pénzügyi bizottság azon állitása, hogy helyzetünk nemcsak a számok külső feltüntetése szerint, de lényegében és alapjában is javult, és másodszor, ha vajjon lehet-e nyugalommal, lehet-e a siker alapos reményével a pénzügyi bizottság azon véleményéhez járulni, melylyel a pénzügyminiszter pénzügyi politikájának lényegét elfogadásra ajánlja.

Ha valaki arra a következtetésre jön, hogy mindakét, vagy csak a második kérdésre nem-mel kell felelnie, akkor bizalommal azon pénzügyi politika iránt, mely kifejezését ezen költségvetésben és a pénzügyminiszteri előterjesztésben nyeri, nem viseltethetik, akkor a költségvetést általánosságban sem fogadhatja el. (Ugy van! a baloldalon.)

A mi az elsőt, a mérleg javulást illeti: igaz, hogy a pénzügyminiszteri előterjesztés 22-dik lapján foglalt kimutatás szerint, — és én elfogadom a pénzügyminiszter ur számitásait is, nehogy azon olcsó gyönyörüséget engedjem neki, melyet ő is minden pénzügyminiszter oly könnyen megszerez magának, hogy a maga számvevő osztályában egy más olyan számitást készittet és helyez mások ellenébe, melynek titkaira és fogásaira rendesen csak a pénzügyi viták befejezése után jövünk, — mondom elfogadva az ő számitásait, igaz, hogy ezen mérleg szerint a hiány 1882-ben 30 és fél millió, a jelenleg előirányzott hiány 21 és fél millió és ugy 1882-vel szemben 8.900,000 frt javulás mutatkozik. Ez teljesen igaz. De ha megnézzük, minő tényezők alapján állott elő a mérlegnek ezen kedvező külső alakulása, akkor az a nagy dicsekedés, melylyel ezen hiánycsökkenésre mutatnak, igen kicsinyre fog leszállani. Nem emlitve azt, és mellőzzük azt egészen, hogy beruházásokra körülbelül nyolczadfél millióval kevesebbet adunk ki, mert tudjuk, a beruházások egy részének fedezete egészen külön van, nem emlékezve meg arról, hogy az átmeneti kiadások is kevesebbek, nézzük meg, mik azon nagy tételek, melyekben a jelen évi költségvetés oly felette előnyösen kel, hogy különbözzék a megelőző év költségvetésétől. Az első abban áll, hogy a vámjövedelmek emelkedése folytán a közös költségek fedezésére négy és fél millióval kevesebbet kell fizetnünk, mint a megelőző évben. A másik az, hogy a rendes bevételek szintén négy és fél millióval emelkedtek a tavalyihoz képest. A harmadik abban áll, hogy igen nagy tétel, mely terhelte a mult év költségvetését, az 1883. előirányzatot nem nyomja, t. i. elesik 8.300,000 forintnyi bosznai rendkivüli kiadás. Ha ezen kétségtelenül nagy tételeket, melyek összesen 17.300,000 forintra rugnak, figyelembe veszszük, akkor a mérlegnek, ha más tényezők rontólag nem hatnak, ennyivel, vagy ehhez közel álló összeggel kellett volna javulnia.

És mennyit tesz a mérleg javulása a tavalyihoz képest? Sem többet, sem kevesebbet, mint 8.900,000 frtot, vagyis körülbelől csak valamivel többet, mint a mennyivel kevesebb rendkivüli kiadás irányoztatik elő Boszniára. A kisebb közösügyi kvótaösszeg, és a rendes bevételek emelkedése összesen csaknem 9 millió, eltünik a mérleget rontó tényezők hatása következtében.

Nincs tehát ok valami nagy diadallal tekinteni a mérlegnek ezen kedvezőbb számaira; inkább azt kell állitanunk, hogy nem javult az a helyzet, melyben a mérleg ily kedvező konzulláczió mellett is, a mérlegjavulás ily csekély fokban mutatkozik.

És ha vizsgáljuk okait annak, hogy miért emésztettek fel ezen tényezők: azokat könnyen megtalálhatjuk. Itt van az államadóssági kamatok emelkedése, majdnem 1½ millió, itt van a belügyminiszteri tárczában előforduló 900,000 frton felüli tétel, itt vannak a többi tárczákban az apróbb, de együttvéve jelentékeny tételek, részben felemésztik ezen különben a mérleg javulására ható tényezőket. Itt van az, hogy azon 4½ milliónyi rendes bevételi többlet, bruttó többlet, a mely még nem jelenti tiszta jövedelmeinknek ugyanennyivel való emelkedését, mert annak különösen az állami üzemeknél, az üzemi költségek tetemes növekedése felelvén meg, meglehetősen leszállitja ezen összeget. Igaz, hogy a pénzügyi bizottság előadója szépiteni akarja a mérleg ezen benyomását és jelentésében arra hivatkozik, hogy mégis csak van valami emelő abban, költségvetés, a mely 21½ milliónyi hiány mellett körübelől annyi, sőt valamivel több — összesen 21 mil. 700,000 frt beruházást mutat fel az előirányzatban. Itt az előadó, a ki pedig alaposan ismeri a pénzügyi tényezőket egy kis számitási hibába esik, talán nem egészen számitáson kivül, a mennyiben elhallgatja azt, hogy a zimonyi vasutra felvett 8 millió frtnyi beruházás a 21 milliónyi beruházásban ben van ugyan, de ennek van külön fedezete az ugyanannyi kölcsönben, és viszont ez az összeg a 21 milliónyi hiányban nem fordul elő. (Ugy van! balfelől.) valamint tegyük hozzá nagyobb pontosság kedveért azon 140,000 forint intercaláris kamatot is, mely ezen vasut költségei terhére fizettetik. Ha már most a hiányhoz hozzáveszszük ezen 8 millión felőli összegeket és igy állitjuk szemben azzal a beruházások összegét, akkor természetesen azon szép hivatkozás, melyet ily elérzékenyitő módon igtatott be a jelentésbe az előadó ur, tökéletesen elveszti minden alapját. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.)

A másik, a mivel szépitgetni akarja az előadó ezen benyomást, abban áll, hogy azt mondja: a rendes bevételek és kiadások közt a mérleg javult, különösen ott javult. Átalában a mérleg javulását a mint mondom azon reménybeliség erejéig, hogy Boszniára kevesebb rendkivüli költségünk lesz, mi is szivesen elismerjük, de nem fogja tagadhatni a t. előadó ur és a pénzügyminiszter ur, hogy a rendes bevételek és kiadások közti mérlegjavulás körülbelül annyit jelent, t. i. 4½ milliót, a mennyit jelent a vámjövedelmek emelkedése folytán ez évi közösügyi quotának kisebb összege, szemben a mult évi összeggel. Ha ebből a szempontból nézzük aztán a dolgot, akkor ennek jelentősége egyszerre megszünik. Sőt azon ténynyel állunk szemközt, hogy consummáltuk idei költségvetésünkben a vámemelések eredményét, ugy, hogy majd midőn a pénzügyminiszter politikájára áttérek, akkor e tény alapján is megmagyarázva találjuk, hogy politikája természetes következésekép nem marad ő számára egyéb eszköz hátra, mint az, melyhez nyult, a háztartási hiány megszüntetésére.

S ezért én nagy sulyt nem helyezek az előadó urnak azon további szépitgetésére, igaz ugyan, hogy 5 millió frtnyi állami jószág elidegenitése fordul elő: költségvetésben, de hát a mint ő kiirja, annak 10.700,000 forint állami követelés felel meg, a mely követelés keletkezik az állam számára azoknál a vasutaknál, melyeknél ezen összeg évi kamatbiztositék fejében fizettetik. Hát, t. ház, ha megállapodunk itt egy perczre, hát először is az előadó urnak kegyes engedelmével nem is 5 millió államvagyon elidegenitése fordul elő a budgetben, hanem ő nagyon jól tudja . . .

Hegedüs Sándor előadó: Nincs itt szó államvagyon elidegenitéséről!

Szilágyi Dezső: Hát a t. előadó ur mire hivatkozik. Óvatosan választotta meg a szót, mert azt mondta: államjószágeladás, de arról hallgat a t. ház előtt ő is, a pénzügyi bizottság is, hogy az államvagyon fogyasztása az idei költségvetés szerint több, nem csak az állami jószágok, hanem a telepitvényes biztositékok is eladattak és ez utóbbi vételárának 83-ra eső részletei szintén felhasználtatnak, tehát államvagyon-fogyasztást jelentenek és hogy 900,000 frt állami előleget, állami előlegek, tehát ingó vagyon fogyasztatik el. És ha állami követelések tiz millió erejéig való keletkezésére, mint egyrészt államérték szaporodásra oly diadallal rámutatott, nem kötelessége lett volna-e megmondani, hogy nemcsak államjószágok idegenittetnek el, hanem 1.200,000 frt érték van praeliminálva a telepitvényekből befolyó törlesztés és kamatra, azonkivül 900,000 frt állami ingó államvagyon is lesz felhasználva fedezetül ebben a budgetben. Az egész felemlitésnek más czélja nem lehet, mint az államérték fogyását és szaporodását kölcsönösen kitüntetni, és csak igy lett volna az helyes tájékoztatás. És hogy az előadó később valami nagy tőkét ne csináljon ebből, előre figyelmeztetem a házat hogy a telepitvényeseknél praeliminált 1.200,000 frtban nemcsak tőketörlesztés, azaz nem csak a tőkének a fogyasztása, hanem kamat is foglaltatik, tehát tény az, hogy államérték elidegenitése nem 5, hanem 6 millió frton felüli értékben fordul elő a budgetben. De még legcsodálatosabb aztán a t. előadó urnak azon bizonyos vigasztalása és megnyugtatása, hogy ezzel szemben áll 10.700,000 frt uj követelés. Hát lehet-e őszinte, lehet-e komoly az államértékeknek emlitett elidegenitését, ezen követeléssel akarni conpensálni, mely a vasuti kamatgaranciákból az államra ered? Hiszen ebben a házban senki sincs a ki ne tudná, hogy ezen vasuti garantiák fejében fizetett összegek legnagyobb része soha sem lesz az államnak vissza fizetve, hogy azok a nyilvántartásban kitüntettetnek, s majd eljő az idő, hogy az állam vagyon mérlegéből egyszerüen le fognak iratni, s csak arra valók, hogy az előadó ur koronként szerepeltesse valóságos reális követeléskép, mint a melyek ellensulyozzák a valóságos érték elidegenitéseket. (Tetszés a baloldalon.)

És azt is mondja még, — erre azonban kevesebb sulyt fektet — hogy termékenyitő kiadások növekedő arányban fordulnak elő a budgetben. Hát hogy fordulnak elő, az tagadhatatlan, de hogy növekedő arányban fordulnának elő, például a tavalyihoz képest, azt meglehetősen kétségbe lehet vonni, ha csak ezek termékenyitő természetü kiadások alatt az előadó ur a beruházásoknak az átmeneti kiadások egy részén kivül, valami egyebet nem ért. De bárminként álljon ez utóbbira nézve a dolog, t. ház, azért ez ama következtetésen mit sem változtat, hogy a

---

szakitva, és midőn Velenczét Verona irányában, majdnem állomásról állomásra kellett kérdezni, merre lehet folytatni az utat, és akkor kitünt, hogy a vasuti tisztviselők nem lévén kellő utasitással ellátva, ellenkező értesitéseket adtak. Mantuában meg kellett hálni, mert itt egyelőre nem volt vasuti összeköttetés az ut folytatására. Mantuából Modenába, mely ide egy óránvira esik, egyenesen nem érhettem el, erre egy 10 órai kerülő kellett. Nevelte a sok bajt a gyakori átszállás egyik waggonból a másikba. — Használtunk gyorsvonatot, személyvonatot és gyorsvonatot, a mint jött, — csak tovább mehessünk. Használtunk második osztályt is, noha elsőre volt fizetve. Mindez vajmi csekélység azon csapásokkal szemben, melyeket az áradás a szép Olaszországra hozott. Rendes viszonyok közt Velenczéből Bolognára négy óra alatt lehet jutni, — most — a távolság 24 órára hosszabbodott, mert Cremonán át kellett utazni.

Valahogyan minden nagyobb baj nélkül november 3-án estve Flórenczbe megérkeztem, mig Fraknói itt ki nem szállván, utját tovább folytatta Rómába. És ez jó volt, hogy ugy történt, mert még sok egyengetni való ut volt, mielőtt a rendes munkához foghattunk volna. November 5-én, délután 4 órakor megérkeztem Rómába, és igy meggyőződtem, hogy ha olykor kerülővel is, de végre minden ut vezet Rómába; este Fraknóival, eddigi utitársammal Septimius Severus diadalkapuja alatt a Forumon megint kezet szoritottam, telve azon tudományos élvezetek előérzetében, melyek holnap reám várnak, midőn számomra a vatikáni levéltár kincsei profán szemeimnek megnyilnak.

Pesty Frigyes.

EGY PÁRBAJ KÖVETKEZMÉNYEI.

PÁRISI REGÉNY. 25

Irta: FORTUNÉ DU BOISGOBEY.

ELSŐ RÉSZ. (Folytatás.)

Ez épen jó alkalom lett volna Pontaumur éjjeli látogatásának az előhozására. De Coulanges jelen volt, s Gabrielle ugyis azt igérte az imént Georgesnak, hogy négyszemközt fog vele beszélni.

Georges tehát hallgatott, s Coulanges kevésbbé fogós föltevéssel sietett előállani.

— Courtenay ugy vélekedik, asszonyom, hogy valami vakmerő tolvaj könnyen felhasználhatja ezt az ajtót.

— Ahhoz kulcs kellene; én pedig sohasem adtam az enyémet másnak, mint Mézenc kisasszonynak, ki bizonyára nem használta rossz czélra. Most azonban a telek külső ajtaját is őrzi egy ember, a kit a napokban állitottam oda.

— Reménylem, megbizható ember, — mondá Georges.

— Teljesen. Mézencné ajánlotta, mikor nála voltam s megkértem, hogy engedje meg kedves leányának, hogy nálam dolgozzék. De ez nem elég: a deszkakerités helyére falat fogok huzatni. Láthatják tehát uraim, hogy váram bevehetetlen.

A kis társaság most az ajtó felé haladt s Bréhalné odaadta Georgesnek a kulcsot, hogy nyujtsa ki.

Courtenay és Coulanges, a mint a küszöbön átléptek, az első pillantásra látták, hogy az épitész nem tulzott, mikor ezt a kis paradicsomot ugy földicsérte.

— Nos, mit szólnak alkotásomhoz? kérdé Bréhalné, mialatt vendégei épen nem palástolt csodálattal néztek végig a mosolygó pázsitokon, virágokon, épitményeken, a gyönyörü márvány-kioszkon, mely valóban meglepő látványt nyujtott. — Mert itt minden az én müvem. Ha tudnák, milyen nehezen birtam rávenni az épitészt egyre s másra, csodálkoznának.

— Bámulatos! kiáltott föl az orvos őszinte csodálattal.

— A kertrész szépen van rendezve, a pavillon igen eredeti, jegyzé meg Georges, észrevehetően csekélyebb lelkesedéssel.

— Csak azt sajnálom, mondá Bréhalné, hogy a belső diszités még nincs befejezve; de már most is megitélhetik, hogy milyen lesz. A szalón, melyben Mézenc kisasszony dolgozik, már készen van. Csupán a festmények hiányzanak még, melyekhez két héttel ezelőtt fogott.

— Képesnek tartja arra, hogy be is fejezze?

— Természetesen. Miért ez a kérdés?

— Mert . . . ha mindennap elviszi a lókiállitásra vagy más nyilvános helyre, aligha marad ideje a festésre.

— Ez csak egyszer történt meg. Kifogása van ellene?

— Nem tartozik rám, a Mézenc kisasszony cselekedeteit birálni, de kissé meglepett, hogy ott találtam . . . alig pár héttel jegyesének a halála után.

— Ezért csakis én vagyok a hibás. Mézenc kisasszony nem akart eljönni. Csaknem erőszakkal vittem el. Mondottam már önnek egyszer, hogy e szegény leány mellett azt a helyet kivántam elfoglalni, melyet nagynénje, Fresnayné, olyan rosszul töltött be.

— S ez nagyon is hamar sikerült önnek. Fresnayné keserüen panaszkodik miatta.

— Beszélt vele?

— Tegnap találkoztam vele. Megszólitott s kénytelen voltam végig hallgatni. Annyi rosszat mondott unokahugáról, a mennyit csak lehetett.

— S rólam sem mondott sok jót, tudom.

— Azt állitja, hogy ön férjhez akarja adni Mézenc kisasszonyt.

— Igaza van. Nagyon szeretném, ha Marianne számára hozzá méltó férjet találnék. De már kétségbe vagyok esve a siker felől. Az a leány nem akar segiteni. Hasztalan iparkodom szórakoztatni — nem ér semmit. Szomorusága nem mulik el . . . És, megvallom önöknek, uraim, kissé önökre is számitottam, hogy felviditsák . . .

— Én hátraállok! sietett közbeszólni Georges.

— Jó, de Coulanges ur nem áll hátra, bizonyos vagyok benne. Tudom már, hogy ő egyike a legvidámabb és legszeretetreméltóbb asztaltársaknak. Nem akarom mondani, hogy reggelink nélküle igen szomoru lett volna, de . . .

— De gondolja, mondá Georges.

— Meglehet, s nem titkolom ön előtt, hogy sok dologért kell bocsánatot kérnie . . . Nemde kedves orvos ur, nem lesz ellenére, hogy bájos védenczemmel foglalkozzék?

— Sőt ellenkezőleg, nagyon örömest fogok vele foglalkozni.

— Meg is érdemli. Nézze csak. Látja ott, mint hajlik festék táblája fölé? . . . Igazán, a festészet nemtőjének lehetne nevezni.

A pavillon ablakai nyitva voltak s Marianne körülbelől olyan helyzetben volt látható, a milyenben Georges látta műtermében.

A beszélgetés hallatára Marianne megfordult s az ablakhoz jött.

Georges meg volt lepetve. Soha sem látta még ilyen szépnek.

Coulanges pedig egészen magán kivül volt.

— Kedves Marianne, szólt Bréhalné — ismeri az urakat, nemde, s megengedi, hogy belépjenek? Azért kérdem, mert mint művésznek joga van meg nem engedni, hogy művét befejezte előtt idegen szemek lássák.

— Jól tudja, asszonyom, viszonzá Marianne, — hogy nincsenek titkaim ön előtt — és barátjai előtt...

— Akkor hát, egyelőre itt hagyom önnek Coulanges orvos urat; Courtenay urat pedig magammal viszem s megmutatom neki épitkezéseimet. Mindjárt itt leszünk.

Coulanges örült ennek a rendezésnek. Tudta, hogy Georgesnak és Bréhalnénak egy kis bizalmas beszélgetésre van szükségök, s épen nem bánta, hogy egyedül marad egy szép nővel.

Könnyed léptekkel sietett föl a lépcsőn, mialatt Georges és Bréhalné tovább indultak.

— Azt mondotta az imént, hogy komoly beszélni valója van velem, kezdé Georges, mihelyt elég messzire voltak ahhoz, hogy beszédöket hallani ne lehessen.

— Oh, igen komoly, talán nagyon is komoly beszélni valóm van önnel, viszonzá Bréhalné, de önnek, kedves barátom, önnek nincs-e számomra valami mondani valója?

— Ha nem volna, viszonzá Georges, higyje meg, nem jöttem volna el.

— Vagyis egyszerüen visszautasitotta volna meghivásomat? kérdé Bréhalné.

— Nem épen. — Egyszerüen csak nem jöttem volna el.

— S ugyan, kérem, miért követte volna el velem szemben ezt az udvariatlanságot?

— Mert panaszom van ön ellen.

— Bocsánat, nekem van panaszom ön ellen. Nem sziveskednék megmagyarázni, hogy miért maradt el házamból egyszerre?

— És ön nem sziveskednék megmagyarázni, hogy miért nem tudakozódott utánam?

— Azt felelhetném erre, hogy nő vagyok s nem nekem illik ön után szaladni. De a mi baráti viszonyunk olyan bizalmas, hogy bátran tultehetjük magunkat a közönséges illem-szabályokon, s nem hivatkozom nemem kiváltságaira.

Inkább megmondom önnek egyszerüen az igazat — azt, hogy legutolsó látogatása — hogyan is mondjam csak — megzavart. Ugy vettem észre, hogy baráti viszonyunk másnemüvé készül átváltozni . . . és — láthatja milyen őszinte vagyok — mielőtt tovább haladtam volna ezen a veszedelmes ösvényen, időt akartam nyerni a gondolkozásra.

— S ha én ugyanezt az okot hoznám föl mentségemre, mit szólna?

— Hinnék önnek s nem venném rossz néven. Komoly dolog, egy régi jó baráti viszonyt erősebb és kevéssé tartós érzelemre változtatni át — még akkor is, ha mind a két fél meg van győződve a csere előnyös voltáról . . . Pedig még nem is tudom, hogy igy van-e.

De hozzá teszem, hogy bizonyára már előbb hivtam volna önt magamhoz, ha azt nem hittem volna, hogy barátja halála olyan kötelességeket rótt önre...

— Csalódott. Vidéki rokonai föloldottak a kötelességek alól.

— Hallottam, hogy elfoglalták az öregséget. Nem hagyott Saulieu végrendeletet?

— Ha hagyott is, nem volt található.

— Sajnálom — szegény Marianne érdekében, mert Saulien ugy hiszem, őt akarta örökösévé tenni. S most már elmondhatom önnek, hogy én is sokat foglalkoztam e szegény leánynyal. Sok időmbe került, mig őt és anyját, ki igen tiszteletreméltó nő, rábirhattam, hogy jöjjön hozzám dolgozni. Végre sikerült. Marianne nálam van, s hiszem is, hogy nálam marad mindaddig, a mig férjhez nem megy.

Most tehát kissé a magamügyével is foglalkozhatom már. S ha tegnap véletlenül nem találkoztunk volna, ma irtam volna önnek. Nem mondhatja, hogy sértett önzetből duzzogok, mert ime én teszem az első lépést.

És most, önön a vallomástétel sora, végzé mosolyogva Bréhalné. Mi mondani valója van e csaknem egy hónapi elmaradás után?

— Hogy nem állott szavának, viszonzá Georges nyersen.

— Oh istenem, azon kezdi, hogy hitszegéssel vádol! Vajon mivel fogja végezni?

— Ne vegye tréfára. Igen komoly dolog ez.

— Hát mit fogadtam én önnek? Sziveskedjék eszembe juttatni.

— Jól tudja, hogy én nem kértem öntől esküt. De megigérte, hogy nem fogja többé Pontaumurt elfogadni.

— És meg is tartottam igéretemet. Eljött egy este mikor vendégeim voltak, a többi közt Mézence kisasszony is. De én már előre intézkedtem és cselédeim azt mondták neki, hogy nem vagyok itthon. E visszautasitásról valamennyi barátnőmnek tudomása van és mindnyájan helyeselték. Megmagyaráztam nekik, hogy miért nem akarom elfogadni Pontaumurt, a mióta Marianne hozzám jár. . . Többet is kivánt volna még barátom?

— Nem. Nincs jogom követelőzni. De kötelességem tudtára adni, hogy mi történik.

(Folytatása következik.)

pénzügyminiszter s különösen a pénzügyi bizottság előterjesztésében foglalt szépitgetés daczára, ha külsőleg az előirányzati mérleg számaiban mutatkozik is bizonyos javulás, de az annak alapját képező viszonyokból valóságos javulás a pénzügyi helyzetben nem állott elő. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.)

De reménylem, hogy a pénzügyminiszter ur nem fog késni az ellenkező kimutatásával a budget vita folyamában.

Most engedje meg a ház, hogy áttérjek azon másik kérdésre, melyből a költségvetés általános elfogadását meg kell itélni, a pénzügyminiszter pénzügyi politikájára.

Igazságtalan volna, ha el nem ismerném, hogy a pénzügyminiszter s a pénzügyi bizottság is eltérnek eddigi álláspontjuktól, természetes e pénzügyi bizottság ugy lassu lépésben követve a pénzügyminiszter urat. Eddig a pénzügyminiszter előterjesztéseiben azt hallottuk, hogy a feladat a további romlás és sülyedés megakadályozása és azután egyes adóemeléseket vagy uj adók behozatalát eddig ugy hallottuk indokolva, hogy ezek nem egyes láncszemei ugyan az évi deficzitek megszüntetésére irányzott pénzügyi politikának, de azt senki sem tagadhatja, hogy ha jövedelmeink szaporitására erőlködünk, az valami módon valamikor a hiány megszüntetéséhez, államháztartásunk rendezéséhez mégis csak közelebb visz bennünket. Most ettől eltér a pénzügyminiszter és legalább e pillanatban eltér egy más szokásától is — ez nem megrovás, csak a helyzet jellemzése — mely abból állott, hogy az előirányzatot, a pénzügyi tervet rendesen a járadék árfolyama szerint késziti.

Ezen szokástól eltér a pénzügyminiszter, csak azt sajnálom, hogy a pénzügyi bizottság is eltér egy fontos kijelentésétől. Emlékszem, mikor azon kijelentést tette a pénzügyi bizottság és Hegedüs Sándor előadó nagy buzgalommal és komolysággal előadta, hogy a direkt adók emelésében tovább menni nem lehet, hogy a direkt adókban elérték a határt ennek az országnak a terhei és valami, némi részben rejtelmes utmutatás történt a pénzügyi bizottság jelentésében egy sokat mondó beszéd kiséretében, hogy az indirekt adók, a fogyasztási adók tere az, a hol a pénzügyminiszternek keresni kell az eszközöket az államháztartás rendezésére. (Ugy van! a bal és a szélső baloldalon.) Ezzel a politikával a pénzügyminiszter ur és a pénzügyi bizottság is teljesen szakitott, természetesen a nélkül, hogy a pénzügyi bizottság megemlékezett volna, hogy miután ő a ház felvilágositására van hivatva, legalább is indokolni és megmagyarázni illik, hogy miért akarja általánosságban előre helyeseltetni a házzal egy oly pénzügyi politikának programmját, a melynek mindösszesen két alapgondolata van: a rendes kezelésben levő hiány fedezésére nézve uj adó és adóemelés, a rendkivülire nézve pedig a kölcsön, és ezen uj adók és emelések között igen sulyos és igen lényeges tényező az egyenes adók fokozása. De mondom, dicsérettel kell kiemelnem a pénzügyminiszterrel szemben, hogy eltért eddigi szokásától.

Már most a kérdés az: megvizsgálni, vajjon az a pénzügyi politika, melyet a pénzügyminiszter előterjesztésében a háznak ajánl, melyet általánosságban a pénzügyi bizottság elfogadott, helyes alapokra van-e fektetve, lehet-e bizalommal viseltetni azon pénzügyi politika iránt, lehet-e azon pénzügyi politika támogatását várni a kormány általános politikájában, lehet-e annak igért eredményeiben bizalommal birni, hogy annak alapján eldönthessük magunktartását a költségvetés általános elfogadására nézve?

A mi a problemát magát illeti, azt nem lehet egyszerübben formulázni, mint a hogy a pénzügyminiszter fogalmazta. A pénzügyminiszter ur előterjesztésében azt mondja: fokozatosan kell az államháztartás rendezésére törekedni. Ebben igaza van, s az első fok a rendes kezelésben levő hiánynak eltüntetése. Már most ő — természetesen az idei előirányzat alapján — a rendes kezelésben való hiányt 8.100,000 frtban számitja ki és a milyen egyszerüen odaállitja a problemát, ép oly egyszerüen találja meg annak orvoslását abban, hogy tehát 8.100.000 frtnyi értékig adóemelés s uj adók behozatala történjék és ha ez megtörtént, akkor a rendes kezelésben eltünt a hiány és marad a rendkivüli kiadásokra a hitel igénybevétele.

No t. ház, én ugyanabban a meggyőződésben vagyok, hogy ilyen egyszerü odaállitása a problemának, ilyen teljes különválasztása azon hiány sorsának, a mely a rendes kezelésben mutatkozik, attól a hiány sorsától, a mely a rendkivüliben merül fel, nagyon mesterkélt dolog, miután az első ez utóbbiból táplálkozik; de én, hogy tisztába jöhessünk, követem a pénzügyminiszter urat arra a térre, a melyre ő lépett. Mi módon akarja ő ezen 8.100,000 frtot fedezni és 1884-re az egyensulyt az államháztartásban helyre állitani? Semmi sem lehet egyszerübb, mint az a számitás. Szerinte bejön másfél millió frtnyi összeg az apróbb adókból, a melyek között szerepel a takarékpénztárakra kivetett adó is; 4 milliónyi adó bejön a szeszadó reformból, a hátramaradó 2.600,000 forintot jövedelmi pótadó alakjában fogja fedezni. És ezzel a 8 millió százezernyi összeg fedezve van.

Én őszinte örömet éreznék felette, ha azt mondhatnám, hogy ez a terv, vagy egy más terv, melyet a pénzügyminiszter ur előterjeszt, megfelel annak a kivánalomnak, melyet mi e padokon mindig kifejeztünk, hogy a nemzet erőlködése oly módon legyen igénybe véve, mely fokozatosan elvezet a sikerhez, és hogy ezen terv sikeres végrehajtásának szükséges biztositékai, a kormány általános és közgazdasági politikájában meglegyenek.

De a pénzügyminiszter ur kétféle sorozatát a tényezőknek, nem veszi kellő tekintetbe. Az első csoportba tartoznak azok a tényezők, melyek a rendes kezelésben való hiányt folytonosan gyarapitják. Ezen tényezőket a pénzügyminiszter ur nem veszi figyelembe. Midőn ugy fogja fel a rendes kezelésben való hiány megszüntetésének problemáját, mintha az a jelen előirányzatban mutatkozó 8 millió 1 százezer hiány erejéig való adóemelés által megvolna adva. — A második sorozatba tartoznak azok a tényezők, a melyeknek kedvező konstellácziók között való megmaradására van hallgatag épitve az egész pénzügyminiszteri politika, és ezt sajnálattal mondom — hogy azok nagyon ingatag természetüek, hogy azok kedvezőtlenre való fordulta valószinü és hogy ennélfogva egy oly pénzügyi terv, mely a kedvezőtlen esélyeket figyelembe nem veszi, megbizhatónak nem tekinthető. Hogy az az egyszerü megoldása a problemának, melyet a pénzügyminiszter ur mond, egyátalán elérhető legyen, ahhoz két feltételezés volna szükséges, hogy t. i. már meg levő adóink abban a magasságban folyjanak be jövőre is, a melyben az idén előirányozva vannak; másodszor szükséges volna, hogy kiadásaink gyorsabb tempóban ne növekedjenek, mint a milyen mindennemü jövedelmeinknek természetes növekedése.

De ezenfelül feltételeztetik az is — és nem veszi itt számitásba a pénzügyminiszter a következő tényezőket — először, hogy egy kisebb tényezőt emlitsek, az államjavak elidegenitése egy födözeti mód, az idén is 5 millióny államjószág elidegenitése van kitüntetve. S a pénzügyminiszter ur, daczára annak, hogy ezen államjószág-elidegenitések folytattatni fognak, ugy számit, mintha az államjavakból befolyó jövedelem, mely az idén is négy millióban van präliminálva, az eddigi magasságban jövőre is megmaradna. Pedig egyrészt a tőkét is elidegeniteni, másrészt annak jövedelmeit is az eddigi magasságban számitani, mindenesetre egy hibás alapelvből való kiindulás.

De sokkal lényegesebb ennél egy másik tényező, s ez az, melyből a mi rendes deficzitünk táplálkozik, és tartok tőle, hogy nagy mértékben jövőre is táplálkozni fog.

Ez a tényező áll az államadósságok kamatainak nagy szaporodásából.

A pénzügyminiszter abból indul ki, hogy ha ő a jelen évi rendes praeliminaréban kimutatott nyolcz millió hiányra nyolcz milliónyi adóemeléssel felel, jövőre is el van tüntetve a rendes hiány. Elfelejti, hogy ott vannak a rendkivüli kiadások, melyek fedezetére évről-évre önmaga is kölcsönöket akar felvenni, és hogy ezen kölcsönök kamatai a következő esztendőben a rendes kiadások gyarapodásai közt fognak és pedig tetemes összegben szerepelni. (Ugy van! balfelől.)

Midőn tehát a miniszter egy részről abból indul ki, hogy a rendes kezelésben a hiány nyolcz milliónál több nem lesz, ezt a hiányt változatlannak tételezi fel, másrészt pedig a rendkivüli kezelésben felmerülő hiányt államadósságokkal akarja fedezni, akkor egy nagy és lényeges tényezőt, mely táplálja és folytonosan gyanusitja a rendes kezelésben való hiányt, nem vesz tekintetbe.

Pedig e tényező évenkint pár millióra megy. Az idei tervezet szerint a pénzügymi niszternek, ha minden olyan napfényes és szép lesz, mint gondolta előterjesztésének megalkotásakor, mennyi effektiv összeget fogunk állami járadék alakjában fedezni. Először is a pénzügyminiszter saját előterjesztése szerint 12 millió nyolczszázezer frtot magából a deficzitből, 2-szor 8 millió frtot, a mi a zimonyi vaspálya utolsó épitési részlete, harmadszor 9.400,000 frtot, mely államadóssági törlesztési hányad; negyedszer 140,000 frtot, mely intercaláris kamat a zimonyi vaspályánál. Vagyis a pénzügyminiszternek önmagának előterjesztése szerint az idei kezelésben 30.300,000 frt effektiv pénzt kell beszereznie rente alakjában, melynek kamatai a jövő évben azon ordináriumban fognak jelentkezni, melyről feltételezte a pénzügyminiszter ur, hogy állandó marad és 8 millió frtnál több nem lesz. És itt nem szólok arról, hogy a póthiteleket nem is vettük tekintetbe. Pedig lesznek ám póthitelek. És ha meg tudna nyugtatni a pénzügyminiszter ur, hogy nem lesznek vagy hogy igen csekély mértékben lesznek, nem hiszem, hogy nem tenne oly merész állitást, melynek beváltására a jövő évben teljesen képtelen volna. Ha már most méltóztattak figyelembe venni azt, hogy ezen hiányból eredő államadóssági kamat emelkedése a jövő és az arra következő évben, söt ha épen a egyensulynak egész megalkotását a 85-ik vagy épen a 86-ik évre kellene elhalasztani, mindezen következő években milliókkal fogja növelni a rendes kiadásokat, hol marad a pénzügyminiszter tervének alapja, midőn azt hitte, hogy a 8 millió adóemeléssel a rendes kezelésben való deficzit el van enyésztetve. És ne feledjük azt — mire vissza fogok térni beszédem következő részében — hogy t. i. az államadóssági kamatok növekedése függ attól is, hogy mily olcsón vagy drágán fogjuk a rendkivüli szükséglet fedezésére kivántató pénzt kapni. Ha tehát az állami járadék folyama leszáll s fájdalom, hogy ez idő szerint ezt tapasztaljuk, mindenki tudhatja, hogy a beszerzendő kölcsön hatását annál inkább fogjuk érezni a rendes kezelésben és annál nagyobb akadályt fog az képezni a rendes kezelés hiányának eltüntetésére.

Ehhez egy harmadik szempont jön, melyre csak röviden akarok czélozni, t. i. a kiadások természetes emelkedése. Méltóztatnak látni, hogy mily nagy szerencse érte az idei budgetet a tavalyi budgettel szemben és mégis a kiadások növekedése által természetes fejődés utján mennyire növekedtek a rendes kiadások. A pénzügyminiszter ur terve azon feltételezésre van épitve, hogy a kiadások az eddigi magasságban megmaradnak.

Ha már most mindezeket összevetjük, akkor azt kell mondani, hogy a pénzügyminiszter ur a positiv tényezőket, melyek a rendes kezelésben levő hiányt emelik, nem vette kellő tekintetbe. De sokkal lényegesebb az, hogy ő feltételez, állandólag arra van állapitva terve, oly tényezőket, melyek — fájdalommal mondom — nem állandóak, és melyekre nézve ma is látjuk előjeleit annak, hogy bekövetkezik az az eset, hogy a pénzügyminiszter számitásai homokra épülteknek tünnek fel. És melyek ezen tényezők? Kezdem mindenekelőtt a legáltalánosabbal. A pénzügyminiszter arra épit, hogy Bosznia nem fog több kiadást jövőre igénybe venni, mint a milyen kiadási tétellel az idén szerepel.

Hát, a ki hallotta a delegácziókban a közös pénzügyminiszter nyilatkozatát, a ki értesült két dologról: először arról, hogy minő prekär lábon áll ott a béke és a nyugalom, és másodszor arról, hogy a közös pénzügyminiszter csakhamar elérkezendőnek jelezte az az időt, midőn Boszniát nemcsak őrizni fogjuk, de a nagymérvü beruházásokat meg fogjuk kezdeni, mondom, kikerülhetetlennek és csakhamar bekövetkezendőnek; a ki ezt hallotta, a minthogy a pénzügyminiszter ur végig hallgatta: mondja meg t. ház, nem tervez-e nagy vérmességgel az a miniszter, a ki feltételezi, hogy a boszniai kiadások a jelen szinvonalon megmaradnak. (Tetszés balfelől.)

De ennél sokkal fontosabb egy másik dolog, a mely a pénzügyminiszter legkomolyabb figyelmét megérdemli. Ez pedig abban a fenyegető és a láthatáron mutatkozó fekete felhőben áll, a mely a gazdasági állapotokra és a hitelviszonyokra jelenleg mutatkozik, s a melynek hatása a pénzügyminiszter e óterjesztése óta már a pénzügyi bizottság jelentésén is observálható.

Hogy az általánosabbakat emlitsem, és röviden essem azon tul, én gondolom, hogy a ház tagjainál egy általános benyomás az, hogy a pénzügyminiszter politi[illegible] két oszlopa van. (Halljuk!) Az egyik abban áll, hogy ő szaporitja az adókat és direkt adókat kimélet nélkül, a pénzügyi bizottság korábbi véleménye ellenére és áldozatra hivja fel a t. házat és az országot azon bizonyosság nélkül, hogy az áldozatokért cserébe a mit igér, biztosan el fogja érni. (Ugy van! balfelől.) De erre az oszlopra és ennek megrázogatására még később visszatérek.

A másik oszlop, melyre épit a hit, és arra a feltételezésre is van fektetve politikája, hogy nemcsak az európai béke megmarad, de az európai általános gazdasági állapot, az európai pénzpiacz helyzete megengedi egyrészt várni azt, hogy a gazdasági fejlődés Magyarországban is folytonosan gyarapodni fog, hogy egy megakadás vagy visszaesés bennünket nem fenyeget, hogy gazdasági és pénzügyi erőtényezőink folytonos emelkedése folytán hitelünk Európa szemében emelkedik, de másrészt, hogy a pénzpiaczon könnyen és aránylag olcsón lehet jövőre is pénzt kapni. Ha ez netán megváltoznék, ha azokból a fekete fellegekből, a melyek mutatkozni kezdenek, valamivel nagyobb baj következik: akkor a pénzügyminiszter politikájának e másik oszlopa és igérgetése ép ugy porba fog omlani, mint annyi igérgetése évek hosszu során át. (Zajos helyeslés balfelől.)

Engedje meg a pénzügyminiszter ennek egy nehány jelét — a miből félek — és óhajtom, hogy teljes csalódás legyen — a melyeket a pénzügyminiszternek, midőn igér és áldozatra hiv fel és egy képviselőháznak, midőn azon áldozatokra épitett politikát megitélni akarja, figyelembe kell vennie, — nehány szóval érintsem.

Méltóztatnak tudni, hogy 1878 óta azon nagy gazdasági fellendülés, a melynek hullámait, nem nagy mértékben ugyan, de Magyarországon mégis éreztük, most ugy látszik egy megakadás elé ért, hogy látszik — mondom, — mert én a kedvezőtlen fordulat mutatkozó előjeleiről szólok. Ha azokat, a mik Francziaországban és Nyugat-Európában történnek nézzük, komolyan lehet tartani — nem fekete rémlátás ez — hogy a közgazdasági apály bekövetkezhetik. És ha ez a közgazdasági apály bekövetkezik és Helfy képviselőtársam már Leon Say véleményére hivatkozva is ezért czélzott erre.

Jókai Mór (közbeszól) Mi az?

Szilágyi Dezső: Én jól tudom, hogy Jókai barátom nem azért szakitotta félbe beszédemet, mintha ezt meg akarta volna zavarni, hanem ő most komolyan töprenkedik magában, vajjon kövesse-e a kormányt, vagy ne? (Derültség.) En tudom, hogy t. barátomban már sok skrupulust keltett az, hogy talán mégis van abban valami helyes, a mit az ellenzék mond, való, hogy ők, mint ellenzék ehhez nem szoktatták hozzá a házat (Derültség bal és szélső baloldalon) tán ezen szokatlan skrupulus hatása alatt bővebben óhajt felvilágositást nyerni.

Megmondom hát, hogy mit jelent ez. A közgazdasági apály jelenti a közgazdasági prosperitás, fejlődés és vállalkozási szellem megakadását, csökkenését, a közgazdasági tényezők félénkségét. És ennek következése Jókai t. barátom engedelmével mindig kettős, egyik az, hogy az adók, melyeknek természetes fejlődése és rendes befolyása a gazdasági jóléttől függ, megakadnak és azután Jókai t. képviselő majd ide jön és olyan szomoru és érzékeny beszédet fog tartani a nyomorról és a nélkülözésekről, és elfeledi, hogy midőn azon adókat megszavazta, nem gondolt arra, hogy az állapot bekövetkezhetik, hogy annak talán előjelei mutatkoznak, s hogy jobb elébb óvakodni, mintsem később haszontalanul keseregni. (Ugy van! a bal és a szélsőbaloldalon.) A másik következése pedig az, hogy a pénzügyi politikának az a másik oszlopa, mely a könnyü és olcsó kölcsön szerzésére van épitve, el kezd inogni. Én nem kivánom, hogy ez még csak kis mérvben is bekövetkezzék, de midőn a pénzügyminiszter előlép egy uj teherrel és azt mondja a háznak, a pénzügyi bizottságnak, hogy azon elvéhez, hogy a direct adók ne emeltessenek, hütelen lesz, midőn ezen áldozat fejében a p.ü. miniszter azt igéri én pedig viszont ezért el fogom enyésztetni a deficzitet, — akkor ne alaptalan reményeket nyujtson a háznak, gondoljon meg minden lehetőséget, azok figyelembe vételével tegye meg számitásait, tegye meg igéreteit. Minő rettenetes vagy legalább szomoru dolog volna az, ha a ház, ha önök belemennek jóhiszemmel a nagy teheremelésekbe és nagy későn vennék észre, hogy mert nem minden tényező tekintetbe vételével indultak meg: az uj erőlködés gyümölcsei is elfogytak, a czél elérése nélkül. Pedig ennek kitesz bennünket az a pénzügyi politika, melynek elfogadását oly könnyen ajánlja a pénzügyi bizottság, és melynek következését a pénzügyminiszter nem magyarázta meg.

Ezzel kapcsolatban engedje meg a t. miniszter ur, hogy még egy kérdést intézzek hozzá. A pénzügyminiszter a konverzióról szólva, azt mondja, hogy a 6%-os aranyjáradékból még 217 millió konverziója van hátra, és a pénzügyminiszter ennek oly gyors folyamát irányozta elő, hogy a pénzügyi bizottság azt valószinütlennek tartván, előirányzatában annak tetemes lassubb folyamát fogadta el, ezért lön felemelve a 6% járadékok kamatai fedezésére előirányzott tétel. A pénzügyi bizottság előirányzata szerint a jövő év január 1-től junius végéig 80 milliót fog konvertálni.

Most én egy kérdést intézek a pénzügyminiszter urhoz. Helyesnek tartja-e azt a praeleminálét? Mondhatja-e a háznak, hogy alapos reménye van arra, hogy ezen 80.000,000 jun. végéig konvertáltatik? Engedje meg, hogy e kérdéshez még egy másikat tegyek. Nem adhatna-e felvilágositást arra, igazak vagy hamisak-e azon keringő hirek, melyek azt mondják, hogy a pénzügyminiszter ur a convertálásra hivatott konzorcziummal, mint mondják titkos alkut kötött. (Halljuk! Halljuk!) Mely szerint e konzorczium jogositva volna a konvertálást az állam sokkal kevesebb haszna mellett, a járadék alacsonyabb árfolyama mellett végrehajtani? (Egy hang jobbfelől: ott van a törvény!) Olyan könnyen meg fogják önök adni a felmentést. Fájdalom, hogy rég elszokhattak attól, hogy a törvényben, a kormány és a többség tetteinek hatályos korlátját lássam. (Ugy van! balfelől.) Mondom ezen hirek keringenek és ha adhatna arra nézve is felvilágositást, (Egy hang jobbfelől: Még másra is!) igen is kérek, mert közérdek, hogy tudjuk, minő helyzetben van a magyar állam. Obligative kötelezve van a konverzió keresztülvitelére a konzorczium, vagy nincs, és csak töle függ, ha előnyösnek tartja, annak további keresztülvitele? mondom ha már a gyengébbek kedvéért is, méltóztassék erre felvilágositást adni.

Mondottam, hogy oly feltételeken alapul a pénzügyminiszter politikája, olyan alapokat feltételez, melyekre azt kell nagy sajnálatra mondanom, hogy azokat biztosaknak nem tartom. Ilyen körülmények közt természetes, hogy abban a pénzügyi politikában, melynek ezen alapjai vannak, bizalommal részt nem vehetünk, s a miniszter biztatását annak sikere iránt nem fogadhatjuk el, kivált nem azért, — és itt engedjék meg, hogy visszatérjek a pénzügyminiszteri politikának első oszlopára, az adóztatásra — mert ezen első oszlopot sem tartjuk helyes alapokon nyugvónak. A pénzügyminiszter, abból látszik kiindulni, hogy a mi adóink jelen magaslatukon megmaradnak, és természetes fejlődésükben lépést tartanak, legalább rendes kiadásaink természetes növekvésével és azon uj adók, különösen az egyenes adók, a praeliminált összeget az uj czimen meg fogják hozni. Ez is egyik feltétele az ő pénzügyi politikájának. Már most sajnálom, hogy az idő annyira előrehaladt, hogy ezt bőven kifejteni nem lehet, (Halljuk! balfelől) de az eddigi tapasztalatok kettőre kell hogy bennünket tanitsanak. Az egyik arra mutat, hogy igaza volt a pénzügyi bizottságnak, midőn intett az ország uj terheltetésétől az egyenes adók terén, állitván, elértük azt a határt, a melyet nem tanácsos áthágni, de legkevésbbé tanácsos áthágni oly tervezet alapján, a melyre nézve nagyon kétes, hogy a siker biztositékai léteznek-e. Mert mit bizonyit, ha a zárszámadásokat vizsgáljuk s ha azon adatokból biztosan lehet következtetni egyenes adóink történetét? (Halljuk! Halljuk!) Azt, hogy egyenes adóink távolról sem birnak azzal a fejlődési képességgel, a mit a pénzügyminiszter azokban felfedezett, azt, hogy mi csaknem minden évben hoztunk be uj egyenes adókat. De mi lett ennek következménye? Nem az, hogy az uj egyenes adók czimén előirányzott összeg befolyt, és a régi adók is fejlődtek, hanem az, hogy a régi adók fejlődési hiányát az uj czimen kibuzott összegekkel pótoltuk és hogy ha ezen uj czimen bevett összegek nem lettek volna, a régi adókban nemcsak stagnálás, hanem visszaesés mutatkozott volna. És ezt adatokkal lehet bizonyitani, a melyek közül néhányat, ha megengedik, előterjesztendek. (Halljuk!)

Egyenes adóink nagyobb jövedelmezősége Széll Kálmánnak miniszterkedése óta állott elő, midőn az uj adók behozatván, annak ismeretes adóbehajtási törvény hozatott és az teljes hatályát kifejtette. Ismeretes a t. ház előtt, hogy 76-ról 77-re egyenes adóinkban már ezen végrehajtási törvény alkalmazása miatt is tetemes felszökkenés mutatkozott és hogy az adóhátralékokból, ha jól emlékezem 4,500,000 frt folyt be, tehát oly összeg, a melyhez hasonló sem az előtt, sem azóta távolról sem éretett el. 1877—1881-ig 1882-ről csak a kezelési eredmény lévén slóttünk, nem akarok szólani — mit bizonyitanak a zárszámadási eredmények?

Azt, hogy adóink nagy része stagnál, hogy kivéve a részvénytársaságok adóját és a tőke kamatadót, a melyeknek különösen elseje a gazdasági conjuncturák hullámzásainak vannak alávetve, egyetlen adó sem növekedett határozottan; hogy egyenes adóink végösszegében előálló gyarapodás és növekedés annak tulajdonitható, hogy a meglevő adók felemeltettek, s hogy uj adóczimeken uj jövedelem szedetett. 1877-ben a zárszámadások szerint a végeredménye egyenes adóinknak 87,310,000 forint volt. Már 1878-ban 2.600,000 forint csökkenés állott elő, a mi sokkal nagyobb leendett volna, hogy ha az általános jövedelmi pótadó egy millió, és ha a keresetiadó 700,000 forintra — ha jól emlékszem a számra — nem emelkedik. De a főadók: a földadó, házadó, keresetiadó, ezek az adók stagnáltak vagy visszamentek. 1879 ben — hát az hallgassuk el, inséges év volt és gondolom több mint 40 törvényhatóság területén megszüntette az adóvégrehajtást. Hallgassuk el az 1880-at is, midőn az 1879. év még hatását érezteti. De mit találunk 1881-ben? 1881-ben a zárszámadások tanusága szerint az 1877-hez képest a végösszeg 2.500,000 forinttal növekedett. De kérem ez nem gyarapodása a direct adóknak, hanem időközben behozatott a hadmentességi dijról szóló adó, mely hozott 2.700,000 forintot és a mint méltóztatik látni, ez emelkedés 1881-ben még annak az összegnek sem felel meg, a melynek az uj czimen be kellett volna jönni, hanem csökkenése a régi czimeknek, még abból is egy pár százezer forintot absorbeal. A végeredmény ebből — s ha talán kétségbe vonatnék a zárbeszédben visszatérhetek arra, a végeredmény az, hogy 1877-től 1881-ig két adó nemet kivéve, a melyről kivált az egyikről mondtam, hogy annak hullámzása függ a gazdasági conjekturáktól, t. i. a részvénytársulati adó, a tőkekamatadó — egyetlenegy direkt adó sem fejlődött határozottan, legtöbb csökkent. A vasut szállitási adó emelkedése 1881-ben megfelel a törvénybe iktatott adóemelésnek, mert 50 százalékkal felemeltetett és annyival nagyobb az e czimen bejött összeg. De kapcsolatban ezzel a ténnyel, ugyanazt a tényt, hogy direkt adóink nem fejlődésképesek, bizonyitja az adóhátralékok története. Az adóhátralékok, a zárszámadások szerint ugy gondolom 1882-ön tul adóhátralék czimén befolyt jövedelmek; de hát azoknak története 1881-ig igen sajátságos.

1876-ban, gondolom, a pénzügyminiszter csinál egy nagy leszámolást, felosztja az összes adóhátralékokat egy néhány évi részletre és azokat a folyó adókkal behajtja. Mire eljön az utolsó év, melyben az utolsó rátának le kellett volna járni, ugyanannyira nőtt meg az adóhátralékok összege, sőt, mint kifogom mutatni, felülhaladja. A lernaei hydrának története az ó-korból ismétlődik ezen hátralékoknál. Periodice előáll az országgyülés, előáll a pénzügyminiszter, levágja a fejeit ezen szörnyetegnek de csakhamar ugyanannyi nő annak helyébe.

1876-ban, tehát a behajtási törvény kezdete előtt 44.100,000 frt volt a hátralék, 1877 ben négy milliónál több jött be hátralék czimén, lecsökkent 40 millión alul, 1878-ban már 41.300,000 frtra emelkedik, 1879-ben inséges év, hallgassunk róla; 1880-ban 42.400,000 forint, 1881-ben, a mi az utolsó zárszámadási kimutatás, 43.600.000 frt az adóhátralék, 1881-en tul nem lévén zárszámadás, a kimutatást nem folytathatom. De ha egy pillantást vetünk arra, hogy mennyi folyt be a mult években adóhátralék czimén, azt találjuk, hogy a 77-iki 4 milliót 8 százezret felülhaladó e czimü jövedelem után 1881-ben csak 738,000 folyt be, ugy hogy az egyenes adók összes bevételének csökkenését szemben az 1877-ki évvel egy uj adó (a hadmentességi) egy másiknak emelése (a szállitási adóé) és az a körülmény gátolta meg, hogy, mint emlitém, két egyenes adónem, a vállalkozási szellem fellendültével többet hozott be.

Nem remélhetjük ennelfogva és ingatag a miniszter ur feltételezése, hogy t. i. majd uj adók felállitása által az egyenes adók jövedelme oly arányban növekedni fog, a mint az uj czimen előirányoztatik és hogy e mellett már meglevő egyenes adóink jövedelmének 83-ra praeliminált magassága megmarad. Hát, t. ház, gondolom elegendők voltak arra, hogy kettőben megrendüljön a bizalom. Az egyik a helyzet javulásának azon kedvező szinben való festése, minő a pénzügyi bizottság jelentésében van; a másik, hogy mi bizhatunk azon pénzügyi programmban, mely elénk terjesztetett és abban, hogy az annak eredményeül igért jótétemény valóban elő fog állani, hogy bizhatunk abban, hogy a pénzügyminiszter azon programm felállitásánál mindazon tényezőket számba vette, melyek nélkül azon veszély fenyegeti a nemzetet, hogy ily nagy erőlködést a siker biztossága nélkül tett. Emlékezzenek csak vissza, midőn az előbbeni pénzügyminiszter olyan szép oktatást adott koplalás és izzadásról (Derültség) és annak fejében oda volt igérve az államháztartásban való egyensuly helyreállása és mondhatom, hogy koplalás s izzadás nélkül nincs nemzet, mely az egyensuly helyreállitását elérje s mi sem fogjuk azt helyreállitani. És akkor, midőn ezen munka javában folyt, jött Bosznia és beütöttük a hordó fenekét és a nemzet izzadásának és koplalásának gyümölcse szét folyt a homokban. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) Keserves csalódás érte akkor a nemzetet. Hány évig kellett fáradni, mig csak annyira ment egy pénzügyminiszter, mint a jelenlegi, hogy nézetem szerint, könnyed módon ugyan, de legalább a pozitiv helyreállitás első fokára egy programmal mer előállani; mennyi koplalást, mennyi izzadást kellett kiállanunk és mennyi türelmet kellett azon idő alatt kifejtenünk. És hát már most t. ház, ott vagyunk, hogy a vámok felemelésével a konverzió megállapitásával jóformán kijátszottuk utolsó kártyánkat, melyek jelenlegi államjogi kötéseink határain belől, az egyensuly helyreállitásának hatályos eszközei voltak, félő hogy a konverziónak sem lesz meg teljesen kilátásba helyezett szerény eredménye — most az adóemeléseknek és az államvagyon és államértékeknek elidegenitése jó napirendre. — És valamint elhasználtattak az eddigi eszközök a pénzügyi rendezés nagy czéljának lényeges megközelitése nélkül: félő, hogy azok is elhasználtatnak, mik most készülnek napirendre, ha nem egy minden oldalról megfontolt, és a siker biztositékaival lehetőleg ellátott pénzügyi politika keresztülvitelére alkalmaztatnak. És ha mégegyszer megérnők azt, hogy erőlködés és nélkülözés végső gyümölcsei megint elenyésznének, s a czél még mindig nem lesz elérve: akkor ezen országban, mely oly türelmet tud kifejteni terhei viselésében és uj terhek vállalásában, hogy a külföldi pénzügyi irók reá mint példányra hivatkoznak, akkor, ezen kettős csalódást a nemzet kétsége tul élni nem fogja és oly bizalmatlanság, oly reménytelenség kap lábra, és a nemzet ereje ugy megcsökken, mely még akkor is lehetetlenné teszi egy üdvös pénzügyi politika folytatását, midőn a siker feltételei különben megvolnának.

Ezek azon okok, melyek miatt én nem akarom és mi itt ezen oldalon nem akarjuk a felelősséget ezen pénzügyi politikáért, sem az azt kisérő általános politikáért magunkra vállalni; nem akarjuk elvállalni azért sem, mert a kormány általános politikájában sem bizunk, pedig nagyon jól tudjuk, hogy az alapot, a mi arra szükséges, hogy az erőfeszités sikeres legyen, csak az adhatja meg, ha teljes bizalommal viseltetik a nemzet kormánya iránt, és tudja, hogy a kormány azon pénzügyi politika sikerének többi feltételeit, a gazdasági és általános politikájában is meg fogja teremteni, hogy a kormány e feladat keresztülviteléhez minden kisértés ellenében politikai létét köti. De minket a kormány politikája erről nem biztosit, azért külső jeléül, hogy a felelősséget nem osztjuk, jeléül, hogy mi egy olyan általános és pénzügyi politikával, a mely kellőleg világitásba nem helyezi a helyzetet, a melyről nem vagyunk megnyugtatva, hogy minden tényező kellő figyelembevételével alkottatott meg és hogy képes az áldozatok fejében tett igéreteit beváltani, az ilyen politikát nem támogatjuk, azért a költségvetést általánosságban sem fogadjuk el s igy határozati javaslatot terjesztünk a ház elé; melynek elfogadását tehát azt ajánljuk a háznak, hogy a költségvetést általánosságban sem fogadja el. (Élénk helyeslés balfelől.)

A budgetvitát holnap folytatják. *Mezei* Ernő kiván válaszolni egy tegnap történt személyes megtámadásra.

Mezei Ernő: Verhovay Gyula tegnapi felszólalásának végszavait nem értettem, és mert az ülés végén történt, nem volt módom reá válaszolni. Csak személyemre vonatkozó részét fogom felolvasni: «Ha a t. képviselő ur hirlapiró létére annyira járatlan, hogy azt sem tudja, hogyan képes egy szerkesztő megszerezni egy konyomatulag többszörösitett iratot, nagyon sajnálkozom felette, ezzel csak azt bizonyitotta be, hogy rossz hirlapiró. En részemről az ő személyére való tekintettel több tapintatot vártam volna tőle ez ügyben, melynél annyi eszlári és nyiregyházi rokona oly nagy érdekeltséget tanusitott.» T. képviselőház! Én igen szivesen fogadom azoktól a szerkesztőktől, a kiknek a munkatársa voltam, mint balközépi iró Csernátony Lajos urnak, mint függetlenségi iró Csávolszky Lajos urnak azt a bizonyitványát, hogy a hirlapirásnak azon oldalához, a mely alkalmatlankodást, utánjárást, tolakodást tett szükségessé, ahhoz én nem értek. Én szégyen nélkül bevallom, t. képviselőház, hogy egész hirlapirói pályámon soha semmi, legkisebb indiskrécziót közérdekek rovására el nem követtem. (Helyeslés.) A mi pedig tapintatomat illeti, nem vagyok gyakorlott szónok, nem szoktam hozzá, hogy a háznak hullámzó hangulatával megküzdjek; lehet, lehet, hogy journalistikai temperamentumom engem egyszer-másszor a határon tulragadt. Ha a t. képviselőháznak a közérzületét megsértem, mindenkor kész vagyok bocsánatot kérni, de Verhovay Gyula urat az én tapintatom birájául el nem fogadom. (Derültség) Ha a t. képviselő ur azt hiszi, hogy a tisza-eszlári ügyben ő találta el a tapintat utját, én ez örömétől őt nem fogom megfosztani. (Tetszés) de semmi esetre sem hiszem, hogy tapintatos dolog volt az én felszólalásomat rokonságommal vonatkozásba hozni. A mondatnak szerkezetéből azt kell következtetnem, hogy itt általában nem zsidó fajrokonok vannak értve, hanem valóságos vérrokonok. Ezzel szemben kijelentem, hogy énnekem T.-Eszláron semmi rokonom nem lehet, mert Tisza-Eszlárnak hirét sem hallottam, mielőtt épen ezen nagyszerü tiszaeszlári esettel világtörténeti ismereteimet nem gyarapitottam. Nyiregyházán vannak ugyan rokonaim, — Verhovay Gyula ur jól ismeri őket — de ezeknek semmi érdekük nem lehet a tisza-eszlári ügyben, nekik nem lehetett okuk és hasznuk, hogy a tisza-eszlári ügyből valami üzletet csináljanak. (Derültség. Zaj. Halljuk!) Egyébként lehet bárki rokonom, lehet maga a tisza-eszlári sakter is, (Nagy derültség.) ha tisztességes ember, én nem fogom szégyenleni, ha pedig azt találom, hogy méltatlanságot szenved, hogy üldözött és ártatlan ember, akkor t. képviselő ház! nem fogom megtagadni természetemet, hogy egyenes, valódi rokonszenvet is érezzek iránta. Én t. képviselőház sem nevelésből, sem szokásból, sem ambiczióból nem készültem arra, hogy akár a tisza-eszlári ügynek, akár pedig bármicsoda zsidó érdeknek a védelmére vállalkozzam; szabadabb kornak gyermeke vagyok, iskolába jártam, közéletben vettem részt, a társadalomban fordultam meg, de soha semmi olyast nem tapasztaltam, a mi engem arra kényszeritett volna, hogy zsidóügyet védelmezzek. Férfi kort kellett érnem, ide a parlamentbe kellett jutnom, hogy zsidó voltomra kelljen emlékeznem, zsidó ügyekkel is kelljen foglalkoznom; találja e helyzetben gyönyörüségét, a ki akarja, én azért attól, hogy kötelességem teljesitsem, visszariadni nem fogok. (Helyeslés.)

Sárközy Aurel és **Nemeshegyi** József képviselők, mint biráló bizottsági tagok leteszik az esküt.

(Az ülés végződik d. u. 1 óra 50 perczkor.)

III.

A főrendiház ülése november 28-án.

Elnök: Majláth György.
Jegyző: Báró Bánffy Dezső.

A kormány részéről jelen vannak: Tisza Kálmán, Orczy Béla b.

Felolvastatik a miniszterelnök átirata, mely szerint ő felsége gr. Festetich Györgyöt m. k. főudvarmesterré, gr. Erdődy Istvánt m. k. főlovászmesterré kinevezte. Felolvastatik aztán a miniszterelnök következő átirata: «Nagyméltóságu elnök ur! Folyó hó 26-án 3937. szám alatt kelt átiratom kapcsán nagyméltóságod és a főrendiház tagjainak előleges tájékozása czéljából van szerencsém nagyméltóságodat tisztelettel értesiteni, hogy a mennyiben az országgyülés az uj koronaőrt f. hó 30-án megválasztaná, az uj koronaőr a törvényes esküt ő felsége és az országgyülés szine előtt ugyancsak 30-án délután 2 órakor a kir. palota trónteremében fogná letenni. Egyuttal van szerencsém az ez alkalommal követendő szertartási rend egy példányát szintén előleges tájékozás czéljából nagyméltóságodnak azon megjegyzéssel megküldeni, hogy a koronaőr választásának valósággal megtörténte után ezen szertartási rendből a főrendiház tagjai közt leendő kiosztás végett megfelelő számu példányokat fogok még átküldeni. Fogadja egyébiránt stb. 1882. november 27-én. Tisza s. k.

Felolvastatik a szertartási rend.

Elnök: A felolvasottak tudomásul és miheztartásul szolgálnak.

Pejacsevich Tivadar gr. a képviselőház jegyzője átnyujtja a képviselőházban elfogadott, a buda-ujszőnyi vasut kiépitéséről szóló törvényjavaslatot. Kiadatik a hármas bizottságnak.

Cziráky János gr: Két katholikus kérvényt nyujt be.

(Ülés vége 1 óra 40 perczkor.)

Az ülés után a főrendek a koronaőr-választás ügyében értekeztek.

TRÉVES BÁRÓNÉ.

REGÉNY.

Irta: XAVIER DE MONTÉPIN.

Forditotta: Somogyi Ede. 15

(Folytatás.)

— Ez az orvos szamár... bocsánat ezért a szóért! Biztosan valami falusi kuruzsló, olyan empirikusféle! Azt mindenkinek tudnia kell, hogy a veszettség gyógyithatlan... Tréves báróék bizonynyal kétségbe vannak esve...

— Miután az ön kollégája megigérte, hogy kigyógyitja Maxot, ők biznak az igéretében.

— Ne nevezzen ily kontár embert kollégámnak, mert megsért vele! Az ő igéretei hiuk és ezt ő maga is jól tudja... Csak azért szól velük, hogy mentül több látogatást tehessen, melyeket busásan fizetnek neki... Valamennyien ilyenek ezek a falusi jósok... Valamennyien hivalkodó tudatlanok, kik többé-kevésbbé abból élnek, hogy a parasztokat elbolonditják nagy szavaikkal és szép mondásaikkal!... Tegnap esett meg a szerencsétlenség?

— Igen, tegnap reggel.

— És mit tett ez a falusi doktor?

— Kiégette a sebet izzó vassal.

— Teringette! ez az ő szamárhidjuk! Patkókovács ép oly jól, ha nem jobban végezte volna nálánál! S aztán?

— Orvosságot rendelt neki.

— Orvosságot?... Miféle orvosságot?

— Kedves doktor, épenséggel nem tudom.

— Valami nevetséges szert! — No de majd meglátjuk a kastélyban... Orvosságot!... Ugy látszik, gyógyszertárt tart a házában a szegény, miként valamennyi hozzá hasonló... és mentül több orvosságot rendel, miután ő maga gyártja azokat, annál többet nyer... Szép mesterség, méltó az álláshoz!...

A ló ezalatt gyorsan ügetve haladt s a viktória megállott a kastély udvarában, melynek kapuját nyitva hagyták, hogy minden időveszteséget elkerüljenek.

Georges és az orvos kiszálltak.

— Elvezetem önt nénémhez, mondá a fiatal ember Pédagnielnek. Be fogja látni, hogy lázas türelmetlenséggel várja önt...

Mindaketten felsiettek az özvegy báróné lakosztályába.

Az ajtó küszöbén a komorna fogadta őket.

— A báróné a kis teremben van, mondá nekik.

— Jöjjön, doktor.

És Georges bevezeté Pédagnielt.

Az özvegy báróné eléje sietett és kezét élénken megszoritva, felkiáltott:

— Köszönöm, öreg barátom!... Köszönöm hogy ennyire sietett... Nagy szerencsétlenség esett rajtunk...

— Mindent tudok, kedves asszonyom... Nerville ur elbeszélte nekem a balesetet.

— Borzasztó, nemde?

— Borzasztó, igen, ez a helyes szó!... Ah, ez a végzetes eset irtóztatón érinti önt!

— Eltekintve attól, mondá a báróné, szemeit törölve, hogy a bennünket ért csapás következményei ép olyan borzasztók lehetnek, mint a csapás maga.

— Mit akar ön mondani?

— Doktor, üljön le, kérem... Mielőtt fiamhoz vezetném, beszélnem kell önnel...

— Rendelkezésére állok, kedves asszonyom.

Georges mozdulatot tett, mintha vissza akart volna vonulni.

— Nem... nem... maradj, mondá neki a báróné, a mit a doktornak mondani akarok, az téged is csak ugy érdekel, mint engem.

Nerville épenséggel nem akart távozni — ellenkezőleg, helyet foglalt nénje oldalán.

Ez magán kivül látszott lenni, végtelen izgatottság ült az arczán.

— Kedves doktor, igy kezdé, ön már harmincz éve barátja, orvosa házunknak.... Nincsenek titkaink ön előtt... Ismeri egykori vagyoni állapotunkat és ismeri a fiam által kötött házasság okait, mert csupán a parancsoló kényszerüség magyarázhat s igazolhat ily megalázó házasságot... Fiamnak Desfontaines kisasszonynyal való egybekelése visszaszerezte nekünk azokat a milliókat, melyeket férjem esztelen üzérkedésekben elvesztett... Desfontaines bankárnak özvegye még élt abban az időben és ön ép oly jól tudja, mint én, miután ön mint tanu szerepelt, hogy mily makacsul ragaszkodott az ügyvédje által szerkesztett szerződés szigoru pontjaihoz, melyet a mi ügyvédünk sehogy se birt megváltoztatni.

— Igen, világosan emlékszem... Intézkedés történt a hozomány kezelése iránt; Max báróra ruháztatott a jövedelmek feletti rendelkezési jog, a nélkül azonban, hogy a tőkéhez nyulnia szabad lett volna s arra az esetre, ha ő meghalna, ön az özvegyétől élethossziglan hatezer livre évdijat huzna...

— Mi által azzal a kevéssel, a mi nekem még maradna, mintegy tizezer frankra rugna az évi jövedelmem... tiszta nyomoruság!...

— S feltéve, hogy az ön fiának özvegye szigoruan akarna a szerződés szövegéhez ragaszkodni.

— Ragaszkodni fog hozzá, el lehetünk rá készülve, mert ez az asszony elátkoz engem... Ha Max meghal, ugy kiüz engem ebből a házból, mely az övé... Nem szereti a fiamat, sohasem is szerette őt... Mikor hozzá ment, báróné akart lenni, ez az egész!... Be fogja várni, a mig az egy évi gyász lejár, s aztán ujból férjhez fog menni... Menyemnek nincs se szive, se lelke; képmutatás, álnokság, ez természetének alapja... Csupán azért foglalkozom ezzel az asszonynyal, hogy, ha lehetséges, jobbá változtassam azt a jövőt, mely rám vár és kétségbeejt... Ez a veszély nem csupán engemet fenyeget... Max jövedelmeiből Georges Nervillenek is bizonyos évjáradékot biztositott; ez az évjáradék megszünnék Max halálával és öcsém minden segélyforrás nélkül maradna... Láthatja tehát, kedves doktor, hogy fiam megmentésével kettős kötelességet teljesitene, miután egyidejüleg kisegitené a nyomorból az ön régi barátnőjét és a báró legközelebbi rokonát.

Pédagniel, kit ezek a szavak nagyon zavarba hoztak, azt mormogá:

— Bizonynyal minden esetre... nagyon boldognak érezném magamat... de az eset nagyon komoly... rendkivül komoly...

— Azt akarja ön mondani, hogy Max felgyógyulása lehetetlen? kiáltott fel az özvegy báróné elsápadva.

— Veszett eb marása halálos... ezt az egész világ tudja.

— Az az orvos, ki fiamat az első gondozásban részesitette, az ellenkezőt állitja... Azt erősiti, hogy a báró élni fog...

— Egy tudatlannak az állitása vagy egy érdekelt kuruzslónak a hazugsága... Tessék választani...

— De hát igy Max veszve van?

— Ha csak csuda nem történik, attól tartok.

— Nos, ennek a csudának meg kell történnie! Fiamnak fel kell gyógyulnia... élnie kell legalább addig, hogy anyját meg lehessen menteni.

— És miként lehetne önt megmenteni? kérdé Pédagniel kiváncsian.

— Meg kell kisérleni azt, a mit mind a mai napig vonakodott megkisérteni... A bankár özvegye már nem él, hogy menyemnek utjába álljon, ki már most engedni fog férje sürgetéseinek. A házassági szerződés értelmében, fiam halála esetére, évjáradékot köteles nekem szolgáltatni... Max könnyen rábirhatná, hogy megötszörözze ennek az évjáradéknak az összegét.

— Tisztelt asszonyom, jegyzé meg az orvos, házassági szerződésen nem lehet változtatni...

— Tudom, de oly nő, ki ura vagyonának, kénye szerint rendelkezhetik az egészről vagy egy részről, és kötelezettségeket is vállalhat...

Georges Nerville szótlanul hallgatta nénjét.

Ez utolsó szavak hallatára eltorzult az arcza, minek egyébiránt könnyü volt a magyarázata.

Az özvegy báróné által megpenditett eszme nem volt kedve szerint való s gondolatának bátran ezekkel a szavakkal adhatunk kifejezést:

— Szapriszti! ez által megkevesbednék Léonide vagyona, én pedig az egészet, csorbitlanul, akarom.

Trèvesné nem vette észre ezt az arczjátékot és igy folytatá:

— Ön megértett, doktor. Segitségül kell hivnia a tudománynak minden segélyforrását s meg kell gyógyitania fiamat vagy legalább is meg kell hosszabbitania életét... Ez az orvos, ez a Lucien d'Harblay, azt állitja, hogy Max megmenthető, és ugy látszik, hogy bizik, de énnekem csupán önhöz van bizodalmam... csupán önnek szabad a bárót gondoznia és megmentenie... csupán önnek szabad itt rendelkeznie... Első gondja kétségtelenül az lesz, hogy feloldja a Harblay ur által elrendelt tilalmat, mely annyira boldogtalanná tesz engem...

— Miféle tilalomról van szó?

— Megtiltották belépni fiam szobájába... őt látni... hozzá szólni.

— Ostobaság! kiáltott fel Pédagniel, felemelkedve. Ostobaság és tapintatlanság!

— Max komornyikján és egy, Harblay ur által megjelölt személyen kivül senkinek se szabad a beteghez közelednie.

— Majd rendet csinálunk, kedves asszonyom!... Azonnal megyek a báró urat meglátogatni...

— Megengedi, hogy elkisérjem?

— Mindenesetre!... Nerville ur és Léonide Tréves báróné is eljöhetnek...

— Menyemet szükségtelen értesiteni... jegyzé meg az özvegy báróné élénken.

— A mint paranrsolja... Jöjjön asszonyom.

Germaine báróné, oly élénkséggel, mely korához képest meglepő volt, előre indult, hogy megmutassa Pédagnielnek az utat és elvezesse őt Max szobájába.

(Folytatása következik.)

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

MAGYAR REMEKIRÓK.
Egy-egy kötet füzve 70 kr.
Vörös vászonba diszesen kötve 1 frt.
Csinos szekrényben a 12 kötet 15 frt.
1. **Kisfaludy** Sándor. **A kesergő szerelem.***
2. **Kisfaludy** Sándor. **A boldog szerelem.**
3. **Kisfaludy** Károly **költeményei.***
4. **Kazinczy** Ferencz **költeményei.***
5. **Kisfaludy** Sándor. **Gyula szerelme.**
6. **Csokonai** Mihály **válogatott versei.***
7. **Katona** József. **Bánk-bán.**
8. **Kölcsey** Ferencz **versei.**
9. 10. **Zrinyi** Miklós. **Szigeti veszedelem.** 2 kötet.
11. 12. **Garay** János. **Szent László.** Történelmi költemény. 2 kötet.

*A *-gal jegyzet müvek akölto arczképével vannak ellátva.*

IRODALMI KINCSTÁR.
Egy-egy kötet füzve 70 kr.
Kék vászonba diszesen kötve 1 frt.
Csinos szekrényben a 12 kötet 15 frt.
1. **Népdalok.** Petőfi Sándor arczképével.
2. **Románczok.** Vörösmarty M. arczképével.
3. 4. **Magyar balladák könyve.** Arany János arczképével. 2 kötet.
5. 6. **Külföldi lant.** Magyar költők müforditásai. 2 kötet.
7. **Emlékkönyv.** A legjelesebb magyar költők szemenszedett mondatai.
8. **Epigrammák.**
9. 10. **Szerelem dalnokai.** Vál. gyüjt. 2 köt.
11. 12. **Életiskola.** Gyöngymondatok, arany-igazságok remekirók munkáiból. 2 kötet.

A két gyüjt. egy nagy diszes szekrényben **40 frt**

Lóárverés

Szász Coburg Gothai Fülöp herczeg uradalmaihoz tartozó puszta Va-cson, az alberti-irsai vasuti állomás közelében f. é. deczember 5-én délelőtti 10 és fél órakor 14 darab különféle korú, nevezetesen 1—5 éves ménesbeli ló fog árverés utján a legtöbbet igérőnek eladatni, mihez vevők tisztelettel meghivatnak. 5340

A tisztartói hivatal.

A FRANKLIN-TÁRSULAT kiadásában megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

ÉRINTKEZÉS AZ EMBEREKKEL.

Irta

B. KNIGGE ADOLF.

A tizenötödik javitott kiadás után

NAGY ISTVÁN.

Két kötet.

A két rész egy csinos vászonkötetbe kötve 1 frt 80 kr.

Báró **Marschall Gyula** Nógrád Berczelli birtokán a legujabb tapasztalatok alapján berendezett pezsgőbor gyára, ajánlja **franczia módszer után** készitett kiváló finom

Pezsgő borait

nevezetesen Nonpareil Qual. superiéur, Créme roseé, Carte blanche, Carte noir Spärklinp Hungarian fajait, melyek minden nevesebb füszer és csemege-aru üzletben kaphatók.
Nagyobb megrendelések a gyártelep képviselőjéhez:

Izsipy Géza urhoz 5147

Budapesten károly-körút 13. sz. a. intézendők.

Kitünő és tartható 5188
SIKULAI ALMÁT
százanként:
első oszt. nagy alma frt 3.—
2-od « közép « « 2.50
3-ad « kisebb « « 2.—
4-ed « kis « « 1.50
továbbá 5 kilos kosarakban bérmentve minden postaállomásra szállitva 1 frt 40 kr. utánvét mellett ajánl
WERTHEIMER VILMOS Aradon.

Saját gyártmányu hamburgi

szivarok.

Valóságos jeles minős. ezre
Media Regalia, brasil 50 M.
Media Regalia, ... 59 M.
Media Regal java brasil 67 M.
Media Regal. hav. » 75 M.
Conchas havanna » 82 M.
Quita Pesares hav. sum 92 M.
Londres finos tiszt. h. 100 M.
Importe ... 140 M.-tól feljebb
5/10-en felül bérmentve szállitás *szigorú lelkiismeretesség* és utánvét mellett.
Baumgart Otto, Hamburg.
5350

Pneumatikus készülék

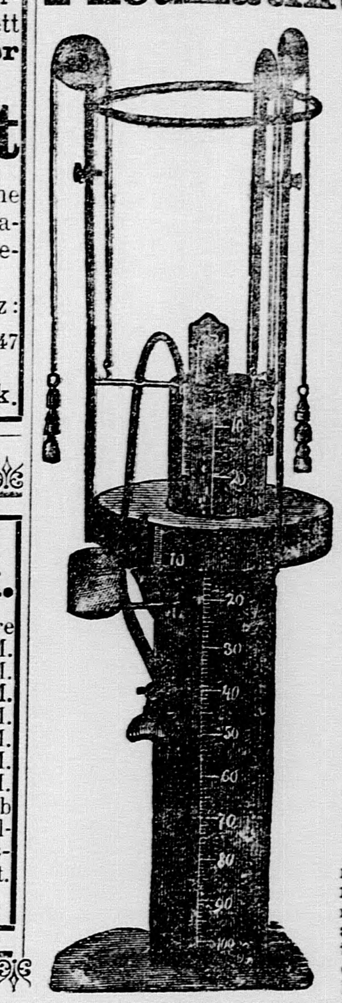

sűritett és higitott levegővel gyógyitáshoz. Módositva **Dr. Kelementől.**

Ezen készülék egyszersmind egy előkészülettel van ellátva, mely a hideg levegőnek belégzésére szolgál. A sűritett és higitott levegő a **leghiresebb orvosi capacitások** u. m. **Waldenburg** tanár **Berlinben, Oertel** tanár **München, Schnitzler** tanár **Bécs, Dr. Kelemen Budapest, Dr. Knauthe Meran, Dr. Cube Mentone, Dr. Biedert Wormsban,** állitásai szerint kitünő hatással alkalmaztatik: **Asthma,** (mindennemü **nehéz légzés ellen), üdült köhögés, tüdőtágulat-, szük mell- és tüdővészes hajlamnál;** nem különben sokszor fellépő **vérköpésnél.** Megbecsülhetetlen a hatása sápkór ellen. **A szivbetegségeknek** kezelésénél a sűritett és higitott levegő alkalmazása meglepő hatást eredményezett. A hideg levegőnek belégzése ezen készüléken minden ujonnan keletkezett, régibb idő óta fenálló, vagy sokszor ismélődő náthánál gyökeres gyógyhatással bir.
Ezen **Dr. Kelemen** úr által módositottt készülék csak

Neoschil Alajosnál
BUDAPEST,
Váczi-utcza 27, sz. a.
kapható. 5141

Továbbá ajánlom saját készitményü **orthopaediai gépeimet, müllábakat,** és **kötszereket,** melyek a trieszti kiállitáson az **arany éremmel** lettek kitüntetve. Nagy raktár, mindennemü chirurg müszerek, ruggyantaáruk, kötelékek és kötgyapotból.

ZSIGMONDI KÁROLY

KOCSIGYÁROS

5029

Muzeum körut 21. szám alatt

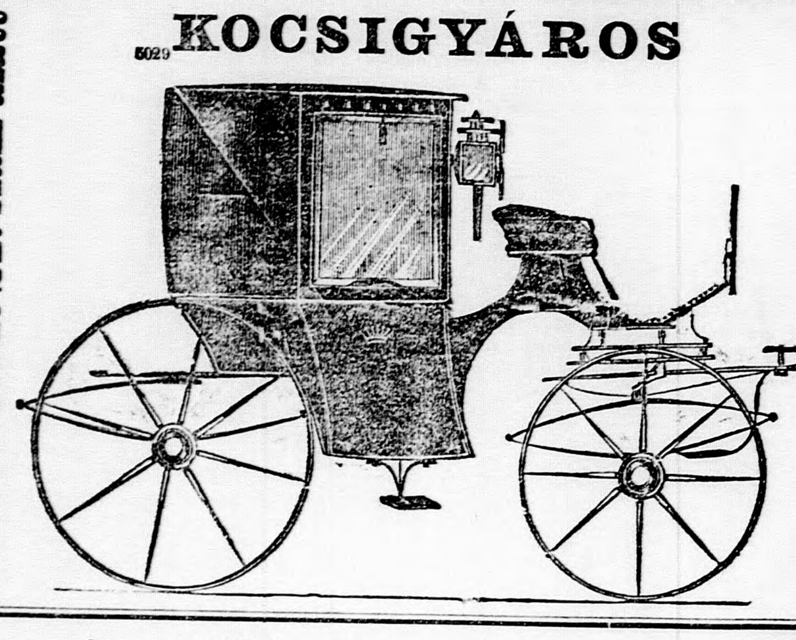

Képes árjegyzéket bérmentve

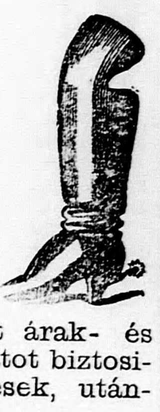

SZIGETI LAJOS

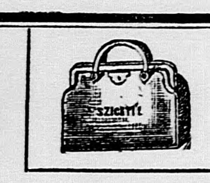

szij- és nyereggyártó BUDAPEST VIII., Muzeumkörút 10
a Nemzeti Muzeum mellett.

Ajánlja dusan berendezett szijgyártó üzletét, melyben minden a szijgyártó, nyerges, bőröndös és ostoros szakmába vágó czikkek a legjobb anyagból izletesen lesznek késztive és jutányos áron szerezhetők meg. Kocsizó lószerszámok ezüst-, nickl-, talmi-, pakfong-, réz- és fekete veretékre, valamint igás hámok készletben vannak s nagy választékban kaphatók. Jó minőségü uri-, női- és gyermeknyergek, utazó bőröndök, tehén-, ló-, disznó- és juhbőrből, különféle diszités és berendezéssel vagy a nélkül, uri valamint női utazótáskák, vadásztarisznyák, pénzerszények, dohány- és szivartárczák. — Különféle ostorok trieszti olajfából, jucker kettős és négyes, ivhajtott angol ostorok czukornád-, spanyolnád- és esztergált természetes halcsontból, továbbá agarász- és kutyaostorok, nyers timsós és borjubőrből, lovagveszszők nádból, czérnából, halcsontból hurral bekötve és különféle veretekkel diszitve. *Lótakarók* posztó és pokróczszövetből, esőtakarók gumi vagy bőrből, nyereg izzasztók koczkázott moldon, vagy nyeregalakra kivágott angol nemezből, mosó izzasztók fehér vagy szürke molescinből, továbbá hámkapa alá való izzasztók. Kaphatók nálam lókapczák filcz-, bőr- és gumiból, lólábra tekercsek, pokrócz-, heveder- és nyeregszoritók gyapju és czérnából, kötőfékek bőr- vagy szövetből, lovagló kantárok, kengyel- és ugrószijjak, szablák, kengyelvasak, sarkantyúk, fényező láncz, istállófelszerelésre szükséges eszközök, lógyógyszerek, érczfényező por és kenőcs, azonkivül az általánosan jónak ismert «Nemencsek és társa»-féle bőrkenőcs. Nagy választék száncsörgőkben lónyakra, és öntöttek rézből és nickelből kúpára, szines lófark-diszitéssel. Árusitok egyes szerszámrészleteket és az ahhoz tartozó vereteket.

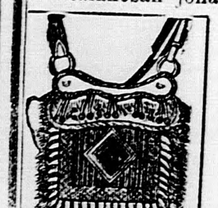

Javitások ugy helyben mint vidékről elfogadtatnak, vidéki megrendelések szóbelileg vagy levél által pontosan teljesittetnek.

Árjegyzék kivánatra bérmentve küldetik.

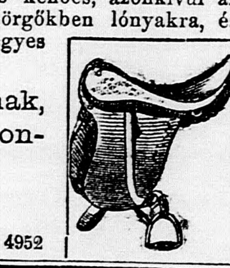

4952

Üzlet-megnyitás.

Van szerencsénk a t. cz. közönséget tisztelettel értesiteni, hogy helyben f. é. nov. 12-én
IV. ker., Deák Ferencz-utcza 19. szám alatt
butorszövetek, mindennemü futó- és garnitura-szőnyegekből
nagyszerü raktárt nyitottunk.
Kedvező bevásárlások által azon kellemes helyzetbe jutottunk, tisztelt vevőinknek **legolcsóbb gyári árakkal** kedveskedhetni.
A midőn szilárd és pontos kiszolgáltatásról biztositjuk, számos látogatásért esdünk

GASSNER TESTVÉREK
IV., Deák Ferencz utcza 19. sz. alatt. 5267
☛ **Minták kivánatra ingyen és bérmentve küldetnek.**

A téli évadra

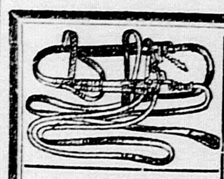

valódi vizhatlan lábbeliek.

Azon kitüntetések, melyekben lábbeli készitményeim több **világ és egyébb kiállitáson** — legutóbb, a trieszti kiállitáson részesültek — felbátoritanak: bőségben felszerelt **férfi-, női és gyermeki lábbeli raktáromra,** a nagyérdemü uri közönség figyelmét felhivni. Áruim szilárdak és tartósak, a mellett a legfinomabb izléssel és a legutolsó divat szerint készülnek. Mérsékelt árak- és megrendelés esetén, gyors— és pontos kiszolgálatot biztositok nagyérdemü vevőimnek. Vidéki megrendelések, utánvétel mellett a leggyorsabban eszközöltetnek. 5334
Budapest, 1882. november hóban.

LŐRINCZ ISTVÁN **lábbeli késztitő Muzeumkörut 5. sz.**

A FRANKLIN-TÁRSULAT kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

ISTVÁN BÁCSI NAPTÁRA

vagyis családos házigazdáknak és gazdasszonyoknak, helységi elöljáróknak, iparosoknak és földmivelőknek való képes kalendárium.

Alapitá **MAJER ISTVÁN.** 1883-dik évre Szerkeszti **kőhalmi KLIMSTEIN JÓZSEF**

HUSZONNYOLCZADIK ÉVFOLYAM.

Ára füzve 50 kr.

TARTALMA: Kamatszámitás uj pénzben. — Cselédbért árendát mutató tábla. — Naptárirész jegyzéklapokkal. — Bélyegekről. — I. **Az erkölcsi világ.** Névnapot mutató tábla (abcrendben.) — Simor János bibornok, herczegprimás és esztergomi érsek 25-éves püspökségének emléke, (ünnepelve 1882. junius 29.én.) Simor Lászlótól. (Három képpel). — Bajaink oka. Nyulassytól. — A vándor vitéz. (Történeti elbeszélés a XIII. századból, egy kardszagi régi irás után). II. **Gazdák naptára.** Rétöntözésről. Levél a szerkesztőhöz. Somogyi Gy. — Mennyi magot kell a lóherés vagy luczernás földbe vetni? — Mit tartsunk az árpatermesztésről. — Zöld takarmányozásról. — Spárga termesztése. — Uj eke. Howard szabadalmazott hármaseke. (Képpel). — Apróságok. — III. **Népnevelők naptára.** Mészáros Imre. (Arczképpel.) Dalmady Imretől. — A munkásságra is nevelni kell az embert. Zámolyi Varga Mihálytól. — Rácz Antal. (Arczképpel). — IV. **Gazdasszonyok naptára,** Boldog Jolánta IV. Béla királyunk szent életü leányának élete és erényei. Szecsey Ferencztől. — V. **Történetiek.** A magyar ezredévi ünnepély alkalmára. Adakozzunk Szent István király szobrára. — A beszterczebányai székesegyház. H. Horváth Bélától. (Képpel) — Gróf Csáky Miklós esztergomi kanonok. — VI. **István bácsi a házában és a nagy világban.** A szegedi magyar ház. (Képpel). Dr. Fodor F. után. — A nyitra völgye. (Képpel.) — Tenger alatti vasut Angolország és Francziaország között. (Három képpel). — A szent Gotthardt-alagut. Somogyi Gy.-től. — VII. **Művészet.** «Krisztus urunk Pilátus előtt» Munkácsy hires festménye és arczképe. — VIII. **Tréfák mezeje.** Adomák. — A Magyarországban tartatni szokott országos vásárok jegyzéke. — Hirdetések.

A FRANKLIN-TÁRSULAT kiadásában Budapesten megjelent, és minden könyvárusnál kapható:

A LEGUJABB HÁZI TITKÁR.

Első rész:

MAGYAR LEVELEZŐ.

Elméleti és gyakorlati vezérkönyv
a
közéletben előforduló mindennemü levelek
helyes szerkesztésére.

Számos utbaigazitó példákkal ellátva s a pósta- és távirdai szabályokkal és dijszabásokkal, ugy más közhasznu czikkekkel megtoldva.

Szerkesztette
TÓTH LAJOS,
köz- és váltóügyvéd.

Nyolczadik, ujból átdolgozott s a legujabb hazai törvényekhez s rendeletekhez alkalmazott kiadás.

Ára füzve 2 frt 60 kr. Vászonba kötve 3 forint.

Második rész:

MAGYAR ÖNÜGYVÉD,

vagyis elméleti tanácsadó a polgári közéletben leginkább előforduló jogügyletekben
és
GYAKORLATI UTMUTATÓ

az államfőnél, államkormánynál s a közigazgatási, pénzügyi és birói hatóságoknál, ügyvédi segély és ügyvédi képviselet nélkül benyujtható mindennemü folyamodványok, kérvények, panaszok, felszólamlások és felebbezések, valamint a jogügyletekre vonatkozó magánokiratok fogalmazása és szerkesztése körüli eljárásnál.

Több százra menő magyar és német szövegü iromány példával.
A középosztálybeli honpolgárok használatára.

Irta
TÓTH LAJOS.
hites ügyvéd, volt megyei tiszti főügyész.

Negyedik, egészen átdolgozott s az időközben hatályba lépett ujabb és legujabb, különösen a gyámsági és gondnoksági ügyek rendezését s a kisebb polgári peres ügyekben való eljárást tárgyazó hazai törvények alapján kiegészitett és jelentékenyen bővitett kiadás.

Ára füzve 3 frt 60 kr. Vászonba kötve 4 frt.

ACHAT

D'OBJETS D'ART ANCIENS DE HAUTE VALEUR

Mr. Achille David, Membre de la Société des beaux Arts à St. Petersbourg, a l'honneur d'informer les Propriétaires d'Antiquités qu'il désire acquérir des Objets d'Art de grande importance, tels que: Vases, Jardinières et Services de table en Porcelaine Vieux Sèvres. Meubles richement ornés de Bronzes et de Plaques en Porcelaine de Sèvres. Belles Tabatières en or émaillé des époques Louis XV et Louis XVI. Argenterie du 14-ème jusqu'au 16-ème siècle d'un travail remarquable. Bijoux en or émaillé du XVI-ème siècle. Objets en Cristal de roche, Agathe et Lapiz-lazuli, montés en or. En général tous les Objets Artistiques et de grande valeur du XVI-ème jusqu'à la fin du XVIII-ème siècle.
Les personnes possédant de tels Objets et désireuses de les vendre à des prix exceptionnels sont priées de s'adresser à **Mr. Achille David,** St. Petersbourg, 39 rue Nicolas. Autant que possible, on est prié d'envoyer des Photographies ou dessins des objets proposés.
Suivant les circonstances, **Mr. A. David** se rendra aux adresses qui lui seront indiquées. 5323

IGEN ALKALMAS KARÁCSONYI AJÁNDÉK.

Baumgärtner könyvkereskedésében, Lipcsében, épen most jelent meg uj szinnyomatban és kapható minden könyvkereskedésben, a

GEOGRAPHIAI LOTTO.

TÁRSASJÁTÉK 2—8 SZEMÉLYRE.
Csinos szekrényben. Ára 4 M.

Ezen, jelenleg bizonyára egész Németországban ismert és kedvelt játék épen most jelent meg uj, 3.) kiadásban, különösen csinos kiállitásban (czim szinnyomatban — nem tévesztendő össze hasonló czimü utánzatokkal.)
Ezen mulattató játék, mely nyolcz szinnyomatu, gondosan készitett térképet tartalmaz, egyszersmind legjobb tanmód arra, hogy legrövidebb idő alatt bő ismereteket szerezzünk magunknak jelentékenyebb fővárosokról, országokról, folyókról, hegységekről, tengerekről, szigetekről stb. Minden játszó kap egy vörössel kitüntetett, földrajzi pontokkal ellátott térképet (Baffinsbai, Cap Horn, Paris stb.) Egyik játszó a lapocskák neveit szóllitgatja, a többiek pedig befedik lapocskákkal a megnevezett pontokat. Aki az előre meghatározott számu pontokat legelőbb befödte, királylyá lesz. Mint különösen mulattató s egyszersmind legnagyobb mértékben tanulmányos mulatság, a téli estékre, ifju s öregnek egyaránt melegen ajánlható s egy családban sem kellene hiányoznia.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és kapható:

LEGUJABB SZERKEZETÜ NÉPSZERÜ MAGYAR

LEVELEZŐ ÉS HÁZI ÜGYVÉD

vagyis mindennemü viszonyokban előforduló

LEVELEK, KÜLÖNÖSEN KERESKEDŐI LEVELEK, VALAMINT A KÖZÉLETBEN ELŐFORDULÓ

BÁRMIFÉLE IRATOK ÉS OKLEVELEK SZERKESZTÉSÉRE
vezérlő
SEGÉDKÉZIKÖNYV.

Számos példákkal felvilagositva
szerkeszté
FARKAS ELEK.

Tizennegyedik javitott, tetemesen bővitett s legujabb honi törvényeinkhez és a mostani viszonyokhoz alkalmazott kiadás.

Ára füzve 80 kr.

A FRANKLIN-TARSULAT kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

KÖZHASZNU CSALÁDI KÖNYVTÁR

Egy-egy kötet füzve 40 krajczár.

1. **Legujabb levelező-könyv a magyar nép számára.** Szerk. Verőczi Sándor.
2. **Az alkalmas házi-ügyvéd** és törvényjártas tanácsadó. Szerk. Verőczi Sándor.
3. **Magyarország története** rövid vonásokban. Szász K.-tól.
4. 5. **Regélő István bácsi.** Mulatva oktató családkönyv. Szerk. Májer István. Két kötet.
6. **Gazdasszonyok könyve.** Vörös Esztertől.
7. **Az ügyes szakácsnő.** Vörös Esztertől.
8. 9. **Egészség könyve.** Egészségi szabályok, a leggyakrabban előforduló betegségek- s a beteg-ápolásról. Irta K.-Beniczky Irma. Két kötet.
10. **A tollasok világa.** Gyakorlati **utmutatás** a **baromfi** és különféle **disz-madarak** czélszerü **ápolására** és **tenyésztésére.** Irta K.-Beniczky Irma.
11. 12. **A mindennapi életből a nőknek.** Irta K.-Beniczky Irma. Két kötet.
13. **A divat szélsőségei.** Irta K.-Beniczky Irma.
14. **Házasodjunk!** Irta Dr. Sikor József.
15. **Gyakorlati széptan.** Irta K.-Beniczky Irma.
16. **Anyák könyve.** A gyermek első nevelésének legfontosabb kérdéseiről. Irta Dr. Riecke G. A.
17. **A nők apró kötelmei s ezek fontossága az életben.** Irta K.-Beniczky Irma.
18. **Babonaság a salonban.** Irta K.-Beniczky Irma.
19. **Tanácsok a gyermekek természetszerü testi nevelésére.** Irta Steiner János. Forditotta K.-Beniczky Irma.
20. **Gyakorlati szépitészet.** Németből, Klenke A. után K-Beniczky Irma.
21. **A feleség.** Irta Dr. Sikor József.
22. **A nők előnyei.** Irta Dr. Sikor József.
23. **Illemtan.** A társadalmi illemszabályok kézikönyve. Mme D'Alq és Ebhardt Ferencz munkái után irta K.-Beniczky I.
24. **A művészet a házban.** Falke munkája után. Irta K. Beniczky Irma.
25. **A leányérzelem világa.** Irta K. Beniczky Irma.
26. **Népszerü nemzetgazdaságtan.** A franczia akadémia által a legelső díjjal koronázott pályamű. Irta Block Mór. A tizedik kiadás után forditotta Dobóczky Lajos.

Singerstr. 15. zum „gold. Reichsapfel" **PSERHOFER J.-féle** **gyógyszertár Bécsben.**

Vértisztitó labdacsok, ezelőtt egyetemes pilulaknak neveztetve, teljes joggal megérdemlik ez utóbbi elnevezést, miután valóban alig létezik betegség, melyben e labdacsok már ezerszeresen nem bizonyitották volna csodás hatásukat. A legmakacsabb esetekben, mikor számos más orvosság hasztalanul lett alkalmazva, e pilulák által számtalanszor és pedig rövid használat után, teljes gyógyulás állt be. **1 doboz 15 labdacscsal 21 kr., 1 tekercs 6 dobozzal 1 frt 5 kr.,** si az (**Kevesebb 1 tekercsnél nem szállittatik.**) Szállitás utánvét vagy póstautalvány mellett. Számtalan levél érkezett, melyekben e labdacsok fogyasztói a legkülönbözőbb és sulyos betegségekből történt fölgyógyulásukért köszönetet mondanak. Mindenki, a ki csak egyszer tett velük kisérletet, tovább ajánlja e labdacsokat.

☛ **A sok köszönő iratból közlünk nehányat:** ☚

Waidhofen az Ybbs mell. 1880. november 2.
Nyilvános köszönet!
Tekintetes ur! 1862 óta szenvedtem aranyeres bántalomban és hugyrekedésben; orvosoltattam is magamat, de minden siker nélkül, bajom mind rosszabbá vált, ugy hogy idő multával heves hasfájást is éreztem, (a belek összezsugorodása következtében); teljes étvágytalanság állott be, s mihelyt csak a legcsekélyebb ételt vagy egy korty vizet nyeltem is le, alig birtam a puffadás, nehéz zihálás és fulladozás miatt egyenesen állni, mignem végre az ön, csaknem csodálatos hatásu vértisztitó labdacsai használatához folyamodtam, melyek nem tévesztették el hatásukat, s engemet csaknem gyógyithatlan bajomból tökéletesen megszabaditott. — Minek következtében én a tekintetes urnak vértisztitó labdacsai s más erősitő gyógyszereért nem győzöm hálám s elismerésemet elegendőképen kifejezni. — Kiváló mély tisztelettel.
Cellinger János.

Tisztelt uram! Szerencsés voltam, véletlenül az Ön vértisztitó labdacsaihoz juthatni, melyek nálam csodákat müveltek. Évek óta szenvedtem főfájás- és szédülésben; egy barátnőm 10 dbot adott az Ön kitünő labdacsaiból, s e 10 labdacs oly teljesen helyre állitott hogy csodálatos. Köszönettel kérek ujabban 1 tekercset.
Priszka, 1881. márcz. 13.
Parr András.

Ráysko, 1879. nov. 22.
Tekintetes úr! Az 1826-ik évtől kezdve egy két évi változás után folyton beteg, s egészen oda voltam, heves derék- és oldalfájások, undor és émelygés, bágyadtság, forróság, álmatlan éjszakákkal voltam éltem napi gyötrelmei. Ezen 53 évi időközben 84 orvost, köztük két professort Bécsből hivtam meg tanácsadás végett, de mind hasztalan, bajom napról-napra sulyosabb lett. Még csak ezen év október 23. olvastam az ön csodalabdacsainak hirdetését, meghozattam, miután azokat utasitásszerüen 4 hétig szedtem, 70 éves létem dac ára ismét erőteljes és tökéletesen egészséges vagyok, ugy hogy most ismét egészen uj életnek örvendhetek. Fogja azért legmélyebb köszönetemet az ön csodatevő gyógyszereért.
Örökre hálakötelezettje **Zwilling K.,** földb.

Bielitz, 1874. junius 2.
Tisztelt Pserhofer úr! Irásbelileg kell nekem és sok másoknak is, kiknek az Ön «vértisztitó labdacsai» egészségüket visszaadták, forró köszönetünket kifejezni. Igy sok betegségben labdacsai a legcsodásabb gyógyerőt tanusitották, a hol már minden más szer hasztalan volt. Nőknek vérfolyása vagy rendetlen tisztulásánál, nehézvizelés, gilisztabaj, gyomorgyöngeség és gyomorgörcs, szédülés és sok baj ellen gyökeresen segitettek. Teljes bizalommal kérném, ha ismét 12 tekercset küldene.
Teljes tisztelettel
Kauder Károly.

Tekintetes úr! Előre bocsátva azt, miszerint valószinüleg valamennyi gyógyszerre hasonló jósággal bir, az ön **hires fagybalzsamával,** mely családomban több idült fagydagnak gyorsan véget vetett, daczára valamennyi ugynevezett egyetemes szer iránti bizalmatlanságomnak, elhatároztam magamat az ön vértisztitó labdacsaihoz folyamodni, hogy ezen apró golyóbisok segélyével megostromoljam régi idő óta aranyeres bántalmamat. Egy átalában nem restelem önnek bevallani, miszerint régi bajom négy heti használat után teljes tökéletesen megszünt, s én ezen labdacsokat ismerőseim körében a legbuzgóbban ajánlom. Az ellen nincs semmi ellenvetésem, ha ön ezen soraimat, — jóllehet néváláirás nélkül — nyilvánosság elé óhajtja bocsájtani.
Mély tisztelettel **T. K.**
Bécs, 1881. február 20

Cseney, 1874. máj. 17.
Tisztelt uram! Miután «vértisztitó labdacsai» nőmet, ki sok évi idült gyomorbajban és tagszaggatásban szenvedett, nem csak az életnek visszaadták, hanem fiatal erőt is szereztek neki, nem állhatok ellenn más hasonló bajokban szenvedők kérésének, és kérném; nékem ujolag 2 tekercscsel küldene póstautánvét mellett e csodahatásu labdacsokból. Teljes tisztelettel
Spisstek Balázs.

Amerikai köszvény-kenőcs, gyorsan és biztosan ható, kétségtelenül legjobb szer minden köszvényes és csuzos baj, nevezetesen hátgerinczbaj, tagszaggatás, görcs, ideges fogfájás, fejfájás, fülszaggatás, stb. stb. ellen 1 frt 20 kr.

Anatherin száj-viz, cs. k. szab. valódi, **Popp J. G.-tól,** általánosan elismert legjobb fogfentartó szer, 1 üvegcse 1 frt 40 krajczár.

Szem-essentia, dr. **Romershausentól,** a látérő erősitésére és fenntartására; eredeti üvegcsékben à 2·50 és 1 frt 50 kr.

Chinai toilette-szappan, a legtökéletesebb a szappangyártás terén. Használata után a bör bársony sima lesz és igen kellemes szagot tart meg. Igen sokáig tart és ki nem szárad. Egy darab 70 kr.

Fiaker-por, általánosan ismert jeles háziszer hurut, rekedtség, fojtókóh, stb. ellen. 1 doboz 35 kr

Fagy-balzsam **Pserhofer J-tól,** évek óta legbiztosabb szernek van elismerve, mindennemü fagybajok és idült sebek stb. ellen. 1 tégely 40 kr.

Élet-essenczia (**prágai cseppek**). jeles házi szer megromlott gyomor, rosz emésztés s mindennemü altesti bajok ellen. Egy üvegcse 20 kr.

Csukamáj-olaj, (**Dorsch-féle**), valódi eredeti, **Maagertől: a legkitünőbb** minőség. Egy üveg 1 frt.

Por lábizzadás ellen. Ezen szer eltávolitja a lábizzadást s az ezáltal keletkező kellemetlen szagot, épen tartja a lábbelit, és ártalmatlan szernek van bebizonyulva. Egy doboz ára 50 krajczár.

Georgé Pate pektorale-ja, sok év óta elnyálkásodás, köhöges, rekedtség, hurut, mell- és tüdőbajok, gégebántalmak ellen legjobb és legkellemesebb segéd-szernek általánosan elismerve. 1 doboz ára 50 krajczár.

Tannochinin-hajkenőcs **Pserhofer J.-tól** évek óta orvosok és laikusok által valamennyi hajnövesztő szer között a legjobbnak elismerve, 1 csinosan kiállitott nagy szelencze 2 frt.

Egyetemes tapasz, **Steudel tanártól** vágott és szürt sebek, mérges kelevények, a lábak régi, időszakonkint felnyiló kelései, makacs mirigykelések, fájó pokolvar, sebes és gyulladásos mell, megfagyott tagok köszvény és hasonló bajok ellen jónak bizonyult. Egy tégely 50 krajczár.

Egyetemes tisztitó-só **Bullrich A. W.-tól.** Kitünő háziszer megzavart emésztés minden következményei. u. m. fejfájás, szédülés, gyomorgörcs, gyomorhév, aranyér, dugulás, stb. ellen. Egy csomag ára 1 frt.

☛ **Valamennyi franczia különlegesség raktáron tartatik, vagy kivánatra pontosan és legolcsóbban beszereztetik.**
A legtöbb elősorolt specialitás kapható **Budapesten, TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszertárában, király-utcza 7. sz. alatt is. 5302
☛ **Postai küldemények 5 frt aluli megrendeléseknél csakis az összeg előleges beküldése mellett, nagyobb összegeknél utánvéttel is eszközöltetnek.** ☚